

PhD ÉRTEKEZÉS

dr. Tárczy Edit Zsuzsanna

**MISKOLC
2012**

MISKOLCI EGYETEM

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

dr. Tárczy Edit Zsuzsanna

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok

(PhD értekezés)

Deák Ferenc Állam - és Jogtudományi Doktori Iskola

A doktori iskola vezetője: Prof. Dr. Bragyova András

A doktori program címe: A magyar állam- és jogrendszer, jogtudomány továbbfejlesztése, különös tekintettel az európai jogfejlődési tendenciákra

Tudományos vezető: Dr. Barta Judit PhD egyetemi docens

Társ-témavezető: Prof. Dr. Miskolczi Bodnár Péter CSc egyetemi tanár

MISKOLC

2012

TÉMAVEZETŐI AJÁNLÁS

Dr. Tárczy Edit Zsuzsanna: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok című doktori értekezéséről

A jelölt témaválasztásával egy egészen friss jogintézményre irányítja rá a jogtudomány figyelmét, felértékelve ezzel az alkotó „úttörő” munkát.

A dolgozat végigkíséri a fogyasztóvédelem ezen újabb területének európai uniós jogfejlődését, valamint ennek hatásait a tagállami jogalkotásra, kiemelten kezelve a hazai vonatkozásokat.

A szerző külön kitérőben mutatja be a végrehajtás és ítélkezési gyakorlat közösségi és tagállami megnyilvánulásait, kritikus értékelve azokat, ugyanakkor kiemelve a legjobb példákat (best practice).

A terjedelmes, olykor elvárást meghaladóan részletező dolgozat alapos munkát tükröz.

A viszonylag kevés számú magyar nyelvű szakirodalom mellett, a szerző áldozatos és kitartó munkával dolgozta fel az idegen nyelvű, elsősorban angol forrásokat, melyeket saját maga fordított. E munka emelkedettebb elismerésére késztet azon tény, hogy a szerző a kutató évei alatt kialakult és elhúzódó súlyos betegsége ellenére is folytatta a megkezdett utat, s bár emiatt nem végezhetett tudományos munkát külföldön, mégis számtalan idegen nyelvű forrást kutatót fel az internet segítségével, illetve a hazai könyvtárakban.

A jelölt a témát komplex módon dolgozta fel, melynek során ötvözte a különböző kutatási módszereket, a történeti megközelítéstől, az elemzésen át az összehasonlító módszerig. Épp ez utóbbi az, melynek eredményeként számos, nagyon hasznos, a közösségi és hazai jogalkotás számára is megfontolandó megállapítás, továbbá következtetés született, de lege lata, továbbá de lege ferenda javaslatokban is megfogalmazva azokat.

Az elhivatottságot és a dolgozat tudományos mélységét jelzi, hogy a felhasznált szakirodalmi és elsődleges forrásokon túl, a szerző jelentős mennyiségű, magyar nyelven nem fellelhető közösségi dokumentumot, statisztikai adatot, elemzést, az egyes tagállamok vonatkozó törvényeinek angol nyelvű változatát is feldolgozta, melyet igazol a majd hétszáznyi hivatkozás.

Az értekezés felépítésében követi a klasszikus szerkezeti tagolást, 10 fejezetben összegezve az eredményeket. A bevezetést követően a fejlődéstörténet, fogalmi meghatározások, majd a főbb jogforrások és a közösségi, tagállami, illetve hazai jogalkotási folyamat kerül bemutatásra. Ezt követi a jogalkalmazási gyakorlatok, illetve tapasztalatok feltérképezése. A szerző a jövőbe mutató elképzelések, megoldások ismertetését sem hagyja ki. Az összegzés tömören és kifejezően zárja le a munkát, e fejezetben kötve csokorba az előremutató jogalkotási javaslatokat.

A disszertáns kutatott témakörben megjelent publikációi számukban és tartalmukban is alátámasztják tudományos felkészültségét, a választott terület elmélyültebb ismeretét.

A doktori értekezés a Deák Ferenc Állam-és Jogtudományi iskola által előírt formai és tartalmi követelményeknek megfelel, így javaslom annak nyilvános vitára bocsátását.

Miskolc, 2012. 03. 20.

Dr. Barta Judit
intézeti tanszékvezető egyetemi docens

Társ-émavezetői ajánlás

Tárczy Edit PhD értekezésében arra vállalkozik, hogy bemutassa a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok európai, tagállami és magyar szabályozását, joggyakorlatát és néhány kapcsolódó jogterületet. Az értekezés csak a szükséges mértékben leíró, jellemzően inkább összehasonlító és a fogyasztói érdekvédelmet veszélyeztető pontokon erőteljesen kritikai megközelítésű.

A választott téma mindenképpen aktuális, hiszen Magyarországon 2008 szeptemberében léptek hatályba az EK irányelvén alapuló szabályok. Indokolt tehát értékelni megvalósulásuk első gyakorlati tapasztalatait. Az Európai Unió szervei is folyamatosan nyomon követik a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozásának és gyakorlatának alakulását (erre több konzultáció és tanulmány is például szolgál, amiket a szerző be is mutat).

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egy kiterjedt és többféleképpen megközelíthető területet jelentenek (ahogy erre a szerző is utal), ami megnehezíti az elemzésre vállalkozó feladatát. Az értekezés szerzője azonban nemcsak arra törekszik, hogy kellően átfogó képet nyújtson a szóban forgó témáról, hanem az egyes részterületeket igyekszik tömör formában ismertetni, elkerülve a túlzott részletességet.

A PhD értekezés folyamatos összehasonlítások útján lép egyre előbbre:

- az európai irányelv előzményeit veti össze a 2005/29/EK irányelvvel,
- az irányelv egyes rendelkezéseit a tagállamok irányelvtől eltérő normáival,
- a gyakorlatban jelentkező problémákat az irányelv megalkotóinak célkitűzéseivel.

A szerző a PhD értekezés elkészítését megelőző hosszas kutatómunka során valamennyi tagállamra kiterjedően feltárta az irányelv implementációjának folyamatát, a jogalkalmazó szerveket és azt, hogy miként érvényesülnek a szabályok a gyakorlatban. Az értekezés már ennek a nagy ívű kutatómunkának a végeredményét rögzíti. Tárczy Edit a maximum harmonizáció előnyeit nagyra értékelve, ennek az implementációs technikának a híve. Az implementáció módjára tekintettel tagállam-csoportokat képez, és e csoportok közös jegyeit mutatja be. Az ismétlések elkerülésével az irányelvtől való eltérések (fogalmak, fekete listás tényállások hiánya, az európai definícióktól való eltérő megfogalmazások leltározása) tényszerű összegzését nyújtja. A szerző nem csupán mechanikusan sorolja az eltéréseket, hanem egy-egy szó, használt kifejezés eltérése kapcsán rávilágít arra, hogy a különbség miért eredményezi a fogyasztóvédelem eltérő szintjét.

Az értekezésben önálló fejezetet kapott a reklám útján megvalósuló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok témaköre, a megtévesztő és az összehasonlító reklámokra is kiterjedően.

Az értekezés két fejezete (VII. és VIII.) a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozására is kiható további jogintézményekkel foglalkozik. A fogyasztók jogairól szóló – jelenleg még el nem fogadott – EK irányelv és a class-action eljárásjogi intézményének – gyökereire és fejlődésére is kiterjedő – bemutatása szervesen illeszkedik a mondandó fő sodrához.

A szerző fogyasztóvédelmi szempontból mutatja be témáját, de egyes esetekben érinti a tisztességtelen verseny kérdéseit is, ami a komplexitásra való törekvést bizonyítja. A szerző feltárja a B2C relációra kialakított szabályok B2B viszonyokra való alkalmazásával együtt járó nehézségeket, problémákat.

A szerző számos idegen nyelvű forrást használt fel, köztük az egyes tagállamok vonatkozó jogszabályait, illetve a nemzeti szervek döntéseit is. Ugyanakkor nem mellőzte a hazai rendelkezések elemzését sem.

Az értekezés végén a szerző jelentős számú kritikát és javaslatot is megfogalmaz nemcsak a magyar jogforrások, hanem az Európai Unió és további tagállamainak jogi szabályozására illetve a kapcsolódó területek normáira vonatkozóan, ráadásul nemcsak a szabályozás, hanem a gyakorlat szempontjából is.

Miskolc, 2012. március 12.

Miskolczi Bodnár Péter
egyetemi tanár
doktori tudományos társ-témavezető

TARTALOMJEGYZÉK

TÉMAVEZETŐI AJÁNLÁS.....	2
TARTALOMJEGYZÉK.....	5
BEVEZETÉS.....	9
I. A 2005/29/EK IRÁNYELV ELŐZMÉNYEI.....	13
1. A UCP irányelv előtt.....	13
1.1. Fogyasztóvédelmi szemlélet az Európai Unióban.....	13
1.2. Előzmények az Unió szintjén.....	15
1.3. Tagállami szint.....	19
2. A javaslat.....	22
2.1. A javaslat előzményei.....	22
2.2. A javaslat.....	25
II. A UCP IRÁNYELV ÉS IMPLEMENTÁLÁSA A NEMZETI JOGRENDSZEREKBE.....	28
1. A UCP irányelv.....	28
1.1. Új vonások a szabályozásban.....	30
1.2. Az irányelv hatálya.....	33
1.3. Az irányelv szerkezete.....	35
1.4. Fogalmak.....	38
2. Implementálás.....	41
2.1. A teljes harmonizáció akadályai.....	41
2.1.1. Tervek.....	41
2.1.2. Akadályok.....	43
2.2. Technikák.....	45
III. REKLÁM A TISZTESSÉGTELEN KERESKEDELMI GYAKORLATOK KÖZÖTT.....	49
1. A reklám és a UCP irányelv.....	49
1.1. Változások az irányelv alapján.....	50
1.2. A reklám jelenlegi szabályozása – a UCP irányelv.....	54
2. Reklám egyes tagállamokban – a UCP tükrében.....	57
2.1. Példák az általános rendelkezésekre és a UCP irányelv egy megengedő rendelkezésének tagállami megvalósításaira nézve – a reklámokkal kapcsolatban.....	57
2.2. Példák a UCP irányelv egy megengedő rendelkezésének tagállami megvalósításaira nézve – a reklámokkal kapcsolatban (gyógyszerek és Internetes reklámtevékenység).....	60
3. Eseti példák.....	62
IV. A TISZTESSÉGTELEN KERESKEDELMI GYAKORLATOKRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK AZ UNIÓ EGYES TAGÁLLAMAIBAN.....	68
1. Fogalmak.....	68

1.1. Szűkebb és tágabb fogalmak.....	68
1.2. Egyes szabályozási megoldások.....	73
2. Sajátosságok a B2B és a B2C viszonyokat egy jogszabály révén szabályozó tagállamokban.....	75
2.1. Németország és Ausztria rendelkezései.....	76
2.2. A spanyol rendelkezések.....	79
3. További példák	81
3.1. A feketelista.....	81
3.2. Egyéb nemzeti sajátosságok.....	83
 V. TISZTESSÉGTELEN KERESKEDELMI GYAKORLATOK MAGYARORSZÁGON.....	 88
1. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény hatálya és fogalmai.....	88
1.1. Az Fttv. hatálya.....	88
1.2. Fogyasztó.....	91
1.3. Átlagfogyasztó és kiszolgáltató fogyasztó.....	95
1.4. További fogalmak.....	99
2. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény tilalmi szintjei és egyéb rendelkezései – a gyakorlat tükrében.....	102
2.1. Felelősségi és egyes eljárási szabályok.....	102
2.2. Az Fttv. tilalmi rendszere és az eljáró szervek rendszere.....	104
2.3. Példák a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatából – eljárási szabályok és a feketelista.....	107
2.4. A megtévesztő gyakorlatok.....	111
2.5. Az agresszív gyakorlatok és a generálklauzula.....	114
2.6. Példák a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatából – esetek a reklámokkal kapcsolatban.....	117
2.7. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete.....	121
2.8. Egyéb fórumok.....	124
 VI. VÉGREHAJTÁS ÉS GYAKORLAT AZ EURÓPAI UNIÓBAN.....	 130
1. A végrehajtás közös és egyes tagállami szabályai.....	130
1.1. Közös és egyes tagállami rendelkezések (eljárás/felelősség/bizonyítás).....	130
1.2. Egyes tagállami rendelkezések (szankciók és lehetséges intézkedések).....	132
2. Az Európai Unió Bíróságának döntései.....	134
2.1. A harmonizációval kapcsolatos ítéletek.....	134
2.2. A UCP irányelv rendelkezéseivel és a reklámokkal kapcsolatos döntések.....	139
3. Példák a tagállami eljáró szervek döntéseire nézve.....	142
 VII. TOVÁBBI LÉPÉSEK A HATÉKONYABB FOGYASZTÓVÉDELMEK MEGTEREMTÉSE FELÉ - IRÁNYELV A FOGYASZTÓK JOGAI RÓL.....	 146
1. Vélemények a Javaslatokkal kapcsolatban, és a CFR.....	146
1.1. Célok és vélemények.....	146

1.2. A CFR.....	149
2. A Javaslat és a Tervezet.....	152
2.1. A Javaslat főbb elemei – a UCP tükrében.....	152
2.2. Változások a Javaslatához képest – a UCP tükrében.....	155
VIII. TOVÁBBI LÉPÉSEK A HATÉKONYABB FOGYASZTÓVÉDELMEK MEGTEREMTÉSE FELÉ – KOLLEKTÍV KERESLET ÉS JOGORVOSLATOK.....	161
1. Class action.....	161
1.1. A class action és a kollektív keresetek.....	161
1.2. A class action - pro és contra.....	163
1.3. Cél: megfelelő kollektív jogorvoslat.....	165
2. Class action Magyarországon.....	168
2.1. A magyar javaslat.....	168
2.2. A magyar javaslat kritikus pontjai.....	169
3. Reform a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos jogorvoslatok terén.....	172
3.1. Út a konzultációs dokumentumig.....	172
3.2. Az új fogyasztóvédelmi törvény javaslata, a várható előnyök.....	175
IX. A TISZTESSÉGTLEN KERESKEDELMI GYAKORLATOKKAL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK.....	180
1. A maximum harmonizáció – feketelistán keresztül érvényesülő - negatív hatásai.....	181
2. Vélemények a hatállyal és az önszabályozással kapcsolatban.....	186
3. Egyéb tapasztalatok.....	189
3.1. Példák az értelmezési problémákra.....	189
3.2. További problémák.....	192
X. ÖSSZEGZÉS.....	196
1. Pro és Contra.....	196
1.1. Pro (pozitívumok és előnyök).....	196
1.2. Contra (negatívumok és hátrányok).....	198
1.3. Szükséges lépések.....	201
2. Javaslatok - de lege lata és de lege ferenda.....	203
2.1. A UCP irányelv.....	203
2.2. Az Fttv.(szabályozás és gyakorlat).....	205
2.3. Egyéb kérdések.....	208
MAGYAR ÖSSZEFOGLALÓ.....	211
SUMMARY.....	213
RÖVIDÍTÉSEK.....	215
IRODALOMJEGYZÉK.....	218

DR. TÁRCZY EDIT ZSUZSANNA DOKTORI ÉRTEKEZÉSE TÁRGYÁBAN PUBLIKÁLT TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI.....	243
MELLÉKLETEK.....	250
SZERZŐSÉGI NYILATKOZAT.....	256

BEVEZETÉS

2005-ben az Európai Parlament és a Tanács kibocsátotta a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelvet. Ez az értekezés a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat – és a hozzájuk kapcsolódó kérdéseket, problémákat – mutatja be.

A téma aktualitásához nem fér kétség. 2005 óta számos tanulmány született az irányelvről és a felmerülő problémákról, mivel a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat több szempontból lehet elemezni, hiszen a vonatkozó irányelvbeli rendelkezések a B2C (vagyis a vállalkozások/kereskedők és fogyasztók közötti) viszonyokra alkalmazandóak, közvetve pedig a B2B (vállalkozás/kereskedő-vállalkozás/kereskedő) viszonyokat is érintik.¹

Vagyis a gyakorlatok a társadalom bármely tagját érinthetik, az ellenük való fellépés nemcsak a fogyasztók védelme miatt szükséges, hanem a jogszerűen eljáró kereskedők tevékenységeinek, érdekeinek védelme miatt is. Az Unió folyamatosan nyomon követi a gyakorlatok „pályafutását”, erre szolgál bizonyítékul az a Bizottsági adatbázis, mely tartalmazza a tagállamok vonatkozó szabályait és a kapcsolódó döntéseket, de megemlíthető az is, hogy a Bizottság jelenleg is a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló, átfogó jelentésén dolgozik.

Az említettek alapján tehát a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok témája mindenképpen aktuális, a rájuk vonatkozó rendelkezések ismerete pedig hasznos a

¹ Felmerül a kérdés: milyen szempontból érdemes vizsgálni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat (figyelembe véve, hogy az értekezés címe nem tartalmaz semmilyen szűkítést)?

A kérdés felvetésének alapja az, hogy az irányelvet kifejezetten a B2C viszonyokra nézve alkották meg. Azonban 2005 előtt a (megtévesztő) gyakorlatok főleg a verseny területéhez tartoztak (ez magyarázza az előzményekről szóló első fejezetben az első két csoportosítást), bár természetesen kihatottak a fogyasztók magatartásaira/döntéseire is. Vagyis főleg B2B viszonyokban fordultak elő, és a jog is ezt alapul véve szabályozta őket. Az irányelv egyik célja pontosan a két viszony éles megkülönböztetése volt. Az értekezés több pontja utal arra, hogy ez a megkülönböztetés/szétválasztás nem sikerült teljesen. Egyébként ezt az irányelv alkotói sem gondolták teljesen megvalósíthatónak, ezért megengedték a tagállamoknak, hogy a rendelkezéseket alkalmazzák a B2B (vagy akár a C2C, tehát a fogyasztó-fogyasztó közötti) viszonyokra nézve is. A tagállamok közül Németország, Ausztria és Svédország – illetve egyes rendelkezések kapcsán Franciaország – élt ezzel a lehetőséggel. Vagyis az értekezés a továbbiakban haladhatna a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok B2B és a B2C viszonyokbeli együttes elemzése mentén is, azonban ez a területi korlátok és a tagállami vonatkozó szabályok alapos ismeretének hiánya miatt nem lehetséges.

Az irányelv kapcsán még meg kell említeni, hogy alkotói a megtévesztő reklámokat is a gyakorlatok közé sorolják, tehát egy másik lehetséges út a gyakorlatok reklámok szempontjából történő elemzése lehetne. Azonban ez már feltételezné az értekezésben foglaltak előzetes ismeretét (és így ezeket már nem tartalmazná a tanulmány), ráadásul a hangsúly áttevődne a reklámjog területére.

fogyasztók, és elengedhetetlen a jogszerűen eljárni kívánó kereskedők számára. Ez az értekezés ennek az ismeretnek a megszerzését segíti elő.

Az elemzés iránya a következő: a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos ismeretek lehető legszélesebb körű bemutatása, fogyasztóvédelmi szempontból. Ez alapvetően azt jelenti, hogy egyrészt a kereskedőket, versenytársakat érintő kérdések alapos elemzésére nem kerül sor, másrészt, hogy a kritikai megjegyzések főleg a fogyasztók érdekeinek szempontjából születnek meg.

Az értekezés kettős céllal íródott (mindkét cél teljesítésének alapja a fogyasztóvédelmi szemlélet alkalmazása):

- az első cél a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok bemutatása: vagyis a gyakorlatok valamennyi aspektusának lehető legszélesebb körű ismertetése. Itt a fogyasztóvédelmi szemlélet kizárólagos alkalmazásától el kell térni, a B2B és a B2C viszonyok kapcsolata miatt,

- a második cél pedig a gyakorlatok megítélése: itt viszont az észrevételek főleg a fogyasztók érdekeinek szempontjából születnek meg.

E kettős célból következően az alkalmazott módszer is megkettőződött.

Az első módszer a leíró-elemző módszer. Ez természetesen az első célból, vagyis a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok bemutatásának szándékából fakad.

A második módszer a jogszabáylelemzés, azzal a megjegyzéssel, hogy egyfajta funkcionális/gyakorlati szempontú elemzéssel keveredik, mivel a rendelkezések megfogalmazásainak vizsgálatánál általában azok lehetséges gyakorlati hatásaira is kitérek az elemzés során.

Témáját tekintve a 2005/29/EK irányelv újdonságnak számított, hiszen a szóban forgó gyakorlatok ilyen összegző kategóriájáról nem beszélhattünk korábban. Tekintettel arra, hogy ezek a gyakorlatok már az irányelv megalkotása előtt is léteztek, meg kellett kettőzni a vizsgálat szintjét: nemcsak az Európai Unió jogforrásai között, hanem a tagállamok 2005 előtti jogszabályai között is kellett elődök után kutatni. Ez utóbbiakkal kapcsolatos az a probléma, hogy számos rendelkezés felsorolható lenne, melyek esetében nem könnyű átlátható rendszert alkotni. Így az irányelv előzményeire koncentrálnó első fejezetben a következő megoldás található:

- először az Unió szint vizsgálata: elsődleges és másodlagos források,

- majd a tagállamok szintje: több csoportba (és táblázatokba) sorolva ezeket, először a tisztességtelen verseny szabályozása szempontjából, majd a tisztességtelen

piaci gyakorlatok szempontjából, végül – egy saját csoportosításban – a B2C és a B2B viszonyok 2005 előtti szabályozása szempontjából. A fejezet további részei az irányelv közvetlen előzményeivel és a javaslatával foglalkoznak.

A második fejezet - az irányelv jellemzését követően – (az egység kialakulásának útjában álló akadályokként) azokat a lehetséges problémákat is ismerteti, melyek a hatékony és a fogyasztók érdekeit megfelelően védő tagállami szabályok és szervezetek kialakítását és alkalmazását/működtetését nehezítik.

Az értekezés harmadik fejezete a reklámmal foglalkozik, pontosabban azzal, hogy az irányelvbe hogyan építették be a megtévesztő reklámokról szóló 84/450/EGK irányelv B2C jellegű előírásait. E folyamatot követve, ismertetésre kerül a 84/450/EGK irányelv utódjának számító 2006/114/EK irányelv, illetve a 2006/114/EK irányelv és a 2005/29/EK irányelv rendelkezéseinek viszonya a reklámok szempontjából, valamint a reklámok helyzete ez utóbbi irányelvben.

Az értekezés negyedik fejezete a tagállamok tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat szabályozó rendelkezéseivel foglalkozik. A szabályok kapcsán meg kell említeni, hogy az értekezésben a tagállami szabályok angol változatainak² elemzése szerepel.³

Az ötödik fejezet a magyar szabályozást és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén eljáró magyar szerveket mutatja be.

A hatodik fejezet a 2005/29/EK irányelvben található végrehajtási szabályokkal, illetve azok tagállami verzióival foglalkozik először (ez utóbbiak esetében csak példálózó jelleggel), majd az Európai Unió Bírósága döntéseinek, illetve a tagállami eljáró szervek fontosabb döntéseinek bemutatása következik.

A következő két fejezet olyan intézményekkel foglalkozik, melyek kapcsolódnak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz és hatással lesznek azokra:

- a fogyasztói jogokról szóló irányelv megalkotása,
- a class action bevezetése mind Uniós, mind hazai szinten,

² Természetesen a legjobb megoldás az eredeti változatok összehasonlítása lett volna (ez azonban nem volt megvalósítható, a tagállami nyelvek ismeretének hiányában). A harmadik lehetőség – a (angol nyelvű) szabályok összehasonlításának kihagyása az értekezésből – nem volt elfogadható, egyrészt, mert a Bizottság maga is – később említésre kerülő Internetes adatbázisában – közzé tette a jogszabályokat és azok angol nyelvű változatát, másrészt így legalább összevehetők a rendelkezések (még akkor is, ha fennáll a – az eredeti szövegektől való eltérés miatti – hiba lehetősége).

³ Bár e tanulmány elsősorban a fogyasztóvédelem szempontjából kívánja vizsgálni az irányelvet (azaz a B2C viszonyok szempontjából), de néhány állam esetében nem mellőzhető a B2B és B2C viszonyok 2005/29/EK irányelv előtti összefonódásának jellemzése, illetve az e két viszony miatt – az implementálást követően - felmerülő problémák elemzése (pl. Görögország és Németország esetében) sem.

- Skócia és Anglia jogi bizottságainak szabályalkotása.

Az értekezés kilencedik fejezete a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos főbb tapasztalatokat mutatja be.

Az értekezés várható eredményei a következők:

- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozásának megítélése (előnyök és hátrányok) és a szükséges további lépések (általános jellegű) meghatározása,
- a konkrét szükséges jogszabályi javítások és a megalkotandó szabályok, továbbá a gyakorlati problémák felszámolására szolgáló lépések megfogalmazása.

A kézirat lezárásának ideje: 2012. május 4.

I. A 2005/29/EK IRÁNYELV ELŐZMÉNYEI

1. A UCP irányelv előtt

2005-ben született meg a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv⁴ (továbbiakban: UCP irányelv).⁵ Bár csak e jogforrástól kezdve beszélhetünk tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról, ezek nem nélkülözik az előzményeket. 2005-ig a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatoknak minősülő helyzeteket az Európai Unióban és az egyes tagállamokban is számos norma szabályozta. Az említett szabályok azonban eltértek egymástól, az eltérés pedig – ahogy ezt a UCP irányelv is megfogalmazza – „(...) a verseny jelentős torzulását eredményezheti, és akadályokat keletkeztethet a belső piac zökkenőmentes működésében.”⁶

1.1. Fogyasztóvédelmi szemlélet az Európai Unióban

Két irányzat különböztethető meg a fogyasztóvédelmi jog szabályozásának célja szempontjából:

- a *protekcionista szemlélet* esetében a fogyasztóvédelmi jog célja a fogyasztó védelme, illetve alapvetően a fogyasztói érdekek megsértésének megelőzése, ezért ennek a szemléletnek az alapja a kógens szabályozás,

- a *Thierry Bourgoignie nevéhez köthető irányzat* esetében a fogyasztói jogok célja a jogi segítségnyújtás biztosítása. Ez a szemlélet már aktív fogyasztót feltételez, hiszen nem védeni, hanem inkább támogatni kívánja a fogyasztót.⁷ Ennek eszközei a következők: a fogyasztók megfelelő oktatása, a tájékoztatáshoz való jog, a jogi

⁴ A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv HL L 149/22 2005.6.11.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:149:0022:0039:HU:PDF> [2008.06.09.]

⁵ A rövidítés a gyakorlatok angol elnevezéséből (= unfair commercial practices) ered.

⁶ 2005/29/EK irányelv (3) preambulum-bekezdés

⁷ Fazekas Judit: A fogyasztói jog rendszertani és jogdogmatikai kérdései. *Publicationes Universitatis Miskolciensis - Sectio Juridica et Politica*, 12. évf. 1996. 33-54. p., 34. p.

védelemhez és a jogorvoslathoz való jog, valamint a megfelelő jogi garanciák kiépítése.⁸

Az Európai Unió fogyasztóvédelmi jogalkotását jelenleg ez utóbbi szemlélet alkalmazása jellemzi (elég csak a 2011 őszén elfogadásra kerülő, a fogyasztói jogokról szóló irányelvre gondolni, mely a pl. fogyasztók tájékoztatáshoz való jogát (is) hangsúlyozza és biztosítja). Ezt bizonyítja a 2007-2013-as időszakra megalkotott Közösségi fogyasztóügyi politikai stratégia is, melynek a célkitűzései a következők:

- az európai fogyasztók pozíciójának erősítése,
- az európai fogyasztók jólétének növelése az árak, a választék, a minőség, a sokféleség, a megfizethetőség és a biztonságosság tekintetében,
- a fogyasztók hatékony védelme olyan súlyos kockázatokkal és fenyegetésekkel szemben, amelyekkel egyénként nem tudnának megbirkózni.

Habár e célkitűzések még inkább a protekcionista szemléletet tükrözik, a rájuk alapozott, kiemelt területek a fogyasztóügyi politikán belül már nem:

- a fogyasztói piacok és a nemzeti fogyasztóügyi politikák nagyobb figyelemmel kísérése,
- jobb fogyasztóvédelmi szabályozás,
- jobb jogalkalmazás és jogorvoslat,
- jobban tájékozott és felvilágosított fogyasztók,
- a fogyasztónak közösségi szakpolitikák és a jogi szabályozás középpontjába helyezése,
- az európai fogyasztók jobb védelme a nemzetközi piacokon.⁹

Jelen értekezés tárgyául szolgáló UCP irányelv jellemzésére ugyan nem ebben a fejezetben kerül sor, de már itt meg kell említenem maximum harmonizációs jellegét (ez azt jelenti, hogy a tagállamok – az implementálás során – nem térhettek el az irányelvben foglaltaktól, és nem fogadhattak el azokhoz képest szigorúbb előírásokat). *Ugyanis úgy tűnik, mintha e harmonizációs jelleg alkalmazásával – bár a fogyasztók magasabb szintű védelmét kívánta megvalósítani – az Unió némileg visszatért volna a protekcionista szemlélet alkalmazásához.*

⁸ Hajnal Zsolt: Fogyasztói alapjogok a hatályos magyar jogi szabályozás és az európai uniós fejlődési tendenciák tükrében. *Debreceni Jogi Műhely*, VI. évf. 2. sz. 2009.
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/2_2009/fogyasztoi_alapjogok_a_hatalyos_magyar_es_europai_unios_fejlodesi_tendenciak_tukreben/ [2011.11.24.]

⁹ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Közösségi fogyasztóügyi politikai stratégia 2007-2013
COM (2007) 99 végleges 6., 10-15. p.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0099:FIN:hu:PDF> [2011.11.27.]

Ennek első jele, hogy a maximum harmonizáció kógens szabályokat jelent, ami elsősorban a protekcionista szemlélet sajátja. A második jel pedig, hogy ha a UCP irányelvet tanulmányozzuk, nem találunk benne a fogyasztók jogaira vonatkozó szakaszokat (bár a záró rendelkezésekben szó esik a jogorvoslati jogról). Ez a „hiány” az irányelv tárgyából fakadhat, hiszen a fő cél a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egyértelmű és egységes meghatározása volt, illetve ennek – valamint a maximum harmonizáció alkalmazása – révén a tagállami jogszabálybeli különbségek felszámolása.

Azonban ha megvizsgáljuk az irányelv rendelkezéseit, láthatjuk, hogy a feketelista legtöbb gyakorlatának és a megtévesztő gyakorlatok meghatározása is az információk szolgáltatásán, illetve a tájékoztatáson alapszik. *Vagyis a UCP irányelv mégiscsak beleilleszthető a jelenlegi Unió fogyasztóvédelmi szemlélet alkalmazásának eredményei közé, csak a tájékoztatáshoz való jog nem pozitív, hanem negatív formában van jelen*, hiszen a UCP irányelv alkotói inkább a tájékoztatás hiányáról/nem megfelelő (tiltott) formáiról írtak, és nem sorolták fel konkrétan a tájékoztatási kötelezettség elemeit (ez alól kivételt jelent a vásárlásra való felhívás esetén a jelentősnek minősülő információk felsorolása).¹⁰

1.2. Előzmények az Unió szintjén

Az Európai Unió elsődleges forrásai közül az *Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés* (továbbiakban: egységes szerkezetbe foglalt változat) 169. cikke említhető,¹¹ melynek értelmében az Európai Parlament és a Tanács – a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően – elfogadja a tagállami politikákat támogató, kiegészítő és figyelemmel kísérő intézkedéseket. Az így elfogadott intézkedések révén járul hozzá az Unió a magas szintű fogyasztóvédelem eléréséhez és a fogyasztói érdekek érvényesülésének

¹⁰ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (4) bek.

¹¹ A pozitív rendelkezésen kívül a fent említett szerződés két tilalmat is megfogalmaz a verseny és a fogyasztók védelme érdekében: a kartell-tilalmat (101. cikk) és az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát (102. cikk).

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 101. cikk (1) bek., 102. cikk

HL 2010/C 83/01

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:FULL:HU:PDF>
[2010.12.10.]

előmozdításához.¹² Meg kell még említeni az egységes szerkezetbe foglalt változat 114. cikkét¹³ – az Európai Közösséget létrehozó szerződés (továbbiakban: EKSz.) 95. cikkét – is, mely szintén a fogyasztóvédelmi jogforrások kibocsátásának az alapja. Az Európai Unió Bíróságának egy ítélete miatt ezt a cikket nevezték meg, mint a belső piac szabályozásának/a nemzeti jogok harmonizációjának (és így mint a leendő UCP irányelv) jogi alapját.

A szóban forgó Bírósági ítélet tárgya a dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 98/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv megsemmisítésére vonatkozó kérelem volt. Az irányelv megsemmisítését Németország kérte, arra hivatkozva, hogy a 95. cikk kibocsátásul szolgáló alapként nem megfelelő, mivel *a cikkekre alapozott jogalkotás célja a belső piac előmozdítása, azonban az irányelv célja a közegészség javítása volt. Az érvelést elfogadva döntött a Bíróság az irányelv megsemmisítése mellett,*¹⁴ hangsúlyozva ugyanakkor, hogy *ettől még elképzelhető, hogy egy jogforrás egyszerre szolgálja a belső piac előmozdítását és a közegészség védelmét is.*¹⁵

¹² Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 169. cikk (1), (3) bek.

¹³ „E cikk értelmében az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.”

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 114. cikk (1) bek.

¹⁴ A 2006. december 12.-én meghozott ítélet tárgya már az Európai Parlament és a Tanács 2003/33/EK irányelve volt - mely a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről szól – a megsemmisített irányelv utódja. Az irányelv két tilalmazó cikkét kifogásolva Németország ismét kijelentette, hogy ezeket nem lehet a 95. cikk alapján elfogadni. Ugyanis a szóban forgó 95. cikk (1) bek.-e értelmében a felsorolt intézmények olyan intézkedéseket fogadnak el, melyek „tárgya a belső piac megteremtése és működése.” Németország szerint ez egyik kifogásolt cikk esetében sem teljesül, minthogy egyikük sem járul hozzá az áruk szabad mozgását akadályozó tényezők felszámolásához, sem a verseny érzékelhető torzulásainak megszüntetéséhez. A Bíróság elutasította az érvelést és leszögezte, hogy a 2003/33/EK irányelv a 95. cikken alapszik. *A Bíróság kijelentette továbbá, hogy a nemzeti jogok közelítését a 95. cikkekre alapozva kell végezni.*

Tobacco advertising ban, harmonization and the internal market: Case C-380/03

http://eulaw.typepad.com/eulawblog/2006/12/tobacco_adverti.html [2011.07.01.]

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/33/EK irányelve a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről

HL L 152/16 2003.6.20.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:07:32003L0033:HU:PDF> [2011.07.01.]

¹⁵ Dr. Fazekas Judit – Dr. Sós Gabriella: Fogyasztóvédelem az Európai Bíróság gyakorlatában. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2. évf. 1. sz. 2005. 37-48. p., 48. p.

Az ítélet értelmében a 95. cikkre alapozott jogharmonizációs intézkedések feltételei a következők:

- az intézkedés eredeti célja a belső piac megteremtése, előmozdítása, illetve a verseny torzulásával szembeni fellépés,

- a tagállami szabályok közötti eltérés önmagában nem ad felhatalmazást jogharmonizációra,

- viszont a meglévő és tényleges eltérések indokolják a jogharmonizációt, ha alkalmasak a belső piaci szabadságok korlátozására, illetve a verseny jelentékeny torzítására,

- a jogharmonizáció akkor is indokolt, ha a tagállamok széttartó jogfejlődési tendenciái valószínűsítik a belső piaci korlátok létrejöttét, illetve a verseny torzulását.¹⁶

Jules Stuyck, Evelyne Terryn és Tom van Dyck¹⁷ rámutattak, hogy a 95. – jelenlegi 114. – cikk nem lehet (elegendő) alap a belső piac szabályozása szempontjából. Ugyanis a 98/43/EK irányelvvel kapcsolatos döntés alapján úgy tűnik, hogy a Bíróság megköveteli az Unió intézményeitől, hogy azok bizonyítsák, hogy az alapvető szabadságokat akadályozó tényezők, vagy a verseny érzékelhető torzulásai léteznek és, hogy az adott harmonizációs intézkedés fel tudja számolni a felsoroltakat. A UCP irányelv ráadásul kifejezetten azon az elven alapszik, hogy az akadályok léteznek, és csupán a teljes (maximum) harmonizáció képes orvosolni a miattuk felmerülő problémákat, és megszüntetni azokat. Ugyanakkor a fent említettek hangsúlyozták, hogy a tanulmányok azt sugallják, a szóban forgó akadályok főleg gyakorlati jellegűek – pl. a termékek kicserélése, vagy javítása kapcsán felmerülő problémák – és általában olyan jelenségekkel kapcsolhatóak össze, mint a nyelvi nehézségek, és az egyes államokbeli fogyasztóvédelemről szóló információk hiánya. *Mindezek miatt a felsorolt oktatók úgy gondolják, hogy a UCP irányelv önmagában nem elegendő, mellé szükségesek további jogforrások is, így pl. a határokon átnyúló vitarendezési lehetőségekre vonatkozóak is.*¹⁸

A fentiek miatt az egységes szerkezetbe foglalt változat 169. cikke inkább tekinthető alapnak, azzal a megjegyzéssel, hogy a 95. – jelenlegi 114. – sem

¹⁶ Várnay Ernő – Papp Mónika: *Az Európai Unió joga*, Budapest, 2005, KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó 532. p.

¹⁷ A Leuveni Katolikus Egyetem jogi karának oktatói.

¹⁸ Jules Stuyck - Evelyne Terryn - Tom van Dyck: Confidence through fairness? The new Directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market. *Common Market Law Review*, Vol. 43 No. 1 2006. (febr.) 107-152. p.

hagyható figyelmen kívül, mivel előbbi a tagállami politikákkal, utóbbi viszont a belső piac érdekében meghozott közelítő intézkedésekkel kapcsolatos. Így az egységes szerkezetbe foglalt változat 169. cikke – az EKSz. 153. cikke - inkább csak tágabb értelemben véve tekinthető a gyakorlatok alapjának, míg a 114. cikk már közvetlen alap,¹⁹ de – egyetértve *Jules Stuyck, Evelyne Terryn és Tom van Dyck* véleményével és alapul véve azt e tanulmányban – szükséges, hogy a UCP irányelvet ne önmagában elemezzük, hanem együtt azon már létező, vagy csak a tervezés fázisában lévő jogforrásokkal, jogintézményekkel, melyek kiegészítik rendelkezéseit.²⁰

A másodlagos jogforrások között már az 1980-as évek közepétől kezdve találunk elődöket. Ilyen pl. a megtévesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló *84/450/EGK irányelv*,²¹ a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló *93/13/EGK irányelv*,²² illetve a távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló *97/7/EK irányelv*.²³

¹⁹ *Király Miklós* szerint a kettős alap kettős célt szolgál:

- az első cél, hogy az Unió fogyasztóvédelmi szabályozás bizonyítsa az európai integráció szociális dimenzióját,
- a második cél, hogy az Unió fogyasztóvédelmi jogalkotás járuljon hozzá az áruk és szolgáltatások szabad áramlásához. A szabad áramlás – többek között – a fogyasztók határon átnyúló ügyletei révén is megvalósul, de az ügyletek lebonyolítását akadályozzák a tagállamok jogszabályai között fellelhető különbségek, ezért az Unió ezek felszámolására törekszik.

Dr. Király Miklós: Az Európai Közösségek irányelveinek hatása a szerződési jogra a fogyasztóvédelem területén. *Magyar jog*, 47. évf. 6. sz. 2000. 325-338. p., 325., 326. p.

²⁰ Ezért kerül később sor pl. a reklámok és a fogyasztói jogokról szóló irányelv, illetve a class action bevezetésére irányuló törekvés bemutatására.

²¹ A Tanács 1984. szeptember 10-i 84/450/EGK irányelve a megtévesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről

HL L 250/17 1984.9.19.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:01:31984L0450:HU:PDF>
[2011.06.28.]

²² A Tanács 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről

HL L 95/29 1993.4.21.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:02:31993L0013:HU:PDF>
[2011.07.01.]

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 97/7/EK irányelve a távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről

HL L 144/19 1997.6.4.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:03:31997L0007:HU:PDF>
[2011.06.28.]

Továbbá: az összehasonlító reklámról szóló 97/55/EK irányelv,²⁴ illetve a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44/EK irányelv.²⁵

A jogforrásokon túl két project ötlete is megfogalmazódott – a UCP irányelv megalkotásához képest figyelemreméltóan korán – melyeket azonban később elvetettek:

- az Európai Bizottság az 1960-as években célul tűzte ki a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyag harmonizációját, de ezt a projectet végül elvetették,

- az 1970-es években a tisztességtelen reklámmal foglalkozó irányelvre nézve létezett egy javaslat, mely foglalkozott nemcsak a megtévesztő, hanem az agresszív üzenetekkel is. Ezt a javaslatot is elvetették.²⁶

1.3. Tagállami szint

A tagállamok kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos szabályozása roppant sokszínű volt a UCP irányelv átvétele előtt. Ez a következők miatt alakult így:

- először is egyes országok – például *Németország* – a magánjog, míg más országok – például *Svédország* – a közjog oldaláról közelítették meg a gyakorlatok kérdését.

- másodszor, néhány nemzeti jogrendszerben – így az *észak-európai államokban* is – az értékesítési módokra, a reklámozásra és a tisztességtelen gyakorlatokra vonatkozó joganyag önálló jogágként szerepelt, más jogrendszerekben viszont az említett joganyag a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyag részét képezte. Ez utóbbira példa *Németország* és *Belgium*, mely államokban az eredeti cél a versenytársak védelme volt, ez csak később bővült előbb a fogyasztók, majd a közérdek védelmével.

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 97/55/EK irányelve a megtévesztő reklámra vonatkozó 84/450/EGK tanácsi irányelvnek az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt történő módosításáról

HL L 290 1997.10.23.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997L0055:EN:HTML>

[2011.07.01.]

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól

HL L 171 1999.07.07.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999L0044:HU:HTML>

[2011.07.01.]

²⁶ Stuyck - Terryn - van Dyck: i. m.

- a sokszínű szabályozás harmadik oka, hogy egyes államok – pl. *Németország, Belgium* – a tisztességes kereskedelem kapcsán generálklauzulát alkalmaztak, más államok – pl. *Egyesült Királyság, Írország, Málta, Ciprus* – viszont mellőzték azt.²⁷

A tagállamokat – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok 2005 előtti szabályozása kapcsán - a következő szempontok alapján lehet csoportosítani:

a) *a tisztességtelen verseny szabályozása szempontjából*:²⁸ az alapján, hogy az egyes tagállamok milyen jogforrásokkal szabályozták a tisztességtelen versenyt, négy kategóriába sorolhatóak:

- egy átfogó törvénnyel szabályozó államok,
- több törvénnyel szabályozó államok,
- a polgári törvénykönyvekben lévő általános szabályok vonatkoznak a tisztességtelen versenyre,
- a common law szabályai vonatkoznak a versenyre.²⁹

(Lásd Mellékletek/1. táblázat)

b) *a tisztességtelen piaci gyakorlatok szabályozása szempontjából*:

- átfogó jogszabályok, melyek generálklauzulát is tartalmaznak,
- a vonatkozó rendelkezések a magánjogi kódexben találhatóak,
- nem létezik speciális/különös szabályozás a tisztességtelen piaci gyakorlatokra nézve.³⁰

(Lásd Mellékletek/2. táblázat)

²⁷ Uo.

²⁸ E szempont indoka, hogy *a fogyasztóvédelemre és a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyagok közeli kapcsolatban állnak egymással*. Erre utal az UCP irányelv egyik közvetlen előzményének számító „The Feasibility of a General Legislative Framework on Fair Trading” /A Tisztességes Kereskedelemre vonatkozó Általános Jogalkotási Keret Lehetőségéről/ elnevezésű tanulmány is. A tanulmány készítői rámutattak, hogy *a fogyasztóvédelmi politikai és gazdaságpolitikai problémák kapcsán is egyaránt szükséges az új szabályozás (a későbbi UCP irányelv), e két dimenzió pedig egyesül két területen: az Interneten keresztüli globalizáció és a sorsolós játékok területein*.

The Feasibility of a General Legislative Framework on Fair Trading – Executive summary on the range and feasibility of political options 3., 4. p.

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/studies/sur21_summary_en.pdf [2011.07.03.]

²⁹ A felosztás készítői/forrása: Cees van Dam - Erika Budaite: The Statutory Frameworks and General Rules on Unfair Commercial Practices in the 25 EU Member States on the Eve of Harmonization 114-122. p.

<http://www.ceesvandam.info/default.asp?fileid=442> [2011.05.15.]

³⁰ A felosztás készítői/forrása: Analysis of National Fairness Laws Aimed at Protecting Consumers in Relation to Commercial Practices (koordinátorok: Prof. Dr. Reiner Schulze - Prof. Dr. Hans Schulte-Nölke) 12-16. p.

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/studies/unfair_practices_en.pdf [2011.06.07.]

Ahogy arról később részletesebben lesz szó, a UCP irányelv alkotói élesen elválasztották egymástól a *B2C* és a *B2B* viszonyokat.

Előbbi a vállalkozás és a fogyasztó közötti viszonyt (az angol elnevezésből: Business-to-Consumer)³¹ jelöli, mikor a viszony tárgyait, a javakat és a szolgáltatásokat elsősorban a fogyasztóknak szánják. Az utóbbi rövidítés a vállalkozás és vállalkozás (az angol elnevezésből: Business-to-Business)³² közötti viszonyt jelöli, mikor a javakat és a szolgáltatásokat elsősorban más vállalkozásoknak szánják. *A UCP irányelv csak a B2C viszonyokra vonatkozik.*³³

Mivel a tagállamok egy része 2005 előtt e két típusú viszonyt együtt szabályozta, ezért célszerűnek látszik egy olyan csoportosítás elkészítése, mely arra koncentrál, hogy – egyes – tagállamok együtt, vagy külön-külön szabályozták-e az említett viszonyokat:

c) a *B2B* és a *B2C* viszonyok szabályozása szempontjából:³⁴

1) A generálklauzulák alapján:

- A vonatkozó jogszabály(ok) generálklauzulája mindkettőre alkalmazandó,

³¹ <http://www.commercedictionary.com/definition/B2C.html> [2011.07.02.]

³² <http://www.commercedictionary.com/definition/B2B.html> [2011.07.03.]

³³ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (1) bek.

³⁴ Zsuzsanna Kajdine Suhajda – Szabolcs Lendvai: Hungary. In Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law 77. p.

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – General Report*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law 25., 27. p.

http://www.biicl.org/files/882_general_report_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Dr. Magdalena Sengayen: Poland. In Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law 174-176. p.

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Gömöri Tamás: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv átültetése a tagállamokban és hazánkban 12-15. p.

<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/949712D46A1107D4.pdf> [2009.10.25.]

Barazutti Áron: 2005/29/EK irányelv – lesz-e egységes európai fogyasztóvédelmi jog – a jogharmonizáció és a jogalkalmazás dilemmái 7. p.

http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_vkk_tanulmanyi_palyazat_barazutti_2007.pdf [2011.07.07.]

Telegdi Réka: Az európai fogyasztóvédelmi jog új irányvonala – Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 12. p.

www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_vkk_tanulmanyi_palyazat_telegdii_2007.pdf [2009.10.25.]

- Külön generálklauzula létezik a B2C és külön generálklauzula létezik a B2B viszonyokra nézve is.

2) A rendelkezések alapján:

- A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései csak a B2B viszonyokra vonatkoznak, a fogyasztók védelme csak a versenytársak közötti verseny kapcsán valósul meg, közvetetten,
- A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései mindkét viszonyra vonatkoznak,
- Külön törvény vonatkozik a B2C és külön törvény vonatkozik a B2B viszonyokra.

(Lásd Mellékletek/3. táblázat)

2. A javaslat

2.1. A javaslat előzményei

Az Európai Unió Bizottsága 2003 júniusában fogadta el a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó irányelv megalkotására irányuló javaslatot. A javaslat előzményeinek a Bizottság által a 2001-ben³⁵ és 2002-ben kibocsátott *Zöld Könyvek*, továbbá egy *utólagos közlemény*³⁶ tekinthetők.

a) *Előbbi Zöld Könyv* – az Európai Unió fogyasztóvédelméről szólva - garantálni kívánta a fogyasztók biztonságát a határokon átnyúló ügyleteknél és a nemzeti szabályozások széttágolt jellegét tekintette a legfőbb akadállynak.

Az akadály megszüntetése érdekében a *Zöld Könyv* hármas követelményt fogalmazott meg a kialakítandó fogyasztóvédelmi szabályrendszerrel szemben:

- a rendszer valósítsa meg a fogyasztók lehető legmagasabb szintű védelmét, de ezzel párhuzamosan tartsa az üzleti költségeket a minimális szinten,
- legyen képes a lehető legegyszerűbb és legrugalmasabb módon, gyorsan válaszolni a piac változásaira és kihívásaira,

³⁵ Green Paper on European Union Consumer Protection COM (2001) 531 final
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0531en01.pdf [2010.10.25.]

³⁶ Follow-up Communication to the Green Paper on EU Consumer Protection COM (2002) 289 final
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/communication_en.pdf [2011.07.01.]

- gondoskodjon a hatékony és eredményes végrehajtásról, különösen a határon átnyúló ügyletek vonatkozásában.

A Zöld Könyv összegezte továbbá a tagállamok vonatkozó normái és az Európai Unió szabályozása közötti kölcsönhatás legfontosabb jellemzőit. A következő megállapításokat tette:

- jelentős különbségek léteztek a belső piacon a vállalkozások és a fogyasztók között bonyolított kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogszabályok között, amelyek egyaránt eredtek mind a speciális, mind az általános normák eltérő jellegéből,

- az önszabályozást – magatartási kódexeken keresztül - egyre inkább támogatták Uniós szinten,

- az új kereskedelmi gyakorlatok (pl. az Internetes aukciók) megjelenésével és fejlődésével egyre inkább nőtt a fogyasztók és a vállalkozások közötti különbségek által kifejtett hatás.³⁷

A 2001-es Zöld Könyv jellemezte az Európai Unió fogyasztóvédelmi rendszerét is:

- bár léteznek irányelvek, de az Unió – ellentétben a tagállamokkal – nem alakított ki átfogó szabályozást a vállalkozások és a fogyasztók közötti kereskedelmi gyakorlatokra nézve,

- néhány irányelv – különösen a szektor-specifikusak – csak az egyes, konkrétan meghatározott problémákra kínált pillanatnyi megoldást,

- az Európai Unió szabályai és az egyéb normák közötti „kölcsönhatás” miatt a vonatkozó joganyag bonyolulttá és – mind a fogyasztók, mind a vállalkozások számára – nehezen érthetővé vált,

- az Európai Unió Bíróságának gyakorlata nem jelent hatékony megoldást, mivel túlságosan eset-centrikus.³⁸

b) Ehhez a Zöld Könyvhöz kapcsolódóan meg kell említeni a rá vonatkozó utólagos közleményt,³⁹ melyre a UCP irányelv javaslata is utal (a Zöld Könyvvel együtt). A közlemény a Zöld Könyv központi kérdésétől – az EU-n belüli nemzeti fogyasztóvédelmi jogrendszerek közötti eltérések miatt a belső piac nem működik

³⁷ Green Paper on European Union Consumer Protection 4., 7., 8. p. (2.1, 2.3)

³⁸ Green Paper on European Union Consumer Protection 5. p. (2.2)

³⁹ Follow-up Communication to the Green Paper on EU Consumer Protection COM (2002) 289 final http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/communication_en.pdf [2011.07.01.]

megfelelően a vállalkozások-fogyasztók közötti viszonyok vonatkozásában – indítva röviden összefoglalta - a Könyvre érkező válaszok alapján - a többség véleményét:

- a többség egyetértett az EU fogyasztóvédelmi reformjának szükségességével,

- ezt egy keretirányelvre alapozva képzelték el, és a tisztességes kereskedelmi gyakorlatokra alapozva – maximum harmonizáció mellett,

- támogatták a Bizottság elképzelését, miszerint a fogyasztóvédelemért felelős nemzeti végrehajtó szervek közötti együttműködésre nézve ki kell alakítani egy megfelelő jogi eszközt.⁴⁰

c) 2002-ben egy másik Zöld Könyvet⁴¹ is kibocsátott a Bizottság. Ez nem kifejezetten a fogyasztóvédelemmel foglalkozott, hanem a civil és a kereskedelmi jogon belüli alternatív vitarendezési módszerekkel. A 2002-es azért tartozik az előzmények közé, mert *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat nem önmagukban, hanem azon jogalkotási eredményekkel és javaslatokkal együtt kell elemezni, melyek maguk is hozzájárulhatnak a UCP irányelv által megoldani kívánt problémák megszüntetéséhez.* Ilyen probléma a vitarendezés kérdése is, ezért kerül most sor a 2002-es Zöld Könyv – rövid - bemutatására.

A 2002-es Zöld Könyv eredményként említette a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 98/27/EK irányelvet, melynek értelmében a tagállamok kötelesek engedélyezni független szervezetek és fogyasztóvédelmi szervezetek részére, hogy azok kereseti kérelmet nyújthassanak be, bizonyos kereskedelmi gyakorlatok folytatása ellen. További lépésként értékelte azt, hogy az Európai Unió Bizottsága 1998-ban és 2001-ben is kibocsátotta javaslatát, hogy kialakítsa azokat az elveket, melyek alkalmazandóak lesznek a fogyasztói jogviták bíróságon kívüli megoldása során.⁴²

A Bizottság szerint az alternatív vitarendezési módszerek iránt megnőtt az érdeklődés, annak ellenére, hogy a tagállamok kevésbé támogatták azokat. A Zöld

⁴⁰ Follow-up Communication to the Green Paper on EU Consumer Protection 2-4. p. (Executive Summary, I. 1., II. 10.)

⁴¹ Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law COM (2002) 196 final http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0196en01.pdf [2010.10.25.]

⁴² - az 1998. március 30-án elfogadott javaslat azokra az eljárásokra vonatkozott, melyek során egy harmadik fél közbenjárására révén oldódik meg az adott vita. A dokumentum hét alapelvet fogalmazott meg,

- a 2001. április 4-én elfogadott javaslat azokra az esetekre vonatkozott, melyek során csupán megkísérlik a feleket tárgyalásra készíteni.

Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law 16., 17. p. (2.2.1 36., 37.)

Könyv ezt egy lehetőségként fogta fel arra nézve, hogy az alternatív vitarendezési lehetőségeket megismertesse a lehető legnagyobb közönséggel, és arra nézve is, hogy a tagállamok és az Unió kapcsolódó kezdeményezéseit ismertebbé tegye.⁴³

2.2. A javaslat

Az Európai Unió Bizottsága a UCP irányelv javaslatát 2003. június 18.-án fogadta el. A javaslatban a Bizottság összefoglalta a megalkotandó irányelv legfontosabb jellemzőit:

- az irányelv alapvetően *negatív jellegű*, vagyis azokat a feltételeket kell tartalmaznia, melyek segítségével megállapítható/elvethető az adott kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellege. Így nem írhat elő pozitív követelményeket, melyek teljesítésével a vállalkozás bizonyítaná, hogy tisztességesen jár el,
- az irányelv *teljesen harmonizálja* a vállalkozások-fogyasztók közötti kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó EU-s követelményeket és megfelelően magas szintű fogyasztóvédelmet kínál,
- tartalmaznia kell egy *általános tilalmat*, mely helyettesíti a tagállamok jelenlegi, eltérő generálklauzuláit és alapelveit,
- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok *két típusával* foglalkozzon: megtévesztő és agresszív jellegűekkel,
- tartalmaznia kell a *megtévesztő reklámról* szóló irányelv B2C jellegű előírásait,
- tartalmaznia kell egy *feketelistát*.⁴⁴

A javaslattal kapcsolatos konzultációs eljárás részét képezte a *Bizottság bővített hatástanulmánya*, ami három lehetőséget vázolt fel:

a) *status quo*: ez esetben nem került volna sor új irányelvek megalkotására, csupán a meglévő jogforrások végrehajtása kapcsán a tagállamok közötti együttműködés fejlesztésére,

b) *specifikus megközelítés*: ennek szellemében egy adott problémával csak akkor kellene foglalkozni, ha felmerül, és olyan irányelv révén kellene megoldani,

⁴³ Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law 5. p. (Summary)

⁴⁴ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) COM (2003) 356 final 7-9. p. (Overview of the Directive)
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/directive_prop_en.pdf [2011.07.01.]

mely csak minimum jellegű fogyasztóvédelmi standardokat/előírásokat tartalmazna, melyeket a tagállamok bővíthetnek saját fogyasztóik érdekében – de ez nem kötelező számukra. Ez több szektorális irányelvet jelentene,

c) *vegyes megközelítés*: teljes harmonizáción alapuló irányelv alkotása. Azaz egyfajta keretszabályozás, kiegészítve szektorális szabályokkal.⁴⁵

A Miniszterek Tanácsa a javaslatot először 2003 novemberében tárgyalta, az Európai Parlament pedig - 2004. április 20.-án – elfogadta azt.

2004. november 15.-én a Tanács közös álláspontot fogadott el, melyekre nézve 2005. február 24.-én a Parlament módosításokat fogadott el, melyeket a Miniszterek Tanácsa március 7.-én jóváhagyott és a Bizottság is kedvező véleményt fogalmazott meg velük kapcsolatban.⁴⁶

2005. február 24.-én – a módosításokkal párhuzamosan – az Európai Parlament kibocsátotta az irányelvvel kapcsolatos jogalkotási állásfoglalását is.⁴⁷

Az Európai Parlament és a Tanács 2005. május 11.-én fogadta el a UCP irányelv végleges változatát. Az irányelvet 2005. június 11.-én tették közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

Látható, hogy 2005 előtt a UCP irányelv számos elődje felfedezhető, mind az Unió, mind a tagállamok szintjén. Ez a számbeli nagyság is jelzi, hogy *a tisztességtelen*

⁴⁵ Extended Impact Assessment on the Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive)
SEC (2003) 724 10., 11. p. (3.)

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/impact_assessment_en.pdf
[2011.07.02.]

⁴⁶ Unfair Commercial Practices - Archives

http://ec.europa.eu/consumers/rights/archives_en.htm [2009.03.05.]

⁴⁷ Ebben összegezte a születő szabály révén megteremthető előnyöket:

„Az ezen irányelv révén a nemzeti rendelkezések közelítésében elért nagymértékű konvergencia megteremti a fogyasztóvédelem egységesen magas szintjét (...) A harmonizáció jelentős mértékben növeli a jogbiztonságot mind a fogyasztók, mind az üzleti vállalkozások számára. Mind a fogyasztók, mind az üzleti vállalkozások világosan meghatározott jogi koncepción alapuló, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat az EU egész területén szabályozó egységes szabályozási keretre támaszkodhatnak. Ennek hatása az lesz, hogy fogyasztók gazdasági érdekeit sértő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályok sokféleségéből származó korlátok megszűnnek, és fennáll a belső piac megvalósításának lehetősége.”

Az Európai Parlament jogalkotási állásfoglalása a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre („irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) irányuló tanácsi közös állásponttról (11630/2/2004 — C6-0190/2004 — 2003/0134(COD))

(11), (12) preambulum-bekezdés

<http://epa.oszk.hu/00800/00877/00599/pdf/hu03510365.pdf> [2009.03.05.]

kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos korábbi szabályozás mennyire szerteágazó volt, és mennyire nélkülözte az egységet. Ehhez jött még a vonatkozó szabályok tartalmi sokszínűsége és a B2C és a B2B viszonyok hol összefonódó, hol élesen elválasztott szabályozása is.

A fent említettek miatt vált szükségessé egyrészt a gyakorlatok „összegyűjtése” egy jogforrásba, másrészt a B2B és a B2C viszonyok határozott szétválasztása. A *születő irányelv rendelkezéseinek csak az utóbbi viszonyokra való alkalmazásának a rögzítése szintén fontos lépést jelentett az Unió fogyasztóvédelmi politikájában.*

Ugyanis ez az előírás, továbbá az *Unió azon törekvése, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztó számára hatékony eszközöket biztosítson a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok ellen, szükségképpen kizárták az irányelvekre korábban jellemző minimum harmonizáció alkalmazását, és új irányba terelték a fogyasztóvédelem területéhez kapcsolódó Uniós jogforrások megalkotásának folyamatát.*

II. A UCP IRÁNYELV ÉS IMPLEMENTÁLÁSA A NEMZETI JOGRENDSZEREKBE

1. A UCP irányelv

A UCP irányelv elsődlegesen a fogyasztóvédelem területéhez tartozik, mivel *a fogyasztók gazdasági érdekeit védi a vállalkozások által folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, de – ezzel párhuzamosan és közvetetten – ellátja a versenytársak védelmét is, „így biztosítva a tisztességes versenyt az általa összehangolt területeken.”*⁴⁸ Így a UCP irányelv – közvetetten és másodlagosan – a versenyjog szféráját is érinti.

Az elődöknél felsorolt 84/450/EGK irányelven és a 97/7/EK irányelven kívül a UCP irányelv a következőket is módosította:

- a 98/27/EK irányelv: eljárásjogi vonatkozású, a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szól. A tagállamokat feljogosítja arra, hogy – nemzeti szinten, rendelkezések fenntartása vagy elfogadása révén – szélesebb cselekvési lehetőséget biztosítsanak az érintett személyek részére, a fogyasztók érdekében.⁴⁹

- a 2002/65/EK irányelv:⁵⁰ a tagállamokat feljogosítja, hogy az irányelv szerint elfogadott nemzeti rendelkezések – szolgáltatók általi – megszegését megfelelő módon szankcionálják. Feltétel, hogy a szankcióknak hatékonyak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.⁵¹

⁴⁸ 2005/29/EK irányelv (8) preambulum-bekezdés

⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 98/27/EK irányelve a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról 7. cikk
HL L 166/51 1998.6.11.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:04:31998L0027:HU:PDF>
[2011.06.28.]

⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2002/65/EK irányelve a fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazásáról, valamint a 90/619/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK irányelv és a 98/27/EK irányelv módosításáról 11. cikk
HL L 271/16 2002.10.9.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:04:32002L0065:HU:PDF>
[2011.06.28.]

⁵¹ A 97/7/EK és a 2002/65/EK irányelvek vonatkozásában a módosítást csupán a 2005/29/EK irányelvre való hivatkozás jelentette a nem kért értékesítés tilalmát megfogalmazó cikkeknél 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 15. cikk

- a 2006/2004/EK rendelet:⁵² a fogyasztóvédelmi jogszabályok⁵³ alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésre⁵⁴ vonatkozik.

A 84/450/EGK irányelv hatályát leszűkítette⁵⁵ a UCP irányelv. A változások a következők voltak:

- míg korábban a fogyasztók, a kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szabadfoglalkozású tevékenységet folytató személyek - megtévesztő reklámokkal, valamint azok tisztességtelen következményeivel szembeni – védelme volt a cél, később már az, hogy a 84/450/EGK irányelv megvédje a kereskedőket a megtévesztő reklámmal és annak tisztességtelen következményeivel szemben, valamint hogy megállapítsa azokat a feltételeket, amelyek mellett az összehasonlító reklám megengedett,

- ehhez kapcsolódóan a kereskedő és a magatartási kódex felelőségének fogalma is helyet kapott a szövegben.

⁵² Az Európai Parlament és a Tanács 2006/2004/EK rendelete a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről
HL L 364/1 2004.12.9.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:364:0001:0011:HU:PDF>
[2011.06.28.]

⁵³ A 2006/2004/EK rendelet a 2002-2006-s időszakra megfogalmazott fogyasztóvédelmi politikai stratégia egyik célkitűzésének volt az eredménye, mely szerint „olyan koordinációs mechanizmusokat és eljárásokat kell kidolgozni, amelyek biztosítják a Közösség területén a tagállami intézményrendszerek hatékony együttműködését, egyeztetését és ezzel egyfajta újabb harmonizációját.”

Dr. Fazekas Judit: A hazai fogyasztóvédelem jogi szabályozása.

Fogyasztóvédelmi Szemle, 1. évf. 1. sz. 2004. 59-71. p., 60. p.

⁵⁴ A 98/27/EK irányelv és a 2006/2004/EK rendelet módosítása abban merült ki, hogy a 2005/29/EK irányelv bekerült a mellékletekben felsorolt irányelvek közé.

2005/29/EK irányelv 4. fejezet 16. cikk (1), (2) bek.

⁵⁵ Később a 84/450/EGK irányelv módosításait – így főleg az Európai Parlament és a Tanács 97/55/EK irányelvét (ami a megtévesztő reklámra vonatkozó 84/450/EGK tanácsi irányelvnek az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt történő módosításáról szól) - *egyetlen jogi aktusba foglalták*: a megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló 2006/114/EK irányelvbe.

Ez - az összehasonlító reklámokkal kapcsolatos rendelkezések kivételével – minimum harmonizációs irányelv.

2005/29/EK irányelv 4. fejezet 14. cikk

Prof. Dr. Susanne Augenhöfer: False advertising, false representation, false publicity/propaganda
13. p.

http://www.ipr2.org/storage/Presentation_day_1_Euroe_and_Germany.Augenhofer832.pdf
[2011.07.06.]

Jelentés a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv és a megtévesztő és összehasonlító reklámra vonatkozó 2006/114/EK irányelv átültetéséről, végrehajtásáról és érvényesítéséről (előadó: Barbara Weiler) – Indokolás (Bevezetés)

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=HU&reference=A6-0514/2008#title1>
[2011.07.06.]

Az Európai Parlament és a Tanács 2006/114/EK irányelve a megtévesztő és összehasonlító reklámról
1. cikk HL L 376/21 2006.12.27.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:376:0021:0027:HU:PDF>
[2011.04.17.]

1.1. Új vonások a szabályozásban

A következők jelentik a UCP irányelv azon sajátosságait, melyek megkülönböztetik ezt az irányelvet a korábbi fogyasztóvédelmi jogforrásoktól: teljes (maximum) harmonizáció, az önszabályozás támogatása, az irányelv hatálya, és az irányelv szerkezete.

a) A UCP irányelv legfontosabb jellemzője, hogy az általa szabályozott területeken megvalósítja a *teljes jogharmonizációt*, azaz a tagállamok az irányelvben rögzítetteket voltak kötelesek átvenni, a változtatás, vagy az eltérés lehetősége nélkül. Azonban a végrehajtás eszközeit és a szankciókat a tagállamoknak kellett meghatározniuk.⁵⁶

Az irányelv javaslata kapcsán már volt szó arról a bővített hatástanulmányról, mely három alternatívát (status quo, specifikus megközelítés, vegyes megközelítés) vázolt fel az EU fogyasztóvédelmi politikája kapcsán tett következő lépésre nézve.

Egy, a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról szóló Zöld Könyv⁵⁷ is tartalmaz három alternatívát erre nézve: vertikális megközelítés, kombinált megközelítés, és a jogalkotás mellőzése. Ez utóbbit a Könyv készítői egyértelműen elvetették, a vertikális – a jelenlegi irányelveket külön-külön kívánták módosítani, a piaci és technológiai fejlődéshez igazítva őket – időigényesnek tartották, továbbá szerintük ez a módszer a jogforrások rendszerének egyszerűsítését is mellőzné. Így a *kombinált megközelítés* tűnik a legjobb választásnak. Ez alapvetően horizontális jogi aktus⁵⁸ alkotását jelenti, kiegészítve – ha szükséges – vertikális intézkedésekkel. A *UCP irányelvvel kezdődött a horizontális szemlélet előtérbe helyezése*.⁵⁹

⁵⁶ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 11. cikk (1) bek., 13. cikk

⁵⁷ Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról COM (2006) 744 végleges
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0744:FIN:HU:PDF> [2011.07.05.]

⁵⁸ A vertikális szabályozás szektor-specifikus szabályozást jelent, és az ilyen típusú szabályozás révén megszülető jogforrások, pl. az irányelvek részletesen szabályozzák tárgyaikat, míg a horizontális szabályozás eredményeként megszülető irányelvek már jóval általánosabban szabályoznak. A horizontális szabályozás jelentősége, hogy kitágítja az adott irányelv hatályát, és – „standardek” alkotása révén – elősegíti az egység kialakítását is.

Development of consumer protection law in the European Union 3.3

http://www.laweuropa.com/English/index.php?d=tuketici&mod=Ab_Tuketinin_1_2 [2011.10.10.]

⁵⁹ 2005-ig – a vertikális megközelítés jegyében – az Unió mindig csak az adott problémára koncentrált. Így a szabályozás bonyolulttá vált és a jogforrások nem alkottak átlátható rendszert. A horizontális megközelítés jegyében – és erre jó példa a UCP irányelv – minden, a fogyasztóvédelmi irányelvekkel érintett kérdés (pl. egyes fogalmak meghatározása) szabályozása egy helyre kerül. Ugyanakkor a Zöld Könyv alkotói úgy vélték, az adott jogi aktusban a horizontális részt követhetik vertikális intézkedések.

Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról 8-10. p.

Ezen túl a minimum harmonizációval⁶⁰ - mint egyetlen módszerrel - is szakítani kívántak. A teljes harmonizáció vonatkozásában ugyanakkor nem látták megvalósíthatónak, hogy minden területet maximálisan harmonizáljanak, ezért vagy a minimum harmonizáció és a kölcsönös elismerés elvének,⁶¹ vagy a minimum harmonizáció és a származási ország elvének kombinációját kívánták alkalmazni, azzal a megjegyzéssel, hogy valószínűleg e két kombináció sem lenne képes egyszerűsíteni és ésszerűsíteni a szabályozási környezetet.⁶²

b) *Az önszabályozás támogatása.* A UCP irányelv tartalmaz rendelkezéseket az önszabályozás kérdésére nézve is, tehát a *magatartási kódexekre* nézve is. Az irányelv alkotói szerint: „Helyénvaló lehetőséget teremteni a magatartási kódexek számára, amelyek segítségével a kereskedők hatékonyan alkalmazhatják ezen irányelv alapelveit egyes gazdasági területeken.” Továbbá: „*A nemzeti vagy közösségi szinten a magatartási kódex felelőse által gyakorolt, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat felszámolását célzó ellenőrzés szükségtelessé teheti a közigazgatási vagy bírói intézkedést, ezért azt ösztönözni kell.*”⁶³

A magatartási kódex – és az önszabályozás – UCP irányelvbeli térnyerésével⁶⁴ - ahogy *Vígh József Ferenc*⁶⁵ megfogalmazza - „az unió szóban forgó területen követett politikájában – mondhatni – frontáttörés következett be, csattanós cáfolatát

⁶⁰ Ennek jegyében – bizonyos rendelkezések vonatkozásában – a tagállamok alkalmazhattak az irányelvek által előírtnál magasabb védelmi szintet.

⁶¹ A kölcsönös elismerés elve értelmében, ha egy terméket jogszerűen állítanak elő és forgalmazzak az egyik tagállamban és nem vonatkozik rá Uniós harmonizáció, akkor ezt a terméket főszabályként az Unió egész területén szabadon forgalmazhatónak kell tekinteni, még akkor is, ha nem tesz teljesen eleget a rendeltetési hely szerinti tagállam technikai szabályainak/előírásainak.

Az elv alkalmazása akkor merül fel, ha a tagállamok egyes termékekre vonatkozó (biztonsági, egészségügyi, fogyasztóvédelmi és egyéb közérdekeket védő) intézkedései – mivel nincs Uniós szabályozás/harmonizáció – eltérnek egymástól.

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/free-movement-non-harmonised-sectors/mutual-recognition/> [2011.07.05.]

Várnay – Papp: i. m. 441. p.

⁶² A Zöld Könyv alapján – a minimum harmonizáció és a kölcsönös elismerés elvének párosa esetén - a tagállamok bevezethetnének szigorúbb fogyasztóvédelmi szabályokat, de nem lenne joguk saját szigorúbb előírásaikat olyan vállalkozásokkal szemben érvényesíteni, melyek székhelye másik tagállamban van, ha azzal indokolatlanul korlátoznák az áruk szabad mozgását vagy a szolgáltatási szabadságot. A minimum harmonizáció és a származási ország elvének együttes alkalmazása során pedig a tagállamok szintén bevezethetnének szigorúbb szabályokat, de a más tagállami székhellyel bíró vállalkozásoknak csak a saját országbeli jogszabályoknak kellene eleget tenniük.

Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról 11. p.

⁶³ 2005/29/EK irányelv (20) preambulumbekszedés

⁶⁴ Még a feketelistás tényállások között is szerepel kettő, mely a kódexekkel foglalkozik.

2005/29/EK irányelv I. Melléklet 1., 3.

⁶⁵ Nemzetközi kereskedelmi jogi szakértő.

adva a jogi fetisizmus hiedelmének, amely szerint a társadalom minden problémája „jogi úton” oldható meg.”⁶⁶

Miután definiálja a magatartási kódexet és a kódex felelőseit,⁶⁷ a UCP irányelv a kódexet a megtévesztő tevékenység egy formájának elemévé teszi.⁶⁸ Végül külön cikkben rendelkezik arról, hogy *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat a magatartási kódexek felelősei is ellenőrizhetik*, illetve a végrehajtásért felelős szervek (bíróságok, közigazgatási hatóságok) – a panaszok intézéséhez – megkövetelhetnek – ha ezt számukra a tagállamok lehetővé teszik - előzetesen lefolytatott eljárásokat, pl. a kódexek felelőseihez való fordulást.

A végrehajtással érintett személyek és szervek amúgy is fordulhatnak a kódexek felelőseihez, amennyiben az ilyen testületek előtti eljárások rendelkezésre állnak – a bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárások mellett. Ez utóbbi nem jelenti a bíróság, vagy közigazgatási hatóság előtti jogorvoslatról való lemondást.⁶⁹ A tagállamok dönthetik el, hogy a jogorvoslati eszközök alkalmazhatóak-e a magatartási kódex felelőseivel szemben, ha az adott kódex a jogi előírások be nem tartására ösztönöz.⁷⁰

Érdekesség, hogy míg *a UCP irányelv* kötelezi a tagállamokat arra, hogy tájékoztassák a fogyasztókat az átültető nemzeti szabályokról, addig *csupán lehetőségként veti fel, hogy a tagállamok arra ösztönözzék a kereskedőket és a magatartási kódexek felelőseit, hogy tájékoztassák a fogyasztókat magatartási kódexeikről.*⁷¹

Véleményem szerint a tájékoztatásra vonatkozó kötelezés hiánya miatt sérül a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga, hiszen így nem rendelkeznek elegendő információval ahhoz, hogy kiválasszák azt a fórumot, mely előtt érvényesíteni kívánják érdekeiket, vagy jogorvoslati lehetőségükkel kívánnak élni.

⁶⁶ Dr. Víg József Ferenc: A fogyasztó védelme érdekében tett újabb lépés az EU jogalkotásában: irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról. *Külgazdaság Jogi melléklet*, 51. évf. 9-10. sz. 2007. 101-116. p., 113. p.

⁶⁷ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk f), g) pont

⁶⁸ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (2) bek. b) pont

⁶⁹ 2005/29/EK irányelv 3. fejezet 10. cikk, 4. fejezet 11. cikk (1) bek.

⁷⁰ A 84/450/EGK irányelv módosításai között is szerepel ez a rendelkezés.

2005/29/EK irányelv 4. fejezet 11. cikk (1) bek., 14. cikk 4.

⁷¹ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 17. cikk

1.2. Az irányelv hatálya

A UCP irányelv rendelkezéseit „*az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.*”⁷² Vagyis - ahogy arról már volt szó – *a rendelkezések a B2C viszonyokra alkalmazandóak, és a fogyasztói döntés teljes folyamatának védelme a céljuk.*

Az irányelv ugyanakkor számos területet kivett a hatálya alól:

- nem érinti a szerződések jogát – és különösen a szerződések érvényességére, létrejöttére és joghatásaira vonatkozó szabályokat,
- továbbá a termékek egészségi és biztonsági vonatkozásaira alkalmazandó közösségi vagy nemzeti szabályokat sem,
- nem érinti továbbá a bíróságok joghatóságára vonatkozó szabályokat,
- nem vonatkozik a letelepedésre vagy az engedélyezési rendszerekre vonatkozó feltételekre, a köteleességteljesítéssel kapcsolatos magatartási kódexekre vagy a szabályozott szakmákra vonatkozó egyéb, a szakemberek magas szintű szakmai integritása megőrzése érdekében előírt különleges szabályokra, amelyeket a tagállamok a közösségi joggal összhangban megállapíthatnak,
- nem vonatkozik a tagállamoknak a nemesfém cikkek nemesfémtartalmának tanúsítására és jelzésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek alkalmazására.⁷³

Bár az irányelv törekszik a teljes harmonizációra, mégis – *meghatározott ideig - engedi*⁷⁴ *alkalmazni „azon nemzeti jogszabályaikat, amelyek megszorítóbbak és szigorúbbak ezen irányelvnél, ha minimum harmonizációs kikötéseket tartalmazó irányelveket hajtanak végre.”* Feltétel ugyanakkor, hogy ezek a jogszabályok

⁷² 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (1) bek.

⁷³ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (2), (3), (7), (8), (10) bek.

⁷⁴ Nem ez az egyetlen megengedő rendelkezés, pl.:

1.) „A 2002/65/EK irányelvben meghatározott „pénzügyi szolgáltatások”-ra és az ingatlanokra vonatkozóan a tagállamok megállapíthatnak olyan követelményeket, amelyek megszorítóbbak vagy szigorúbbak ezen irányelvnél az általa közelített területen.”

2.) Továbbá: „a tagállamok – amennyiben a közösségi jog minimumkikötései ezt megengedik – a közösségi joggal összhangban szigorúbb rendelkezéseket tarthatnak fenn vagy vezethetnek be a fogyasztók egyéni szerződéses jogainak magasabb szintű védelme érdekében.”

3.) A tagállamok számára lehetővé tette az irányelv, hogy saját területükön „ízlés és illem okán – a közösségi joggal összhangban – továbbra is betilthassanak egyes kereskedelmi gyakorlatokat, akkor is, ha azok nem korlátozzák a fogyasztó választási szabadságát”

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (9) bek., (7), (15) preambulum-bekezdés

legyenek jelentősek és álljanak arányban az elérendő céllal. Az irányelv alkotói meghagyták annak a lehetőségét, hogy – a 2011 júniusában esedékes átfogó jelentés általi felülvizsgálat során – a meghatározott időtartamot (2007. június 12.-e után hat évig) meghosszabbítsák.⁷⁵ *Ez a megengedő rendelkezés a teljes harmonizációhoz fűződő azon kétség eredménye, hogy valamennyi kérdés maximális harmonizációja nem lehetséges.*

E kétség másokban is megfogalmazódott. *Erika Budaite*⁷⁶ és *Cees van Dam*⁷⁷ öt okot említenek, melyek miatt – a UCP irányelv elfogadása ellenére – szerintük megmaradnak majd a különbségek a B2C viszonyokban alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó tagállami szabályok között:

- a fogalmak vonatkozásában a UCP irányelv számos esetben hagyja, hogy a tagállamok értelmezzék majd azokat. Így pl. az „átlagfogyasztót”, vagy a „tisztességet” a tagállami hatóságok értelmezik, a kulturális, nyelvi és társadalmi különbségek érvényesülésétől kísérve. A szerzőpáros rámutat, hogy ami az egyik tagállamban tisztességtelen, az a másikban tisztességesnek minősülhet,

- *a fent említett – megszorítóbb és szigorúbb nemzeti szabályokra vonatkozó - megengedő rendelkezés szerintük* valóban annak a kétségnek az eredménye, hogy a teljes harmonizáció mégsem valósulhat meg, és egyúttal *egy lehetőség a minimum harmonizációhoz való - részben, vagy egészben – való visszatérésre,*

- a végrehajtás kérdése: ahogy arról később bővebben lesz szó, az irányelv a végrehajtást a tagállamokra bízta – ezért nem vonatkoznak a rendelkezései a bíróságok joghatóságára - csupán bizonyos elveknek (hatékonyság, arányosság, visszatartó erő) való megfelelést ír elő. Ez - a később részletezett okok miatt – komoly fenyegetést jelent az egységre nézve,

- a már (lábjegyzetben) ismertetett megengedő rendelkezések esetében úgy vélik, hogy azok nemcsak a teljes harmonizáció megvalósítása iránti kétséget fejezik ki, hanem – pl. a pénzügyi szolgáltatások és az ingatlanok terén – megfosztják az Unió szerveit attól a lehetőségtől, hogy ezeken a nagyobb kockázattal és komplex problémákkal járó területeken védhessék a fogyasztók gazdasági érdekeit,

- végül: az implementációt - mivel létező és működő jogrendszerekbe kell beilleszteni egy új szemléletű irányelvet – követően a problémát az jelenti majd,

⁷⁵ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (5) bek.

⁷⁶ Jelenleg a DLA Piper jogi iroda jogi asszisztense, korábban a British Institute of International and Comparative Law (London) kutatója volt.

⁷⁷ Az amszterdami egyetem professzora.

hogy az irányelvet minden állam a saját nemzeti rendszere kontextusában fogja értelmezni és alkalmazni.⁷⁸

1.3. Az irányelv szerkezete

Először a *belső piacról szóló cikket* kell megemlíteni, mely kimondja, hogy „A tagállamok nem korlátozhatják sem a szolgáltatások nyújtásának szabadságát, sem az áruk szabad mozgását az ezen irányelv által közelített területekhez tartozó indokok alapján.”⁷⁹ Ez jelenti a *kölcsönös elismerési klauzula*⁸⁰ irányelvbe foglalását, mivel ennek értelmében a nemzeti hatóságok vagy bíróságok az irányelv által egységesített területen fennmaradó nemzeti eltéréseket nem használhatják fel másik állam által alkalmazott, határon átnyúló olyan kereskedelmi gyakorlattal szemben, mely összhangban van a UCP irányelv rendelkezéseivel.⁸¹

A UCP irányelv szerkezeti felépítése is eltér a korábbi kapcsolódó jogforrásoktól, ugyanis alkotói *hármasszintű tilalmi rendszert* vezettek be: az első lépés mindig az adott magatartás vizsgálata abból a szempontból, hogy a feketelistás gyakorlatok közé tartozik-e. Ha nem sorolható be, akkor következik annak a vizsgálata, hogy megtevesztő, vagy agresszív gyakorlat-e. Ha nem minősíthető egyiknek sem, akkor a legvégső lépés a generálklauzula alkalmazásának lehetősége, ami egy általános tilalom, így itt a bíróság, vagy más hatóság kötelessége mérlegelni a releváns körülményeket.⁸² A generálklauzula alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy az esetleges tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szankcionálhatóak legyenek akkor is, ha nem sorolhatóak be egyértelműen sem a feketelistás, sem a megtevesztő, sem az agresszív gyakorlatok közé.

⁷⁸ van Dam - Budaite: *The Statutory Frameworks...* 109-113. p.

⁷⁹ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 4. cikk

⁸⁰ A klauzula célja alapvetően, hogy közvetlenül megjelenítse a kölcsönös elismerés elvét azokban a jogszabályokban, melyek technikai vagy minőségi követelményeket állapítanak meg egyes termékek forgalmazására nézve.

A közösségi jog általános jogelvei

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=k%C3%B6cs%C3%B6n%C3%B6s%20elismer%C3%A9si%20klauzula&source=web&cd=3&ved=0CCgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.tiszanet.hu%2Fkozisig%2FHonlap2001-11-18%2FAkozisigijogaltalanosjogelvei.doc&ei=oo_TTPH7KZLT4QSYx6R5&usg=AFQjCNHFt2_6c7jlvo6EUiu0MbfiTpqWOG&cad=rja [2011.11.28.]

⁸¹ A tisztességtelen kereskedelmi Gyakorlatokról szóló irányelv 27. p.

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/ucp_hu.pdf [2010.10.21.]

⁸² Antonio Mancini: Directive 2005/29/CE On Unfair Commercial Practices 16. p.

<http://www.pks.rs/Portals/0/eu/UCP.DIRECTIVE.BELGRADE.FEBB.2011.new.pdf> [2011.07.06.]

a) *A feketelistás gyakorlatok olyan tényállások, amelyek a jogalkalmazó hatóság, illetve a bíróság mérlegelése nélkül, minden körülmények között tisztességtelennek minősülnek.* Ezeket változtatás nélkül kellett átültetni a nemzeti jogba, felmerülésük esetén a hatóságok nem mérlegelhetik a jogsértés megtörténtét, hanem minden egyéb körülményre tekintet nélkül kötelesek eljárást indítani. A lista két részre oszlik: megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokat (23 tényállás) és agresszív gyakorlatokat (8 tényállás) tartalmazó részekre.

b) *A megtévesztő kereskedelmi gyakorlat tevőleges magatartás vagy mulasztás következménye is lehet.*

Előbbi: a kereskedelmi gyakorlat hamis információt tartalmaz, és ezáltal valótlan, vagy bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót - még akkor is, ha az információ az irányelvben felsorolt elemek⁸³ közül egy vagy több tekintetében tényszerűen helytálló - és feltéve bármelyik esetben, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készteti a fogyasztót, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg.⁸⁴

Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat akkor is, ha az tényszerű összefüggésében, sajátosságaira és körülményeire figyelemmel, az átlagfogyasztót ténylegesen vagy valószínűsíthetően olyan ügyleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozott volna meg. További konjunktív feltétel, hogy a gyakorlat tartalmazza az alábbiakat:

- a termék marketingjét, ideértve az összehasonlító reklámot,
- kötelezettségvállalások be nem tartását - mely kötelezettségek a kereskedő által a magára nézve kötelezőnek elismert magatartási kódexben szerepelnek – ha:
 - a kötelezettségvállalás egyértelmű, ellenőrizhető kötelezettség (és nemcsak szándék) és
 - a kereskedő – a kereskedelmi gyakorlat során – jelzi, hogy rá nézve a kódex kötelező.⁸⁵

⁸³ A termék létezése vagy természete; a termék lényeges tulajdonságai; a kereskedő kötelezettségvállalásainak mértéke, a kereskedelmi gyakorlati indítékai, az értékesítési folyamat természete, kijelentés vagy jelzés (közvetlen vagy közvetett szponzorálásra, a kereskedő vagy a termék jóváhagyására vonatkozva); ár vagy kiszámításának módja, különleges árkedvezmény megléte; szolgáltatás, alkatrész, csere vagy javítás szükségessége; a kereskedő vagy képviselőjének személye, sajátosságai és jogai; a fogyasztó jogai.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek.

⁸⁴ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek.

⁸⁵ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (2) bek.

Mulasztás eredményeképpen megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve annak valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is – az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információkat⁸⁶ hagy ki, és ez által – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

Megtévesztő mulasztásnak⁸⁷ minősül az is, ha a kereskedő jelentős információt hallgat el, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, figyelembe véve az említett bekezdésben leírt szempontokat, illetve ha nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki.

További konjunktív feltétel, hogy ez bármelyik esetben ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.⁸⁸

A megtévesztések kapcsán *kritikus pontnak tekinti Pázmándi Kinga,⁸⁹ hogy a B2C és B2B viszonyok szétválasztásával szétválik a megtévesztés mércéje is. Az átlagfogyasztó megtévesztésének és a vállalkozás megtévesztésének mércéi el kell térjenek egymástól, de ezekre nézve (akárcsak az átlagfogyasztóra nézve) a UCP irányelv nem ad iránymutatást.*⁹⁰

Agresszívnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely ténybeli összefüggésében – figyelembe véve valamennyi jellemzőjét és körülményét –

⁸⁶ Ezeket felsorolja az irányelv a mulasztásokról szóló szakaszok után: vásárlásra való felhívás esetén jelentősnek minősülnek (ha ez a körülményekből nem tűnik ki) a következőkre vonatkozó információk:

A termék lényeges tulajdonságai; a kereskedő (vagy aki a nevében eljár) postai címe és azonosítási adatai; az adóval növelt ár vagy az ár kiszámításának módja vagy az összes fuvardíj, szállítási vagy postaköltség, vagy annak feltüntetése, hogy további költségek merülhetnek fel; a fizetés, szállítás, teljesítés feltételei, a panaszok kezelésének módja; visszalépési, elállási, felmondási jog megléte.

Ezeket túl jelentősnek minősülnek a közösségi jog által megállapított, a reklámozást és a marketinget is magukban foglaló kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelmények is.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (1), (4), (5) bek.

⁸⁷ A tájékoztatás vonatkozásában az esetleges mulasztás megítélésénél az irányelv segítséget nyújt a gyakorlat folytatójának, a kereskedőnek, mikor előírja, hogy ha „a kereskedelmi gyakorlatban alkalmazott kommunikációs eszköz térbeli vagy időbeli akadályokat támaszt, ezen akadályokat, illetve minden olyan intézkedést, amelyet a kereskedő annak érdekében tett, hogy az információt más módon eljuttassa a fogyasztókhoz, figyelembe kell venni.”

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (3) bek.

⁸⁸ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (2) bek.

⁸⁹ A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Üzleti Jogi Tanszékének oktatója.

⁹⁰ Pázmándi Kinga: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma. *Gazdaság és jog*, 16. évf. 9. sz. 2008. 3-7. p., 5. p.

zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is –, illetve nem megengedett befolyásolás útján ténylegesen vagy valószínűsíthetően jelentősen korlátozza az átlagfogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, s ez által ténylegesen vagy valószínűsíthetően az átlagfogyasztót olyan üzleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozott volna.⁹¹

c) *A generálklauzula: két konjunktív feltétel együttes fennállása esetén minősül az adott kereskedelmi gyakorlat tisztességtelennek:*

- ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel, és
- a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását, akihez eljut vagy aki a címzettje, illetve – amennyiben a kereskedelmi gyakorlat egy bizonyos fogyasztói csoportra irányul – a csoport átlagtagjának a gazdasági magatartását.

Továbbá az irányelv előírja, hogy kiszolgáltatott fogyasztók egyértelműen azonosítható csoportja gazdasági magatartásának jelentős torzításánál a gyakorlatot a csoport átlagtagja szempontjából kell értékelni. Ráadásul ennek megállapításához elegendő csupán a torzítás valószínűsége.⁹²

1.4. Fogalmak

Szót kell még ejteni a *fogalmakról* is. A *UCP irányelv tartalmazza a fogyasztó és a kereskedő fogalmát - az említetteket tevékenységük célja szempontjából határozza meg, és egymás tükörképei.*⁹³

- fogyasztó: az a természetes személy, aki az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el,
- kereskedő: az a természetes vagy jogi személy, aki illetve amely az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el, valamint aki a kereskedő nevében vagy javára jár el.

⁹¹ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 2. szakasz 8. cikk

⁹² Az irányelv „kiszolgáltatott” alatt azokat érti, akik az adott kereskedelmi gyakorlattal vagy az annak alapjául szolgáló termékkel szemben szellemi vagy fizikai fogyatékoságuk, koruk vagy hisztériájuk miatt különösen kiszolgáltatottak. 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 5. cikk (2), (3) bek.

⁹³ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk a), b) pont

Az irányelv meghatározza továbbá a terméket, a fogyasztók gazdasági magatartásának jelentős torzítását, a magatartási kódexet, a szakmai gondosságot, a felhívást vásárlásra, a nem megengedett befolyásolást, az üzleti döntést és a szabályozott szakmát.⁹⁴ És a kereskedelmi gyakorlatot is:

„a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával”.

E fogalomnak két érdekessége is akad:

- a kereskedelmi kommunikáció, ahogy *Vígh József Ferenc* megfogalmazza „szakkifejezés a Bizottságnak a „találmánya””. Véleménye szerint „az az érdeme, hogy áthidalja a common law jogrendszerek és a kodifikált jogrendszerek közötti szakadékot egy új jogi kategória alkotása révén.”

- szintén *Vígh József Ferenc* tartja szokatlannak, hogy a kereskedelmi kommunikáció fogalmában a reklámot és marketinget szétválasztották, bár a reklám a marketing egyik eszköze.

Pázmándi Kinga felvetette, hogy talán nem a „gyakorlat” kifejezés a legjobb a fent említett fogalom megjelölésére, mivel ez a kifejezés „rendszeres, az egyszeri kommunikációnál tartósabb magatartást sejtet.” *Álláspontja szerint* – és ezt a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (továbbiakban: Fttv.) indokolása is megerősíti – *egyszeri magatartás is szankcionálható a rendelkezések alapján. Így ő inkább a „kereskedelmi fogás” kifejezést használta volna.*⁹⁵

Néhány fogalmi elem kapcsán (pl. „a szakmai gondosság követelményei”, „jelentősen torzítja az átlagfogyasztó gazdasági magatartását”) – annak ellenére, hogy ezeket meghatározza a UCP irányelv - felmerült, hogy a gyakorlatban az értelmezésük tagállamonként eltérő lesz, mivel az irányelv nem határozta meg szigorúan az értelmezésükhöz szükséges feltételeket.

⁹⁴ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk c)-l) pont

⁹⁵ Dr. Vígh: i. m. 108. p.

Pázmándi: i. m. 3. p.

„(...) a „kereskedelmi gyakorlat” fogalma, amely a „gyakorlat” köznapi, ismétlődő jellegre utaló értelmével szemben az *egyszeri aktust*, sőt a mulasztást *is felöleli*, (...)”

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 74. p.

www.parlament.hu/irom38/05448/05448.pdf [2008.06.08.]

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk d) pont

Ez az álláspontja *Amandine Garde-nek*⁹⁶ és *Michael Haravon-nak*⁹⁷ is, akik szerint ez a probléma orvosolható, ha a nemzeti bíróságok az Európai Unió Bíróságához fordulnak⁹⁸ előzetes döntés iránti kérelemmel, az értelmezésre nézve. A probléma megoldásának záloga, hogy a Bíróság döntése nemcsak a kérelmező bíróságra, hanem valamennyi tagállami bíróságra nézve kötelező jellegű.

*Ez azonban nem fogja teljesen megszüntetni a gyakorlatbeli eltéréseket, hiszen nem valószínű, hogy minden, a UCP irányelv értelmezésével kapcsolatos kérdés a Bíróság elé kerülhet majd.*⁹⁹

*Martin Ebers*¹⁰⁰ véleménye szerint is a jogalkalmazásban leginkább a tisztázatlan jogi fogalmak és a generálklauzula jelentenek majd problémát, hiszen – eltérő rendelkezések hiányában – ezeket az adott tagállam bírósága értelmezi – erre utalt a *Budaite* és *van Dam* szerzőpáros is – ami eltérésekhez vezet majd a tagállamok gyakorlatai között. *Ebers* is felveti az Európai Unió Bíróságának értelmező szerepét, de ő már bizonyossággként fogalmazza meg a *Garde-Haravon* szerzőpáros ezzel kapcsolatos kétségét, és nem hiszi, hogy a Bíróság felülvizsgálná a tagállami értelmezéseket – hiszen az „általánosítottan megfogalmazott” szerződési feltételek esetén sem tette.¹⁰¹

Az agresszív gyakorlatok kapcsán is találkozunk fogalmi problémával, mert bár a UCP irányelv meghatározza – a felsorolt módok közül – a nem megengedett befolyásolást, de zaklatás, kényszerítés, fizikai erőszak alkalmazása kapcsán nem tartalmaz definíciókat, azok meghatározását a tagállamokra bízta.

A UCP irányelv ezt a hiányosságot azzal kívánja ellensúlyozni, hogy felsorolja, hogy mit kell figyelembe venni annak megítélése során, hogy az adott gyakorlat alkalmaz-e zaklatást, kényszerítést, fizikai erőszakot, vagy nem megengedett

⁹⁶ Az Exeter-i egyetem előadója.

⁹⁷ A Kaliforniai Állami Ügyvédi Kamara tagja.

⁹⁸ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke, az EKSz. 234. cikke alapján.

⁹⁹ Amandine Garde - Michael Haravon: Unfair Commercial Practices: Towards a Comprehensive European Consumer Policy? 5. p.

http://www.milbank.com/NR/rdonlyres/D9F9F9BF-634A-44A7-BC59-AF01623B01D3/0/0907_unfair_commercial_practices_haravon.pdf [2010.10.20.]

¹⁰⁰ A berlini Humboldt Egyetem oktatója.

¹⁰¹ Az „általánosítottan megfogalmazott” szerződési feltételek alatt most a fogyasztók jogairól szóló javaslat „nyitottan fogalmazott” tényállásait kell érteni, pl. a tisztességtelen szerződési feltételeknek a „jóhiszeműség” és „jelentős egyenlőtlenség” mentén történő ellenőrzésére vonatkozó bek.-t.

Dr. Martin Ebers: A minimális harmonizációtól a teljes harmonizáció felé. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 3. évf. 1. sz. 2009. (márc.) 39-46. p., 41. p.

befolyásolást.¹⁰² *Álláspontom szerint ez azonban nem pótolja a hiányt, hiszen így a jogalkalmazóknak a tagállami büntető jogszabályok meghatározásaira kell támaszkodniuk, ami eltérő gyakorlathoz vezet, mivel a felsorolt fogalmak meghatározása nem egységes az Unión belül.*

2. Implementálás

A UCP irányelv rendelkezéseit a tagállamok kötelesek voltak implementálni 2007. június 12.-ig, és alkalmazni azokat 2007. december 12.-e után.¹⁰³ A nemzeti jogba való átültetés folyamatát leginkább a „késedelmes” jelzővel lehet illetni, mivel több tagállam nem tartotta be a 2007. június 12.-i határidőt. Így a kijelölt dátum után fogadta el a vonatkozó módosításokat/az új jogszabályt pl. *Hollandia, az Egyesült Királyság, Svédország, Finnország, Luxemburg,*¹⁰⁴ *Litvánia, Németország, Spanyolország és Magyarország,*¹⁰⁵ *valamint Franciaország, Málta, Portugália és Románia is.*¹⁰⁶

2.1. A teljes harmonizáció akadályai

2.1.1. Tervek

Néhány állam már rendelkezett tervvel az implementációra nézve 2006-ban.

*A Cseh Köztársaság, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, a Szlovén és a Szlovák Köztársaság egy kódexbe*¹⁰⁷ *(Franciaország pl. a Fogyasztói Kódexbe,*

¹⁰² Az időzítés helyét, jellegét, alkalmazásának időtartamát; fenyegető vagy gyalázkodó szóhasználatot vagy magatartást; a kereskedő által ismert konkrét szerencsétlenség vagy a fogyasztó ítélőképességét súlyosan korlátozó körülmény kihasználását; bármely súlyos vagy aránytalan, nem szerződéses akadályt; bármely jogellenes cselekmény megtételével való fenyegetést.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 2. szakasz 9. cikk

¹⁰³ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 19. cikk

¹⁰⁴ Az Európai Unió Bírósága 2009. február 5-én megállapította Luxemburg kötelezettségszegését - az irányelv késedelmes átvétele miatt – és kötelezte a költségek viselésére.

A Bíróság (hetedik tanács) 2009. február 5-i ítélete - Az Európai Közösségek Bizottsága kontra Luxemburgi Nagyhercegség (C-282/08. sz. ügy)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:082:0008:0008:HU:PDF> [2011.06.29.]

¹⁰⁵ Implementation anniversary for Unfair Commercial Practices Directive
<http://info.hktcd.com/alert/eu0823e.htm> [2009.03.10.]

¹⁰⁶ The unfair commercial practices Directive. questions and answers

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/572&type=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> [2011.07.14.]

¹⁰⁷ van Dam – Budaite (koordinátorok): *Unfair... – General report* 77. p.

Hollandia a polgári törvénykönyvbe)¹⁰⁸ kívánta elhelyezni az irányelv rendelkezéseit, esetleg a fogyasztóvédelmi törvénybe.

Lettország,¹⁰⁹ Lengyelország és a Szlovén Köztársaság nem vetették el annak a lehetőségét sem, hogy önálló törvényt alkossanak. (Észtország kifejezetten ezt a lehetőséget akarta megvalósítani).¹¹⁰ Hozzájuk hasonlóan Cipruson is két alternatíva létezett az implementációra nézve. Az első: új törvény. A második: azon törvények módosítása, melyek – közvetve, vagy közvetlenül – a gyakorlatokkal foglalkoztak. Tulajdonképpen mindkettő megvalósult, igaz, a második csak részben, csak a reklámok vonatkozásában.¹¹¹

Magyarország 2006-ban a UCP irányelv rendelkezéseit még a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvénybe (továbbiakban: Tpv.), és a gazdasági reklámtevékenységről szóló (a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvénnyel (továbbiakban: Grtv.) hatályon kívül helyezett) 1997. évi LVIII. törvénybe kívánta beemelni.¹¹²

Egy 2007 februárjában, a Kormány részére előterjesztett tervezetben a szerző megemlítette, hogy *a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényben (továbbiakban: Fgytv.) is elhelyezhetné a jogalkotó a UCP irányelv rendelkezéseit, de ez ellen szólt, hogy – tekintettel a B2B viszonyokra történő kiterjesztésre és az eladásösztönzésre vonatkozó közösségi szabályozási törekvésekre – „a kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó közösségi jogi szabályozás perspektívikusan feltétlenül meg fogja haladni az Fgytv. kereteit.”*¹¹³

¹⁰⁸ EU clamps down on unfair practices 3. p.

<http://www.freshfields.com/publications/pdfs/2007/06/19643.pdf> [2011.05.15.]

¹⁰⁹ Sandra Grebe: Latvia. In: Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law, 112. p.

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

¹¹⁰ van Dam – Budaite (koordinátorok): *Unfair... – General report* 77., 78. p.

¹¹¹ Agatha Katsis: Cyprus. In: Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law, 27. p.

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

¹¹² Kajdine Suhajda – Lendvai: i. m. 90. p.

¹¹³ Előterjesztés a Kormány részére a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetését biztosító szabályozás koncepciójáról - tervezet 42. p.
<http://www.jogalkotas.hu/files/besopiacuzletivallalk.doc> [2012.04.30.]

Németország a versenytörvényt kívánta módosítani, azzal az elképzeléssel, hogy – a B2C és a B2B viszonyok eredeti, együttes szabályozása miatt - az átvett rendelkezéseket a B2B viszonyokra is alkalmazni rendeli majd.¹¹⁴ Az *Egyesült Királyság* jogalkotója önálló jogforrásban gondolkozott, de nem törvényben, hanem szabályzatban.¹¹⁵

2.1.2. Akadályok

Az implementálás kapcsán felmerülő főbb problémák a következők voltak:

a) a UCP irányelv előtti állapotok elemzése során már volt arról szó, hogy *a tagállamok eltérően szabályozták a B2C és a B2B viszonyokat*. Mivel a UCP irányelv csak az előbbire vonatkozik, ezért implementálása komoly kihívás elé állította egyrészt azokat az államokat, melyek e két típusú viszonyt együtt szabályozták (pl. *Németország, Ausztria*), másrészt azokat, melyek nem rendelkeztek speciális szabályokkal a tisztességtelen piaci gyakorlatokra nézve (pl. *Egyesült Királyság*)¹¹⁶. A tagállami megoldásokról egy későbbi fejezetben lesz bővebben szó,

b) a maximum harmonizáció alkalmazására nemcsak azért került sor, mert a tagállamok szabályozása eltért egymástól, hanem azért is, mert *a szabályok rendszere átláthatatlan volt, annyi típusú és számú jogforrás szabályozta a piaci gyakorlatokat és a kapcsolódó egyéb területeket* (pl. a megtévesztő, vagy – ahogy egyes államokban, pl. *Olaszországban* hívták – a félrevezető reklámokat). Így a tisztességtelen versennyel – közvetlenül, vagy közvetve – foglalkozó szabályok nagy száma jelentette a fő problémát pl. a *Cseh Köztársaság, a Szlovén és a Szlovák Köztársaság* számára,

c) problémát okozott az is, ha a jogrendszerben *korábban nem szereplő /teljesen másképp definiált fogalmak, jogintézmények átvételét kellett megvalósítani*. Így pl. a *Szlovák Köztársaság* jogrendszerében korábban nem léteztek az agresszív

¹¹⁴ EU clamps down on unfair practices i. m. 3. p.

Dr. Vígh: i. m. 105. p.

¹¹⁵ A „szabályzat” (regulation) kifejezést a brit jogalkotó használta, így ebben az értekezésben is e megjelöléssel szerepelnek majd a későbbiekben a kapcsolódó angol jogforrások. Az elnevezésük abból fakadhat, hogy miniszter bocsátotta ki őket.

EU clamps down on unfair practices i. m. 3. p.

¹¹⁶ Az Egyesült Királyság esetében két tényező segítette az implementálással járó nehézségek leküzdését. Először is, a tisztességtelen piaci magatartásokat a fogyasztó szemszögéből vizsgálják, másodsor a magatartási kódexek a piaci viszonyok fontos szereplői; rendelkezéseiket, illetve azok megszegését a bíróságok figyelembe veszik eljárásaik során.

Gömöri: i. m. 17. p.

gyakorlatok. *Görögország* átvette ugyan a szakmai gondosság fogalmát a UCP irányelvből, de az implementálást megelőzően a görög jogrendszer ezt a fogalmat nem ismerte, így a magatartási kódexektől várták a szakmai gondosság követelményeinek meghatározását, de még 2008-ban sem létezett ilyen kódex,¹¹⁷

d) a tagállamok általában a fogyasztót sem az irányelvben rögzített módon határozták meg (pl. *Magyarország* sem, *Lengyelországban* pedig tágabb fogalmat alkalmaztak az implementáció előtt). Ennél valamivel komolyabb problémát jelentett a tisztességtelen gyakorlatok beépítése azon tagállamok számára, melyek korábban egyáltalán nem foglalkoztak hasonló gyakorlatokkal, vagy a kapcsolódó területekkel (pl. *Egyesült Királyság*, *Észtország*), ahogy erre már szerepelt utalás az a) pontban,

e) a UCP irányelv *nem engedi, hogy a tagállamok rendelkezéseinél szigorúbb szabályokat alkalmazzanak.*¹¹⁸ Így pl. a UCP irányelv szellemében csak az Unió jog által megkívánt információk szolgáltatása lehetséges (és kötelező). Azonban pl. a *Szlovén Köztársaság* sokkal szigorúbb követelményeket támasztott az informálással kapcsolatban egyes javak (pl. elektronikus termékek), illetve egyes gazdasági szektorok vonatkozásában. Úgy tűnt tehát, hogy ezeket a jogszabályi követelményeket módosítani kell/hatályon kívül kell majd helyezni, noha kifejezetten a fogyasztók egészségének és biztonságának védelmére vezették be őket. *Vagyis a Szlovén Köztársaságban nem magasabb, hanem alacsonyabb szintű védelmet valósít meg az implementálás, ami ily módon ellentétes az irányelv céljával*¹¹⁹ és a fogyasztók érdekeivel (Lásd *Total Belgium-ügy*, a C-540/08. sz. ügy, és a C-304/08. sz. ügy a VI. fejezetben),

f) a *végrehajtás terén* is felmerültek problémák. Pl. *Lengyelország* esetén úgy tűnt, hogy az eljáró szervek nem fogják tudni gyorsan, megfelelő időn belül elbírálni a fogyasztókkal kapcsolatos eseteket. A *Szlovén Köztársaságban* a szankciók koherens rendszerének biztosítása jelentett kihívást. *Lettországban* egyes fogalmak – mint az „átlagfogyasztó”, „szakmai gondosság”, a „fogyasztók gazdasági

¹¹⁷ Lisa Alexandridou: The Harmonization of the Greek law with the Directive on Unfair Commercial Practices 4. p.
<http://plos.deepdyve.com/lp/de-gruyter/the-harmonization-of-the-greek-law-with-the-directive-on-unfair-geKyQyBy0B> [2011.05.30.]

¹¹⁸ Bár a hatály kérdésénél láttuk, hogy a UCP irányelv ezt nem követeli meg minden esetben. Ezen kívül a minimum harmonizációs kikötéseket tartalmazó irányelveket végrehajtó szigorúbb és megszorítóbb nemzeti jogszabályok is alkalmazhatóak még (ahogy erről már volt szó).

¹¹⁹ Természetesen itt most a fogyasztók érdekeinek magasabb szintű védelmére vonatkozó célra gondolok, hiszen az egység kialakítására vonatkozó cél megvalósul, pontosan a szigorúbb szabályok alkalmazásának tilalma révén.

magatartásának jelentős torzítása” – alkalmazását tekintették jövőbeli akadálnak az eljáró szervek számára,¹²⁰

g) ahogy arról már volt szó - a megengedő rendelkezések kapcsán - a tagállamok számára lehetővé tette az irányelv, hogy saját területükön ízlés és illem okán – a közösségi joggal összhangban – továbbra is betilthassanak egyes kereskedelmi gyakorlatokat (akkor is, ha azok nem korlátozzák a fogyasztó választási szabadságát). *Prof. Mrs. Zita Čeponytė*,¹²¹ *Prof. Dr. Schulte-Nölke*,¹²² valamint *Dr. Christoph Busch*¹²³ szerint problémát jelenthet, hogy a UCP irányelv nem határoz meg semmilyen követelményt az ízlésre és illemre nézve, így a gyakorlatban nehézséget okozhat annak meghatározása, hogy az adott gyakorlatra nézve a UCP irányelv rendelkezéseit alkalmazzák, vagy az ízlés és illem alapján ítélik meg őket.¹²⁴

2.2. Technikák

A tagállamok alapvetően vagy önálló jogszabályt alkottak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra nézve, vagy módosították a már meglévőket és azokba emelték be a UCP irányelv rendelkezéseit.

Ehhez képest árnyaltabb felosztást alkotott Gömöri Tamás,¹²⁵ aki szerint az EU tagállamai négyféle módon oldották meg az implementálást:

- a) önálló jogszabály született,
- b) a tisztességtelen verseny elleni jogszabályt módosította a jogalkotó,
- c) a piaci gyakorlatokat szabályozó külön jogszabályok módosítása,
- d) a polgári, illetve a fogyasztóvédelmi jog szabályai közé történő implementáció.¹²⁶

A teljesség kedvéért e fenti felosztást ki kell egészíteni:

¹²⁰ van Dam – Budaite (koordinátorok): *Unfair... – General report* 74., 75. p.

¹²¹ A litván Fogyasztói Intézet (Lithuanian Consumer Institute) munkatársa.

¹²² Az Osnabrück-i Egyetem professzora.

¹²³ Az Osnabrück-i Egyetem oktatója.

¹²⁴ Prof. Mrs. Zita Čeponytė - Prof. Dr. Schulte-Nölke - Dr. Christoph Busch: *Transposition and Enforcement of the Directive on unfair commercial practices (2005/29/EC) and the Directive concerning misleading and comparative advertising (2006/114/EC)* 10. p.
<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=hu&file=23131#search=%20unfair%20commercial%20practices> [2011.01.15.]

¹²⁵ A Gazdasági Versenyhivatal 2009-es „Versenyjog Magyarországon és az EU-ban” c. pályázat 3. helyezettje.

¹²⁶ Gömöri: i. m. 12. p.

e) a fogyasztóvédelemre vonatkozó jogszabályt módosította a jogalkotó.

E technika előnye, hogy a fogyasztókkal kapcsolatos rendelkezések egy jogszabályban szerepelnek, megkönnyítve a felmerülő problémákkal kapcsolatos rendelkezések keresését, viszont hátránya, hogy kissé átláthatatlanná teszi az adott jogszabályt a különböző típusú ügyekre vonatkozó szakaszok nagy száma.

f) új jogszabály alkotása és egyidejűleg a reklámtörvény módosítása.

(Lásd Mellékletek/4. táblázat)

Bár az egyes tagállami szabályokról később lesz részletesebben szó, de a két alapvető technikát röviden már itt is lehet jellemezni.

Az önálló jogszabály alkotása – a módosításhoz viszonyítva – tűnik a legegyszerűbbnek. Kétségtelen előnye – különösen a teljes harmonizáció követelménye mellett – hogy a UCP irányelv rendelkezéseit csupán bele kell foglalni egy új jogszabályba.

Hátránya viszont, hogy – mivel az adott jogszabályban csak ez említett rendelkezések találhatók – a lehetséges problémák akkor válnak majd láthatóvá, ha egyéb, már meglévő jogszabályokkal együtt kell elemezni majd az implementáló jogszabályt, és ez majd a gyakorlati esetek megítélésénél komoly kihívások elé állítja először a jogalkalmazót, majd – a szükséges módosítások miatt - a jogalkotót is.

Meglévő szabályok módosításánál (a tisztességtelen versenyre vonatkozó jogszabályok módosítása; a piaci gyakorlatokat szabályozó külön jogszabályok módosítása; a fogyasztóvédelemre vonatkozó jogszabály módosítása) a problémák azzal kezdődnek, hogy a meglévő jogszabály rendelkezéseit kell igazítani az implementálandóakhoz.

Ez pl. a fogalmaknál okozhat gondot, ha azok korábban teljesen eltértek az irányelvből, mivel lehet, hogy az adott tagállam nem akarja pusztán lecserélni, hanem finomítások révén módosítja azokat. Így a végeredmény vagy az, hogy a fogalom nem azonos a UCP irányelvével (pl. Bulgáriában), vagy esetleg több definíció is alkalmazandó ugyanarra a fogalomra nézve (pl. Máltán). A későbbiekben – a tagállamok jogszabályairól szóló fejezetben - mindkét lehetőségre kitérek majd.

A tisztességtelen versenyre vonatkozó jogszabályok módosításánál külön problémaként jelentkezik, hogy a módosításokat követően a tisztességtelen verseny elleni jogszabályok tartalmazzanak szabályokat a versenyre és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra nézve is. Így tehát kevert jelleggel bírnak, mely

véleményem szerint nem megfelelő, hiszen megnehezítheti az adott problémákkal kapcsolatos releváns szabályok keresést.

Ez látszik pl. Spanyolország esetében, és bár Németországban kikerültek a kifejezetten versenyjogi elemek, de – mint ahogy később erről lesz szó – így is felfedezhetőek olyan elemek és bővítések, melyek eredetileg nem tartoznak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz. Ráadásul ellentétben állnak a UCP irányelv hatályával is, bár maga az irányelv utalt a versenytársak közvetett védelmére.

Ez utóbbi oka, hogy a B2C és a B2B viszonyok mindenképpen összefonódnak – legalábbis bizonyos kérdésekben – és ezért is döntött néhány állam úgy, hogy nem választja szét őket teljesen.

A UCP irányelv kapcsán elsősorban a teljes harmonizációt szokták emlegetni, mint az Unió fogyasztóvédelmi politikájának újdonságát. Bár a minimum harmonizációval az egység kialakítása érdekében szakítani kellett, de a helyette alkalmazott maximum harmonizáció folyamatosan viták tárgyát képezi.

Úgy vélem, hogy – a UCP irányelvre vonatkoztatva - a maximum harmonizációval kapcsolatban felmerülő problémák közül kettő különösen fontos. Az első a végrehajtás. Amennyiben ugyanis kizárólag a végrehajtás, illetve a jogorvoslatok szempontjából nézzük, a UCP irányelv nem ad semmilyen támpontot. Teljes egészében a tagállamokra bízta – akárcsak az implementálási technika megválasztását - a vonatkozó szabályok, szervezeti rendszer kiépítését, alkalmazását.¹²⁷ Bár a végrehajtás problematikájáról bővebben később esik szó (Lásd VI. fejezet), de már itt leszögezhető, hogy a szabályok hiánya miatt a tagállami gyakorlatok között eltérésekkel kell számolni.

A második probléma pedig a maximum harmonizáció miatt, az implementálás után - a Szlovén Köztársaság példájával illusztrált – bekövetkező jelenség: előfordul, hogy a UCP irányelv csökkenti egyes tagállamok fogyasztóvédelmének szintjét.

Álláspontom szerint erre a két problémára kell minél hamarabb megoldást találni. Természetesen ennek előfeltétele az implementálást követően kialakuló állapotok alapos felmérése, elemzése. A tapasztalatok összegzése és a problémák azonosítása azonban időigényes feladatnak bizonyul. Így, bár az Európai Parlament eredetileg

¹²⁷ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 11-13. cikk

2011. június 12.-t jelölte meg, mint az átfogó végrehajtási jelentés benyújtásának dátumát, erre valószínűleg majd csak 2012 tavaszán kerül sor.¹²⁸

¹²⁸ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 18. cikk

III. REKLÁM A TISZTESSÉGTelen KERESKEDELMI GYAKORLATOK KÖZÖTT

A reklám beépítése a UCP irányelvbe nem hirtelen elhatározás eredménye volt, hiszen – ahogy arról volt szó az előzmények kapcsán – már az 1970-es években is létezett egy javaslat - egy tisztességtelen reklámmal foglalkozó irányelv megalkotására nézve – ami foglalkozott nemcsak a megtévesztő, hanem az agresszív üzenetekkel is.

A javaslat elvetését követő évtizedek során mind a technika, mind a média világa folyamatosan változott, fejlődött, a reklám szerepe – mint alapvető kommunikációs és adásvételt elősegítő eszköz – megszilárdult. Ezzel párhuzamosan természetesen a reklámmal való visszaélések is fejlődtek.

Ezért nem is volt meglepő, hogy a UCP irányelv javaslatában (ahogy erről már volt szó) a Bizottság leszögezte, hogy a leendő jogforrásnak tartalmaznia kell a megtévesztő reklámról szóló irányelv (84/450/EGK irányelv) B2C jellegű előírásait is.¹²⁹ Továbbá előírta, hogy a reklámról szóló irányelv hatályát le kell szűkíteni a B2B viszonyokra (vagyis azokra a rendelkezésekre, melyek a vállalkozásokat érintő, vagy nekik szánt reklámokra vonatkoztak) és a - csak - versenytársakat sértő összehasonlító reklámokra (ez meg is valósult).¹³⁰

1. A reklám és a UCP irányelv

A UCP irányelv alkotói tehát úgy vélték, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása során nem mellőzhetik a tisztességtelen reklámokat sem.

Erre nézve alapvetően ugyanazt az indokot fogalmazták meg, mint amit a gyakorlatok szabályozása kapcsán is: „(...) a tagállamok megtévesztő reklámra vonatkozó rendelkezései jelentős eltéréseket mutatnak.”¹³¹

A Preambulum ennél bővebben is szól még a reklámokról:

- leszögezi, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alatt tisztességtelen reklámokat is ért – de csak azokat, melyek közvetlenül sértik a

¹²⁹ A szóban forgó előírások alatt a Bizottság azokat a rendelkezéseket értette, melyek a fogyasztókat érintő, vagy nekik szánt reklámokra vonatkoztak.

¹³⁰ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) 8. p. (Overview of the Directive)

¹³¹ 2005/29/EK irányelv (3) preambulum-bekezdés

fogyasztók gazdasági érdekeit. Ezt később pontosítja, mikor kifejti, hogy a megtévesztő reklámokat sorolja be a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok csoportjába,¹³²

- kijelenti, hogy az irányelv nem érinti az olyan elfogadott reklám- és piaci értékesítési gyakorlatokat,¹³³ melyek jogszerűen befolyásolhatják a fogyasztók termékekről kialakított képét, és úgy befolyásolhatják magatartásukat, hogy közben nem sértik tájékozott döntéshozatali képességüket,¹³⁴

- az irányelv továbbá nem foglalkozik az elsődlegesen mást – vagyis nem a fogyasztók ügyleti döntéseinek befolyásolását – célzó/más célok érdekében alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokkal, így pl. a vállalkozások írott reklámányaival sem.¹³⁵

1.1. Változások az irányelv alapján

A UCP irányelv módosította a 84/450/EGK irányelvet, összhangban a Bizottság fent ismertetett előírásaival. A legfontosabb változás a hatályban következett be: míg korábban a fogyasztók, a kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szabadfoglalkozású tevékenységet folytató személyek - megtévesztő reklámokkal, valamint azok tisztességtelen következményeivel szembeni – védelme volt a cél,¹³⁶ később már az, hogy a 84/450/EGK irányelv megvédje a kereskedőket a megtévesztő reklámmal és annak tisztességtelen következményeivel szemben, valamint hogy megállapítsa azokat a feltételeket, amelyek mellett az összehasonlító reklám megengedett.

2006-ban – ahogy erről már szintén volt szó - a 84/450/EGK irányelv módosításait – így főleg az Európai Parlament és a Tanács 97/55/EK irányelvét¹³⁷ -

¹³² Az irányelv alkotói a tagállamok megtévesztő reklámokkal kapcsolatos tagállami szabályaira és a gyakorlatra tekintettel osztották ketté a megtévesztő gyakorlatokat megtévesztő tevékenységekre és megtévesztő mulasztásokra

2005/29/EK irányelv (6), (14) preambulum-bekezdés

¹³³ Az irányelv egyszer még kitér a megszokott és jogszerű reklámtevékenységekre, mikor esetükben kivételt tesznek az alól a szabály alól, mely szerint, ha adott kereskedelmi gyakorlat kiszolgáltatott fogyasztók csoportjának gazdasági magatartását – valószínűleg – jelentősen torzítja - és ezt a kereskedőnek előre kellett volna látnia – akkor a gyakorlatot a csoport átlagtagja szempontjából kell értékelni. A kivétel alkalmazásához feltétel, hogy a megszokott és jogszerű reklámtevékenységek túlzó, vagy nem szó szerint értendő kijelentéseket alkalmazzanak.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 5. cikk (3) bek.

¹³⁴ 2005/29/EK irányelv (6) preambulum-bekezdés

¹³⁵ 2005/29/EK irányelv (7) preambulum-bekezdés

¹³⁶ 84/450/EGK irányelv 1. cikk (2004.12.08.-i állapot)

¹³⁷ Ez a 84/450/EGK irányelvnek az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt történő módosításáról szól – ahogy erről már volt szó az előzmények bemutatásánál.

egyetlen jogi aktusba foglalták (a 84/450/EGK irányelv hatályon kívül helyezése mellett): a *megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló 2006/114/EK irányelv*be (továbbiakban: *MCA irányelv*).¹³⁸ Ez a kereskedőket védi a megtévesztő reklámmal (és a tisztességtelen következményekkel) szemben, továbbá megállapítja azokat a feltételeket, melyek mellett az összehasonlító reklám megengedett.

Ez azonban - az összehasonlító reklámokkal kapcsolatos rendelkezések kivételével – *minimum harmonizációs irányelv*.¹³⁹ Vagyis - a harmonizáció fokát tekintve - az *MCA irányelv* kettős jelleggel bír:

- a (kereskedőket) megtévesztő reklámok kapcsán minimum harmonizációs,
- az összehasonlító reklámok kapcsán viszont maximum harmonizációs.¹⁴⁰

Az alkotók az *MCA irányelv* preambulumban – akárcsak a *UCP irányelv* esetében – a megtévesztő reklámokra vonatkozó tagállami rendelkezések eltérő jellegét jelölték meg, mint felszámolandó problémát. A 84/450/EGK irányelv hatályon kívül helyezését pedig annak számos módosításával indokolták, jelezve, hogy módosításainak kodifikálása az áttekinthetőséget és az érthetőséget szolgálja.¹⁴¹

Az *MCA irányelv* a *UCP irányelv*hez két pontban kapcsolódik:

a) *a fogalmak terén*: a fogalmak a kereskedőre és a magatartási kódex felelőssére nézve itt is szerepelnek, ezek azonosak a *UCP irányelvb*eliekkel,¹⁴²

b) *az összehasonlító reklám megengedése kapcsán*: az *MCA irányelv* alapján az összehasonlító reklám megengedett, ha bizonyos feltételek teljesülnek.¹⁴³

A feltételek közül az egyik, hogy az adott reklám nem minősül megtévesztőnek a következők alapján:

- az *MCA irányelv* megtévesztő reklámra vonatkozó fogalma alapján,¹⁴⁴
- azon cikk alapján, mely felsorolja, hogy - a reklám megtévesztő jellegének megállapítása során - mikre vonatkozó információkat kell figyelembe venni,¹⁴⁵

¹³⁸ A rövidítés – akárcsak a *UCP irányelv* esetében – az irányelv tárgyainak angol elnevezéséből („misleading and comparative advertising”) ered.

¹³⁹ 2006/114/EK irányelv (7) preambulumbekkezdés

¹⁴⁰ Augenhof: i. m. 13. p.

¹⁴¹ 2006/114/EK irányelv (1), (2) preambulumbekkezdés

¹⁴² 2006/114/EK irányelv 2. cikk d), e) pont

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk b), g) pont

¹⁴³ 2006/114/EK irányelv 4. cikk

¹⁴⁴ „minden olyan reklám, amely bármilyen módon – beleértve a megjelenítését is – megtéveszti vagy megtévesztheti azokat a személyeket, akik felé irányul, vagy akiknek a tudomására juthat, és megtévesztő jellege miatt befolyásolhatja e személyek gazdasági magatartását, vagy amely ugyanilyen okok miatt kárt okoz vagy kárt okozhat valamely versenytársnak;”

2006/114/EK irányelv 2. cikk b) pont

¹⁴⁵ 2006/114/EK irányelv 3. cikk

- a megtévesztő reklámokra vonatkozó minimum harmonizációs klauzula alapján¹⁴⁶ vagy

- a UCP irányelv megtévesztő gyakorlatokra vonatkozó rendelkezései alapján.

Összességében – ha a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alapján közelítjük meg – a reklámokat a UCP irányelv és az MCA irányelv szabályozza. Az eddigiek alapján úgy tűnhet, hogy az összehasonlító reklámokra nem vonatkozik a UCP irányelv, azonban azokra nézve is alkalmazandóak a rendelkezései, ha azok egyúttal a fogyasztók számára megtévesztőek is.¹⁴⁷

Egy – a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság előtt - 2010. november 23.-án előadott jelentés a reklámok fogyasztói viselkedésre gyakorolt hatásairól szól, de csak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozott a reklámok területén.

A jelentés a UCP irányelv kritikus pontjának – akárcsak e sorok írója – a végrehajtást tartotta. A nehézségek közül kiemelte az új reklámozási formák kapcsán felmerülő problémákat és az értelmezéssel kapcsolatosakat is. Az Európai Bíróság egy megállapítását idézve hangsúlyozta, hogy „egyes nemzeti intézkedések túllépik a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvet, (...)”, ezzel gyengítve a UCP irányelv hatékonyságát:

- a jelentés ezek miatt sürgette a Bizottságot, hogy pontosítsa és frissítse a végrehajtással kapcsolatos iránymutatásait,

- felhívta a figyelmet arra, hogy az Internet a legfontosabb reklámcsatornává vált, így szükséges tanulmányt készíteni az Internetes és mobiltelefonos reklámokról,

- szükséges továbbá egy hatástanulmány elkészítése is, ami a hamis és az agresszív gyakorlatok sebezhető/kiszolgáltatott (gyermek, serdülő, idős) fogyasztókat érintő hatásairól szólna,

- hangsúlyozta, hogy a reklámokkal kapcsolatos fogyasztói jogok területén komoly információhiány állapítható meg, ezért javasolta az információkhoz való hozzáférés megkönnyítését és az átláthatóság fokozását,

- akadálynak nevezte, hogy a UCP irányelv rendelkezései nem vonatkoznak a fogyasztók közötti (C2C) kapcsolatokra. E szemlélet indokára példaként az Internetes

¹⁴⁶ „Ez az irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy olyan rendelkezéseket tartsanak fenn vagy fogadjanak el, amelyek a megtévesztő reklám tekintetében a kereskedők és versenytársak számára átfogóbb védelmet biztosítanak.

Az első albekezdés az összehasonlítást illetően nem vonatkozik az összehasonlító reklámra.”

2006/114/EK irányelv 8. cikk (1) bek.

¹⁴⁷ Dr. Vigh: i. m. 110. p.

árverések/online aukciók¹⁴⁸ oldalainak fejlődését hozta fel, melynek eredményeként új, fogyasztók közötti hirdetési mód jött létre, mely nem tartozik a UCP irányelv hatálya alá.¹⁴⁹

Véleményem szerint a UCP irányelv hatályát nem kellene módosítani, kiterjeszteni. A reklámokkal kapcsolatos rendelkezések még mindig kellően „színes” képet nyújtanak – két irányelv, ráadásul az egyik kettős jelleggel bír. Ugyanakkor persze érthető, hogy a jelentés előadója miért foglalkozott a hatály kérdésével, hiszen a reklámok tipikusan mindenkit egyszerre érintenek (az előadó a bűjtatott hirdetési formákat hozza fel példaként, melyek ugyan csak a fogyasztókhoz szólnak, mivel azonban az adott termékről vagy szolgáltatásról szóló fórumbejegyzéseket terjesztenek, így bármikor lerombolhatják egy vállalkozás/kereskedő hírnevét is).¹⁵⁰

Azonban a UCP irányelv kifejezetten azzal a céllal született meg, hogy a fogyasztókat védje egy – feltételezhetően - erősebb féllel szemben, nem pedig egy egyenrangúval (C2C) szemben.

Ezért véleményem szerint csak rendelkezéseinek jelentős módosítása, és/vagy szelektív alkalmazása révén lehetne eredményes a hatály kiterjesztése a C2C (vagy akár a B2B) viszonyokra. Mindkét lehetőség megvalósulása feleslegessé tenné a UCP irányelv megalkotását.

A reklámokkal kapcsolatos fogyasztói jogok terén tapasztalható információhiány esetében véleményem szerint majd a – később részletezett – fogyasztói jogokról szóló irányelv hoz – feltehetően pozitív – változást.

A végrehajtás terén pedig szükségesnek tartom, hogy a Bizottság (minél pontosabb) irányt mutasson a tagállami szerveknek, különben nem valósul meg a UCP irányelv alkotóinak szándéka: egy átlátható, a belső piac egységét támogató rendszer.

¹⁴⁸ Az online aukciók egyébként is problémás területet jelentenek a fogyasztók szempontjából, hiszen „az elektronikus árverés hatályos jogunk szerint kiesik a fogyasztóvédelmi tárgyú rendelkezések hatálya vagy hatásmechanizmusa alól, így az online aukción részt vevő fogyasztók nem részesülhetnek ugyanabban a védelemben, amelyet maga az ügylet jellege megkövetelne.” Hajnal Zsolt: A fogyasztóvédelem új kihívásai az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások piacán. *Nemzeti Érdek: társadalom, gazdaság, stratégia*, 4. évf. 14. sz. 2010. 54-66. p., 60. p.

¹⁴⁹ Jelentés a reklámok fogyasztói viselkedésre gyakorolt hatásáról (előadó: Philippe Juvin) 4. p. 3. pont; Indokolás 11. p., 12. p., 14. p.
[http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0338+0+DOC+XML+V0//HU\[2011.08.15.\]](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0338+0+DOC+XML+V0//HU[2011.08.15.])

¹⁵⁰ Jelentés a reklámok fogyasztói viselkedésre gyakorolt hatásáról (előadó: Philippe Juvin) Indokolás 13. p.

1.2. A reklám jelenlegi szabályozása – a UCP irányelv

A reklám a UCP irányelvben két alapvető „formában” bukkan fel: mint fogalmi elem, és mint nevesített gyakorlat(ok):

a) *Fogalmi elemként:* először a kereskedelmi gyakorlat fogalmában¹⁵¹ szerepel a reklám, a kereskedelmi kommunikáció – mint gyűjtőfogalom – egyik elemeként.¹⁵²

A megtévesztő tevékenységeknél *valósult meg az a javaslatbeli előírás, hogy a UCP irányelv tartalmazza a megtévesztő reklámokról szóló irányelv B2C jellegű előírásait. Pontosabban, ez az előírás a megtévesztő tevékenység meghatározásánál valósult meg*, amikor az alkotók nevesítették azokat az elemeket, melyek tekintetében, ha helytálló az információ, akkor is – egyéb feltételek teljesülése mellett - megtévesztőnek minősül az adott gyakorlat.

Így a 84/450/EGK irányelvből kerültek át a következő elemek:

- (a termék lényeges tulajdonságai közül) hozzáférhetőség, kivitelezés, összetétel, gyártás vagy szolgáltatás módszere és időpontja, adott célra való alkalmasság, felhasználás, mennyiség, pontos leírás, földrajzi vagy kereskedelmi eredet, vagy a használatból várható eredmények, vagy az árun vagy szolgáltatáson végrehajtott vizsgálat vagy ellenőrzés eredménye és főbb jellemzői,
- az ár vagy az ár megállapításának módja,
- a reklámozó természete, sajátosságai és jogai, mint azonossága és vagyona, képesítései és ipari, kereskedelmi vagy szellemi tulajdonjogai, vagy díjai és kitüntetései – csak a reklámozó helyett kereskedő szerepel.¹⁵³

A megtévesztő tevékenységeket elsősorban az információkkal kapcsolatban definiálja az irányelv, de a második fordulat esetében már csak az eredményt találjuk („olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg”) mint fogalmi elemet, azzal, hogy az adott gyakorlatnak magában kell foglalnia még két elem közül (legalább) egyet.

¹⁵¹ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk d) pont

¹⁵² Az irányelv javaslata szerint *a kereskedelmi gyakorlat fogalma azért tartalmazza a kereskedelmi kommunikációt és a reklámot is, hogy így nyilvánvalóvá tegyék a kapcsolatot az eladásösztönzésre vonatkozó szabályok és a (az akkor még alkalmazandó) 84/450/EGK irányelv szabályai között.*

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) 9. p. 36.

¹⁵³ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek. b), d), f) pont
84/450/EGK irányelv 3. cikk

Ezek közül az egyik *a termék marketingje – ideértve az összehasonlító reklámot*, amely annak bármely más termékkel, védjeggyel, kereskedelmi névvel vagy egy versenytárs bármely más megkülönböztető jelzésével történő összetévesztését eredményezi.¹⁵⁴

A megfogalmazás alapján az irányelv alkotói nem voltak következetesek. Ugyanis *amíg – a kereskedelmi gyakorlat fogalmán belül – a reklám és a marketing a kereskedelmi kommunikáció elemeiként szerepelnek, tehát egyenrangúan, addig a megtévesztő tevékenységként való azonosítás egyik feltételében már az összehasonlító reklám a marketing elemeként szerepel.*

Le kell szögezmem, hogy én is úgy vélem – akárcsak Vigh József Ferenc és Pázmándi Kinga¹⁵⁵ – hogy *a reklám a marketing eszköze és nem feltétlenül egyenrangú azzal.*

Ezért szükségesnek tartom, hogy *a UCP irányelv alkotói mindenképpen tisztázzák majd a reklám, a marketing és a kereskedelmi kommunikáció kapcsolatát az irányelv felülvizsgálata során.*

b) *Nevesített gyakorlatként*: ilyen formában hat esetben található reklám a UCP irányelv feketelistájában.

Három közülük nevesített gyakorlat:

- csalogató reklám,
- bait-and-switch reklám,
- szerkesztői reklám.¹⁵⁶

A további három eset:

¹⁵⁴ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (2) bek. a) pont

¹⁵⁵ „A reklám a marketingkommunikáció sajátos eszköze.”

Dr. Pázmándi Kinga: Hasznosak-e a reklámok – érvek és ellenérvek. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 3. évf. 2. sz. 2009. 23-28. p., 24. p.

¹⁵⁶ Csalogató reklám: Termékek adott áron való megvásárlására történő felhívás, a kereskedő azon megalapozott feltételezésének elhallgatásával, hogy azokat vagy az azokat helyettesítő termékeket a kínált áron, a termék és az ajánlati ár figyelembevételével ésszerű időtartamon belül és mennyiségben nem fogja tudni sem leszállítani, sem más kereskedőtől beszerezni.

Bait-and-switch reklám: Termék meghatározott áron való vásárlására felhívás, majd a termék fogyasztóknak való bemutatásának visszautasítása; vagy a termékre vonatkozó megrendelés felvételének vagy az termék ésszerű időben való szállításának visszautasítása; vagy hibás példány bemutatása; egy másik áru eladásösztönzésének a szándékával.

Szerkesztői reklám: Az írott és elektronikus sajtóban szerkesztői tartalom használata a termék eladásösztönzésére, amikor a kereskedő fizetett az eladásösztönzésért, ez azonban a fogyasztó számára nem derül ki világosan a tartalomból, a képekből, vagy a hangokból.

2005/29/EK irányelv I. Melléklet 5., 6., 11.

- egy bizonyos gyártó által gyártott termékhez hasonló termék reklámozása oly módon, hogy a fogyasztó szándékos megtévesztés révén azt gondolja, hogy – a valóságtól eltérően – a terméket ugyanaz a gyártó gyártotta,

- a reklámanyagban számla vagy más hasonló, fizetési igényt megfogalmazó dokumentum küldése, amely tévesen azt a benyomást kelti a fogyasztóban, hogy már megrendelte a reklámozott terméket,

- a reklámban a gyermekek közvetlen felszólítása a reklámozott termékek megvásárlására, vagy arra, hogy győzzék meg szüleiket vagy más felnőttet, hogy vásárolja meg számukra a reklámozott termékeket.¹⁵⁷

c) Ezen a két ponton túl, *a bizonyítási teher kapcsán* is meg kell említeni a reklámot, minthogy annak szabályait – akárcsak a végrehajtás szabályait - a 84/450/EGK irányelvből vették át.¹⁵⁸

A UCP irányelv alapján *a tagállamok a bíróságokra/közigazgatási hatóságokra* ruházzák azokat a hatásköröket, melyek azokat felhatalmazzák arra, hogy *elrendeljék, hogy a kereskedő szolgáltatson bizonyítékot a kereskedelmi gyakorlattal kapcsolatos tényállítások helyességéről* (amennyiben ez helyénvalónak tűnik). Ha ennek a kereskedő nem tesz eleget - vagy a bizonyítékokat elégtelennek ítélik - a tényállításokat tekinthetik megalapozatlannak.¹⁵⁹

Ez a szabály (a bizonyítási teher átfordulása)¹⁶⁰ a UCP irányelv javaslata szerint eredetileg (a 84/450/EGK irányelvben)¹⁶¹ azért született meg, hogy tükrözze

¹⁵⁷ 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 13., 21., 28.

¹⁵⁸ Természetesen átírva a gyakorlatokra.

A 84/450/EGK irányelv azon cikkének tartalma, mely az autonóm testületeket ruházza fel a megtévesztő reklámok önkéntes ellenőrzésének jogával, a magatartási kódexekre vonatkozó cikkben található.

2005/29/EK irányelv 3. fejezet 10. cikk, 4. fejezet 11. cikk

84/450/EGK irányelv 4., 5. cikk

¹⁵⁹ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 12. cikk

¹⁶⁰ Ezt a kifejezést használja *Vígh József Ferenc* is, aki rámutatott, hogy a UCP irányelv azon preambulum-bekezdése, ami a bizonyítási terhet is említi, a magyar verzióban nem megfelelő kifejezést tartalmaz – de a 12. cikk már igen.

Ugyanis a már említett 12. cikkbeli rendelkezés – a kereskedőt terhelő bizonyítási kötelezettségről – „tényállításokról” beszél, míg az ezt megelőlegező preambulum-bekezdés „tényszerű követelésekről”, noha mindkét esetben a „factual claim” fordításáról van szó.

Vígh szerint: „Világossá válik, hogy az Irányelv angol szövegében a *claim* az adott szövegösszefüggésben nem a szokásos „követelés” jelentéssel bír, hanem *állítást* jelent.”

2005/29/EC irányelv (21) preambulum-bekezdés, 4. fejezet 12. cikk a) pont

2005/29/EC Directive (21) preambulum-paragraph, Chapter 4 Article 12 (a)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:149:0022:0039:EN:PDF>
[2011.03.05.]

Dr. Vígh: i. m. 115. p.

¹⁶¹ 84/450/EGK irányelv 6. cikk

alkotóinak azt a meggyőződését, hogy a fogyasztók nincsenek abban a helyzetben, hogy sikeresen bizonyíthatnák¹⁶² a tényállítás valótlan voltát.¹⁶³

2. Reklám egyes tagállamokban – a UCP tükrében

Mivel a tagállamok reklámokkal kapcsolatos, releváns rendelkezéseinek elemzése – még akkor is, ha csak a gyakorlatokhoz kapcsolhatóak elemzésére kerülne sor - egy önálló értekezés tárgya lehetne, így itt csak példák bemutatására kerül sor.¹⁶⁴

2.1. Példák az általános rendelkezésekre és a UCP irányelv egy megengedő rendelkezésének tagállami megvalósításaira nézve – a reklámokkal kapcsolatban

a) *Általános rendelkezések:* Bulgária fogyasztóvédelemről szóló törvénye (továbbiakban: Consumer Protection Act) önálló fejezetben szabályozza a megtévesztő és az összehasonlító reklámokat.

A rendelkezések célja a fogyasztók és a kereskedők védelme a megtévesztő, tisztességtelen reklámmal és annak tisztességtelen következményeivel szemben, továbbá cél azon feltételek meghatározása is, melyek mellett az összehasonlító reklám megengedett. Látható, hogy a védendő alanyi kör kapcsán a jogalkotó összevonta a UCP irányelv védendő személyi körét (a fogyasztókat) és az MCA irányelv védendő személyi körét (a kereskedőket).¹⁶⁵

¹⁶² Hiszen eredetileg a sérelmet szenvedett felperesnek, vagyis a fogyasztónak kellene bizonyítania a tényállítás valótlan voltát, mert ez neki áll érdekében.

„A per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el.”

1952. évi III. törvény Második Rész X. fejezet 164.§ (1) bek.

¹⁶³ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) 15. p. 69.

¹⁶⁴ A példák első csoportja a reklámokkal kapcsolatos rendelkezések tagállami implementálásaira, és a UCP irányelv egy megengedő rendelkezésének egy tagállami (általánosabb értelemben vett) megvalósítására vonatkozik (természetesen a reklámokkal kapcsolatban).

A példák második csoportja szintén a megengedő rendelkezéshez kapcsolódik, de itt már a példák egyes kategóriák – gyógyszerek, Internetes reklámtevékenység – vonatkozásában kerülnek bemutatásra.

¹⁶⁵ Consumer Protection Act Chapter Three Section I Article 32.

http://www.badi-bg.org/downloads/104_Consumer_Protection_Act.2007064_897158553314445921684c3923e8fe20.pdf [2011.04.11.]

Málta törvénye nemcsak megismétli az MCA irányelvben található reklámfogalmat, hanem pontosítja is,¹⁶⁶ mivel az eredeti „egy kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenység keretében bármilyen formában, az árucikkek vagy szolgáltatások – beleértve az ingatlanokat, a jogokat és kötelezettségeket is – értékesítésének előmozdítása érdekében megfogalmazott állítás” fogalom „bármilyen forma” részénél felsorolja példának a katalógust, az árlistát és a körlevelet/tájékoztatót is. Továbbá nem csak „értékesítés előmozdítása” szerepel a törvényi fogalomban, hanem mellette a „vagy átruházás” (előmozdítása) elemet is megtaláljuk.

Málta törvényének további érdekessége, hogy rendelkezéseinek értelmében a fogyasztói ügyekért felelős miniszter - a Fogyasztói Ügyek Tanácsával (Consumer Affairs Council) folytatott konzultációt követően – rendelkezéseket alkothat a reklámok és hasonló gyakorlatok szabályozására nézve, abból a célból, hogy biztosítsa az említettek tisztességes jellegét, valamint azt, hogy illetéktelenek ne jussanak jogtalan előnyhöz a fogyasztóktól.

A rendelkezések nem sérthetik a törvényben foglaltakat és nem kerülhetnek ellentétbe azokkal, hiszen *arra szolgálnak, hogy a törvényi előírások hatékonyságát növeljék.*¹⁶⁷

Görögországban az implementálást követően sajátos helyzet alakult ki a reklámokkal kapcsolatos generálklauzulák esetében, ugyanis mind a fogyasztóvédelmi törvény, mind a tisztességtelen verseny elleni törvény tartalmazta ugyanazt, a tisztességtelen és megtévesztő reklámokra vonatkozó generálklauzulát, továbbá ezek a reklámok mindkét törvény hatálya alá tartoztak. Az implementációt követően tehát most van egy generálklauzula a tisztességtelen verseny elleni és a fogyasztóvédelmi törvényben is. Így most kérdéses, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat esetén – melyek közé a tisztességtelen reklámok is tartoznak – melyik klauzula alkalmazandó, ugyanis természetesen a tisztességtelen verseny elleni törvény klauzulája elvileg a B2B viszonyokra alkalmazandó, de előfordul, hogy az adott gyakorlat jelentősen torzítja a fogyasztó gazdasági magatartását és jelentősen

¹⁶⁶ 2006/114/EK irányelv 2. cikk a)

Consumer Affairs Act Part I 2.

<http://www.mjha.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8845> [2011.04.11.]

¹⁶⁷ Consumer Affairs Act Part II 7. (1) bek. (c) pont

befolyásolja döntését, így már a fogyasztóvédelmi törvény szabálya(i) is alkalmazható(ak). *A két klauzula bizonytalanná teszi a fogyasztók helyzetét.*¹⁶⁸

b) Megengedő rendelkezés: a UCP irányelv egyik megengedő rendelkezése a már korábban említett 3. cikkének (3) bekezdésében található, mely kivette az irányelv hatálya alól a termékek egészségi és biztonsági jellemzőire vonatkozó közösségi vagy nemzeti szabályokat.¹⁶⁹ Ez természetesen még csak a hatályról szól, de a Preambulumban az irányelv alkotói kifejtették ennek következményeit is:

„A tagállamoknak így lehetőségük nyílik a fogyasztók egészségének és biztonságának védelme okán arra, hogy például az alkohol, a dohánytermékek vagy a gyógyszerek tekintetében a kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó korlátozásokat és tilalmakat a saját területükön, a kereskedő fő tevékenységi helyétől függetlenül fenntartsanak vagy bevezessenek.”¹⁷⁰

Erre nézve a következő példa említhető:

Olaszországban két törvényalkotási rendelet született az implementálás során, ezek közül a 145. sz. szól a megtévesztő reklámokról.

Ez a rendelet külön említi az egészségre és biztonságra veszélyes termékek reklámját. Előírja, hogy bármely reklám, mely elmulasztja jelezni, hogy a reklámozott termék veszélyeztetheti/valószínűleg veszélyezteti az egészséget és a biztonságot - és mindezt oly módon teszi, hogy így az adott személyt arra bírja rá, hogy ne vegye figyelembe a gondosság és körültekintés normál szempontjait – megtévesztőnek minősül¹⁷¹ (hasonló rendelkezés található a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló rendeletben is).¹⁷² *Az itt ismertetett rendelkezés a következő pozitívumokkal bír:*

- *a fogyasztók fokozott védelmét írja elő* azzal, hogy a védett jogi tárgyak: az egészség és a biztonság,

¹⁶⁸ Alexandridou: i. m. 6., 7. p.

¹⁶⁹ E megengedő rendelkezés kiválasztásának indoka, hogy az egészség és biztonság területei fokozott veszélyt jelenthetnek a fogyasztókra nézve, ha szabályozásuk és a szabályok végrehajtása nem megfelelő. Így a vonatkozó tagállami rendelkezésekre is nagyobb figyelmet kell fordítani (legalábbis jelen értekezés szempontjából).

¹⁷⁰ 2005/29/EK irányelv (9) preambulum-bekezdés

¹⁷¹ Legislative Decree No 145 of 2 August 2007 Section 6

http://www.agcm.it/AGCM_ENG/NORMATIV/E_NORMNA.NSF/5358fd5a244d194dc1257359002fd1bf/ae82a94bdc2730d2c125739800420703?OpenDocument [2011.01.08.]

¹⁷² Legislative Decree no. 206 of 6 September 2005

Consumer Code Chapter II SUBCHAPTER 1 Section 21 3. bek.

http://www.agcm.it/AGCM_ENG/NORMATIV/E_NORMNA.NSF/5ee2c81dd777ecb4c125653d0046d38c/17e0d44aa9fb2424802564a4005a9647?OpenDocument [2011.01.08.]

- a *valószínűség* fogalmi elem – nem pedig alternatíva, mint általában a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megfogalmazása során - ami *prevencióra való törekvést sugall*.¹⁷³

Egy alapvető eltérés van a két – különböző rendeletbeli - szakasz között: a gyakorlatokról szóló rendeletben (lásd IV. fejezet) annak megállapításához, hogy egy termék valóban veszélyezteti-e az egészséget és a biztonságot (és így megvalósul-e tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat) meg kell vizsgálni, hogy a gyakorlat rábírja-e a fogyasztókat arra, hogy ne vegyék figyelembe a gondosság és körültekintés normál szempontjait. A reklámnál ellenben a szempontok figyelembevételének mellőzése nem eldöntendő kérdés/vizsgálat tárgya, hanem maga is fogalmi elem.

2.2. Példák a UCP irányelv egy megengedő rendelkezésének tagállami megvalósításaira nézve – a reklámokkal kapcsolatban (gyógyszerek és Internetes reklámtevékenység)

A fent említett megengedő rendelkezés¹⁷⁴ kapcsán az előbbinél konkrétabb tagállami példákat is találunk, pl. a gyógyszerek tekintetében.

A gyógyszerekkel kapcsolatos reklámoknak két típusa létezik: a fogyasztók felé irányuló és az egészségügyi szervezeteknek szóló hirdetések - e tanulmány nyilván csak az előbbieket vizsgálja, melyek további két csoportra bonthatóak: a receptre kapható, illetve recept nélkül kapható gyógyszerek reklámozására.

Előbbieket általában tiltottak, utóbbiakat engedélyezik az államok, igaz, részletesen szabályozzák azokat, mind általános, mind speciális normákon keresztül.

Utóbbiakra érdekes példa Bulgária:

a) *Bulgária* szabályai tizenhat olyan esetet határoznak meg, amikor a hirdetés - noha recept nélkül kapható gyógyszerekre vonatkozik – tiltott.

Néhány közülük: tiltott az adott reklám, ha:

- arra utal, hogy a terméknek nincsenek mellékhatásai,
- a reklámban foglalt információ egyértelműen, vagy kifejezetten a gyerekek felé irányul,

¹⁷³ Ugyanis a rendelkezés így kifejezetten a tényleges veszélyeztetés előtti „állapotot” (a lehetőséget) veszi alapul/vizsgálja, vagyis a (tényleges veszélyeztetés miatt bekövetkező) negatív következmények minél hatékonyabb megelőzése a cél.

¹⁷⁴ „A tagállamoknak így lehetőségük nyílik (...) hogy például az alkohol, a dohánytermékek vagy a gyógyszerek tekintetében a kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó korlátozásokat és tilalmakat a saját területükön, a kereskedő fő tevékenységi helyétől függetlenül fenntartsanak vagy bevezessenek.”

- kifejezetten hangsúlyozza, hogy a termék rendelkezik piaci felhatalmazással,

- arra utal, hogy a termék használatának hiánya miatt a fogyasztó egészsége megrendülhet,

- a termék általi kezelés hatékonyságát a használat időtartamától tették függővé.¹⁷⁵

b) *Az alapvetően részletesen szabályozott és feltételekhez kötött összehasonlító reklámok esetében a bolgár jogalkotó már ellentétes irányba haladt, azaz egy alapvetően tiltott intézménynél alkotott engedélyező kivételeket, és nem egy alapvetően engedélyezett intézménynél írt elő tiltó kivételeket. Így Bulgáriában a gyógyszerekkel kapcsolatos összehasonlító reklám engedélyezhető – hét egyéb eset mellett – ha nem megtévesztő és nem valósít meg Consumer Protection Act-beli tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot.*¹⁷⁶

A fogyasztók biztonságát garantáló tagállami rendelkezéseket találunk az Internetes reklámok¹⁷⁷ terén is, főleg a szolgáltatókat terhelő kötelezettségek formájában. Pl. Olaszországban a szolgáltatók nem kötelesek ellenőrizni az információkat, továbbá nem kötelesek illegális tevékenységre utaló tények, körülmények után kutatni. Azonban, kötelesek haladéktalanul:

- informálni a kompetens hatóságokat a feltételezhetően illegális tevékenységekről, vagy a címzettek (az általuk nyújtott szolgáltatások címzettjei) által szolgáltatott információról, és

- közölni a kompetens hatóságokkal – kérelmükre – az adatokat, melyek alapján a címzettek azonosíthatóak.¹⁷⁸

Málta Elektronikus Kereskedelmi Törvénye értelmében, mikor az Internetes szolgáltatók közvetítő-szolgáltatói tevékenységet látnak el, és felmerül a felelősségük

¹⁷⁵ The International Comparative Legal Guide to - Pharmaceutical Advertising 2010: Kina Chuturkova – Radoslav Alexsandrov (Borislav Boyanov & Co.): Bulgaria (Chapter 7) 54-62. p.; 60. p. 6.1, 2., 4., 5., 12., 14. pont
London, 2010, Global Legal Group Ltd
<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3721.pdf> [2011.05.03.]

¹⁷⁶ Chuturkova – Alexsandrov: i. m. 57. p. 3.4

¹⁷⁷ A reklámok e típusa kiválasztásának indoka, hogy főleg az Internet fejlődése jelenti a fő okot, amiért folyamatosan fejleszteni kell a világhálón megjelenő tartalmakkal szembeni védelemet garantáló szabályozást.

¹⁷⁸ The International Comparative Legal Guide to – Telecommunication Laws and Regulations 2011: Fabrizio Cugia di Sant’Orsola – Silvia Giampaolo (Cugia Cuomo & Associati): Italy (Chapter 14) 92-100. p.; 97. p. 10.2
London, 2011, Global Legal Group Ltd
<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3881.pdf> [2011.05.04.]

a tartalmakat illetően, akkor nem vonhatóak felelősségre - feltéve, hogy nem ők kezdeményezték az információ küldését, nem ők választották ki a címzettet, vagy nem módosították a küldés tartalmát képező információt.

A reklámtevékenységre és a marketingre nézve természetesen léteznek jogszabályok, de az elektronikus formában folytatott marketingre nézve speciális normák vonatkoznak, melyek a Személyes Adatok Feldolgozásáról szóló Szabályzatban - Processing of Personal Data (Telecommunications Sector) Regulations (LN 16 of 2003) - találhatók meg. Az Elektronikus Kommunikációs Törvény – és további szabályok – számos fogyasztóvédelmi vonatkozású kötelezettséget és előírást tartalmaz, olyan fogyasztóvédelmi jellegű kötelezettségeket és rendelkezéseket, melyek túlmutatnak az általános fogyasztóvédelmi jogon. Ezek speciális területekre vonatkoznak, pl. a fogalmak, feltételek és az árakkal kapcsolatos információk közzétételére nézve.¹⁷⁹

3. Eseti példák

a) *megtévesztő reklámokkal kapcsolatos döntések:*

Finnországban az első fokon eljáró bíróság 2009. december 22.-én meghozott ítéletének alapját képező ügyben az alperes folyamatosan csökkentett áron reklámozta a termékeit (díványokat és egyéb bútorokat) - vagy százalékos árengedmény feltüntetésével, vagy az eredeti árral való egyéb összehasonlítás révén. A felperes szerint tilos alkalmi vételt reklámozni ismétlődően és/vagy két hónapnál hosszabb ideig, illetve tilos a két említett módszer.

A bíróság szerint az alperes reklámjának speciális kifejezései megtévesztőek voltak, és az átlagfogyasztó ügyleti döntés meghozatalára vonatkozó eljárását befolyásoló módszer domináns elemei voltak. Ezért megtiltotta a kifejezések két hónapon túli, folyamatos, vagy ismétlődő használatát. Megtiltotta továbbá a két említett módszer alkalmazását is.¹⁸⁰

¹⁷⁹ The International Comparative Legal Guide to – Telecommunication Laws and Regulations 2011: Prof. Andrew Muscat - Brigitte Zammit (Emirates International Telecommunications LLC, together with Mamo TCV Advocates): Malta (Chapter 20) 136-142. p.; 139. p. 5.2, 140. p. 10.2, 141. p. 10.6 London, 2011, Global Legal Group Ltd <http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3105.pdf> [2010.02.02.]

¹⁸⁰ Case detail – Finland - MAO:655/09 <https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=111&articleID=> [2011.08.26.]

Lettorszáiban a bíróság 2010. július 21.-én a Fogyasztói Jogok Védelmi Központjának (Consumer Rights Protection Centre) döntését vizsgálta felül. A (bíróság előtti) felperes egy utazási iroda volt, ami különböző utazásokat kínált, speciális, „kezdő” („starting at”) árakon. A teljesítéskor azonban nem tudott a meghirdetett „kezdő” áron utazást biztosítani az ügyfeleknek. A Központ ezt tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősítette. Az iroda – most már felperes – fellebbezett, mondván:

- csak limitált számú termék volt, és azokat sikeresen el is adták,
- üzlettársa értesítette, hogy többé nem lehetséges a termékek szolgáltatása, így tulajdonképpen felmentette a felperest az eladás kötelezettsége alól,
- a fogyasztók nem vásárolták meg a terméket, így rájuk nézve nem is voltak negatív következmények.

A bíróság elutasította a fellebbezést a következőkre hivatkozva:

- megállapította, hogy a reklámban nem tüntettek fel limitet (mennyiségit vagy időbelit). A „kezdő” árral kapcsolatos állítás pedig nem foglalta magában azt, hogy a fogyasztó nem kérhette, hogy a szerződést a reklámbeli legalacsonyabb áron teljesítsék. Így pedig, ha a termék nem érhető el a legalacsonyabb áron és a kereskedő nem alkalmaz limitet, akkor a („kezdő”, tehát a legalacsonyabb) árra vonatkozó, reklámbeli információt félrevezetőnek, vagy megtévesztőnek kell tekinteni.

- *a bíróság leszögezte, hogy egy kereskedőnek, aki egy területen már hosszabb ideje végzi tevékenységét – ugyanazon üzlettársakkal együttműködve – előre kell látnia, ha nem tudja majd a terméket szolgáltatni.* A felperesnek így előre kellett volna látnia – az utazási szolgáltatások professzionális nyújtójaként – hogy a reklámbeli ajánlatot nem fogja tudni teljesíteni.

A döntésnek ezt a részét úgy tekintem, mint ami a UCP irányelv szakmai gondosság fogalmának egyik elemét nevesíti, ami mindenképpen pozitív lépés a jogalkalmazás szempontjából.

- *egy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megállapításához nem szükséges negatív következmények megállapítása.*¹⁸¹ Ez azt jelenti, hogy *nem kell tényleges kárnak/negatív következménynek bekövetkeznie.*

¹⁸¹ Case detail – Latvia - Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr. A42774708
[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=69&articleID= \[2011.08.26.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=69&articleID= [2011.08.26.])

Álláspontom szerint ez a döntés második jelentős eleme, mivel így a jogalkalmazó a veszélyeztetés „stádiumában” (amikor tehát még nem következett be a gyakorlat eredménye) is megtilthat egy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, egyfajta preventív lépésként.

b) összehasonlító reklámokkal kapcsolatos döntések:

Finnországban egy 2011. január 25.-én meghozott döntés alapját képező ügyben az alperes televíziós reklámjaiban összehasonlította saját és versenytársa termékét, azt sugallva, hogy versenytársa „kirabolja” a fogyasztókat. Ezt megtette a rádióban és az Interneten folytatott marketing kampányai során is.

A televíziós reklámok kapcsán a bíróság úgy látta, hogy azok olyan atmoszférát teremtettek, ami miatt az átlagfogyasztó nem tekinthette a reklámokat a felperes által okozott sérelmek realisztikus bemutatásának, és azokban nem rágalmazták a felperest. Így ezek nem ellentétesek a tisztességtelen üzleti gyakorlatokról szóló törvény azon szakaszával, ami az összehasonlító reklám megengedhetőségéről szól.¹⁸²

A rádiós és az Internetes reklámok kapcsán viszont a bíróság kijelentette, hogy azok révén az alperes törekedett arra, hogy a felperest úgy tüntesse fel, hogy nem megfelelően jár el, és csal a fogyasztókkal szemben. Ezeknél a reklámoknál annak az esélye, hogy egy átlagfogyasztó felismerje a valódi szándékot, kisebb, mivel itt nem voltak képek, vagy vizuális tartalmak. Vagyis nem valószínű, hogy a fogyasztó felismerte volna, hogy az alperes ezt nem gondolta komolyan. Itt tehát már megvalósult a rágalmazás.

A bíróság megtiltotta a rádiós és Internetes reklámok további használatát.¹⁸³

Görögországban a fogyasztói ombudsmanhoz több panasz érkezett egy autókat importáló társasággal kapcsolatban. Kifogásolták, hogy a végső összegekbe nem foglalták bele azt a speciális regisztrációs adót, mely valamennyi, az országba importált autóra vonatkozik. A társaság árai összehasonlító árlistákon szerepeltek – kivéve az adót – amiket autós és motoros magazinokban és különböző reklámokban tettek közzé.

¹⁸² Ez az MCA irányelv 4. cikke. Az esetek többségében úgy hivatkoznak rá, mint a 97/55/EK irányelvvel módosított 84/450/EGK irányelv 3a cikkére.

¹⁸³ Case detail – Finland - MAO:32/11

[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=220&articleID=\[2011.08.26.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=220&articleID=[2011.08.26.])

A kérdés az volt, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e az, ha a reklámozott árak nem tartalmazzák a speciális adót, különösen akkor, ha ezeket az árakat összehasonlítják más kereskedők olyan áraival, melyek tartalmazzák az adót?

Az ombudsman szerint igen, mivel minden, árra vonatkozó hirdetésnek - melyek egy adott termékkategória elemeinek azonos jellemzőire vonatkoznak (vagy azonosak a címzettjeik) – eleget kell tennie három feltételnek:

- a versenytársakra vonatkozó, közös kritériumokon kell alapulniuk, melyek lehetővé teszik az objektív összehasonlítást,
- nem szeghetik meg a versenytársak közötti egészséges verseny szabályait,
- nem sérthetik a fogyasztók - a termékek lényeges tulajdonságaira vonatkozó - átlátható információkhoz való jogát.¹⁸⁴

c) feketelistás reklámokkal kapcsolatos döntések:

Litvániában a bíróság 2009. november 9.-én hozott ítéletében megállapította a UCP irányelvbeli szerkesztői reklám megvalósulását.

Ez esetben a (későbbi) felperes saját magazinját árusította, mely vizuálisan hasonlított a tipikus kereskedelmi magazinokhoz, és cikket tartalmazott a felperes termékeiről, illetve válaszokat a termékeire vonatkozó olvasói kérdésekre, továbbá az olvasók (termékekkel kapcsolatos) pozitív visszajelzéseit is közölte.

A Fogyasztói Jogvédelmi Állami Hatóság (State Consumer Rights Protection Authority) kifogásolta, hogy a magazin – tartalma és borítója alapján – azt a benyomást keltette, hogy a benne foglaltak információk általános értelemben vett közleményei, miközben valójában a felperes termékeinek reklámjai voltak, különböző formákban. Semmi nem utalt a szerkesztői jellegre, és a magazin részeit sem tüntették fel reklámokként. Ezért *a Hatóság megállapította, hogy ez a gyakorlat szerkesztői reklám,¹⁸⁵ és bírságot szabott ki.*

A másik fél ez ellen fellebbezett.

¹⁸⁴ Case detail – Greece - Ombudsman of the Consumer 23rd of April 2010 (Protocol No 906)
[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=215&articleID= \[2011.08.26.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=215&articleID= [2011.08.26.])

¹⁸⁵ Az írott és elektronikus sajtóban szerkesztői tartalom használata a termék eladásösztönzésére, amikor a kereskedő fizetett az eladásösztönzésért, ez azonban a fogyasztó számára nem derül ki világosan a tartalomból, a képekből, vagy a hangokból.
2005/29/EK irányelv I. Melléklet 11.

A bíróság egyetértett a Hatóság megállapításaival, hozzáfűzve, hogy az átlagfogyasztóban az a benyomás keletkezhetett, hogy ez egy tipikus magazin volt, ami objektív véleményeket közölt. A fellebbezést elutasította.¹⁸⁶

Portugáliában egy 2011. február 25.-én meghozott ítélet alapján képező ügyben az alperes egy nagy portugál hotellánc volt, ami honlapján egy három éjszakára szóló, kedvezményes áron elérhető lehetőséget kínált reklámjában. Amikor a felperes szobát kívánt foglalni, azt tapasztalta, hogy az ár jóval magasabb volt, és a honlapon a meghirdetett kedvezmény elnevezéséhez hasonló, de nem azonos nevű kedvezmény volt elérhető csupán. A hotelt részéről azt a választ kapta, hogy csak a hasonló nevű lehetőség érhető el, és a magasabb ár az elérhető legalacsonyabb. A felperes panasszal élt a Kereskedelmi Kommunikáció Önszabályozó Civil Intézménye (Civil Institute for Self-Regulation in Commercial Communication) felé, mondván ez megtévesztő gyakorlat.

*Az Intézmény szerint a hotel így szolgáltatásokat kínált egy bizonyos áron, majd visszautasította a teljesítést, alapot adva annak a gyanúnak, hogy ezzel más szolgáltatás eladását akarta ösztönözni. Így a hotellánc megvalósította a feketelistás bait-and-switch reklámot,*¹⁸⁷ illetve magatartása megtévesztőnek tekinthető a termék létezésére vagy természetére vonatkozó információk miatt.¹⁸⁸ Az Intézmény a felperesnek adott igazat, és kötelezte az alperest, hogy – amíg nem javítja ki – távolítsa el a reklámot a honlapjáról.¹⁸⁹

A UCP irányelvvel kapcsolatos elképzeléseknek mindig is részét képezte a reklámok beépítésének terve. Ez főleg a reklámok piaci szerepével magyarázható. Ez a szerep egyrészt abból áll, hogy a reklámok elősegítik az értékesítést, másrészt pedig abból, hogy a reklámokat – pontosan előbbi funkciójuk miatt – állandó ellenőrzés alatt kell tartani.

A UCP irányelv esetében ez az ellenőrzés elsősorban a fogyasztók érdekében történik. Az alkotók ezért először a 84/450/EGK irányelv hatályát leszűkítették, majd

¹⁸⁶ Case detail – Lithuania - I-2429-39/2009

[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=84&articleID=\[2011.08.26.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=84&articleID=[2011.08.26.])

¹⁸⁷ 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 6.

¹⁸⁸ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek. a) pont

¹⁸⁹ Case detail - Portugal - 3J/2011

[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=223&articleID=\[2011.08.27.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=223&articleID=[2011.08.27.])

- mivel módosításai átláthatatlanná tették a rendelkezéseket – a módosításokkal együtt befoglalták az *MCA irányelvbe*.

Míg a UCP és az MCA irányelv a megtévesztő reklámok kapcsán élesen elhatárolódnak egymástól, az összehasonlító reklám esetében lehetséges átfedés a gyakorlatban, ha az adott reklám egyúttal megtévesztő is a fogyasztókra nézve.

Felmerült, hogy esetleg a UCP irányelv hatályát ki kellene terjeszteni a C2C viszonyokra. Úgy gondolom, hogy erre nincs szükség, és igazából lehetőség sem, a fogyasztó és a kereskedő egymáshoz viszonyított „hatalmi helyzetét” tekintve, hiszen az eredményes kiterjesztés érdekében egy teljesen eltérő jellegű jogforrást kellene alkotni.

A tagállami szabályozásokat illetően: mivel nincs lehetőség valamennyi idevágó előírást áttekinteni és levonni a következtetéseket, így most csak *azt tudom megállapítani, hogy számos hasonlóság található a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok és a reklámok szabályozása között (lásd IV. fejezet).*

IV. A TISZTESSÉGTelen KERESKEDELMI GYAKORLATOKRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK AZ UNIÓ EGYES TAGÁLLAMAIBAN

1. Fogalmak

A fogalmak esetében fokozottan érvényesülnie kell(ene) a maximum harmonizációnak, hiszen eltérő – vagy egyenesen hiányzó – definíciók esetében a jogalkalmazó már az adott gyakorlat azonosításánál akadályokba ütközik. Ezt szem előtt tartva mutatom be a tagállami definíciókat (ezek közül főleg a jogviszonyok két alanyára – vagyis a fogyasztóra, a kereskedőre – és tárgyára – a termékre – vonatkozó állami megfogalmazások ismertetésére kerül sor), a velük kapcsolatos problémák mentén (is) tagolva az alfejezetet.

1.1. Szűkebb és tágabb fogalmak

a) *a fogalmak eltérnek a UCP irányelvben találhatóakhoz képest, és azokhoz képest szűkebbek:*

Bulgária¹⁹⁰ esetében a fogalmak - általában - lefedik ugyan a UCP irányelvben szereplőket, de nem azonosak azokkal. A fogyasztó törvénybeli fogalma pl. valamivel szűkebb: „természetes személy, aki kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében szerez termékeket, vagy vesz igénybe szolgáltatásokat, illetve azon természetes személy, aki - a Consumer Protection Act hatálya alá eső szerződés egyik feleként – kereskedelmi, vagy szakmai tevékenységén kívül jár el.”¹⁹¹

A kereskedelmi és szakmai tevékenység mellett a törvény nem említi az ipari, illetve kézműipari tevékenységet, továbbá míg az irányelv kereskedelmi gyakorlatot említ, addig a törvény termékek megszerzéséről, és szolgáltatás igénybevételéről szól.

A gyakorlatban mindez azzal jár, hogy Bulgáriában egyes személyek nem tartoznak – fogyasztóként – a törvény hatálya alá, így érdekeiket nem védi a jogszabály (noha erre jogosultak).

¹⁹⁰ Bulgária jogalkotója a fogyasztóvédelemről szóló törvényt módosította és abba emelte be a UCP irányelv rendelkezéseit. A módosító törvény a 2007. évi 64. sz. törvény volt.

¹⁹¹ Consumer Protection Act Chapter Eleven Supplementary Provisions 13.§ 1.

Ezt erősíti az is, hogy a fenti fogalom alapján a *jogalkotó a fogyasztót egy adott szerződés egyik feleként határozta meg, jelentősen leszűkítve ezzel az irányelvbeli „kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el” elem hatálya alá tartozók körét.* Ráadásul a UCP irányelv rendelkezéseit az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó *kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.*¹⁹² A *bolgár jogszabály azonban* – legalábbis a fogyasztó definíciója alapján – már *feltételez egy megkötött szerződést, kizárva ezzel a szerződést megelőző szakaszt* a hatálya alól.

A *kereskedő törvénybeli fogalma* visszatükrözi a bolgár fogyasztó fogalmat, és *szintén szűkebb irányelvbeli megfelelőjénél:* „természetes vagy jogi személy, aki fogyasztók számára termékeket ad el, vagy felkínálja azokat eladásra, vagy szolgáltatást nyújt, vagy kereskedelmi/szakmai tevékenységén belül szerződést köt a fogyasztóval – akár a köz-, akár a magánszektorban - vagy aki a kereskedő nevében vagy javára jár el.”¹⁹³

Itt is *hiányzik az ipari, kézműipari tevékenység kitétele, illetve a törvény részletezi a kereskedő tevékenységét,* míg az irányelv összefoglalóan „kereskedelmi gyakorlatok során”¹⁹⁴ eljárónak jelöli a kereskedőt. *Itt azzal a gyakorlati problémával kell számolni, hogy egyes kereskedőket - akik a kimaradó elemek alapján a törvény hatálya alá tartoznának - indokolatlanul nem terhelnek kötelezettségek.*¹⁹⁵

b) *a fogalmak eltérnek a UCP irányelvben találhatóakhoz képest, és azokhoz képest tágabbak:*

A fogyasztóvédelemről szóló cseh törvény (No. 634/1992 Coll. Act on Consumer Protection, továbbiakban: *cseh Fogyasztóvédelmi törvény*) szerint - bár a UCP irányelvbeli fogyasztó természetes személy - *fogyasztó:* „az egyén, vagy jogi személy aki/ami termékeket vásárol, vagy szolgáltatásokat használ – a termékek vagy szolgáltatások révén megvalósuló üzleten kívüli célból”. A *kereskedő fogalma nem*

¹⁹² 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (1) bek.

¹⁹³ Consumer Protection Act Chapter Eleven Supplementary Provisions 13.§ 2.

¹⁹⁴ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk b) pont

¹⁹⁵ A termék fogalma teljesen eltér az irányelvtől, a törvény így határozza meg: „munka bármely terméke, melyet fogyasztásra szánnak, vagy fogyasztók használnak – még ha nem is nekik szánták – és melyet kereskedelmi tevékenység során szolgáltatnak, vagy tesznek elérhetővé, akár ellenszolgáltatás ellenében, akár nem, akár új, akár használt, akár javított.” *E fogalom – az eltérés miatt – kritikus pontja a törvénynek és az implementálásnak egyaránt.*

Consumer Protection Act Chapter Eleven Supplementary Provisions 13.§ 13.

szerepel a cseh Fogyasztóvédelmi törvényben, a termék fogalma ugyan szerepel, de különbözik az irányelvbeli meghatározástól: „tárgy, vagy érték, melyet a fogyasztóknak akarnak felajánlani, s mely egy jogviszony tárgya lehet” (az irányelvben: „az áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is”).¹⁹⁶

Mivel a fogyasztó törvénybeli fogalma nem azonos az irányelvbelivel, *nem teljesül az egységes fogalomalkalmazás követelménye* – a termék fogalma kapcsán sem - ami eleve kritikus pont, de az még nagyobb problémát jelent, hogy így a Cseh Köztársaságban a fogyasztó fogalma tágabb kategória az irányelvbeli definícióhoz képest, mivel jogi személyek is lehetnek fogyasztók (akiket így véd a törvény, noha erre nem jogosultak). A kereskedő fogalmának hiánya jogalkotói mulasztás, ráadásul a hiány miatt nem lehet azonosítani a kereskedelmi gyakorlatok egyik alanyát.

Hasonlóan a cseh megoldáshoz - bár a UCP irányelvben a fogyasztó természetes személy - a szlovák Fogyasztóvédelmi törvényben a fogyasztó: „természetes személy vagy jogi személy aki/ami termékeket vásárol vagy szolgáltatásokat vesz igénybe saját, vagy családtagjai szükségleteinek kielégítése céljából.” (tágabb fogalom az irányelvbelihez képest).¹⁹⁷

A szlovák Fogyasztóvédelmi törvényben a kereskedő három kategóriát jelent:

- a vállalkozó, aki a fogyasztónak terméket kínál, vagy ad el, illetve szolgáltatást nyújt számára,
- természetes személy, aki növényt és állati termékeket ad el a fogyasztónak, melyek saját – kis volumenű – mezőgazdasági tevékenységből származnak, vagy nem fa jellegű erdei termékeket (non-wood forest products) ad el,
- természetes személy, aki saját, általa használt termékét adja el, az élelem kivételével (tágabb fogalom az irányelvhez képest).¹⁹⁸

¹⁹⁶ No. 634/1992 Coll. Act on Consumer Protection Part One Section 2 a), f) pont
http://www.google.hu/url?sa=t&source=web&cd=12&ved=0CCAQFjABOAO&url=http%3A%2F%2Fwww.coi.cz%2Ffiles%2Fdocuments%2Fact-on-consumer-protection-cz.doc&rct=j&q=Act%20No.%2036%2F2008%20Coll.%20Czech&ei=NGNqTYeuDJDsOYUeXy0L&usg=AFQjCNELfYjNRC5bdF3Es9p_61v7yuLFbw&cad=rja [2011.02.28.]
2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk a), c) pont

¹⁹⁷ Act No. 250/2007 (Act 250 of 9 May 2007) 2.§ a) pont
http://www.google.hu/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=0CBoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.rpr.sk%2Fchillout5_items%2F%2F3%2F8%2F6%2F2%2F23862_41c0f4.doc&rct=j&q=Coll.%20of%20Laws%2C%20on%20Consumer%20Protection%20and%20on%20Change%20of%20Act%20of%20the%20Slovak%20National%20Council%20No.%20372%2F1990%20Coll.%2C%20on%20Minor%20Offences%2C%20as%20amended.&ei=LVRqTf-IJNCUOviV2cAL&usg=AFQjCNGs--MIGNIjfnXNYL27RRF11YV7EQ&cad=rja [2011.02.27.]

¹⁹⁸ Act No. 250/2007 2§ b) pont

A kereskedő esetében a bolgár kereskedő fogalomnál rögzítettek itt is érvényesek, azzal a kiegészítéssel, hogy ezek a problémák ellentétes irányúak a szűkítésekhez képest, hiszen bővítés esetén a Szlovák Köztársaságban kereskedőnek minősül az is, aki más tagállamban nem, és így indokolatlanul terhelik – a UCP irányelvből fakadó – kötelezettségek (szűkítésnél ellenben azokat a kereskedőket, akik a kimaradó elemek alapján a hatály alá tartoznának, indokolatlanul nem terhelik kötelezettségek).¹⁹⁹

c) a fogalmak nemcsak eltérnek a UCP irányelvben találhatóakhoz képest, de azokhoz képest tágabbak és több meghatározás létezik egyszerre:

Máltán a 2008. évi II. törvény módosította a Fogyasztói Ügyekről szóló 1994. évi XXVIII. törvényt (továbbiakban: Consumer Affairs Act) és egyúttal beemelte a UCP irányelv rendelkezéseit is. Ami a fogalmakat illeti, érdekesség, hogy Máltán a 2008. évi II. törvényben bizonyos irányelvbeli fogalmak nem szerepelnek. Így hiányzik – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló fejezetből - a fogyasztó és a kereskedő definíciója is. Ugyanakkor ez a hiány érthető, minthogy a módosító törvény az eredeti törvényben található fogyasztó fogalmát szűkítette le az irányelvben szereplőnek megfelelőre úgy, hogy a három bekezdésből álló definíció kapcsán két bekezdést hatályon kívül helyezett²⁰⁰ – de csak a gyakorlatok vonatkozásában.

A Consumer Affairs Act-ban ugyanis a jogalkotó eredetileg három bekezdéssel határozta meg a fogyasztót. Az első bekezdés azonos az irányelvel: „az a természetes személy, aki az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén

¹⁹⁹ A lett kereskedelmi gyakorlat folytatója szintén tágabb kategória, mint a UCP irányelvbeli kereskedő: „termelő, szolgáltató, vagy kiskereskedő, aki – gazdasági vagy szakmai tevékenysége részeként – kereskedelmi gyakorlatot folytat, valamint aki a termelő, szolgáltató vagy kiskereskedő nevében vagy javára jár el”. Az eltérő definíció ugyanazzal a következménnyel jár a gyakorlatban, mint amiről már volt szó a szlovák jogszabály fogalma kapcsán.

Law on prohibition of unfair commercial practices Chapter I. Article 1. (1) bek. 1)

²⁰⁰ Ezek a következők voltak:

2.) egyéb olyan egyén – aki nem a közvetlen vevő, vagy a haszonélvező, és tagja/nem tagja a fogyasztó háztartásának – akit a fogyasztó kifejezetten, vagy hallgatólagosan felhatalmazott, vagy számára engedélyt adott arra, hogy használja, fogyassza, vagy élvezze az előnyeiket azoknak az áruknak vagy szolgáltatásoknak, melyek a fogyasztót illetik meg, egy kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenysége folytán eljáró kereskedő révén. Ideértve az ajándékozás céljából/részeként, vagy ehhez hasonló célból nyújtott javakat vagy szolgáltatásokat is, és

3.) egyéb természetes, vagy jogi személyi kategóriába tartozó egyén, akit/amit fogyasztóként határoztak meg valamennyi/egyes törvényi (az 1994. évi XXVIII. törvénybeli) célok érdekében Consumer Affairs Act Part I Preliminary 2. (ii), (iii)

kívül eső célok érdekében jár el.”²⁰¹ A *Consumer Affairs Act*-beli fogalom csak annyiban tér el, hogy „kereskedelmi gyakorlat” helyett „ügyletet”, az „irányelv szabályozási köre” helyett pedig természetesen „törvényt” említ. Ez a bekezdés maradt tehát, míg a másik kettőt hatályon kívül helyezte a 2008. évi II. törvény – a gyakorlatok vonatkozásában.

Úgy tűnhet, hogy Málta esetében érvényesül a UCP irányelv alkotóinak szándéka (átlátható és egységes fogalmak alkalmazása), sajnos azonban *a fogyasztó fogalma a Consumer Affairs Act jelenleg hatályos verziójában mégsem tükrözi az átláthatóság megvalósulását*. A törvény ugyanis tartalmazza a fenti három bekezdést és csak – ahogy arról már volt szó – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok vonatkozásában alkalmazandó az az egy bekezdésbeli fogalom.²⁰² Ebből pedig az következik, hogy *Máltán két fogyasztó-fogalom alkalmazandó – egy a gyakorlatok esetén, egy pedig azokon kívül - ami ellentétes a UCP irányelv egységes fogalmak alkalmazását kívánó céljával*.

Míg a fogyasztó fogalmát szűkíteni, addig *a kereskedő fogalmát bővíteni kellett*. Így a jogalkotó a *Consumer Affairs Act*-ben szereplő két bekezdés közé beékelte egy harmadikat is (illetve számozás szerint másodikat, mivel az eredeti második bekezdésből – az átszámozás során – harmadik lett). Az említett két bekezdés lefedte nagyjából a UCP irányelvbeli fogalmat, de a 2008. évi II. törvény kiegészítette ezeket a következővel: „minden olyan szervezet – társaság, vagy nem társasági formában működő szervezet - mely díj ellenében árukat és szolgáltatásokat nyújt a fogyasztónak.”²⁰³

A kereskedő fogalma némi aggodalomra ad okot, minthogy így egy hosszú és több elemből álló fogalmat sikerült alkotni. *Véleményem szerint azonban nagyobb problémát jelent, hogy - a fentiek alapján – a Consumer Affairs Act kereskedő fogalma így három részből áll, melyek csak együtt fedik le az irányelvben szereplő fogalmat, viszont sem a módosító 2008. évi II. törvény, sem a Consumer Affairs Act nem írja elő, hogy a három bekezdés együtt jelenti a „kereskedőt”*.

Ez viszont az átláthatóság elvét hagyja figyelmen kívül és – amennyiben a három bekezdés külön-külön kerül alkalmazásra - sérti az egységes fogalmak alkalmazásának elvét is. *Számomra úgy tűnik – és ezt különösen a kereskedővel*

²⁰¹ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk a) pont

²⁰² Consumer Affairs Act Part I Preliminary 2.

²⁰³ ACT No. II of 2008 Part I 6. e) pont f) alpont

http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/transpos_laws_malta.pdf [2010.12.12.]

kapcsolatos fogalmi változtatások érzékeltetik – hogy a jogalkotó inkább a meglévő fogalmakhoz igazította az irányelvben szereplőket, mintsem, hogy új fogalmakat alkosson, ami azonban nem vált a jogszabály előnyére, mivel a jelenlegi fogalmak nehezítik a megértést.

A görög jogszabály kapcsán szintén az egységes fogalomalkalmazás hiányát állapíthatjuk meg, mivel a jogszabály ugyan – a UCP irányelvvel egyezően – meghatározza a fogyasztót és a szolgáltatót a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok vonatkozásában, de ismét definiálja őket – eltérően – a jogszabály elején az egyéb viszonyokra nézve. Így – akárcsak Máltán – két fogalom létezik, de nemcsak a fogyasztóra, hanem a szolgáltatóra/kereskedőre nézve is.²⁰⁴

1.2. Egyes szabályozási megoldások

a) a UCP irányelvben meghatározott fogalmak közül néhány nem szerepel (de egyéb – a gyakorlatokhoz köthető – definíciók igen):

A lengyel törvény nem tartalmazza a fogyasztó fogalmát, csupán utal a Polgári Törvénykönyvben lévőre, viszont a UCP irányelvhez képest több definíció is szerepel benne, pl. az Argentin rendszeré,²⁰⁵ melynek működtetése tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat.²⁰⁶

b) a lett jogszabály egyedi megoldást tartalmaz egyes, kifejezetten a UCP irányelvhez kötődő fogalmakra nézve. Ezeket ugyanis a jogalkotó beépítette az ezeket tartalmazó rendelkezések közé (ezzel a módszerrel a vonatkozó magyar törvényben is találkozhatunk, lásd V. fejezet 1.4. al-fejezet). Így pl. a megfelelő/jó gyakorlat kódexét közvetlenül az után definiálja, hogy javasolja a gazdasági vagy szakmai

²⁰⁴ Law 3587 – Amendment and supplementation of Law 2251/1994 on Consumer Protection Part I Article 1 4.

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=77&languageID=EN> [2011.07.31.]

²⁰⁵ *Argentin rendszer:* kereskedelmi tevékenység, mely magában foglalja a vagyonkezelést egy, a fogyasztók részvételével létrehozott csoporton belül; a vagyonkezelés célja termékek tagok részére történő vásárlásának finanszírozása.

Act of 23 August 2007 on combating unfair commercial practices Chapter 1 Article 2 2), 10) <http://www.uokik.gov.pl/download.php?plik=7636> [2011.01.31.]

Magyarországon ez a rendszer fogyasztói csoportként ismert: „a szervezők – díjazás ellenében történő – közreműködésével a csoport tagjai pénzének összegyűjtésén alapuló minden olyan csoport, amelynek célja, hogy minden tagja az általa előre meghatározott dolog tulajdonjogát a tagok befizetéseiből, előre meghatározott időtartamon belül – véletlenszerű vagy többletfeltételek vállalásától függő kiválasztás útján – a csoport segítségével megszerezze.”

1997. évi CLV. törvény 2.§ i) pont

²⁰⁶ Act of 23 August 2007 on combating unfair commercial practices Chapter 2 Article 10

tevékenységet folytatóknak a kódex *megalkotását*. A kódex fogalma – tartalmilag - a UCP irányelvbeli magatartási kódex fogalmával azonos.

Az általános rendelkezések és a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokról szóló fejezetek közé a jogalkotó beiktatott egy plusz fejezetet, amiben a szakmai gondosság követelményeinek eleget nem tevő kereskedelmi gyakorlatot úgy határozza meg, hogy leírja a szakmai gondosság UCP irányelvbeli fogalmát, és az annak való megfelelés hiányával definiálja az említett gyakorlatot.

Szintén ebben a fejezetben a fogyasztó gazdasági magatartását negatívan befolyásoló kereskedelmi gyakorlatot a jogalkotó úgy határozza meg, hogy a UCP irányelvbeli jelentős torzítás fogalmát írja le (attól eltekintve, hogy a jogszabály – a döntés meghozatalára vonatkozó képességre nézve - korlátozást, míg az irányelv rontást említ, továbbá, míg a jogszabály szerint a fogyasztó – a negatív befolyásolás eredményeként – szerződéskötésről dönt, addig az irányelv szerint ügyleti döntést hoz meg). Ezt követően a szerződéskötésről való döntést a jogszabály definiálja, a fogalom hasonlít a UCP irányelvbeli ügyleti döntésre, de nem azonos azzal.²⁰⁷

c) az *Egyesült Királyság CPRs-ében*²⁰⁸ a jogalkotó a UCP irányelvbeli, eredetileg egyenrangú fogalmi elemek közül egyet kiemelt, és a többit ez alá – mint kategória alá – sorolta be. A CPRs esetében a *kiemelt elem az „ipari tevékenység” – a fogyasztó és a kereskedő fogalmánál – mely alá besorolja a kereskedelmi, kézműipari és szakmai tevékenységeket*. Sőt, az ipari tevékenység – mint kategória – önálló definícióként szerepel, és a kereskedő fogalmánál már csak annyi található, hogy „az ipari tevékenységgel összefüggő célok érdekében jár el, valamint aki a

²⁰⁷ Law on prohibition of unfair commercial practices Chapter I. Article 5. (1), (2) bek., Chapter II. Article 6., Article 7. (1), (2) bek.

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=46&languageID=EN> [2011.07.31.]

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk e), f), h), k) pont

²⁰⁸ Az Egyesült Királyságban két szabályzat született az implementálás során:

- The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 (No. 1277) (Szabályzat a Fogyasztók Védeleméről a Tisztességtelen Kereskedelemmel szemben, továbbiakban: CPRs),

- The Business Protection from Misleading Marketing Regulations 2008 (No. 1276) (Szabályzat az Üzleti Védelemről a Megtévesztő Marketinggel szemben, továbbiakban: BPRs).

Előbbi a UCP irányelv rendelkezéseit, utóbbi a – már korábban említett – 2006/114/EK irányelv (a megtévesztő és összehasonlító reklámról) rendelkezéseit vette át.

The Business Protection from Misleading Marketing Regulations 2008

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=24&languageID=EN> [2011.07.31.]

Unfair Commercial Practices Directive (UCPD) – Transposition to UK law

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+/berr.gov.uk/whatwedo/consumers/buying-selling/ucp/transposition/page29909.html> [2011.01.21.]

nevében vagy javára jár el.” (a fogyasztó fogalmánál is csak az ipari tevékenységre utal a szabályzat).²⁰⁹

*Ez a módszer megjelenik a lett kereskedelmi gyakorlat fogalomnál is, mely nem azonos a UCP irányelvvel: „tevékenység (magatartási forma, megjelenítési mód, kereskedelmi kommunikáció, marketing) vagy a tevékenység hiánya (mulasztás), mely közvetlenül kapcsolódik a fogyasztó részére történő eladásösztönzéshez, áru (materiális vagy immateriális áruk) értékesítéséhez, vagy szolgáltatásnyújtáshoz.”*²¹⁰

A lett jogszabály egyrészt a gyakorlat megjelenési formáinak egy részét besorolja a „tevékenység” alá, noha az irányelvben ezek egyenrangúak a tevékenységgel, másrészt a marketing az irányelvben – a reklámmal együtt – a kereskedelmi kommunikáció fogalmi eleme, viszont a lett jogszabályban a tevékenység kategóriájába tartozik – a kereskedelmi kommunikációval együtt. Harmadszor, a reklám hiányzik a felsorolásból. Végül: a szolgáltatás nyújtása nem fogalmi elem az irányelvben (az áru szolgáltatása viszont igen).

Összességében a lett fogalom nem azonos a UCP irányelvi fogalommal, így ebben a tagállamban az adott gyakorlattal kapcsolatos vizsgálat tárgyát képező tevékenység/mulasztás besorolása után az eset nem a megfelelő (tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén eljáró) szerv elé kerül elbírálásra.

2. Sajátosságok a B2B és a B2C viszonyokat egy jogszabály révén szabályozó tagállamokban

Németországban a tisztességtelen verseny elleni törvény (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, továbbiakban: UWG, 2010) módosítása és a UCP irányelv rendelkezéseinek implementálása során a törvényből kikerültek a versenyt korlátozó elemek, így a kartell és az összefonódás jelenleg egy külön törvényben szerepelnek (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, GWB).²¹¹ Németország megtartotta a törvény eredeti hatályát, és így a UCP irányelv rendelkezéseit a B2B viszonyokra is

²⁰⁹ *A fogalmak a CPRs-ben általában nem egyeznek meg a UCP irányelvieliekkel.*

The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 Part 1 2. (1) bek.

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=23&languageID=EN> [2011.07.31.]

²¹⁰ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk d) pont

Law on prohibition of unfair commercial practices Chapter I. Article 1. (1) bek. 2)

Dr. Vígh: i. m. 108. p.

²¹¹ Jan Peter Heidenreich: The New German Act Against Unfair Competition

<http://www.iuscomp.org/gla/literature/heidenreich.htm#sdfootnote2anc> [2011.05.19.]

alkalmazza (a UCP irányelv alkotói ugyanis nem tiltották meg, hogy a rendelkezéseket a B2B, illetve akár a C2C viszonyokra is alkalmazzák).

Ausztóriában hasonló a helyzet, itt is megtartották a két viszony együttes szabályozását.²¹² Spanyolország jogalkotója a tisztességtelen verseny elleni jogszabályt (Law 3/1991, továbbiakban: *Unfair Competition Law*) a 29/2009 sz. jogszabállyal módosította.²¹³

2.1. Németország és Ausztria rendelkezései

a) a német rendelkezések:

A német UWG fő célja a versenytársak, a fogyasztók és a piac egyéb szereplőinek védelme a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, illetve a közösség érdekeinek védelme, a verseny kapcsán.²¹⁴ Így a törvény összetett védendő személyi körrel bír, és – ennek megfelelően – a megtévesztő mulasztásoknál nem a „kereskedelmi gyakorlattal”, hanem „személlyel” szemben védi a fogyasztót (ehhez kapcsolódóan: a jogszabály a kereskedelmi gyakorlat fogalmánál sem a kereskedő által kifejtettekről beszél, hanem ismét „személy” által kifejtettekről). A magatartási kódexnél sem „kereskedőt”, hanem „vállalkozót” (*entrepreneur*) említ, itt azonban pontosítja a kifejezést, mivel lentebb a vállalkozót az irányelvbeli kereskedővel megegyezően definiálja.²¹⁵

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok általános tilalmánál a törvény nem pontosan úgy fogalmaz, ahogy az irányelv, de tartalmilag azonosak a vonatkozó rendelkezések. Az irányelvbeli „a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását”²¹⁶ helyett az UWG a „kereskedelmi gyakorlatok, melyek (...) alkalmasak arra, hogy érzékelhetően rontsák

²¹² Svédország is hasonlóan járt el. Míg Németország, Ausztria és Svédország a UCP irányelv valamennyi rendelkezését kiterjesztette a B2B viszonyokra/kereskedelmi gyakorlatokra, addig Franciaország csak bizonyos rendelkezésekre nézve tett ezt meg.

Gömöri: i.m. 14., 15. p.

Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Iránymutatás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásáról/alkalmazásáról SEC (2009) 1666 15. p.
http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance_UCP_Directive_hu.pdf [2011.09.01.]

²¹³ Updates unfair competition and advertising 1. p.

http://www.garrigues.com/es/Publicaciones/Novedades/Documents/Updates_Litigation_Feb2010_24022010190254.pdf [2011.04.17.]

²¹⁴ The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 1

http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_uwg/englisch_uwg.html [2011.05.19.]

²¹⁵ The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 2, 1., 5., 6., Section 5a (2) bek.

²¹⁶ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 5. cikk (2) bek. b) pont

a fogyasztó képességét arra nézve, hogy – megfelelő és elegendő információk alapján – döntést hozzon,” kitévelt tartalmazza.²¹⁷ A jogalkotó ezek után rögzítette a gazdasági magatartás jelentős torzítása - UCP irányelvben található - fogalmának az utolsó elemét is: a fogyasztót a gyakorlatok arra készítetik, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, melyet egyébként nem hozott volna meg.²¹⁸

A tilalmat követően az UWG példákat hoz a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra nézve. Ebben a listában – hűen a törvény személyi hatályához -, nemcsak a fogyasztókat, hanem a versenytársakat és a piac egyéb szereplőit is sértő cselekmények is szerepelnek, pl. ha egy személy szándékosan akadályozza a versenytársakat, vagy megsért olyan kötelező előírást, mely a piaci szereplők érdekeinek védelmében szabályozza a piaci magatartást.²¹⁹

A megtévesztő tevékenység fogalma sem teljesen azonos az irányelvvel és több elem is eltér – részben vagy egészben – az irányelvtől. Így pl. hiányzik az eredmény (fogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, melyet egyébként nem hozott volna meg), illetve az összehasonlító reklámbeli információt tartalmazó megtévesztő gyakorlatnál az UWG példaként hozza a képeslapi illusztrációt, ami nem szerepel az irányelvben.²²⁰

A megtévesztő mulasztásoknál is hiányzik az említett eredmény, de az UWG utal rá, azzal, hogy „egy személy befolyásolja a fogyasztó döntési képességét”.²²¹ Azon túl, hogy ez nem azonos az irányelvvel, van egy komolyabb probléma is: az UWG „személyről” beszél, míg az irányelv „kereskedelmi gyakorlatot” említ²²² – ez egyébként a már említett példákat tartalmazó listánál is így van - amit az irányelv úgy definiál, hogy „a kereskedő által kifejtett (...)”.²²³ Így tehát még az irányelv

²¹⁷ The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 3 (2) bek.

²¹⁸ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk e) pont

²¹⁹ E lista az implementálás előtt is létezett, hiszen az eredeti törvény kifejezetten a tisztességtelen versenyre vonatkozott. A 2004. évi módosítást követően az említett jogszabály egyaránt védte a versenytársakat, a piaci szereplőket és a fogyasztók érdekeit is. A törvény – példálózó jelleggel – tizenegy tényállást nevesített, mint tisztességtelen versenyselekményt.

The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 4 10., 11.

Telegdi: i. m. 18. p.

²²⁰ The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 5 (1), (3) bek.

²²¹ The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 5a (2) bek.

²²² Megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve annak valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is –, az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információkat hagy ki, és ezáltal – a körülményektől függően – *ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.*

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (1) bek.

²²³ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk d) pont

The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 5a (2) bek.

*kereskedővel szemben védi a fogyasztót, addig az UWG elvileg még egy másik fogyasztóval szemben is, ami egyértelmű és komoly hiba a jogalkotó részéről (hiszen az már C2C viszony), és a törvény – irányelvhez képest – összetettebb védendő személyi köréből fakadhat.*²²⁴

A jogalkotó részéről célszerűbb lett volna az általa egyébként használt „vállalkozó” kifejezést alkalmazni a „személy” helyett.

Az UWG-ben nem szerepelnek az agresszív gyakorlatok. A törvény melléklete az irányelv feketelistája, egy agresszív gyakorlat hiányzik:

*„Telefonon, faxon, e-mailen, vagy más távközlési eszközön keresztül tartósan és nem kívánt módon a fogyasztó sürgetése, kivéve azon feltételek esetén és abban a mértékben, amelyet a nemzeti jog a szerződéses kötelezettség végrehajtásának érdekében jogszerűnek ismer el.”*²²⁵

Így egy olyan minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlat hiányzik, ami nem igényel vizsgálatot.

b) az osztrák rendelkezések:

Az osztrák jogalkotó is a tisztességtelen verseny elleni törvényt (Federal Act Against Unfair Competition of 1984, továbbiakban: osztrák UWG) módosította.

*Az osztrák UWG sem alkalmazza a kereskedő fogalmát, hanem a vállalkozás (enterprise) kifejezést használja. Így a kereskedelmi gyakorlat és a magatartási kódex fogalmánál szintén nem „kereskedőt”, hanem „vállalkozást” említ, de – a német UWG-től eltérően - nem definiálja azt. Hiányzik a fogyasztó fogalma is. A szakmai gondosság fogalmánál viszont már „vállalkozót” (entrepreneur) említ a törvény és nem említi a jóhiszeműség általános alapelvének való megfelelést. Véleményem szerint kifejezetten zavaró a fogalmak/kifejezések összekeverése, ami a mellékletben is jelen van, a törvény hol „vállalkozásról”, hol „vállalkozóról”, sőt még „kereskedőről” is beszél.*²²⁶

²²⁴ Akárcsak az, hogy a továbbiakban az összehasonlító és a kényszerű reklámokkal kapcsolatos rendelkezésekkel találkozunk a törvényben, utóbbiaktól ráadásul a törvény a piaci szereplőket védi. The Act Against Unfair Competition Chapter I Section 6, Section 7

²²⁵ 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 26.

The Act Against Unfair Competition Annex

²²⁶ Federal Act Against Unfair Competition of 1984 Chapter I Section 1 (4) bek. 2., 4., 8. pont, Annex http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_1984_448/ERV_1984_448.pdf [2011.05.19.]

Érdekesség, hogy az osztrák UWG a gyakorlatok közül először az agresszív gyakorlatokkal foglalkozik, de a zaklatás, kényszerítés, és nem megengedett befolyásolás alkalmazásának azonosítására szolgáló cikk hiányzik.²²⁷

A megtévesztő gyakorlatokról ugyanaz mondható el, mint az agresszívokról, mindkét esetben a törvény nem „fogyasztót”, hanem „piaci szereplőt” említ, mint sérelmet szenvedett felet, illetve nem kereskedőről, hanem vállalkozóról/vállalkozásról beszél. A megtévesztő tevékenységekről szóló szakaszok a továbbiakban is hiányosak, pontatlanok, a megtévesztő mulasztások pedig hiányoznak.²²⁸

2.2. A spanyol rendelkezések

Mivel az *Unfair Competition Law* tartalmaz rendelkezéseket mind a versenyre, mind – a UCP irányelv implementációja után – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra - vagyis egy fogyasztóvédelmi jellegű jogintézményre – nézve is, ezért a megfogalmazások is tükrözik ezt a kettősséget.

Erre jó példa a generálklauzula: a 4. cikk szerint azon magatartások melyek ellentétesek a jóhiszeműség követelményével, „tisztességtelennek tekintendők”.²²⁹ Az „ellentétesek a jóhiszeműség követelményével” kitétel vállalkozók és szakemberek magatartására vonatkozik, melyek ellentétesek a szakmai gondossággal, és „torzítják, vagy jelentősen torzíthatják az átlagfogyasztó, vagy – amennyiben a kereskedelmi gyakorlat egy bizonyos fogyasztói csoportra irányul – a fogyasztói csoport átlagos tagjának gazdasági magatartását.”²³⁰ Mint látjuk Spanyolország jogalkotója sem tudott elszakadni a vállalkozó kategóriájától.

²²⁷ Pontosabban: a cikkből egy elem – a UCP irányelvben felsorolt ötből – szerepel a törvényben, mint figyelembeveendő körülmény az agresszív gyakorlatok azonosítása során:

„bármely súlyos vagy aránytalan, nem szerződéses akadály, amelyet a kereskedő támaszt, amikor a fogyasztó a szerződéses jogaival kíván élni, beleértve a szerződés megszüntetésének, illetve egy másik termékhez vagy másik kereskedőhöz való áttérésnek a jogát.”

Federal Act Against Unfair Competition of 1984 Chapter I Section 1a. (2) bek.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 2. szakasz 9. cikk d) pont

²²⁸ Federal Act Against Unfair Competition of 1984 Chapter I Section 1a., Section 2.

²²⁹ Updates unfair competition and advertising i. m. 3. p.

²³⁰ Law 29/2009 of 30 December 2009 amending the statutory regime of unfair competition and advertising in order to enhance protection afforded to consumers and users

IV Article one Article 4. 1.

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=29&languageID=EN> [2011.07.31.]

Bár a „jóhiszeműség” elemmel a megfogalmazás különbözik az irányelvbelitől, az „ellentétesek a jóhiszeműség követelményével” kitétel tartalma miatt a generálklauzula ugyanazzal a tartalommal bír, mind az irányelvbeli megfelelője.

A megtévesztő tevékenységek esetében a vonatkozó rendelkezés majdnem azonos az irányelvbelivel, de a vége: „és megváltoztatja/módosítja a gazdasági magatartásukat”.²³¹ Ez pedig ellentétes a „ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készteti a fogyasztót, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg”²³² irányelvbeli kitétellel.

A spanyol jogalkotó hibát követett el, mivel csak változtatást/módosítást említ, és nem beszél arról, hogy ez negatív vagy pozitív hatással jár-e, viszont a UCP irányelv sugallja a negatív hatást. Tehát a spanyol jogszabály pontatlan.

Az agresszív gyakorlatok esetén befolyásolással/ráhatással – a gazdasági magatartásra nézve – találkozunk (a „rontja a termékkel kapcsolatos választási szabadságot, vagy magatartást” kitétel a spanyol jogszabályban is megvan), mely elem ráadásul a UCP irányelvbeli a „ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készteti a fogyasztót, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg” kitétel helyett szerepel a spanyol jogszabályban.

Ez komoly hiány,²³³ továbbá ugyanarra a megállapításra juthatunk, mint a megtévesztő tevékenységekről szóló rendelkezés esetén: a befolyásolás esetén nem tisztázott, hogy a hatása negatív, vagy pozitív jellegű-e, míg a UCP irányelv esetében egyértelmű a hatás negatív jellege.

²³¹ Updates unfair competition and advertising i. m. 4. p.

²³² 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek.

²³³ Ugyanez a probléma a megtévesztő mulasztásoknál is: nem szerepel ez az eredmény.

Agresszív gyakorlat: az a kereskedelmi gyakorlat, amely ténybeli összefüggésében – figyelembe véve valamennyi jellemzőjét és körülményét – zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is –, illetve nem megengedett befolyásolás útján valószínűsíthetően jelentősen rontja az átlagfogyasztónak a termékkel vagy szolgáltatással kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, és így befolyásolja, vagy befolyásolhatja a fogyasztó gazdasági magatartását.

A UCP irányelvben: agresszívnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely ténybeli összefüggésében – figyelembe véve valamennyi jellemzőjét és körülményét – zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is –, illetve nem megengedett befolyásolás útján ténylegesen vagy valószínűsíthetően jelentősen korlátozza az átlagfogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, s ezáltal ténylegesen vagy valószínűsíthetően az átlagfogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozott volna.

Law 29/2009 of 30 December 2009 amending the statutory regime of unfair competition and advertising in order to enhance protection afforded to consumers and users

IV Article one Article 7. 1., Article 8. 1.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (1) bek., 8. cikk

A *spanyol Unfair Competition Law* nem tartalmaz feketelistát, hanem a gyakorlatok önálló cikkekben szerepelnek, egy önálló – „fogyasztókat és használókat érintő kereskedelmi gyakorlatok” című – fejezetben. Ezek:

- a fogyasztókat befolyásoló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok,
- a fogyasztók között összetévesztést okozó megtévesztő gyakorlatok,
- magatartási kódexekre, vagy minőségjelzésekre vonatkozó megtévesztő gyakorlatok,
- csalogató reklám és megtévesztő eladásösztönző gyakorlatok,
- termékek és szolgáltatások természetére és tulajdonára, felhasználhatóságukra és a vásárlást követő szolgáltatásokra vonatkozó megtévesztő gyakorlatok,
- piramis-eltérő épülő eladási gyakorlatok,
- összetévesztést okozó megtévesztő gyakorlatok,
- rejtett kereskedelmi gyakorlatok,
- egyéb megtévesztő gyakorlatok,
- kényszer általi agresszív gyakorlatok,
- zaklatás általi agresszív gyakorlatok,
- kiskorúakkal kapcsolatos agresszív gyakorlatok,
- egyéb agresszív gyakorlatok.²³⁴

A *spanyol Unfair Competition Law* esetében, mivel a cikkek egy része azt mondja a gyakorlatokra, hogy azok „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak tekintendők”, más részük pedig azt, hogy „tisztességtelennek kell tekinteni őket” és nem jelzik, hogy ezek minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek, a problémát az jelenti, hogy a címek így nem tükrözik a feketelista funkcióját.²³⁵

3. További példák

3.1. A feketelista

A tagállamok a UCP irányelv feketelistáját többféleképpen vették át (lásd Mellékletek/5. táblázat):

²³⁴ Law 29/2009 of 30 December 2009 amending the statutory regime of unfair competition and advertising in order to enhance protection afforded to consumers and users
IV Article one Chapter III

²³⁵ Updates unfair competition and advertising i. m. 6-9. p.

- két lista a jogszabály végén: az egyik a feketelista megtévesztő, a másik az feketelista agresszív gyakorlatait tartalmazza,
- egy lista a jogszabály végén, abban a jogalkotó a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat szétválasztotta,
- egy lista a jogszabály végén, abban a jogalkotó a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat nem választotta szét,
- a lista egységesen a jogszabályban helyezkedik el,
- a lista egy külön jogszabályban helyezkedik el,
- a lista a jogszabályban helyezkedik el, a jogalkotó a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat szétválasztotta és nem egymás után helyezte el őket: a feketelista megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokat tartalmazó része a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokról szóló szakaszok után, a feketelista agresszív kereskedelmi gyakorlatokat tartalmazó része pedig az agresszív kereskedelmi gyakorlatokról szóló szakaszok után található.

Véleményem szerint ez utóbbi a legjobb megoldás, mivel így megjelenik a fokozatosság, hiszen a fogyasztó láthatja a bizonyos feltételek esetén megtévesztőnek/agresszívnek minősülő - és vizsgálatot igénylő - gyakorlatok után közvetlenül azokat is, melyek esetén az ő panaszja már nem igényel majd hosszadalmas vizsgálatot, hiszen azok a gyakorlatok minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek.

Finnország²³⁶ esetében szerkezetileg a legsajátosabb tagállami megoldással találkozunk: a feketelista nem része a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló rendelkezéseket tartalmazó törvénynek, hanem önálló jogforrásban szerepel.

A finn feketelista elválasztja egymástól a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat, de az agresszívak közül két gyakorlat hiányzik. A következők nem szerepelnek:

²³⁶ A finn jogalkotó 2008-ban egyrészt módosította a fogyasztóvédelemről szóló törvényt (az 561. sz. törvénnyel), másrészt a feketelistát a 601. sz. kormányrendeletben helyezte el (az összehasonlító reklám szabályait ugyanakkor – szintén módosítás révén – az 1978. évi 1061. sz. törvénybe foglalta bele, ami a tisztességtelen üzleti gyakorlatokról szól).
No 601 Government decree on practices in marketing and customer relationships considered unfair to consumer
<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=64&languageID=EN> [2011.07.31.]
No 561 Act amending Chapter 2 of the Consumer Protection Act
No 562 Act amending the Unfair Business Practices Act (ez módosította az 1978. évi 1061. sz. törvényt)
<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=55&languageID=EN> [2011.07.31.]

- Biztosítási kötvénnyel kapcsolatosan kártérítési igényt érvényesíteni kívánó fogyasztótól olyan dokumentumok bemutatásának megkövetelése, amelyek az igény érvényességének megítélése szempontjából ésszerűen nem tekinthetők irányadónak, vagy a vonatkozó írásbeli megkeresésre a válaszadás rendszeres elmulasztása azzal a céllal, hogy ez a fogyasztót visszatartsa szerződéses jogainak gyakorlásától.

- Azonnali, vagy halasztott fizetés követelése a kereskedő által szállított termékekért, illetve azok visszaszállításának, vagy megőrzésének követelése, ha azokat a fogyasztó nem kérte; kivéve, ha a 97/7/EK irányelv 7. cikke (3) bekezdésének megfelelően szolgáltatott helyettesítő termékről van szó (nem kért értékesítés).²³⁷

A gyakorlatok hiánya ugyanazzal a problémával jár, mint amiről már volt szó a német, hasonlóan hiányos lista kapcsán: *két, minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlat hiányzik, amik nem igényelnek vizsgálatot. Hiányuk sérti a fogyasztók érdekeit.* Meg kell jegyezni továbbá, hogy a nem kért értékesítés hiánya már csak azért is probléma, mert a – később részletesebben jellemzett – *fogyasztói jogokról szóló irányelvben szerepel - kifejezetten a nem kért értékesítés esetére – egy, az ellenszolgáltatások alól mentesítő szerződéses jogorvoslati lehetőség. Márpedig a fogyasztó nem tud majd élni ezzel a lehetőséggel, ha nem – és a jogalkalmazó sem – fogja tudni azonosítani a vele szemben folytatott gyakorlatot nem kért értékesítésként, a listabeli hiány miatt.*

3.2. Egyéb nemzeti sajátosságok

A lett jogszabály több érdekességgel is szolgál:

- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok általános tilalmát követően a jogszabály azok számára, akik gazdasági vagy szakmai tevékenységet folytatnak - továbbá az ő szakmai szervezeteik számára – röviden meghatározza, hogy a megfelelő/jó gyakorlatról szóló kódexük mit tartalmazzon majd: iránymutatásokat a tisztességes kereskedelmi gyakorlat és a szakmai gondosság kritériumaira nézve – melyek megfelelnek az általánosan elfogadott, becsületes piaci gyakorlatnak.

²³⁷ 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 27., 29.

No 601 Government decree on practices in marketing and customer relationships considered unfair to consumer Section 2

A jogszabály továbbá előírja, hogy a kódex tartalmazza a jóhiszeműség elvét is, a releváns gazdasági vagy szakmai tevékenységi kör kapcsán.²³⁸

- a jogalkotó a már említett [1.2. al-alféjezet b) pont] plusz fejezetben azokat a kereskedelmi gyakorlatokat jellemzi, amik nem felelnek meg a szakmai gondosság követelményeinek és negatívan befolyásolják a fogyasztó gazdasági magatartását. E fejezetben belül helyezte el a jogalkotó a - UCP irányelvben az általános tilalomnál található – rendelkezést a kiszolgáltatót fogyasztókról.²³⁹

Az olasz jogalkotó a megtévesztő tevékenységről szóló szakaszok végére beiktatott egy plusz szakaszt: „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak tekintendő, ha a termékek valószínűleg sértik/veszélyeztetik a fogyasztók egészségét és biztonságát, e valószínűség alátámasztható/elvethető annak vizsgálatával, hogy a fogyasztókat a gyakorlat arra bírja rá, hogy ne vegye/hogy figyelembe vegye a gondosság és körültekintés normál szempontjait.”

E szakasz²⁴⁰ egyértelműen pozitív lépés volt, mivel a fogyasztók fokozott védelmét írja elő azzal, hogy a védett jogi tárgyak: a fogyasztó egészsége és biztonsága. A valószínűség - mint fogalmi elem - szerepel a megtévesztő és az agresszív gyakorlatok esetében is, de egyrészt, mint alternatíva a ténylegesen bekövetkező cselekmény/mulasztás mellett, másrészt azok eredménye minden esetben az, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, melyet egyébként nem hozott volna meg.

E rendelkezés esetében viszont a valószínűség a fogalmi elem, ami prevencióra való törekvést sugall, továbbá az egészség és biztonság védelme a cél, nem pedig ügyleti döntés megelőzése, vagy következményeinek orvoslása, továbbá e szakasz tárgyai a jog által tipikusan fokozottan védettek. A gondosság és körültekintés szempontjainak figyelembe vétele vizsgálatának előírása már jellemzően a UCP irányelv szellemében született.

A plusz szakasszal – a fent említettek miatt - a jogalkotó szigorúbb szabályozást vezetett be azokra a gyakorlatokra nézve, melyek egészségügyi és biztonsági problémákat okozhatnak²⁴¹ (ennek tükröképe a hasonló, reklámokkal kapcsolatos szakasz, lásd III. fejezet). A teljes harmonizációt kívánó jelleg ellenére megtehetette, a

²³⁸ Law on prohibition of unfair commercial practices Chapter I. Article 5. (3) bek.

²³⁹ Law on prohibition of unfair commercial practices Chapter II, Chapter II Article 8.

²⁴⁰ Legislative Decree no. 206 of 6 September 2005

Consumer Code Chapter II SUBCHAPTER 1 Section 21 3. bek.

²⁴¹ Antonio Mancini: Italian experience in implementing Directive 2005/29/CE on unfair commercial practices 7. p.

<http://www.ofe.hu/inet/ofe/hu/menu/rendezveny/ucpkonf/ucp01/object/Antonio%20Mancini.ppt>
[2011.01.08.]

UCP irányelv már korábban említett 3. cikkének (3) bekezdése miatt, mely kivette az irányelv hatálya alól a termékek egészségi és biztonsági jellemzőire vonatkozó közösségi vagy nemzeti szabályokat.

Az *olasz implementálás* módja, és annak reklámokkal kapcsolatos hatása is figyelemreméltó.

Olaszországban ugyanis *a jogalkotó két törvényalkotási rendelet (legislative decree) megalkotásával implementálta a UCP irányelvet*. Az első (Legislative Decree 2 August 2007, No. 146.) a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról, *a második* (Legislative Decree 2 August 2007, No. 145.) pedig a megtévesztő reklámokról szól, mivel *kifejezetten a UCP irányelv 14. cikkét – vagyis a 84/450/EGK irányelv módosításait – vette át*.

Olaszországban az első rendelet jelenleg a Fogyasztói Kódexben található meg. Emiatt a félrevezető reklámok helye megváltozott, mivel a megtévesztő (vagy eredetileg: *félrevezető*) reklámok *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok közé kerültek a UCP irányelv implementációját követően, vagyis jelenleg a Fogyasztói Kódexben találhatók*. A kereskedők védelmét célzó, megtévesztő reklámokra vonatkozó szabályok ugyanakkor a fent említett második rendeletben (Legislative Decree 2 August 2007, No. 145.) találhatók, és nem a Fogyasztói Kódexben, ahogy az 2007 előtt volt.²⁴²

A – UCP irányelvhez képest – részletesebb rendelkezésekre találunk példát *a cseh fogyasztóvédelmi törvényben is* – közvetlenül az agresszív gyakorlatokról szóló szakaszok után – melynek egy előírása szerint *az eladó nem alkalmazhat diszkriminációt a fogyasztókkal szemben* semmilyen módon a termékek értékesítése, vagy a szolgáltatások nyújtása során. *A Cseh Köztársaság törvénye – eltérően az ismertetett olasz rendelkezéstől - sérti a maximum harmonizációból fakadó tilalmat, mivel az irányelvhez képest szigorúbban szabályoz* (az irányelv hatálya alá tartozó területen).

Görögország viszont az implementálás során *kiiktatta ezt az elemet a fogyasztóvédelmi törvényből*, hiszen míg az implementálást megelőzően egyes rendelkezések a társadalmi diszkriminációt alkalmazó reklámokra is vonatkoztak,

²⁴² Lydia Mendola: Italy gets tough on unfair commercial practices
<http://www.allenoverly.com/AOWEB/AreasOfExpertise/PrintEditorial.aspx?contentTypeID=1&itemID=44837&prefLangID=410> [2011.01.08.]
Francesca Prati: ITALIAN DEVELOPMENTS 2007/2008
Commercial advertising & Unfair Practices: Legislative Decrees of 2 August 2007, No. 145 and 146
<http://www.oasisadvocates.org/italy2008.htm> [2011.01.07.]

jelenleg azonban már csak az összehasonlító és a közvetlen reklámra nézve alkalmazzák ezeket.²⁴³

A spanyol rendelkezésekhez *hasonlóan a holland rendelkezésekben található kifejezések sem fejezik pontosan az adott gyakorlat hatását az agresszív gyakorlatok esetén, és az általános tilalomnál sem.*

Utóbbinál: míg a UCP irányelv szerint „a termékkel kapcsolatban jelentősen *torzíja vagy torzíthatja* azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását (...)” addig a törvény szerint „az átlagfogyasztó informált döntés meghozatalára való képességét *jelentősen korlátozza* (...)”. A „korlátozás” nem fejezi ki azt a negatív hatást, amit a „torzít” viszont sugall.

Az agresszív gyakorlatoknál a holland törvény „*jelentősen korlátozza* az átlagfogyasztónak (...)” kitétellel él, míg a UCP irányelvben „*jelentősen rontja*” szerepel. A probléma ugyanaz.²⁴⁴

Meg kell jegyezni, hogy az *irányelv magyar fordításában az agresszív gyakorlatokról szóló cikkben nem rontás szerepel, hanem korlátozás. Ez hibás fordítás*, mivel az irányelv angol változatában az „impair” szó szerepel, ami rontást jelent. A hiba már csak azért is érdekes, mert a fogyasztók gazdasági magatartásának jelentős torzításának fogalmánál is az „impair” kifejezéssel találkozunk, és ott a magyar verzióban rontás szerepel (lásd még V. fejezet 2.5. al-alfejezet).²⁴⁵

A tagállami szabályok alapján látható, hogy a fogalmak csak igen kevés állam esetében egyeznek meg a UCP irányelvbellekkel. Az *eltérések maguk is problémát jelentenek, de az még jobban, hogy egyes tagállamok jogszabályaiból néhány hiányzik.*

Mindkét eset következménye az lesz, hogy a tagállami jogalkalmazók egymástól eltérő gyakorlatokat alakítanak majd ki, hiszen az alapvető fogalmak hiányában, és/vagy a pontatlan fogalmak alkalmazása miatt már eleve az adott – kereskedő és fogyasztó közötti – gyakorlat minősítése eltérő lesz tagállamonként (ha egyáltalán a

²⁴³ No. 634/1992 Coll. Act on Consumer Protection Part Two Section 6
Alexandridou: i. m. 5. p.

²⁴⁴ Act of 25 September 2008 bringing Volumes 3 and 6 of the Civil Code and other Acts into line with the Directive concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market Article II Article 193b 2. b. , Article 193h 1.
<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=48&languageID=EN> [2011.07.31.]

²⁴⁵ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk e), 2. fejezet 2. szakasz 8. cikk
2005/29/EC Directive Chapter 1 Article 2 (e), Chapter 2 Section 2 Article 8

tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló rendelkezések alá tartozónak minősítik).

További problémát jelent, hogy egyes államok több definíciót alkalmaznak a gyakorlatok kapcsán, mint az irányelv. Így pl. Lengyelország jogalkotója az ún. Argentin rendszert is meghatározta és működtetését tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősítette. Ez szigorítást jelent az irányelvhez képest, mivel azonban az időtartam (2007. június 12.-e után hat év), mely során a tagállamok még alkalmazhatják szigorúbb rendelkezéseiket, nem járt le, így ez nem jelent kiküszöbölhetetlen problémát.

Az viszont már aggodalomra ad okot, hogy bizonyos államokban ugyanarra a fogalomra nézve több, eltérő definíció létezik. Az igaz, hogy általában a jogalkotó (pl. Máltán) meghatározza, hogy melyik fogalom melyik jogviszony kapcsán alkalmazandó, de *célszerűbb lenne egységes meghatározásokat alkalmazni, az átláthatóság érdekében, hiszen pont a sokszínű tagállami szabályozás volt az egyik oka a UCP irányelv létrehozásának.*

Végül meg kell még említeni a kifejezéseket is. A kevésbé problémás eset az, mikor az adott nemzeti jogszabálybeli kifejezés csak nem tükrözi az irányelvbeli megfelelőjének a funkcióját (pl. a feketelista gyakorlatainak megjelölése Spanyolországban). *Súlyosabb eset viszont, amikor a nem megfelelő kifejezés miatt már a rendelkezés tartalma sem megfelelő, és így a gyakorlatban ez problémát jelenthet* (pl. az agresszív gyakorlatok meghatározása Hollandiában).

Összességében a legfontosabb teendők – a tagállami jogalkotók számára – a következők:

- a fogalmak kiigazítása, pótlása,
- a kifejezések pontosítása, javítása.

V. TISZTESSÉGTelen KERESKEDELMi GYAKORLATOK MAGYARORSZÁGON

1. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény hatálya és fogalmai

1.1. Az Fttv. hatálya

Magyarország a UCP irányelv rendelkezéseit önálló jogszabály, az Fttv. alkotása révén implementálta. Az Fttv. 2008. szeptember 1.-i hatálybalépésével egyidejűleg módosultak az Fgytv. és a Tpv. egyes rendelkezései, valamint megszületett a Grtv.

Tükrözve az említett irányelv célját (lásd II. fejezet, a hatály kérdése), az *Fttv. is a fogyasztói döntési folyamat egészét kívánja védeni*: „Ez a törvény állapítja meg az áruhoz kapcsolódó, a kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően, annak során és azt követően a fogyasztóval szemben alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokra, valamint (...)”²⁴⁶

Bár a törvény (és az irányelv) nem határozza meg a kereskedelmi ügylet fogalmát, de *Zavodnyik József*²⁴⁷ és *Balogh Virág* úgy vélik, hogy a fogalom a szerződés megkötése során alkalmazott, a vállalkozás által a fogyasztó számára nyújtott tájékoztatásokra is vonatkoztatható. Így pedig *nem zárható ki az a lehetőség sem, hogy „a magánjogi szerződéses jogok és kötelezettségek érvényesítésével párhuzamosan a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályozás is alkalmazható legyen*, amennyiben a vállalkozás kereskedelmi gyakorlatot alkalmaz a fogyasztóval szemben.”²⁴⁸

A fenti gondolatmenetet igazolja az a timesharing-gel kapcsolatos szabály, melynek értelmében a timesharing-szerződés részévé válik a vállalkozás által kötelezően elkészítendő írásbeli tájékoztató. A vonatkozó rendelet kimondja továbbá,

²⁴⁶ 2008. évi XLVII. törvény 1.§ (1) bek.

²⁴⁷ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának tagja.

²⁴⁸ Az említettek ezt olyan esetben látják megvalósíthatónak, amikor a fogyasztó pl. egy bonyolult (több tulajdonsággal bíró) termékkel kapcsolatban hoz meg egy ügyleti döntést és köt szerződést, hiszen ekkor egy hosszú távú szerződésben az egyes tulajdonságok változása is jelentős lehet a fogyasztó számára.

Dr. Balogh Virág – Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin – Dr. Pázmándi Kinga – Dr. Zavodnyik József: *Magyar fogyasztóvédelmi és reklájmog*, Budapest, 2010, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 102. p.

hogy e rendelkezés megsértése esetén²⁴⁹ a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (továbbiakban: NFH) – az Fttv.-ben meghatározott hatóság - jár el, az Fttv.-beli szabályok szerint.²⁵⁰ Tehát valóban, a kereskedelmi ügylet fogalma egy szerződés megkötése során alkalmazott, a vállalkozás által a fogyasztó számára nyújtott tájékoztatásra is vonatkoztatható, hiszen az Fttv. szabályai alkalmazandóak a fent említett előírás megszegése esetén, ráadásul tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén az NFH jár el általános hatáskörrel.

A magánjogi szerződéses viszonyok és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok között – az alkalmazandó jog kérdésén kívül - úgy is keletkezhet kapcsolat, hogy az Fttv. feketelistájában található gyakorlatok az adott szerződés kapcsán „öltenek testet”, segítve ezzel a szerződés megszegésével szembeni védelmet. Így pl.:

- a *merchandising-szerződés* esetében a jogosult jogi védelme - a (mind a merchandiser, mind a versenytársai részéről tanúsított) jogtalan/jogalap nélküli arculatátvitellel szemben - az egyik legfontosabb cél.²⁵¹ E cél elérésének egyik eszköze az Fttv. egy feketelistás gyakorlata (mely révén hatékonyan szankcionálható a jogtalan arculatátvitel, hiszen az eljáró hatóságnak nem kell mérlegelnie a körülményeket): „Minőségi jelzés, bizalmi jegy vagy hasonló megkülönböztető jelölés jogosulatlan feltüntetése.”²⁵²

- *házaló kereskedés* esetén több jogsértés is megvalósulhat. Ezek a feketelista számos gyakorlatában öltének testet,²⁵³

²⁴⁹ 141/2011. (VII. 21.) Korm. rendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről 5.§ (1), (2) bek., 28.§

²⁵⁰ Nemcsak e rendelkezés megsértése esetén jár el az Fttv.-ben meghatározott hatóság, hanem pl. a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra és a vállalkozás tájékoztatási kötelezettségének egyes elemeire vonatkozó rendelkezések megsértése esetén is.

²⁵¹ A merchandising kifejezés arculatátvitelt takar, azaz egy ismert és elfogadott arculat más területen való hasznosítását. A szerződés egyik alanya a felhasználó (merchandiser) - aki alkalmazza az arculatátvitelt – a másik pedig a jogosult, aki hozzájárul pl. nevének hasznosításához.

Papp Tekla: *Atipikus szerződések*, Szeged, 2009, Lectum Kiadó 21-23. p.

²⁵² 2008. évi XLVII. törvény Melléklet 3. pont

²⁵³ Pl.:

- Annak valótlan állítása – akár önmagában az árunak a kereskedelmi kommunikációban való megjelenítése által –, hogy a vállalkozást, annak kereskedelmi gyakorlatát vagy áruját valamely közigazgatási hatóság, közigazgatási jogkör gyakorlására feljogosított szerv vagy erre feljogosított magánjogi jogi személy engedélyezte, jóváhagyta vagy elismerte, vagy ilyen állítás az engedélyezési, jóváhagyási, illetve elismerési feltételeknek való megfelelés nélkül.

- A fogyasztó személyes felkeresése a lakóhelyén, figyelmen kívül hagyva annak távozásra és vissza nem térésre felszólító kérését.

2008. évi XLVII. törvény Melléklet 4., 25. pont

Papp: i. m. 64. p.

- kifejezetten a *biztosítási szerződéssel* kapcsolatos gyakorlatot is tartalmaz a feketelista.²⁵⁴ E gyakorlat azért is fontos a fogyasztók számára, mert *a biztosító már a biztosítási szerződés tartalmának kialakításakor (prevenció)* és gyakorlata során is *köteles szem előtt tartani* ezt a kereskedelmi gyakorlatot.²⁵⁵

Az *Fttv. területi hatályáról szóló rendelkezés a határon átnyúló kereskedelem támogatásának (és következményei ellenőrzésének) szándékát tükrözi,*²⁵⁶ mikor kimondja, hogy a törvény hatálya²⁵⁷ kiterjed egyrészt a Magyarország területén megvalósuló kereskedelmi gyakorlatokra, *másrészt az olyan kereskedelmi gyakorlatra is, mely Magyarország területén bárkit fogyasztóként érint.*²⁵⁸

Az *Fttv. hatállyal kapcsolatos további rendelkezései összhangban vannak a UCP irányelvvel*, mivel a törvény lehetővé teszi részletesebb, illetve szigorúbb szabályok alkalmazását pénzügyi szolgáltatások, ingatlanok tekintetében, továbbá az áruk egészségügyi és biztonsági vonatkozásaival, illetve a környezet védelmével összefüggő követelmények érvényesítése céljából, valamint külföldi bizonyítványok és oklevelek kapcsán (lásd II. fejezet).²⁵⁹

A hatállyal kapcsolatban *az Fttv. még azt is tartalmazza, hogy rendelkezéseinek képest olyan jogszabály is megállapíthat részletesebb és szigorúbb követelményeket, mely jogszabály olyan tevékenységekre vonatkozik, melyek nem szerepelnek az iménti felsorolásban.* További feltétel, hogy a megállapítás kötelező európai uniós jogi aktus végrehajtásához szükséges, *vagy, hogy azt valamely, egyes árukra vagy azok*

²⁵⁴ „Biztosítási szerződésen alapuló követelést érvényesíteni kívánó fogyasztótól olyan iratok bemutatásának megkövetelése, amelyek a követelés megalapozottságának megítélése szempontjából ésszerűen nem tekinthetők lényegesnek, vagy a fogyasztó vonatkozó írásbeli megkeresésére a válaszadás rendszeres elmulasztása azzal a céllal, hogy ez visszatartsa a fogyasztót szerződéses jogainak gyakorlásától.”

2008. évi XLVII. törvény Melléklet 27. pont

²⁵⁵ Ujváriné Antal Edit: A biztosítási szerződési jog változásai az európai jogfejlődés áramában. *Európai Tükör*, XV. évf. 10. sz. 2010. 37-51. p., 45. p.

²⁵⁶ Az Fttv. indoklásában le is szögezte a jogalkotó, hogy ez utóbbi kitétel azért született meg, hogy biztosítsa a magyar hatóságok számára - határon átnyúló kereskedelmi gyakorlatok esetére – a fellépés lehetőségét.

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 73. p.

²⁵⁷ 2008. évi XLVII. törvény 1.§ (2) bek.

²⁵⁸ Ez az érintettség nyilván magában foglalja azt is, hogy a gyakorlat hat az adott személyre, így ez a rendelkezés párhuzamba állítható a Tpvt. extraterritoriális hatályával:

„E törvény hatálya kiterjed (...) Magyarországi területén tanúsított piaci magatartására, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik. *E törvény hatálya alá tartozik továbbá (...) a vállalkozás külföldön tanúsított piaci magatartása is, ha annak hatása Magyarország területén érvényesülhet.*”

1996. évi LVII. törvény 1.§ (1) bek.

²⁵⁹ 2008. évi XLVII. törvény 1.§ (4) bek.

meghatározott csoportjára vonatkozó kötelező európai uniós jogi aktus kifejezetten megengedi.²⁶⁰

Ezzel a jogalkotó egy új, az Fttv. rendelkezései lehetséges alkalmazásának vizsgálatát (feketelista-megtévesztő/agresszív-generálklauzula) megelőző szintet biztosított (vagyis először azt kell vizsgálni, hogy az adott gyakorlat sérti-e az említett speciális rendelkezések valamelyikét).²⁶¹ Természetesen ez nem jelenti ténylegesen egy új vizsgálati szint alkotását, mivel a UCP irányelv is tartalmazza, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok sajátos vonatkozásait szabályozó, különös közösségi jogi rendelkezések megelőzik a UCP irányelvet a jogalkalmazás során.²⁶²

1.2. Fogyasztó

Az Fttv. 2.§ a) pontja értelmében fogyasztó az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy. Ez a fogalom nem azonos a UCP irányelvben található fogalommal, mivel az alapján a fogyasztó: „az a természetes személy, aki az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el”²⁶³

A következő probléma azonosítható:

Az Fttv.-ben a fogyasztó önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok, míg a UCP irányelvben kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységén kívül eső célok érdekében jár el. Ez az eltérés kétséget von maga után azt illetően, hogy aki fogyasztóként a UCP irányelv hatálya alá tartozik, az az Fttv. hatálya alá is tartozik-e, és fordítva. Ugyanis nem egyértelmű, hogy a fogalmak azonosak-e. Az „önálló foglalkozás” és „szakmai tevékenység” azonosnak tekinthetőek, de bizonytalan, hogy vajon a „gazdasági tevékenység” (mint gyűjtőfogalom) lefedi-e a „kereskedelmi, ipari és kézműipari” tevékenységeket. Ha úgy tekintjük, hogy nem fedi le, akkor pedig azt kell eldönteni, hogy a felsorolt

²⁶⁰ 2008. évi XLVII. törvény 1.§ (5) bek.

²⁶¹ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indokolás 73. p.

²⁶² 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (4) bek.

²⁶³ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk a) pont

három tevékenységi formához képest a „gazdasági tevékenység” tágabb, vagy szűkebb kategória, illetve, hogy a háromból egyesek beletartozhatnak-e a fogalmába.

Álláspontom szerint a gazdasági tevékenység fogalma alá ugyan besorolhatóak a kereskedelmi, ipari, kézműipari tevékenységek, de azoknál tágabb a jelentése (pl. beletartozik a mezőgazdasági tevékenység is). Ezt alátámasztja az Fttv. indokolása is, melyben a jogalkotó leszögezi, hogy „(...) „gazdasági tevékenység” pedig főként az ipar, kereskedelem körében, a pénzügyi, banki- és biztosítási üzletágban kifejtett, továbbá a kézművesek, mezőgazdasági vállalkozások tevékenységét jelenti.”²⁶⁴

Az itt rögzítettekből az alábbiak következnek:

A UCP irányelv kizárja hatálya alól (fogyasztóként) a kereskedelmi, ipari és kézműipari tevékenységével kapcsolatos célból eljáró természetes személyt. Ebből az következik, hogy – elvileg – *a mezőgazdasági tevékenységével összefüggő célból eljáró természetes személy még tartozhat a hatálya alá. Az Fttv. viszont a gazdasági tevékenységével kapcsolatos célból eljáró természetes személyt zárja ki a hatálya alól.* Mivel a gazdasági tevékenység tágabb fogalom a kereskedelmi, ipari és kézműipari tevékenységekhez képest, és magába foglalja a mezőgazdasági tevékenységet is, így *az Fttv. kizárja a mezőgazdasági tevékenységével összefüggő célból eljáró természetes személyt is (ellentétben a UCP irányelvvel).* Így pedig *a magyar fogyasztó-fogalom tágabb kört zár ki (fogyasztóként) az Fttv. hatálya alól, vagyis szűkíti az eredeti (irányelvbeli) személyi hatályt.*

Az Fttv. védelmében viszont meg kell jegyezni, hogy a törvény. – a gazdasági tevékenység indoklásbeli meghatározása révén – *mezőgazdasági vállalkozásokat zár ki a személyi hatálya alól (a fogyasztó kategóriájából), és (legalábbis konkrétan megfogalmazva) nem mezőgazdasági tevékenységével összefüggő célból eljáró természetes személyt.*

Ennek ellenére még mindig *bizonytalannak érzem a fogyasztó fogalmát, főleg azért, mert a kereskedelmi, az ipari és a kézműipari tevékenységek csak részei a gazdasági tevékenység definíciójának, de nem töltik ki teljesen a fogalmat.* Összességében *az Fttv.-beli fogyasztó fogalma véleményem szerint nem igazodik a UCP irányelvhez és korrigálásra szorul.*

²⁶⁴ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 74. p.

A fogyasztóra nézve a UCP irányelv rendelkezéseinek implementálása előtt több meghatározást is találhattunk. Az irányelv egyik célja az egységesítés volt,²⁶⁵ ez a törekvés azonban a fogyasztó kapcsán kudarcba fulladt Magyarországon, ugyanis a *Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény* (továbbiakban: Ptk.) egy – a UCP irányelvtől meglehetősen - *eltérő definíciót tartalmaz*: „a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy” – ez tágabb fogalom, mivel személyt említ, vagyis ez alapján *jogi személy is lehet fogyasztó*.²⁶⁶

A fogalmak eltérő jellege problémát okozhat a jogalkalmazás során, erre Fazekas Judit²⁶⁷ mutatott rá (megállapításának érdekessége, hogy 2004-ben, tehát a UCP irányelv megszületése előtt fogalmazta meg, és e megállapítás még most is érvényes):

„A jogalkalmazásban nehézséget okozhat, hogy melyik definíciót kell alkalmazni azokban az esetekben amikor olyan jogszabállyal találkozunk, amelyik nem értelmezi, hogy az alkalmazás szempontjából kit kell fogyasztónak tekinteni.”²⁶⁸

Nagy Éva²⁶⁹ hasonló megállapításra jutott 2009-ben (tehát négy évvel a UCP irányelv és egy évvel az Fttv. megszületése után), mikor leszögezte, hogy mivel a *Ptk-beli fogyasztó fogalom alapján jogi személy is lehet fogyasztó, de jogi személy csak bíróság előtt érvényesítheti igényeit* - noha a fogyasztók jogvitái kapcsán több szerv is eljár (NFH, békéltető testületek...stb.) – így mindig meg kell vizsgálni, hogy az adott jogszabály alapján ki minősül fogyasztónak, és hova fordulhat igényével. Ez pedig bizonytalanságot eredményez, ami „(...) nincs jó hatással a fogyasztóvédelem helyzetére (...)”.²⁷⁰

Papp Tekla²⁷¹ a fogyasztó kapcsán rámutatott, hogy *a magyar bírói joggyakorlat – a Ptk. alapján – e fogalmat nem szűkíti le a természetes személyre. Álláspontja szerint – és ezzel osztja Fazekas Judit véleményét – e tágabb értelmezés a megfelelő, továbbá úgy véli, hogy a „fogyasztó-nem fogyasztó” kategóriapár meghatározása a „laikus-profi” vonal mentén nem megalapozott: „miért lenne tudatosabb, szakértőbb*

²⁶⁵ Bár az Fgytv. és a Tptv. fogyasztó-fogalmai megfogalmazásukban kissé eltérnek az Fttv.-tól, de Miskolczi Bodnár Péter és Sándor István szerint a *fogyasztó fogalma lényegileg azonos az Fttv.-ben és az említett két törvényben*.

Miskolczi Bodnár Péter – Sándor István: *A fogyasztóvédelmi jog magyar szabályozása*, Budapest, 2010, Patrocinium Kft. 32. p.

²⁶⁶ 1959. évi IV. törvény Hatodik Rész 685.§ d) pont

²⁶⁷ A Miskolci Egyetem Európai és Nemzetközi Jogi Intézetének vezetője.

²⁶⁸ Fazekas Judit: *Fogyasztóvédelmi jog*, Miskolc, 2004, Novotni Kiadó 67. p.

²⁶⁹ Az Eötvös József Főiskola Nemzetközi Tanulmányok Tanszékének vezetője.

²⁷⁰ Nagy Éva: Szerződések és a fogyasztóvédelem – aktuális problémák. *Kutatások az Eötvös József Főiskolán*, 9. évf. 2009. 96-102. p., 101. p.

²⁷¹ A Szegedi Tudományegyetem Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének docense.

egy természetes személy, ha egy kft. ügyvezetőjeként jár el, mintha saját otthoni használatra vásárol, például egy fénymásoló gépet?”²⁷² Mindenképpen le kell szögezni, hogy az említett tág fogalom a jótállásra és a kellékszavatosságra vonatkozó szabályok alkalmazásában irányadó.²⁷³ Azonban ettől még a kapcsolódó kérdés érdekes: fogyasztó csak természetes személy lehet?

Hámori Antal²⁷⁴ szerint a fogyasztót az Őt jelenleg meghatározó definíciók objektív elemével (vagyis pl. a Ptk. alapján: a gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívüliséggel) kellene megjeleníteni.

A természetes személyre való szűkítést Hámori is (Papp Teklához hasonlóan) elveti, de Ő meghatározza ennek a következményét is: „(...) minden szóban lévő szűkítés, így a „fogyasztó” fogalomnak különösen a természetes személyre történő korlátozása, (...) a „laikusokat” a „profikkal” (jogosultakkal és kötelezettekkel) azonosan „kezelve”, figyelmen kívül hagyva a köztük ténylegesen (...) fennálló ismeretbeli különbségeket, a gyengébb, védtelenebb (...) jogalanyok számára diszkriminatíve alacsonyabb szinten nyújt védelmet.”²⁷⁵

Meg kell említeni, hogy az Unió irányelvek nem egységesek a természetes személyként való meghatározás kérdésében, találunk köztük olyat is, mely tágabb fogalmat alkalmaz.²⁷⁶ Azonban a fogyasztóvédelem területén - ha megnézzük a fogyasztói jogokról szóló, 2011 végén kibocsátott irányelvet (lásd VII. fejezet), látható, hogy - az Unió továbbra is csak a természetes személyt tekinti fogyasztónak, vagyis nem valószínű, hogy ez a szemlélet rövid időn belül megváltozik.²⁷⁷

²⁷² Dr. Papp Tekla: Fogyasztó-e az utas?. *Magyar jog*, 58. évf. 10. sz. 2011. 616-619. p., 616. p.

²⁷³ „fogyasztói szerződés: az a szerződés, amely fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti; a törvény jótállásra és kellékszavatosságra vonatkozó szabályai alkalmazásában az a szerződés minősül fogyasztói szerződésnek, amelynek tárgya ingó dolog (...)”

1959. évi IV. törvény Hatodik Rész 685.§ e) pont

²⁷⁴ A Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Karának docense.

²⁷⁵ Dr. Hámori Antal: A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesztői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”). In: Majoros Pál (szerk.): *Kultúraközi párbeszéd az üzleti világban (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008)*. Budapest, 2009, Budapesti Gazdasági Főiskola, 150-166. p., 162., 163. p.

²⁷⁶ Pl. a szervezett utazási formákról szóló irányelv sem szűkíti le a fogyasztó fogalmát a természetes személyre.

A Tanács 90/314/EGK irányelve a szervezett utazási formákról 2. cikk 4. pont

HL L 158/59 1990.6.23.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:10:31990L0314:HU:PDF>
[2012.01.25.]

²⁷⁷ Margus Kingisepp - Age Värvi: The Notion of Consumer in EU Consumer Acquis and the Consumer Rights Directive—a Significant Change of Paradigm?. *Juridica International*, XVIII. 2011. 44-53. p., 48., 49. p.

Az EU részéről – és a UCP irányelv által – meghatározott fogyasztó-modell és a magyar – illetve egyéb állami - joggyakorlatban alkalmazott fogyasztó-fogalom közötti különbséget dr. Gyekiczky Tamás foglalja össze szemléletesen:

„A fogyasztó fogalma nem reflektál a fogyasztó társadalmi minőség összetevőire, sőt – a magyar – még a természetes és jogi személyek között sem tesz különbséget. (...) – tagállami jogok, úgy tűnik, egyetlen egy oldalt ismernek el a fogyasztói minőségből, annak aszimmetrikus piaci pozícionáltságát.”²⁷⁸

Bár én is úgy vélem, hogy a fogyasztó természetes személyként való definiálása megkérdőjelezhető, hiszen ez a meghatározás nem mond semmit az adott személy ténylegesen birtokolt szakértelméről, de figyelembe véve, hogy az irányelvek jelenleg a maximum harmonizáció jegyében születnek, véleményem szerint – amennyiben ez a harmonizációs irány megmarad – előbb-utóbb a magyar értelmezésen (és szabályokon) kell majd változtatni. A Polgári Törvénykönyvről szóló (és hatályba nem lépő)²⁷⁹ 2009. évi CXX. törvény pl. már a természetes személyként²⁸⁰ való meghatározást tartalmazta.²⁸¹

1.3. Átlagfogyasztó és kiszolgáltató fogyasztó

a) Az *átlagfogyasztó* egyike a UCP irányelvben említett, de tartalommal ki nem töltött fogalmaknak. Ahogy arról már volt szó, felmerült, hogy – többek között – e fogalom, illetve tartalmának hiánya miatt megmaradnak majd a tagállami szabályozásbeli különbségek (lásd II. fejezet, az irányelv hatálya kapcsán).

Ugyanakkor meg kell jegyezni, *hogy a UCP irányelv alkotói nem is akartak teljesen egységes fogalmat alkotni, hanem – az átlagfogyasztó Európai Bíróság által*

²⁷⁸ Dr. Gyekiczky Tamás: Kit védünk? A fogyasztó közösségi jogi fogalmának társadalmi összefüggéseiről. *Európai jog*, 12. évf. 1. sz. 2012. 24-30. p., 28. p.

²⁷⁹ 2010. évi LXXIII. törvény a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatályba nem lépéséről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról

²⁸⁰ A magyar jogalkotó úgy vélte, hogy ez a meghatározás szükséges, mivel a hatályos Ptk. fogalma alá tartozhatnak - a definíció miatt - a gazdasági társaságok is, ha alaptevékenységükön kívül kötnek szerződést. A fogyasztóvédelem szabályai pedig arra szolgálnak, hogy védjék a fogyasztókat, akik nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel saját védelmükre. A gazdasági társaságok ugyanakkor birtokolnak ilyen eszközöket.

Dr. Gárdos Péter (szerk.): *Kézikönyv az új Polgári Törvénykönyvhöz*, Budapest, 2009, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 514. p.

²⁸¹ Dr. Hanák András véleménye szerint e definíció pontos határai kérdésesek, azokat rögzíteni kellene - pl. hogy fogyasztónak minősülhetnek-e az alapítványok, vagy egyéb jogi személyek.

Dr. Hanák András: Fluctuat nec mergitur: az új Polgári Törvénykönyv esélyei. *Magyar jog*, 56. évf. 2. szám 2009. 75-87. p., 79. p.

2009. évi CXX. törvény Hetedik Könyv 2. Cím I. fejezet 11. pont

<http://www.kozlonykiado.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK09165.pdf> [2010.01.14.]

*alkotott fogalmának elfogadásával és alapul vételével – csupán közös kritériumokat kívántak biztosítani – a nemzeti hatóságok és bíróságok számára – „a jogbiztonság megerősítése, valamint az Unión belüli hasonló gyakorlatok eltérő értékelési lehetőségének csökkentése érdekében.”*²⁸²

Jelenleg úgy tűnik, hogy még a közös kritériumok biztosítása sem teljesül maradéktalanul. Alapvetően két irány létezik:

- egyes tagállamok nem emelték be az átlagfogyasztót az implementáló jogszabályban található fogalmak közé: *a spanyol törvény rögzíti, hogy általában a Bíróság fogalmának elemeivel definiálják az átlagfogyasztót, de a jogszabály hangsúlyozza, hogy a kifejezést nem a jogalkotónak kell meghatározni, hanem a bíróságok töltik majd azt meg tartalommal az egyes esetek elbírálása során.*²⁸³

- más tagállamok viszont igen: erre szolgálnak bizonyítékul pl. a ciprusi, az észt, valamint az angol és lengyel átlagfogyasztó-fogalmak.

E kategórián belül három csoport különböztethető meg:

- *tagállamok, ahol a fogalom megegyezik a Bíróság fogalmával, pl. Észtországban az átlagfogyasztó: „fogyasztó, aki megfelelően informált, figyelmes és körültekintő, figyelembe véve a szociális, kulturális és nyelvi tényezőket.”*²⁸⁴

- *tagállamok, ahol a fogalom szűkebb a Bíróság fogalmához képest: az Egyesült Királyság CPRs-e csupán a „megfelelően informált, figyelmes és körültekintő” elemekkel jellemzi az átlagfogyasztót (kihagyva a tényezőket),*²⁸⁵

- *tagállamok, ahol a fogalom tágabb a Bíróság fogalmához képest (több kritériumot határoztak meg): a lengyel átlagfogyasztó pl. „az a fogyasztó, aki megfelelően informált, figyelmes és gondos; ezek vizsgálatához a szociális, kulturális és nyelvi tényezőket és az adott fogyasztó speciális fogyasztói csoporthoz való tartozását is figyelembe kell venni.” A ciprusi átlagfogyasztó pedig „az a fogyasztó, aki megfelelően informált, figyelmes és körültekintő, figyelembe véve a szociális, kulturális és nyelvi tényezőket, továbbá a fogyasztók azon jellemzőit is,*

²⁸² Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Iránymutatás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásáról/alkalmazásáról 27. p.

²⁸³ Law 29/2009 of 30 December 2009 amending the statutory regime of unfair competition and advertising in order to enhance protection afforded to consumers and users Preamble II (2. p.)

²⁸⁴ Act Amending The Consumer Protection Act and The Law Of Obligations Act 12²§ (2) bek.
<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=466&languageID=EN> [2011.07.31.]

²⁸⁵ The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 Part 1 2. (2) bek.

melyek különösen kiszolgáltatottá teszik őket a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.”²⁸⁶

A Bíróság szerint az átlagfogyasztó „megfelelően tájékozott, figyelmes és körültekintő, figyelembe véve a társadalmi, kulturális és nyelvi tényezőket is, (...)”²⁸⁷ Az Fttv. a generálklauzula után rögzíti, hogy a kereskedelmi gyakorlat megítélése során az átlagfogyasztó magatartását kell alapul venni, de a törvény *nem nevesíti a fogyasztót, hanem helyette leírja a Bíróság meghatározását:*

„A kereskedelmi gyakorlat megítélése során az olyan fogyasztó magatartását kell alapul venni, aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el, figyelembe véve az adott kereskedelmi gyakorlat, illetve áru nyelvi, kulturális és szociális vonatkozásait is.”²⁸⁸

Zavodnyik József és Balogh Virág leszögezik, hogy *a törvény nem tökéletes tudást kíván a fogyasztótól, hanem „éppen az ésszerűség az, amely elfogadottá teszi, hogy a fogyasztó ne legyen mindig részletekbe menően tájékozott, hiszen adott esetben a fogyasztó éppen akkor jár el ésszerűen, ha nem folytat felesleges tájékozódásokat.*”²⁸⁹

b) A *kiszolgáltatott fogyasztót*²⁹⁰ ugyan meghatározza az Fttv., de nem a fogalmak között, hanem – akárcsak a UCP irányelv – a generálklauzulát követően szögezi, le, hogy ha az adott kereskedelmi gyakorlat olyan fogyasztók egyértelműen azonosítható csoportja magatartásának torzítására alkalmas, mely fogyasztók *koruk, hiszékenyséjük, szellemi vagy fizikai fogyatkozásuk miatt különösen kiszolgáltatottak*, akkor a gyakorlatot az érintett csoport tagjaira általánosan jellemző magatartás szempontjából kell értékelni.

Eddig ez a szabály nem különbözik attól az Fttv.-beli általános rendelkezéstől, hogy ha a kereskedelmi gyakorlat a fogyasztók egy meghatározott csoportjára irányul, akkor az adott csoport tagjaira általánosan jellemző magatartást kell

²⁸⁶ Act of 23 August 2007 on combating unfair commercial practices Chapter 1 Article 2 8) pont Law 103(I) of 2007 – The Unfair Business-to-Consumer Commercial Practices Law Part I 2. <https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=469&languageID=EN> [2011.07.31.]

²⁸⁷ 2005/29/EK irányelv (18) preambulum-bekezdés

²⁸⁸ 2008. évi XLVII. törvény 4.§ (1) bek.

²⁸⁹ Dr. Balogh – Dr. Kaszainé dr. Mezey – Dr. Pázmándi – Dr. Zavodnyik: i. m. 108. p.

²⁹⁰ Az Fttv. indoklásában a jogalkotó nem kiszolgáltatott, hanem sérülékeny fogyasztóknak nevezi e csoport tagjait.

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 76. p.

figyelembe venni.²⁹¹ Azonban *a kiszolgáltató fogyasztók esetére a jogalkotó feltételül szabta, hogy a torzításra való alkalmasság a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója által ésszerűen előre látható.*²⁹²

A UCP irányelv nem ad támpontot a kor, a hiszékenység, a szellemi, vagy fizikai fogatkozás meghatározására nézve. Ez a hiány eltérő tagállami értelmezésekhez, ezeken keresztül pedig eltérő tagállami gyakorlatokhoz vezet (lásd IX. fejezet).

A UCP irányelv a generálklauzulát tartalmazó cikkben szól a kiszolgáltató fogyasztók gazdasági magatartását torzító gyakorlatokról. Ezek megítélési szempontjának rögzítése után azonban hozzáfűzi, hogy: „Ez nem érinti azokat a megszokott és jogszerű reklámtevékenységeket, amelyek túlzó vagy nem szó szerint értendő kijelentéseket alkalmaznak.”²⁹³

Míg ez a kivétel az irányelvben kifejezetten a kiszolgáltató fogyasztók kapcsán jelenik meg, addig az Fttv.-ben – bár a kiszolgáltató fogyasztók gazdasági magatartását torzító gyakorlatokról szóló rendelkezés után található, de már attól elkülönítve - mint általános szabály szerepel:

„Nem tekinthető a magatartás torzítására alkalmasnak a reklámban túlzó vagy nem szó szerint értendő kijelentések bevett, a reklám természetéből adódó mértéket meg nem haladó alkalmazása.”²⁹⁴

*Az Fttv. törvényjavaslatának indokolása alapján a jogalkotó elismeri, hogy a kiszolgáltató fogyasztók esetében kell a lehető legpontosabban meghatározni, hogy mi az, ami még nem minősül fogyasztói magatartást torzítónak. Ugyanakkor a UCP irányelvbeli kivételt a jogalkotó azért fogalmazta meg általános szabályként, mert: „Az ilyen „bevett túlzások“ alkalmazása inkább az átlagfogyasztói mérce tekintetében kell, hogy kivételt jelentsen az üzleti döntés befolyásolása alól.”*²⁹⁵

Az általános szabályként való alkalmazást a magyar implementálás hibás döntésének tekintem, ugyanis e szabály alkalmazásával a kiszolgáltató fogyasztókat érintő gyakorlatokon kívül is – tehát bármely fogyasztóval szemben alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat esetén – fennáll annak lehetősége, hogy az

²⁹¹ 2008. évi XLVII. törvény 4.§ (1) bek.

²⁹² Az Fttv. csak „torzításról” beszél, míg az irányelv „jelentős torzításról”.

2008. évi XLVII. törvény 4.§ (2) bek.

²⁹³ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 5. cikk (3) bek.

²⁹⁴ 2008. évi XLVII. törvény 4.§ (3) bek.

²⁹⁵ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indokolás 76., 77. p.

adott reklámot jogszerűnek ítélik. Így pedig a kereskedő mentesülhet a lehetséges jogkövetkezmények alól.

Vagyis az eredetileg a kiszolgáltatót fogyasztók kapcsán alkalmazott kivétel általános szabályként való alkalmazása a kereskedőket (legalábbis egy részüket), és nem a fogyasztókat védi – mely tény önmagában még nem lenne probléma, hiszen eredetileg is ezzel a céllal született a kivétel, de - a magyar jogalkotó kibővítette a kivétel alá besorolhatók körét, mely a maximum harmonizációs követelmény megsértését jelenti.

1.4. További fogalmak

A vállalkozás fogalma („aki a kereskedelmi gyakorlat tekintetében önálló foglalkozásával vagy gazdasági tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el”)²⁹⁶ a fogyasztó fogalmának a tükörképe – akárcsak a UCP irányelvben – így itt is felmerül (csak ellentétes előjellel, itt tágítja a fogalmat) a gazdasági tevékenység – kereskedelmi, ipari, kézműipari tevékenységhez képest - tágabb jelentésével kapcsolatos probléma, amiről a fogyasztó esetében már volt szó.

Komoly hiányként jelentkezik, hogy az Fttv. nem sorolja a vállalkozás fogalma alá a vállalkozás nevében, vagy javára eljárókat, noha a UCP irányelv viszont ezt teszi. Így az Fttv. kereskedő fogalma – ebből a szempontból – szűkebb az irányelvélihez képest. Ha viszont a gazdasági tevékenység szempontjából nézzük, akkor a fogalom tágabb. Mindenképpen módosításra szorul.

A „termék” kifejezés helyett az Fttv. „áru”-t használ. A jogalkotó szerint – a terminológiai rendszer lehetséges mértékű egységesítése céljából – ez a kifejezés volt a legalkalmasabb.²⁹⁷

Míg ez az érv elfogadható, az már kevésbé, hogy az áru fogalmának hogy lett a termék a része. Az áru ugyanis: „minden birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt, az értékpapírt és a pénzügyi eszközt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket – (a továbbiakban együtt: termék), az ingatlan, a szolgáltatás, továbbá a vagyoni értékű jog”²⁹⁸

²⁹⁶ 2008. évi XLVII. törvény 2.§ b) pont

²⁹⁷ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 74. p.

²⁹⁸ 2008. évi XLVII. törvény 2.§ c) pont

A kifejezések keverése elfogadhatatlan, úgy meg végképp, hogy a termék az áru-fogalom részeként szerepel. Külön érdekesség, hogy az irányelvben viszont fordítva van, ott az áru része a terméknek.²⁹⁹ Ezen túl a kötelezettség nem minősül terméknek az Fttv. szerint, míg a UCP irányelv szerint viszont igen. Mindenképpen módosítani kell ezt a fogalmat is.

A kereskedelmi gyakorlattal kapcsolatban megállapítható, hogy a magyar jogalkotó itt korrigálja a vállalkozás fogalmánál elkövetett hibát, nevezetesen, hogy nem minősítette a vállalkozás fogalma alá tartozóknak a vállalkozás nevében, vagy javára eljárókat, ugyanis a kereskedelmi gyakorlat fogalmában a gyakorlat már nemcsak vállalkozás, hanem a vállalkozás érdekében, vagy javára eljáró személy által tanúsított is lehet.³⁰⁰ A magyar fogalom ismét hibás, mivel hiányzik, hogy megjelenítési mód is minősíthető kereskedelmi gyakorlatnak.

A vásárlása való felhívás definíciója sérti – a jogalkotó által bevallottan³⁰¹ – a maximum harmonizációt, mivel magasabb szintű követelményeket támaszt a UCP irányelvhez képest, hiszen az Fttv. a díj feltüntetését is kötelezővé teszi (az ár és a jellemzők mellett):

„kereskedelmi kommunikációban az áru jellemzőinek és árának, illetve díjának feltüntetése az alkalmazott kommunikációs eszköznek megfelelően olyan módon, hogy ezáltal lehetővé válik a fogyasztó számára az áru megvétele, illetve igénybevétele”³⁰²

Az üzleti döntés fogalma kapcsán a jogalkotó kifejti az Fttv. indoklásában, hogy az „(...) jóval tágabb e szókapcsolat köznapi értelménél, s – az irányelvi

²⁹⁹ „termék: az áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is”

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk c) pont

³⁰⁰ „a vállalkozásnak, illetve a vállalkozás érdekében vagy javára eljáró személynek az áru fogyasztók részére történő értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló magatartása, tevékenysége, mulasztása, reklámja, marketingtevékenysége vagy egyéb kereskedelmi kommunikációja,”

2008. évi XLVII. törvény 2.§ d) pont

³⁰¹ „A kereskedelmi kommunikációk egyes formái közvetlenül lehetővé teszik a fogyasztó számára az áru megvételét, illetve igénybevételét. Ehhez mindenképp az áru jellemzőinek és árának, illetve díjának megadására van szükség, hiszen ezek azok az alapvető tényezők, amelyek alapján a fogyasztó dönt az áru megvételéről, igénybevételéről. Az ilyen kereskedelmi kommunikáció tartalmával kapcsolatban a Javaslat (Fttv. – a szerző) magasabb szintű követelményeket tartalmaz. A „vásárlásra felhívás” ilyen minősülésének megítélése szintén eseti vizsgálatot tesz szükségessé a jogalkalmazás során.”

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 75. p.

³⁰² 2008. évi XLVII. törvény 2.§ g) pont

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk i) pont

szabályozás szerint – szándékoltan eltávolodik a fogyasztó gazdasági döntéseinek szigorúan a magánjog szerinti szerződési akarat kifejezéseként való értékelésétől. Az irányelv, s így a Javaslat (Fttv. – a szerző) alkalmazásában nem csupán a szerződéskötésig, arra vonatkozóan hozott fogyasztói döntés tekintendő „ügyleti döntés”-nek, hanem a fogyasztó valamennyi, az áruhoz kapcsolódó gazdasági döntése (...).”³⁰³

Ehhez képest az Fttv.-beli ügyleti döntés: „a fogyasztó arra vonatkozó döntése, hogy kössön-e, illetve hogyan és milyen feltételek mellett kössön szerződést, továbbá hogy gyakorolja-e valamely jogát az áruval kapcsolatban”³⁰⁴

Ez a fogalom ugyan – a UCP irányelvvel megegyezően – tartalmazza a joggyakorlás lehetőségét, de ezen kívül csak szerződéskötésről szól, míg az irányelv hosszan részletezi a fogyasztó vásárlásával kapcsolatos lehetőségeket.³⁰⁵

A gyakorlatban ugyanakkor ez nem jelent problémát. Az NFH pl. egy, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vizsgálati tapasztalatairól szóló összefoglaló jelentésében rögzítette, hogy – összhangban a UCP irányelv alkalmazásának más tagállamokban kialakított gyakorlatával és az Európai Bizottság iránymutatásaival – eljárásai során az ügyleti döntés fogalmának tágabb értelmezését alkalmazza:

„Ennek megfelelően a hatóság adott esetben a fogyasztónak egy konkrét áru megvásárlására, megrendelésére illetőleg egy meghatározott üzlet felkeresésére vonatkozó akaratelhatározását abban az esetben is ügyleti döntésnek minősíti, ha azt ténylegesen nem követi szerződéskötés.”³⁰⁶

A UCP irányelv egyes további nevesített fogalmait a magyar jogalkotó a konkrét rendelkezéseknél helyezte el, így pl. a „fogyasztók gazdasági magatartásának jelentős torzítását” és a „szakmai gondosságot” a generálklauzulánál, míg a „nem megengedett befolyásolást” az agresszív gyakorlatoknál találjuk meg.

³⁰³ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 74., 75. p.

³⁰⁴ 2008. évi XLVII. törvény 2.§ h) pont

³⁰⁵ „a fogyasztó által arra vonatkozóan hozott döntés, hogy vásároljon-e, és ha vásárol, akkor hogyan és milyen feltételek mellett, egy összegben vagy részletekben fizessen-e, a terméket megtartsa vagy elidegenítse-e, a termékkel kapcsolatos szerződéses jogát gyakorolja-e, valamint hogy a fogyasztó a cselekvés vagy a cselekvéstől való tartózkodás mellett döntsön-e;”

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk k) pont

³⁰⁶ Összefoglaló jelentés a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vizsgálati tapasztalatairól 10. p.

<http://www.nfh.hu/data/cms34928/honlapra.pdf> [2011.08.15.]

2. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény tilalmi szintjei és egyéb rendelkezései – a gyakorlat tükrében

2.1. Felelősségi és egyes eljárási szabályok

A felelősséggel kapcsolatban az Fttv. hangsúlyozza, hogy *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértéséért akkor is az adott vállalkozás (melynek a kereskedelmi gyakorlattal érintett áru értékesítése, eladásának ösztönzése közvetlenül érdekében áll) felel, ha a kereskedelmi gyakorlatot - szerződés alapján - más személy valósítja meg a vállalkozás érdekében vagy javára.*³⁰⁷

Figyelembe véve ezt a rendelkezést és a kereskedelmi gyakorlat – korábban már említett – fogalmát, érthetetlen, hogy az Fttv. *nem sorolja a vállalkozás fogalma alá a vállalkozás nevében/érdekében, vagy javára eljárókat. A jogalkotó szerint azonban e megoldásra* (miszerint utóbbi két kategória kimarad a vállalkozás fogalmából, de szerepelnek a felelősségi szabályoknál, elkülönítve) *az egyértelműség érdekében volt szükség*, mivel a jogalkotó csak a fogyasztóval szemben álló, professzionális felet tekinti vállalkozásnak.³⁰⁸

Véleményem szerint a fentiekkel a következő a probléma: a UCP irányelv szerint kereskedőnek minősül az is, aki a kereskedő nevében, vagy javára jár el, vagyis rá is vonatkoznak az irányelv rendelkezései. Az Fttv. alapján viszont nem minősül vállalkozásnak, és ráadásul az Ő tevékenységéért más vállalkozás felel, tehát *nem vonható felelősségre a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló rendelkezések alapján.*³⁰⁹

Bár a jogalkotó az Fttv. indoklásában leszögezi, hogy ez nem zárja ki a vállalkozás érdekében, vagy javára eljáró személy önálló büntető-, vagy szabálysértési jogi felelősségének megállapítását, de attól még tény, hogy rá nézve enyhébb rendelkezések alkalmazandóak – az Fttv. kapcsán – mint amit a UCP

³⁰⁷ 2008. évi XLVII. törvény 9.§ (1), (2) bek.

³⁰⁸ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 79. p.

³⁰⁹ Viszont az Fttv. a kereskedelmi kommunikáció megjelenítési módjával összefüggő okból eredő jogsértésért annak felelősségre vonását is előírja, aki a kereskedelmi kommunikációt az arra alkalmas eszközök segítségével megismerhetővé teszi, valamint aki önálló gazdasági tevékenysége körében a kereskedelmi kommunikációt megalkotja vagy ezzel összefüggésben egyéb szolgáltatást nyújt, kivéve, ha a jogsértés a vállalkozás utasításának végrehajtásából ered. Az ilyen jogsértő kereskedelmi gyakorlattal okozott kárért e személy a vállalkozással egyetemlegesen felel.
2008. évi XLVII. törvény 9.§ (3) bek.

irányelv előírt. Így a vállalkozás fogalma és az említett felelősségi szabály sértik a maximum harmonizációból fakadó tilalmat, ezért módosítani kell ezeket.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos eljárás a gyakorlat megvalósulását követően három éven túl nem indítható meg. *Az eljárás során a bizonyítási kötelezettség a vállalkozást terheli, Ő köteles bizonyítani a gyakorlat részét képező tényállítás valóságát (bíróság előtt is).*³¹⁰

Erre például hozható a Gazdasági Versenyhivatal (továbbiakban: GVH) Versenytanácsának 2009. május 27.-én meghozott határozata, melyben megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozás tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott akkor, amikor tájékoztató anyagaiban azt állította, hogy egy terápiás készülék gyógyhatással bír,³¹¹ illetve egyes tájékoztatások során elhallgatta, hogy a készüléket – gyógyhatás szempontjából – nem vizsgálta szakhatóság, más tájékoztatások során viszont ennek ellenkezőjét sugallta. Vizsgálata során a Versenytanács megállapította, hogy a vállalkozás az Fttv. 3.§ (1) bek.-t (a generálklauzulát) sértő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott (figyelembe véve a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szakaszokat és egy feketelistás gyakorlatot³¹² is). Mivel a tájékoztatások gyógyhatásról szóltak³¹³ és ezt a hatást a vállalkozás nem igazolta, ez alapján megállapítható vált a jogsértés.

Azonos okból került sor jogsértés megállapítására 2011 júliusában is, mikor a GVH három vállalkozást bírságolt meg, mivel azok reklámjaikban gyógyhatást tulajdonítottak készülékeiknek, és nem tudták bizonyítékokkal alátámasztani állításaikat.

A GVH leszögezte, hogy azokban az esetekben, mikor az egészségre és az emberi szervezetre ható termékekről van szó, a betegségben szenvedők, vagy a betegséget megelőzni kívánó személyek (vagyis a reklám címzettjei) sérülékeny (kiszolgáltatott)

³¹⁰ 2008. évi XLVII. törvény 13.§, 14.§., 15.§ (2) bek.

³¹¹ A gyógyszerrel és gyógyászati segédeszközzel kapcsolatos, fogyasztókkal szembeni kereskedelmi gyakorlatra vonatkozó szabályok – így a reklámozással kapcsolatosak – megsértése esetén az eljárás lefolytatására egyébként szintén az Fttv.-ben meghatározott hatóság jogosult, az abban foglaltak szerint.

A biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény 18/A.§ (1) bek.

³¹² „Annak valótlan állítása, hogy az áru alkalmas betegségek, illetve az emberi szervezet működési zavarai vagy rendellenességei gyógyítására.”

2008. évi XLVII. törvény Melléklet 17.

³¹³ Az említett feketelistás gyakorlat kapcsán a Versenytanács leszögezte, hogy nem tartozik feladatai közé – a tényállás tisztázása során – a hatósági vizsgálatok megismétlése, vagy azok pótlása.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-147/2008/31. számú határozata I., 60., 62., 66. pont

fogyasztói csoportnak tekintendők, melynek tagjai érzékenyebben reagálnak a gyógyhatással kapcsolatos tájékoztatásokra. Ezért kiemelten fontos a megfelelő tájékoztatás.³¹⁴

A prevencióra való törekvés egyes országok jogszabályaiban (lásd Olaszország – III., IV. fejezet), sőt még tagállami bírósági döntésben (lásd Lettország – III. fejezet 3. alfejezet) is felfedezhető.

*Az Fttv.-ben is megtalálható, mivel a törvény úgy rendelkezik, hogy ha a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat még nem valósult meg, de a vállalkozás tevékenysége, így különösen a szükséges feltételek megteremtése, szerződések megkötése, eszközök beszerzése alapján valószínűsíthető, hogy annak alkalmazására sor kerülne, az eljáró hatóság jogosult a tervezett kereskedelmi gyakorlat előzetes megtiltására.*³¹⁵

2.2. Az Fttv. tilalmi rendszere és az eljáró szervek rendszere

a) *Tilalmi és eljárási rendszer: egy adott gyakorlat Fttv. alapján történő megítélésének* – ahogy erről már volt szó – *három szintje van.*

Az első lépés mindig az adott magatartás vizsgálata abból a szempontból, hogy a feketelistás gyakorlatok közé tartozik-e. Ha nem sorolható be, akkor következik annak a vizsgálata, hogy megtévesztő, vagy agresszív gyakorlat-e. Ha nem minősíthető egyiknek sem, akkor a legvégső lépés a generálklauzula alkalmazásának lehetősége.³¹⁶

Az előbbieket során láttuk, hogy *a feketelista elé is „beékelődik” egy újabb szint: az Fttv.-ben felsorolt – részletesebb, szigorúbb szabályokkal kapcsolatos – területeken kívüli tevékenységre vonatkozó jogszabály is megállapíthat részletesebb, szigorúbb követelményeket, ha a megállapítás kötelező európai uniós jogi aktus végrehajtásához szükséges, vagy, ha azt valamely, egyes árukra vagy azok meghatározott csoportjára vonatkozó kötelező európai uniós jogi aktus kifejezetten megengedi.*

³¹⁴ Többmillió bírság a GVH-tól, mert hiányzott a gyógyhatás
<http://gazdasagradio.hu/cikk/68697/> [2011.09.22.]

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyszám: Vj/062-072/2009.
1., 51., 77., pont

³¹⁵ 2008. évi XLVII. törvény 16.§

³¹⁶ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 76. p.

Ekkor a legelső lépés annak vizsgálata, hogy az adott gyakorlat sérti-e e speciális követelmények valamelyikét (lásd 2.3. al-álféjezet).

Magyarországon a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat - e tilalmi rendszeren keresztül - alapvetően három szerv ítéli meg:

- az NFH,
- a GVH,
- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (továbbiakban: PSZÁF).³¹⁷

A fogyasztó maga döntheti el, hogy melyik említett szervhez nyújtja be kérelmét, mivel nem neki kell foglalkozni a hatáskör kérdésével.³¹⁸

Az Fttv. értelmében a GVH, a PSZÁF és az NFH kötelesek együttműködni, különösen egymás jogalkalmazási gyakorlatának megismerése, az anyagi és az eljárásjogi szabályok egységes alkalmazása, a hatásköri összeütközések elkerülése, valamint a hatásköri viták hatékony rendezése érdekében. Így a fent említett hatóságok megállapodást kötöttek, melyet évente kötelesek felülvizsgálni és honlapjukon közzétenni.³¹⁹

b) NFH: a jogalkotó mindhárom szervre nézve úgy rendelkezett, hogy „(...) eljáró hatóságok eljárására azok a szabályok irányadóak, amelyeket a rájuk vonatkozó külön törvények tartalmaznak. A Javaslat (az Fttv. – a szerző) ezért csak a szükséges eltéréseket tartalmazza.”³²⁰

Az Fttv. értelmében általános hatáskörrel az NFH jár el. A kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen voltának megállapítására irányuló eljárására az Fgytv. rendelkezéseit kell alkalmazni.³²¹

1) Bírság: az Fttv. hatálybalépésével az NFH által kiszabható pénzbeli szankció egységesen, valamennyi eljárásban a fogyasztóvédelmi bírság lett.³²²

³¹⁷ 2008. évi XLVII. törvény 10.§ (1)-(3) bek.

³¹⁸ Ugyanis, ha a kérelem alapján az eljárás a GVH hatáskörébe tartozik, mind az NFH, mind a PSZÁF köteles a kérelmet, illetve a keletkezett iratokat haladéktalanul, de legkésőbb a jogsértő gyakorlat észlelésétől, illetve a kérelem megérkezését követő naptól számított harminc napon belül áttenni a GVH-hoz. Természetesen ez a kötelezettség a GVH-t is terheli a másik két szerv vonatkozásában. Ezek a szabályok azért születtek meg, hogy a fogyasztót ne érje joghátrány amiatt, hogy nem a hatáskörrel rendelkező hatósághoz fordult.

2008. évi XLVII. törvény 20.§ (1) bek., 23.§ (1) bek.

Szűcs András: Együttműködés a fogyasztók védelmére. *KONTROLL*, V. évf. 9. szám 2008. (szeptember) 1., 7. p.; 1. p

³¹⁹ 2008. évi XLVII. törvény 12.§ (1), (3) bek.

³²⁰ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 83. p.

³²¹ 2008. évi XLVII. törvény 10.§ (1) bek, 19.§ a) pont

³²² Stoll Gáborné: Az új fogyasztóvédelmi szabályok áttekintése A.) 1. pont
<http://www.bokik.hu/index.php?id=2601> [2008.10.01.]

*Az Fttv. előtt a bírságnak nem volt sem alsó, sem felső határa, vagyis 2008 szeptembere előtt az eljáró szervek szabadon mérlegelhettek az összeg kiszabásánál.*³²³

A fogyasztóvédelmi bírság³²⁴ 15.000 Ft-tól - 100 millió Ft-t meghaladó éves nettó árbevételel rendelkező vállalkozás esetében - az éves nettó árbevétel 5%-áig, de maximum 100 millió Ft-ig terjedhet.³²⁵ Az NFH köteles bírságot kiszabni,³²⁶ ha a fogyasztóvédelmi hatóságnak a jogsértést megállapító jogerős határozatában a vállalkozás számára előírt kötelezettség teljesítésére megállapított határnap elteltét, illetve határidő lejártát követő hat hónapon belül a vállalkozás - amennyiben a jogsértést telephelyen követték el, ugyanazon telephelyen - ugyanazon jogszabályi rendelkezést ismételten megsértette.³²⁷

2) *Egyéb intézkedési lehetőségek:* új rendelkezésnek számított 2008 szeptemberében,³²⁸ hogy az NFH elrendelheti a jogsértéssel érintett üzlet ideiglenes bezárását – a jogszerű állapot helyreállításáig - ha az a fogyasztók életének, testi épségének, egészségének védelme vagy a fogyasztók széles körét érintő kárral fenyegető veszély elhárítása érdekében szükséges. Ezen kívül ezt akkor is megteheti, ha az üzlet a 18 éven aluliak alkoholtartalmú itallal, dohánytermékekkel vagy szexuális áruval való kiszolgáltatásának tilalmát tartalmazó rendelkezéseket ismételten megsérti. Ekkor a bezárás legfeljebb harminc napig tarthat.³²⁹

Szintén új lehetőség volt,³³⁰ hogy az NFH hatósági szerződést köthet³³¹ – a jogsértés megszüntetése érdekében és határozathozatal helyett – azzal az ügyféllel,

³²³ Dr. Baranyai András: Kereskedelmi gyakorlat csak tisztességesen, a fogyasztói érdekek figyelembevételével. *Vízű Panoráma*, 17. évf. 1. Különszám 2009. 26-27. p., 27. p.

³²⁴ 1997. évi CLV. törvény 47.§ (1) bek. i) pont

³²⁵ A fogyasztók széles körének testi épségét, egészségét sértő vagy veszélyeztető, továbbá a fogyasztók széles körének jelentős vagyoni hátrányt okozó jogsértés esetén a felső határ: 2 milliárd Ft. Egyéb vállalkozás esetében a bírság 500.000 Ft-ig, illetve a fogyasztók széles körének testi épségét, egészségét sértő vagy veszélyeztető, továbbá a fogyasztók széles körének jelentős vagyoni hátrányt okozó jogsértés esetén a vállalkozás éves nettó árbevételenek 5%-áig, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: Szt.) hatálya alá nem tartozó vállalkozás esetén 5 millió Ft-ig terjedhet.

1997. évi CLV. törvény 47/C. § (1) bek.

³²⁶ Ezt a rendelkezést is az Fttv. hatálybalépésével vezették be.

Stoll: i. m. A.) 1. pont

³²⁷ Ugyanígy köteles eljárni, ha a jogsértés a fogyasztók életét, testi épségét, egészségét sérti, vagy veszélyeztet, vagy a fogyasztók széles körét érinti, illetve akkor is bírságot szab ki, ha a tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek védelmét célzó jogszabályi rendelkezés megsértésére került sor.

1997. évi CLV. törvény 47/C. § (5) bek.

³²⁸ Stoll: i. m. A.) 1. pont

³²⁹ 1997. évi CLV. törvény 47.§ (1) bek. g), h) pont

³³⁰ Stoll: i. m. A.) 1. pont

³³¹ 1997. évi CLV. törvény 47.§ (5) bek.

aki vállalja, hogy felhagy a jogsértő magatartással és magatartását a hatósági szerződésben meghatározott módon hozza összhangba a törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi rendelkezésekkel.

2010-ben³³² az NFH tervei között a következők szerepeltek: az eljárások egyszerűsítése, illetve a GVH Versenyhivatalával való egyeztetésekből származó adminisztratív terhek csökkentése, valamint hatáskörök átvétele a PSZÁF-tól.³³³

2.3. Példák a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatából – eljárási szabályok és a feketelista

a) *Eljárási szabályok:*³³⁴ a GVH akkor jár el,³³⁵ ha a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására³³⁶ alkalmas. Ha a vizsgáló olyan

³³² 2009-ben az ügyek 69%-a megtévesztő tevékenységgel, 13%-a megtévesztő mulasztással, végül 18%-a feketelistás jogsértéssel foglalkozott. A leggyakoribb megtévesztő tevékenységek a következők voltak: az áru árával, illetve különleges árkedvezmény meglétével kapcsolatos valótlan állítások, az áru lényeges jellemzőit érintő valótlan állítások, valamint más vállalkozás árujával történő összetévesztésre alkalmas gyakorlat. 2010-ben a jogsértések megállapításának aránya közel azonos volt a 2009. évvel (62%), de az elutasítások aránya megnőtt (38%). Akárcsak 2009-ben, 2010-ben a megtévesztő tevékenységek aránya (a megállapított jogsértések között) ismét dominált (70%), míg a mulasztások aránya nőtt (20%) a feketelistás tényállások kárára (10%).

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt, kérelemre indult eljárásokról 6-8. p. 5. pont

http://www.nfh.hu/data/cms29761/ucp_09.pdf [2010.08.24.]

Összefoglaló jelentés a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vizsgálati tapasztalatairól 6., 8. p.

³³³ Dr. Bobál Pál: Gondolatok az NFH középtávú stratégiájához. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 4. évf. 1. sz. 2010. (márc.) 71-75. p.

³³⁴ A GVH döntéseinek két típusa van: a) *határozatot* a Versenytanács hoz az ügyek érdemében: összefonódások engedélyezése tárgyában, vagy jogsértést állapít meg vagy a jogsértés hiányát mondja ki; b) *végzés*: minden egyébben, eljárási kérdésekben is (Versenytanács, vagy vizsgáló dönt).

Döntések

http://www.gvh.hu/gvh/alpha?do=2&pg=10&m83_act=2&st=1 [2011.08.28.]

³³⁵ A 2008. szeptemberi állapothoz képest új szabály, hogy nem a GVH jár el, ha a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma megsértésének részét képezi az olyan magatartási kódexben foglalt követelmény be nem tartása, amely magatartási kódex a vállalkozások PSZÁF által felügyelt tevékenységével összefüggő kereskedelmi gyakorlatok vonatkozásában követendő magatartási szabályokat állapít meg.

2008. évi XLVII. törvény 10.§ (6) bek.

2008. évi XLVII. törvény 10.§ (2008.12.01.-jén hatályos állapot)

³³⁶ A „gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas” kitételre *példa a 2009. június 30.-án kelt végzésben* található, melyben a Versenytanács a kitétel teljesülését megállapította. Két tényre tekintettel tette ezt: a) a kereskedelmi gyakorlat kapcsán alkalmazott kommunikációs eszközök a fogyasztók széles körét érték el; b) a kereskedelmi gyakorlattal érintett földrajzi terület azonos volt az ország több, mint három megyéjében elhelyezkedő településeken található üzletek (az eljárás alá vont vállalkozás üzleteinek) vonzáskörzetével. *Szintén példaként hozható a Versenytanács 2009. július 10.-én hozott határozata*, melyben a testület kifejtette, hogy jogosult eljárni, mivel a vállalkozás tájékoztatása az Interneten és országos terjesztésű kábeltelevíziós szolgáltatók csomagjaiban elérhető televíziós programokban jelent meg hosszabb ideig, így a fent említett kitétel megvalósult.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-162/2008/043. számú végzése 54. pont

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-159/2008/023. számú határozata 101) pont

tevékenységet, magatartást, vagy állapotot észlel, melyek vonatkozásában – az Fttv. alapján – eleve a GVH jogosult eljárni,³³⁷ köteles végzéssel, hivatalból vizsgálatot elrendelni.³³⁸ *A GVH eljárása tekintetében a Tptv. rendelkezéseit kell alkalmazni.*³³⁹

*Tisztességtelen gyakorlat észlelése esetén bárki panasszal, vagy bejelentéssel élhet.*³⁴⁰ Bejelentés esetén, annak megérkezésétől követő naptól számított két hónapon belül a vizsgáló a következőket teheti meg: végzéssel vizsgálatot rendel el, vagy megállapítja, hogy – a bejelentésben foglalt, illetve a bejelentés alapján lefolytatott eljárásban beszerzett adatok alapján – versenyfelügyeleti eljárás megindításának nincs helye, illetve - ha az eljárás más hatóság hatáskörébe tartozik – a bejelentést végzéssel átteszi azt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz.³⁴¹

2009. november 6.-án kelt végzésében a GVH Versenytanácsa rögzítette, hogy a verseny érdemi befolyásolására való alkalmasság vizsgálatánál azt kell mérlegelni, hogy fennáll-e az adott termékkel kapcsolatos esetleges tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat gazdasági versenyre gyakorolt káros hatásának lehetősége. Az Fttv. felsorolja a mérlegelés során figyelembeveendő szempontokat,³⁴² ezek kapcsán a GVH leszögezte:

- először azokat a feltételeket kell vizsgálni, melyek teljesülése esetén a gazdasági verseny érdemi érintettsége minden egyéb körülményre tekintet nélkül fennáll,³⁴³

- ha ezek egyikének érvényesülését sem lehet megállapítani, akkor következik az Fttv.-ben foglalt többi feltétel³⁴⁴ vizsgálata.³⁴⁵

³³⁷ Nem járhat el a GVH, ha a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat kizárólag a terméken, annak csomagolásán vagy a termékhez egyéb módon rögzítve, illetve a termékhez adott használati és kezelési útmutatóban vagy jótállási jegyben jelenik meg, vagy ha a tájékoztatási követelmény megsértésével valósul meg.

2008. évi XLVII. törvény 10.§ (3), (4) bek.

³³⁸ 2008. évi XLVII. törvény 26.§ (1) bek.

³³⁹ 2008. évi XLVII. törvény 19.§ c) pont

³⁴⁰ A GVH eljárása nem változott az Fttv. hatálybalépésével, hiszen korábban a Tptv. alapján szintén panasszal, illetve bejelentéssel lehetett élni a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása esetén. Azonban a bejelentési űrlap változott, mivel a GVH 2008 szeptemberétől különválasztja az „antitröszt” és a „tisztességtelen kereskedelmi” bejelentési űrlapot.

Az Fttv. hatályba lépésével kapcsolatos tájékoztatás 3. p.

<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/5378D006C91CFADB.pdf> [2008.12.02.]

³⁴¹ 1996. évi LVII. törvény 43/G.§ (1) bek., 43/H.§ (8) bek.

³⁴² 2008. évi XLVII. törvény 11.§

³⁴³ 2008. évi XLVII. törvény 11.§ (2) bek.

³⁴⁴ 2008. évi XLVII. törvény 11.§ (1) bek.

³⁴⁵ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-34-22/2009. számú végzése 23., 24. pont

A GVH eljárási lehetőségével kapcsolatban érdekes kérdés merült fel egy 2011. július 28.-án kelt határozat tárgyát képező ügyben. Az *eljárás alá vont egyik fél rámutatott, hogy álláspontja szerint a GVH nem járhat el a vele – és a többi eljárás alá vonttal – kapcsolatos ügyben, a következőkre alapozva:*

- a fél szolgáltatásnyújtással foglalkozott a pénzügyi eszközök piacán,
- ezt Uniós szinten az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK irányelve (a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről) (továbbiakban: MiFID irányelv)³⁴⁶ szabályozza,

- a GVH az Fttv. alapján jár el, ami a UCP irányelvet implementálta, és nem az előbb említettet. A fél szerint a MiFID és a UCP irányelv speciális-általános viszonyban vannak, tehát a MiFID irányelv a mérvadó irányelv az ő ügyében,

- a fél hivatkozott arra is, hogy a UCP irányelv alkotói a UCP irányelv rendelkezései és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásait szabályozó egyéb közösségi szabályok közötti összeütközés esetén az utóbbiakat tekintik irányadóknak. Ráadásul a II. Mellékletben (ami felsorolja a reklámozás és a kereskedelmi kommunikáció szabályainak meghatározására vonatkozó közösségi jogi rendelkezéseket) kifejezetten szerepel a MiFID irányelv 19. cikke,³⁴⁷

- vagyis a GVH-nak nem az Fttv., hanem a MiFID irányelvet implementáló 2007. évi CXXXVIII. törvény (továbbiakban: Bszt.)³⁴⁸ alapján kell eljárnia.

A határozat meghozói ugyanakkor úgy vélték semmi sem zárja ki, hogy az Fttv. alapján járjanak el, mivel *a két irányelv – és így az ezeket implementáló törvények sem – állnak egymással általános-speciális viszonyban.* Az Fttv. ugyanis nem általános fogyasztóvédelmi norma, ezt a szerepet az Fgytv. tölti be.

Ami pedig a UCP irányelv és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásait szabályozó egyéb közösségi szabályok közötti összeütközést illeti, a *GVH döntéshozói szerint a UCP és a MiFID irányelvek nem ütköznek egymással,*

³⁴⁶ Az elnevezés az angol névből ered (= Markets in Financial Instruments Directive).

HL L 145 30/04/2004 o. 0001 – 0044

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0039:HU:HTML>
[2011.09.29.]

Laczkó Tihamér: Pénz- és tőkepiaci irányelvek 3. p.

http://193.6.12.228/uigtk/uipz/hallgatoi/eu_penzpiaci_iranyelvek.pdf [2011.10.01.]

³⁴⁷ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (4) bek., II. Melléklet

³⁴⁸ 2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól

mivel utóbbi nem szól az agresszív gyakorlatokról, illetve a két irányelv megtévesztésre vonatkozó szabályai nem ellentétesek egymással.³⁴⁹

b) *A feketelista: Miskolczi Bodnár Péter*³⁵⁰ felhívta a figyelmet a feketelistás, összetett (többelemű) konjunktív tényállásokra,³⁵¹ mivel ezek esetében előfordulhat, hogy egyes elemek megvalósulnak, míg mások nem, noha megállapításukhoz szükséges, hogy valamennyi elem bekövetkezzon. A kérdés az, lezárható-e az eljárás? Lezárható, mert a teljes tényállás nem valósult meg, de folytatható is, mert - a hármas szintű tilalmi rendszer miatt - még mindig lehet az adott magatartás agresszív, vagy megtévesztő. *Álláspontom szerint ilyen esetekben az eljárást folytatni kell. A UCP irányelv ugyanis a fogyasztók érdekeit szolgálja, tehát azt is, hogy egy kereskedelmi gyakorlatot a jogalkalmazó minden kétséget kizáróan minősítsen tisztességesnek, vagy tisztességtelennek. Így, ha kétség merülne fel – ez esetben az, hogy egy másik tilalmi szinten a gyakorlat mégis tisztességtelennek minősíthető-e – azt tisztázni kell a lehetséges további vizsgálatok elvégzésével.*

Miskolczi Bodnár Péter felhívta a figyelmet egy súlyosabb problémára is. Bizonyos tényállásoknál megjelenik a tényállás tanúsítójának tudata, célja, vagy szándéka,³⁵² azaz egy szubjektív elem. Nyilvánvalóan ez az elem nem jelenik meg fizikai formában, létét/nem létét nem lehet bizonyítani. Ezért valószínűnek látszik, hogy a jogalkalmazó nem tudja majd megállapítani az adott - és tilalmazott - tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megvalósítását, mivel hiányzik egy fontos elem. Ebből pedig az a következtetés vonható le, hogy több feketelistás gyakorlat esetében a lehetséges elkövető felelősségre vonása elmaradhat. Ennek pedig - *Miskolczi Bodnár Péter* szerint - az lesz a következménye, hogy ezek a gyakorlatok majd elszaporodnak.³⁵³

³⁴⁹ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyszám: Vj-131-088/2009.

6., 43., 45-47., 109-111., 117. pont

³⁵⁰ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának tagja, a Károli Gáspár Református Egyetem Kereskedelmi Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszékének vezetője.

³⁵¹ Ilyen pl. a bait-and-switch reklám.

2008. évi XLVII. törvény Melléklet 6.

³⁵² Pl. „A fogyasztó azonnali döntéshozatalra késztetése céljából annak valótlan állítása, hogy az áru csak nagyon korlátozott ideig áll rendelkezésre, vagy bizonyos feltételek mellett csak nagyon korlátozott ideig áll rendelkezésre, és ezáltal a fogyasztó megfosztása a tájékozott döntéshoz szükséges időtől és alkalomtól.”

2008. évi XLVII. törvény Melléklet 7.

³⁵³ Dr. Miskolczi Bodnár Péter: Jogalkalmazási problémák komplett feketelistás tényállások kapcsán. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 3. évf. 3. sz. 2009. (szept.) 51-56. p.

Vörös Imre³⁵⁴ szintén úgy véli, hogy a tudat, szándék vizsgálata problémát jelent, de *Ő a feketelista jellegét tekinti akadállyal, hiszen nem lehet azonnal megállapítani a jogsértést a szubjektív elemeket tartalmazó gyakorlatoknál, a mérlegelés pedig kizárt az ipso iure tisztességtelenség miatt.*³⁵⁵

Figyelembe véve a fenti gondolatokat, *indokoltnak tartom, hogy a UCP irányelv módosítása során a szubjektív elemeket tartalmazó gyakorlatokat a jogalkotó módosítsa majd oly módon, hogy később - meghatározásuk révén – mellőzzék a szubjektív elemeket.*

Egyrészt azért, mert *a szubjektív elemek – mivel miattuk nem állapítható meg jogsértés – a kereskedők (ráadásul lehet, hogy a jogellenesen eljáró kereskedők) érdekeit szolgálják (a fogyasztók helyett), másrészt nem illenek bele egy olyan listába, mely szigorú felelősségi jelleggel bír, hiszen a félnek nincs lehetősége ellenkező bizonyításra*³⁵⁶ (a lista jellege kapcsán lásd IX. fejezet 1. alfejezet).

2.4. A megtévesztő gyakorlatok

Megtévesztés lehet tevékenység és mulasztás is.

Az Fttv. *megtévesztő tevékenysége* alapesetének megfogalmazása kissé félrevezető:

„Megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely *valótlan információt tartalmaz, vagy valós tény – figyelemmel megjelenésének valamennyi körülményére – olyan módon jelenít meg, hogy megtéveszti vagy alkalmas arra, hogy megtéveszse a fogyasztót az alábbiak közül egy vagy több tényező tekintetében és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas: (...)*”.

³⁵⁴ A Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének igazgatóhelyettese.

³⁵⁵ Vörös Imre: A tisztességtelen verseny elleni jog a magyar és az európai jogban – hatás, ellenhatás és harmonizáció. In: Vörös Imre (szerk.): *Tisztességtelen verseny – fogyasztóvédelem – Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára*. Budapest, 2007, MTA Jogtudományi Intézet, KRIM Bt., 285-321. p., 316. p.

³⁵⁶ Miskolczi Bodnár Péter úgy véli, hogy – mivel a szubjektív elemeket nem lehet bizonyítani – ezért magát a bizonyítást kell objektívizálni: a jogalkalmazónak azt kell vizsgálnia, hogy egy – az eljárás alá vont vállalkozással – azonos helyzetben lévő, kellő gondosságot tanúsító vállalkozás hogyan értékelte volna az objektív körülményeket.

Dr. Miskolczi Bodnár Péter: A reklámozott termék hiányának megelőzésére, szankcionálására alkalmas jogi eszközök változása.

Fogyasztóvédelmi Szemle, 4. évf. 1. sz. 2010. 25-36. p., 30. p.

Az itt következő taxatív felsorolás³⁵⁷ kapcsán jegyzi meg *Zavodnyik József és Balogh Virág*, hogy Ők nem osztják azt az álláspontot, hogy a felsorolás csak a valós tény megtevesztésre alkalmas módon közlő kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozhat és a valótlan információ tartalmához pedig nem kapcsolódik a lista. *Szerintük a valótlan információnak is a taxatív felsorolás elemeire kell vonatkoznia.* Maga a jogalkotó is leszögezte, hogy „(...) tevékeny megtevesztés azzal valósul meg, ha az (1) bekezdésben taxatív jelleggel felsorolt tájékoztatási elemek a kereskedelmi gyakorlat keretében ugyan feltüntetésre kerülnek, ám *valótlan vagy megtevesztésre alkalmas módon.*”³⁵⁸

Én azonban az általuk kifogásolt álláspontot tekintem helyesnek, mivel a UCP irányelvben található szakasz megfogalmazása is inkább ezt támasztja alá:

„Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben hamis információt tartalmaz, és ezáltal valótlan, vagy bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, még akkor is, ha az információ az alábbi elemek közül egy vagy több tekintetében tényszerűen helytálló, és (...)”³⁵⁹

Ez a „még akkor is” kifejezés nem szerepel az Fttv.-ben, pedig ez teszi nyilvánvalóvá, hogy ezzel az irányelv alkotói hangsúlyozni kívánták a felsorolt elemek fontosságát, azáltal, hogy úgy rendelkeztek, hogy esetükben még helytálló információ is megalapozhat felelősségre vonást megtévesztő tevékenységért. Nem állapítható meg kapcsolat az említett elemek és a hamis információ között az irányelvben. Ráadásul, ha az Fttv. kapcsán úgy értelmezzük, hogy a valótlan információnak a taxatív felsorolás tényezőire kell vonatkoznia, akkor leszűkítjük az információk lehetséges körét (a listára) és ez sérti a UCP irányelvet.

2009. november 20.-án hozott határozatában a Versenytanács idézte egy korábbi végzésében foglaltakat, amikor ismertette véleményét a megtévesztés vonatkozásában. Álláspontja értelmében a kereskedelmi kommunikáció akkor

³⁵⁷ E felsorolás nem azonos az irányelvben találhatóval, így pl. a lista – összhangban a vásárlásra való felhívás Fttv.-beli fogalmával (lásd 1.4. al-fejezet) – tartalmazza az áru díját is, vagy pl. az adókedvezményt is, noha ezek a UCP irányelvben nem szerepelnek.

Mivel több elemet tartalmaz, így ez szigorúbb szabályozást jelent a UCP irányelvhez képest, sértve ezzel a maximum harmonizációból fakadó tilalmat.

2008. évi XLVII. törvény 6.§ (1) bek. c), d) pont

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek.

³⁵⁸ Dr. Balogh – Dr. Kaszainé dr. Mezey – Dr. Pázmándi – Dr. Zavodnyik: i. m. 143., 144. p.

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indokolás 77. p.

³⁵⁹ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek.

*alkalmas a fogyasztók megtévesztésére, ha - a benne megfogalmazott állítások valótlanúságára figyelemmel – őket tévedésbe ejtheti vagy tévedésben tarthatja, illetve ha a kereskedelmi kommunikációban szereplő információk kellő alapot adhatnak ahhoz, hogy a fogyasztóban téves képzetek alakuljanak ki az adott áru tartalmáról, lényeges tulajdonságairól, vagy az áru igénybevételének feltételeiről.*³⁶⁰ *Vagyis megtévesztés megvalósulhat tévedésbe ejtés és tévedésben tartás által is.*

A UCP irányelvben a megtévesztő tevékenységeket elsősorban az információkkal kapcsolatban definiálja az irányelv, de a második fordulat esetében már csak az alapvető fogalombeli eredményt találjuk („olyan üzleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg”) mint fogalmi elemet, azzal, hogy az adott gyakorlatnak magában kell foglalnia még két elem közül (legalább) egyet. Az egyik elem: „a termék marketingje, ideértve az összehasonlító reklámot, amely annak bármely más termékkel, védjeggyel, kereskedelmi névvel vagy egy versenytárs bármely más megkülönböztető jelzésével történő összetévesztését eredményezi.”³⁶¹

Az Fttv.-ben ez az elem a következő:

*„az a kereskedelmi gyakorlat, amely más vállalkozással, illetve annak cégnevével, árujával, árujelzőjével vagy egyéb megjelölésével való összetévesztésre vezethet,”*³⁶²

Az Fttv. a megtévesztő mulasztás megállapításánál feltételül szabja – a tényszerű körülmények mellett - a kommunikáció eszköze korlátainak figyelembe vételét.³⁶³ Ez az alapja a lehetséges felelősségre vonásnak (megtévesztő mulasztásért), mivel „(...) kereskedelmi gyakorlat hiányosságai csak oly mértékben értékelendők megtévesztő mulasztásnak, amennyiben a kommunikáció eszközének korlátai nem képezik objektív akadályát a teljesebb tájékoztatásnak.”³⁶⁴ Ugyanakkor az Fttv. a vállalkozásra hárítja a szóban forgó korlátok figyelemmel kísérését mikor leszögezi, hogy a megtévesztő

³⁶⁰ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyiratszám: Vj-066-034/2009.

52. pont

³⁶¹ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (2) bek. a) pont

³⁶² 2008. évi XLVII. törvény 6.§ (2) bek. a) pont

³⁶³ „Megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely

a) – *figyelembe véve* valamennyi tényszerű körülményt, továbbá a kommunikáció eszközének korlátait – az adott helyzetben a fogyasztó tájékozott üzleti döntéséhez szükséges és ezért jelentős információt elhallgat, elrejt, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, vagy nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki, és

b) ezáltal a fogyasztót olyan üzleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas.”

2008. évi XLVII. törvény 7.§ (1) bek.

³⁶⁴ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 77. p.

*mulasztás megítélésénél figyelembe kell venni az akadályokat és minden olyan intézkedést is, amelyet a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója annak érdekében tett, hogy az információt más módon eljuttassa a fogyasztókhoz.*³⁶⁵

A mulasztás meghatározását követően mind a UCP irányelv, mind az Fttv. felsorolja, hogy mikre vonatkozó információk minősülnek jelentősnek vásárlásra való felhívás esetén. Az Fttv. listájából több elem (pl. felmondási jog, az árunak megfelelő mérték) hiányzik, ezeket mindenképpen pótolni kell.³⁶⁶

2.5. Az agresszív gyakorlatok és a generálklauzula

a) Az agresszív gyakorlatok: korábban (lásd IV. fejezet, 3.2. al-fejezet) már volt szó arról, hogy a holland jogalkotó az agresszív gyakorlatok meghatározása során a „jelentősen korlátozza az átlagfogyasztónak (...)” kitétellel élt, míg a UCP irányelvben „jelentősen rontja” szerepel. A magyar jogalkotó szintén elkövette ezt a hibát. Vagyis, míg a UCP irányelv (eredeti szövege) szerint:

„Agresszívnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely (...) zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását is –, illetve nem megengedett befolyásolás útján *ténylegesen vagy valószínűsíthetően jelentősen rontja* az átlagfogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási szabadságát vagy magatartását, s ezáltal *ténylegesen vagy valószínűsíthetően* az átlagfogyasztót olyan üzleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna.”³⁶⁷

Ehhez képest az Fttv.:

„Agresszív az a kereskedelmi gyakorlat, amely (...) pszichés vagy fizikai nyomásgyakorlással – akár a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása, akár a fogyasztó zavarása révén – az adott helyzetben *jelentősen korlátozza vagy alkalmas arra, hogy jelentősen korlátozza* a fogyasztónak az áruval kapcsolatos választási vagy magatartási szabadságát, illetve lehetőségét a tájékozott döntés meghozatalára és ezáltal (...)”

A probléma az ezzel a cserével, hogy a „rontja” kifejezés az adott gyakorlat negatív hatásának nagyobb mértékét sugallja (a korlátozáshoz képest), illetve jelzi a választási szabadság (vagy magatartás) negatív irányba történő módosítását, míg a

³⁶⁵ 2008. évi XLVII. törvény 7.§ (2) bek.

³⁶⁶ 2008. évi XLVII. törvény 7.§ (5) bek.

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (4) bek.

³⁶⁷ 2005/29/EC Directive Chapter 2 Section 2 Article 8

„korlátozás” csak a lehetőségek számának csökkentését sugallja. Ennek pedig az a következménye, hogy az Fttv. értelmében szűkebb az agresszív gyakorlatok miatt felelősségre vonható vállalkozások köre, mint a UCP irányelv alapján. Ezért is kell módosítani.

Az Fttv. rendelkezése – ahogy erről már volt szó – megfelel a UCP irányelv magyar változatának, ami hibás fordítást tartalmaz, mivel az irányelv angol változatában az „impair” szó szerepel, ami „rontást” és nem „korlátozást” jelent.³⁶⁸

Az agresszív gyakorlatokról szóló rendelkezések hiányosak és nem azonosak az irányelvben foglaltakkal. A fent idézett rendelkezések alapján látható, hogy az Fttv.-ben nem szerepel a zaklatás, a kényszerítés és a fizikai erőszak alkalmazása, a nem megengedett befolyásolás fogalma – amit itt fejt ki a törvény – pedig szintén hibás.³⁶⁹

Mivel a zaklatás, kényszerítés és a fizikai erőszak nem fogalmi elemek, így az Fttv. nem is tartalmazza a UCP irányelv az említettek és a nem megengedett befolyásolás alkalmazásának megállapítására szolgáló rendelkezéseit, bár ez utóbbi szerepel a törvényben. E rendelkezések pótlása azért is szükséges, mert az irányelv alkotói eleve nem határozták meg az Fttv.-ből kimaradó fogalmakat, így azok értelmezése a tagállamokra maradt, utat nyitva ezzel az eltérő tagállami gyakorlatoknak (lásd II. fejezet, 1.4. al-alfejezet). A szóban forgó rendelkezések pedig segítséget nyújtanának az agresszív gyakorlatok megítéléséhez, az említett fogalmak kapcsán (illetve az Fttv. vonatkozásában csak a nem megengedett befolyásolás kapcsán).

b) *Generálklauzula:* az Fttv. generálklauzulája tartalmazza a szakmai gondosság és a fogyasztók gazdasági magatartása jelentős torzításának fogalmait (mivel a UCP irányelvben az előbbi mellőzése, és ez utóbbi megvalósulása alapján állapítható meg egy kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellege).

³⁶⁸ 2008. évi XLVII. törvény 8.§ (1) bek.

2005/29/EC Directive Chapter 2 Section 2 Article 8

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 2. szakasz 8. cikk

³⁶⁹ A UCP irányelv alapján a nem megengedett befolyásolás: „a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása nyomásgyakorlásra, akár fizikai erőszak alkalmazása vagy azzal való fenyegetés nélkül oly módon, amely jelentősen korlátozza a fogyasztónak a tájékozott döntés meghozatalára való képességét” Az Fttv.-ben: „pszichés vagy fizikai nyomásgyakorlással – akár a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása, akár a fogyasztó zavarása révén”

A magyar meghatározásból hiányzik a fizikai erőszak alkalmazása, vagy azzal való fenyegetés hiánya. 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk j) pont

A szakmai gondosság magyar fogalmában a szakismeret ésszerűen elvárható szintje az egyik, és a jóhiszeműség és tisztesség alapelvének megfelelően elvárható gondosság a másik fogalmi elem. Ugyanakkor a UCP irányelvben az ésszerűen elvárható szint mind a szakismeret, mind a gondosság kapcsán követelmény, akárcsak a jóhiszeműség alapelvének való megfelelés (illetve és/vagy a becsületes piaci gyakorlatnak való megfelelés is feltétel).³⁷⁰ *A magyar jogalkotó tehát szétválasztotta a viszonyítási szempontokat, ami miatt a fogalom nem azonos az irányelvel és módosítani kell.*

*A szakmai gondosság gyakorlati megítélése nem egyszerű. Egyrészt – ahogy Zavodnyik József és Balogh Virág a fogalom kapcsán megjegyzik - a szakmai gondosság viszonyítási alapját a tisztességes kereskedelmi gyakorlatok képezik. Vagyis nem fogadható el szakmai gondosság tanúsításának, ha egy vállalkozás arra hivatkozik, hogy Ő az adott piaci szektorban elterjedt, általánosnak tekinthető kereskedelmi gyakorlatnak megfelelően járt el. Másrészt, az ésszerűen elvárható szintű szakismeret esetében mindig az adott ügy elbírálása során kell arról döntenie a jogalkalmazónak, hogy az adott vállalkozástól milyen szint várható el, és hogy ennek eleget tett-e.*³⁷¹ A jóhiszeműség és a tisztesség viszont objektív mércék.³⁷²

A fogyasztói magatartás torzításánál a UCP irányelv a lehetőséget is tartalmazza [„a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja (...)”]³⁷³ és véleményem szerint kifejezetten az Fttv. pozitív elemének tekinthető, hogy a jogalkotó ezt a lehetőséget külön kiemelte a fogalom végén [„(...) vagy erre alkalmas”].³⁷⁴ Ezzel ugyanis nyomatékosította, hogy „(...) a tisztességtelenség megállapításához

³⁷⁰ UCP irányelvben: „a szakismeret és a gondosság azon szintje, amelynek gyakorlása ésszerűen elvárható a kereskedőtől a fogyasztóval szemben, a becsületes piaci gyakorlatnak és/vagy a jóhiszeműség általános alapelvének megfelelően, a kereskedő tevékenységi körében”

Az Fttv.-ben: „(...) az ésszerűen elvárható szintű szakismerettel, illetve nem a jóhiszeműség és tisztesség alapelvének megfelelően elvárható gondossággal jár el”

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk h) pont

2008. évi XLVII. törvény 3.§ (2) bek. a)

³⁷¹ Ráadásul, a szakismeretnek „(...) legalább olyan szintűnek kell lennie, hogy a vállalkozás a jogszabályi előírásoknak megfelelő minőségben, a szerződösszegés eseteinek megvalósulását elkerülve teljesítsen a fogyasztó irányában, s legalább az ehhez szükséges szakismerettel bírjon.”

Dr. Balogh – Dr. Kaszainé dr. Mezey – Dr. Pázmándi – Dr. Zavodnyik: i. m. 190-192. p.

³⁷² „a vállalkozásnak (...) úgy kell eljárnia, (...) annak megfelelően, ahogy egy jóhiszemű és tisztességes vállalkozás az adott helyzetben eljárna.”

Uo. 193. p.

³⁷³ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 5. cikk (2) bek. b) pont

³⁷⁴ *A fogyasztói magatartás torzításának megfogalmazása azonos a UCP irányelvi fogalommal.* 2008. évi XLVII. törvény 3.§ (2) bek. b)

nem szükséges annak bizonyítása, hogy a fogyasztói magatartás torzítása (...) ténylegesen megtörtént, *elegendő az erre való alkalmasság.*”³⁷⁵

2011. október 11.-én kelt határozatában a GVH Versenytanácsa először állapította meg jogsértést a generálklauzulára alapozva. A határozat tárgyát képező ügyben az Aldi Magyarország Élelmiszer Bt. több száz esetben alkalmazta a „magyar minőség” megjelölést az általa forgalmazott termékek kapcsán. Ugyanakkor az Aldi nem ismerte a szóban forgó termékek gyártóját, termelőjét, bár állítólag – és erre hivatkozott is – amely termékeknél tudta, hogy az alapanyagaik teljesen, vagy jelentős részben külföldről származnak, azoknál nem alkalmazta a megjelölést.

A Versenytanács megállapította, hogy az Aldi nem ellenőrzi rendszeresen az alapanyagok magyar származását. A Versenytanács szerint a szakmai gondosság követelményébe beletartozik, hogy a „magyar minőség” jelzés alkalmazása egy előzetesen rögzített, az egész szervezetre kiterjedően következetesen alkalmazott követelményrendszer alapján történjen. Mivel ez nem valósult meg, az Aldi megvalósította az Fttv. generálklauzulájának első feltételét, vagyis a szakmai gondosság követelményével ellentétesen járt el.

A fogyasztói magatartás torzítása (a második feltétel) pedig azért valósult meg, mert az Aldi hosszabb ideje szükségesnek tartotta a jelzés kiterjedt alkalmazását (fogyasztói döntés befolyásolására való alkalmasság), és Ő maga is elismerte, hogy egy ilyen jelzés alkalmazása a termék gyártóinak versenyelőnyt jelent.³⁷⁶

2.6. Példák a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatából – esetek a reklámokkal kapcsolatban

a) *Reklám, marketing:* a megtévesztő tevékenység második esetében már volt szó arról, hogy az adott gyakorlatnak magában kell foglalnia még két elem közül (legalább) egyet, és hogy ezek közül az egyik „a termék marketingje – ideértve az

³⁷⁵ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indoklás 75. p.

³⁷⁶ Ez az ügy azért is jelentős, mert egyike azoknak az eseteknek, melyek egy új ügýtípust testesítenek meg – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok csoportján belül - a GVH gyakorlatában: a reklámozott termék magyar minőségéről való tájékoztatás helytállóságával kapcsolatos esetek.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj/008-020/2011. számú határozata

5.;11./h), j), m); 30.; 37. ; 39. pont

Miskolczi Bodnár Péter: Termékek „magyarként” való reklámozásának jogi kérdései. *Versenytükrök*, VII. évf. 2. sz. 2011. 25-35.p., 25., 33. p.

összehasonlító reklámot, amely (...)”³⁷⁷ A marketing és az összehasonlító reklám hiányzik az Fttv.-ből (lásd 2.4. al-alfejezet).³⁷⁸

Ugyanakkor ez a hiány a gyakorlatban nem jelent problémát, hiszen az összehasonlító reklámra vonatkozó szabályok a Grtv.-ben találhatóak meg, és csak akkor alkalmazandók az Fttv. rendelkezései, ha az összehasonlító reklám egyúttal a fogyasztókat meg is téveszti. Ekkor viszont ez utóbbi törvény elsőbbséget élvez az előbbivel szemben Ezt Pázmándi Kinga is megfogalmazta akkor, mikor leszögezte, hogy az összehasonlítás két esete közül „A nem polarizált összehasonlítás mint jogsértés szinte kizárólag a fogyasztók megtévesztéseként merül fel, tehát a versenyjogi fogyasztóvédelem területéhez tartozik.”³⁷⁹ Vagyis ilyen esetben az Fttv. alkalmazására kerül sor, hiszen a Grtv.-nek nem feladata a fogyasztók védelme.

A fent említett hiány továbbá azért sem jelent problémát, mert a kereskedelmi gyakorlat fogalma alapján e kategóriába tartozik a reklám és a marketing is. Tehát, ha a marketing vagy az összehasonlító reklám eredményezné az összetévesztést, így is az Fttv. hatálya alá tartoznának, illetve a Grtv. (összehasonlító reklámra) vonatkozó szabályaihoz képest az Fttv. rendelkezései elsőbbséget élveznek (a fenti gondolatmenet alapján), így ilyen esetben nem merülne fel alkalmazási nehézség.

b) A gyakorlatban: Az Fttv. hatálybalépése után a reklámfelügyeleti szerv az NFH maradt, a megtévesztő és az összehasonlító reklámokon kívüli reklámokkal kapcsolatos korlátozások és tilalmak megsértése miatt jár el.³⁸⁰

A megtévesztő reklámokkal és az összehasonlító reklámokkal kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén, illetve e rendelkezésekbe ütköző magatartásra ösztönző magatartási kódex esetén a GVH, vagy a bíróság jár el.

³⁷⁷ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (2) bek. a) pont

³⁷⁸ Az Fttv. nem határozza meg sem a reklámot, sem a marketinget, hanem előbbi kapcsán a Grtv.-ben található fogalmat rendeli alkalmazni (mely törvény pedig az MCA irányelv rendelkezéseit vette át). Meghatározza viszont (a UCP irányelvvel ellentétben) a kereskedelmi kommunikációt: „a vállalkozás önálló foglalkozásával vagy gazdasági tevékenységével közvetlenül összefüggésben történő információközlés, függetlenül annak megjelenési módjától, eszközétől”

A kereskedelmi kommunikáció definiálását a jogalkotó egyrészt az Fttv. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazása, másrészt az egyes ágazati jogszabályokban található tájékoztatási normáknak az Fttv.-vel összhangban történő vonatkoztatásának biztosítása érdekében tartotta szükségesnek.

2008. évi XLVII. törvény 2.§ e), f) pont

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indokolás 75. p.

³⁷⁹ A nem polarizált összehasonlítás mellett a másik eset a szűkebb értelemben vett összehasonlítás, ami a versenytárs sérelmével jár.

Dr. Balogh – Dr. Kaszainé dr. Mezey – Dr. Pázmándi – Dr. Zavodnyik: i. m. 311. p.

³⁸⁰ 2008. évi XLVIII. törvény 24.§ (1) bek.

Ezen belül a GVH jogosult megállapítani, hogy az adott reklám sérti-e a megtévesztő reklámok³⁸¹ tilalmára vonatkozó rendelkezéseket, illetve, hogy sérti-e az összehasonlító reklámok tilalmainak második csoportjába tartozó tilalmak (valójában ezek inkább kötelező jellegű előírások, melyeknek meg kell felelni) bármelyikét. Ezeken túl a GVH jogosult megállapítani,³⁸² hogy a magatartási kódex a felsorolt rendelkezésekbe ütköző magatartásra ösztönöz-e.³⁸³

A GVH Versenytanácsa 2009. július 16.-án végzést bocsátott ki, melyben az összehasonlító reklámok kapcsán hangsúlyozta, hogy azok alapvetően hasznosak, mivel kiemelkedő jelentőséggel bírnak a tájékoztatás terén, és a fogyasztók számára kedvezően befolyásolhatják a piaci folyamatokat. A megtévesztő reklámok vonatkozásában kifejtette, hogy a nyereség és vagyonszerzés céljából gazdasági tevékenységet folytató vállalkozás felé támasztott azon követelmény, hogy a részéről a fogyasztók felé nyújtott tájékoztatások igazak és pontosak legyenek, alapvető.

Azon fogyasztó kapcsán, aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el (vagyis akinek a magatartását figyelembe kell venni a kereskedelmi gyakorlatok megítélése során), a GVH Versenytanácsa - Elvi Állásfoglalásaiban³⁸⁴ - leszögezte, hogy ezen kitételeknek azon fogyasztók is eleget tesznek, akik nem kételkednek a reklámok valóságtartalmában, mivel nem kötelességük ellenőrizni az információk helytállóságát.

Ez a megállapítás megjelenik a fenti végzésben is: a vállalkozás nem alapozhat arra az elvárásra, hogy a fogyasztó kötelessége ellenőrizni, hogy a reklám állítása megfelel-e a valóságnak, mivel ekkor a fogyasztóra hárulna a jogsértő magatartás elhárításának terhe, illetve ebből az elvárásból az is következne, hogy a fogyasztónak eleve kételkednie kellene a reklámok tartalmában.

³⁸¹ Mármost a Grtv.-beli megtévesztő reklámok, tehát a B2B viszonyokban alkalmazottak.

³⁸² 2008. évi XLVIII. törvény 13.§ (2) bek., 24.§ (2), (3) bek.

³⁸³ Pribula László – a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának docense - felvetette, hogy a jogalkotó megoldhatta volna úgy, hogy: a reklámfelügyeleti szerv az NFH lenne minden olyan esetben, mikor a reklámtevékenység a fogyasztók döntéseit érinti/befolyásolja; a bíróság járna el, ha a reklámtevékenység a versenytársak döntéseit érinti; illetve a GVH járna el, ha a reklámtevékenység az üzletfelek döntéseit érinti. A javaslat felvetője ugyanakkor leszögezte, hogy ez nem egy megvalósítható terv, mivel a reklámtevékenységeket ennyire élesen nem lehet megkülönböztetni.

Pribula László: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat és a reklám - a szabályozási koncepció megváltozása. *Gazdaság és jog*, 17. évf. 4. sz. 2009. 7-11.p., 11. p.

³⁸⁴ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Elvi Állásfoglalásai 2010.

<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/1391133F8C04A1496.pdf> [2010.08.18.]

A Versenytanács szerint³⁸⁵ *ez az elvárás a tisztességes verseny egyik alapelemét, a bizalmat kérdőjelezné meg.*³⁸⁶

2009. július 14.-én hozott határozatában a Versenytanács ugyanakkor a vállalkozások „védelmében” hozzáfűzte a fentiekhez, hogy *nem várható el, hogy valamennyi, termékre vonatkozó információ feltüntetésre kerüljön a reklámban*, mert ez túlzott mennyiségű, értelmezhetetlen információtömeget eredményezne. Ugyanakkor bármely megjelenített adatnak pontosnak kell lennie.³⁸⁷

Egy későbbi – korábban már említett - határozatában a testület ehhez hozzáfűzte, hogy *a reklám egészét, összhatását kell vizsgálni, nem pedig az egyes részeit.*³⁸⁸

Egy súlyos hiba figyelhető meg a Grtv. eljárásjogi rendelkezéseiben: az eljáró hatóság, illetve a bíróság – 2008 szeptembere (az Fttv. hatálybalépése) után - a még közzé nem tett reklám közzétételét megtilthatta, ha megállapította, hogy a reklám - közzététele esetén - a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe ütközött (a közzététel megtiltása mellett bírság kiszabásának nem volt helye).

Ez a tiltás elrendelhető volt akkor is, ha az eljáró versenytanács végzésében ideiglenes intézkedéssel megtiltotta a Tpvt. rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatását, illetve elrendelte a Tpvt. rendelkezéseibe ütköző állapot megszüntetését, ha erre - az érdekeltek jogi vagy gazdasági érdekeinek védelme, valamint a gazdasági verseny kialakulásának, fenntartásának vagy fejlesztésének veszélyeztetése miatt - halaszthatatlanul szükség volt.³⁸⁹

A tilalom már nem szerepel a Grtv.-ben, viszont az még jelenleg is utal az alkalmazásának lehetőségére. Mivel egy már nem létező szakaszciklról van szó, ezért *ezt az utalást mindenképpen törölni kell a törvényből.*³⁹⁰

³⁸⁵ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-139/2008/33. számú végzése 74., 78-80., 92. pont

³⁸⁶ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Elvi Állásfoglalásai 2010. 4.2. pont

³⁸⁷ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-24-17/2009. számú határozata 21. pont

³⁸⁸ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyiratszám: Vj-066-034/2009. 53. pont

³⁸⁹ 2008. évi XLVIII. törvény 27.§, 30.§ (2) bek. (2008.12.01.-jén hatályos állapot)

1996. évi LVII. törvény 72.§ (1) bek. c) pont (2012.12.01.-jén hatályos állapot)

A Tpvt. jelenleg hatályos verziójában e pontban már a „valószínűsíthetően a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás” és a „valószínűsíthetően a törvénybe ütköző állapot” kifejezések szerepelnek.

³⁹⁰ 2008. évi XLVIII. törvény 30.§ (2) bek.

2.7. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

a) PSZÁF: az Fttv. értelmében a PSZÁF akkor jár el tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt, ha az érintett gyakorlat a vállalkozás olyan tevékenységével függ össze, melyet a PSZÁF-ról szóló 2010. évi CLVIII. törvény (továbbiakban: Psztv.) alapján a PSZÁF felügyel.³⁹¹ E törvény elődje a 2007. évi CXXXV. törvény volt (továbbiakban: régi Psztv.). A PSZÁF eljárására a Psztv. rendelkezései alkalmazandók.³⁹²

A PSZÁF a fogyasztókkal szemben kötelezettséget megállapító rendelkezésekbe ütköző, valamint a piacfelügyeleti eljárása során feltárt jogsértés megszüntetése érdekében határozathozatal helyett hatósági szerződést köthetett azzal az ügyféllel, aki vállalta, hogy felhagy a jogsértő magatartással és magatartását a hatósági szerződésben meghatározott módon hozza összhangba a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseivel. Ez a lehetőség később szűkült, 2010-ben már csak a fogyasztóvédelmi eljárása során feltárt jogsértés megszüntetése érdekében lehetett szerződést kötni.³⁹³ Jelenleg a Psztv. már csak „feltárt jogsértésről” beszél.³⁹⁴

A Psztv. alapján a PSZÁF – fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértése esetén (többek között) - megtilthatja a jogsértő magatartás további folytatását; elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését; határidő tűzésével a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére kötelezheti a jogsértőt; a jogszerű állapot helyreállításáig feltételhez kötheti vagy megtilthatja a jogsértéssel érintett tevékenység végzését, illetve szolgáltatás nyújtását és fogyasztóvédelmi bírságot szabhat ki.³⁹⁵

³⁹¹ 2008. évi XLVII. törvény 10.§ (2) bek.

³⁹² A PSZÁF hatósági eljárására a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) rendelkezéseit kell alkalmazni, a különös eljárási szabályokban, valamint az Fttv.-ben, a Grtv.-ben, és az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény rendelkezéseiben foglalt eltérésekkel.

2010. évi CLVIII. törvény 36.§

2008. évi XLVII. törvény 19.§ b) pont

³⁹³ 2007. évi CXXXV. törvény 33.§ (1) bek. (2008.12.08.-án hatályos állapot)

2007. évi CXXXV. törvény 48/J.§ (1) bek. (2010.11.05.-én hatályos állapot)

³⁹⁴ 2010. évi CLVIII. törvény 45.§ (1) bek.

³⁹⁵ Eredetileg az Fttv. javaslata tartalmazta – a PSZÁF-ra vonatkozó különös eljárási szabályok között – ezt a rendelkezést – és a lehetséges jogkövetkezmények közül a jogsértő magatartás folytatásának tilalmát, a jogsértő állapot megszüntetését és a bírságot is. Végül ezeket belefoglalták a Psztv.-be. A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat 24.§ (1) bek. (12. p.)

Ezekén túl megteheti, hogy a szükséges intézkedések és a jogszabályok betartására, a feltárt hiányosságok megszüntetésére hív fel³⁹⁶ (ez a régi Pszvt. 2010 végén hatályos verziójában nem szerepelt).³⁹⁷

*A PSZÁF pert indíthat³⁹⁸ a fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítése miatt (közérdekű igényérvényesítés) az ellen, akinek a Pszvt.-ben meghatározott törvények, azok végrehajtására kiadott jogszabályok, vagy a Pszvt.-ben felsorolt törvények – így pl. az Fttv. - rendelkezéseibe ütköző tevékenysége³⁹⁹ a fogyasztók széles, a jogsértés körülményei alapján meghatározható körét érinti.*⁴⁰⁰

*A 2008-as állapotokhoz képest újdonság, hogy a Pszvt.-ben jelenleg egy külön fejezet foglalkozik a fogyasztóvédelmi ellenőrzéssel.*⁴⁰¹ A vonatkozó szakasz felsorolja, hogy a PSZÁF mit ellenőriz (a felsoroltak között van az Fttv. rendelkezéseinek betartása is). *A jelenleg hatályos Pszvt. megerősítette a PSZÁF fogyasztóvédelmi szerepkörét*⁴⁰² – a már említett, fogyasztóvédelmi ellenőrzésről szóló fejezettel és a közérdekű igényérvényesítés szabályain túl - *a következőkkel:*

- a felügyeleti biztos intézményének részletes szabályozásával: biztos csak a Pszvt.-ben felsorolt törvények hatálya alá tartozó szervezetek felszámolását végző, a PSZÁF által létrehozott nonprofit gazdasági társaság lehet, mely a Pszvt.-ben

³⁹⁶ 2010. évi CLVIII. törvény 71.§ (1) bek.

³⁹⁷ 2007. évi CXXXV. törvény 48/H.§ (1) bek. (2010.11.05.-én hatályos állapot)

³⁹⁸ Létezett egy olyan rendelkezés is, hogy a perindítás csak akkor volt lehetséges, ha a PSZÁF az adott jogsértés miatt eljárását már megindította. A hatályos Pszvt.-ben ez már nem szerepel.

A GVH közérdekű igényérvényesítési eljárására nézve viszont mai napi alkalmazandó ez a szabály.

2007. évi CXXXV. törvény 56.§ (2) bek. (2010.11.05.-én hatályos állapot)

1996. évi LVII. törvény 92.§ (2) bek.

³⁹⁹ Továbbá per indítható az ellen is, akinek tevékenységével kapcsolatban felmerül a Ptk. szerinti tisztességtelen általános szerződési feltétel alkalmazása (ez 2010-ben még nem létezett).

2010. évi CLVIII. törvény 116.§ (1) bek.

2007. évi CXXXV. törvény 56.§ (1) bek. (2010.11.05.-én hatályos állapot)

⁴⁰⁰ 2008-ban kilenc ügyben merült fel az Fttv. megsértésének gyanúja. Tizenegy vizsgálat indult, de csak egy esetben került sor bírság kiszabására, hat esetben a PSZÁF felhívta a feleket a rendelkezések betartására, négy esetben pedig intézkedésre nem került sor, mivel a szabálysértés csekély súlyú volt. *2009-ben a PSZÁF célul tűzte ki a pénzügyi kultúra terjesztésében vállalt szerepének növelését, mivel a gazdaságban bekövetkezett problémák miatt valószínűnek tartotta, hogy növekedni fog a törvénszegések és a fogyasztók megtévesztésének száma.*

Éves jelentés 2008 68. p.

http://www.pszaf.hu/data/cms1967442/pszaf_eves_2008_nyomtatasa.pdf [2010.11.05.]

Éves jelentés 2009 21. p.

http://www.pszaf.hu/data/cms2180912/pszaf_eves_2009c.pdf [2010.11.05.]

⁴⁰¹ 2010. évi CLVIII. törvény 64.§-74.§

⁴⁰² Nagy Zoltán: A pénzügyi felügyeleti tevékenység reformja az Európai Unióban és Magyarországon. *Konf. kiadvány* - XXV. microCAD International Scientific Conference (Állam- és jogtudomány szekció) Miskolc, 2011, a Miskolci Egyetem Innovációs és Technológiai Transzfer Centruma 7-15. p., 11. p.

felsorolt törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeit, illetve a fogyasztók érdekeit védve jár el,⁴⁰³

- a Pénzügyi Békéltető Testülettel: feladata a fogyasztó és a Psztv.-ben felsorolt törvények hatálya alá tartozó szervezet vagy személy között – a nyújtott szolgáltatással kapcsolatban – létrejött szerződés megkötésével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezése,⁴⁰⁴

- a Psztv. hatálybalépésével módosult a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: Hpt.), ami így előírja, hogy a pénzügyi intézmény, a pénzforgalmi intézmény és az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény köteles fogyasztóvédelmi ügyekben fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartót⁴⁰⁵ kijelölni, és a PSZÁF-nak tizenöt napon belül a felelős személyét, illetve annak változását írásban bejelenteni,⁴⁰⁶

- a PSZÁF több programot tett közzé honlapján (pl. hitel- és lízingtermék-választó program, betét- és megtakarítás-kereső program) melyek segítik a fogyasztókat pénzügyi döntéseik meghozatalában.⁴⁰⁷

b) *PSZÁF – önszabályozás*: érdemes megemlíteni, *míg a UCP irányelv pusztán közvetve utal arra a tilalomra, mely szerint magatartási kódex nem ösztönözhet tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra,*⁴⁰⁸ *addig az Fttv. ezt a tilalmat kifejezetten rögzíti.*⁴⁰⁹ A felelősségi szabályok között pedig megtaláljuk a *következményt* is: „(...) megsértéséért a magatartási kódexet kidolgozó, a kódex felülvizsgálataért, illetve a magukat a kódexnek alávető vállalkozások általi betartásának ellenőrzéséért felelős személy vagy személyek felelősek.”⁴¹⁰

A rendelkezések – a jogalkotó alapján - egyrészt az önszabályozás növekvő szerepének elismerését, másrészt a preventív fellépés lehetőségének megteremtését

⁴⁰³ 2010. évi CLVIII. törvény 48.§ (2) bek.

⁴⁰⁴ 2010. évi CLVIII. törvény 78.§ (1) bek.

⁴⁰⁵ „A panaszok zökkenőmentes, hatékony és ügyfélbarát elintézését szolgálja a fogyasztóvédelmi felelős bevezetése. Gyakorlatilag minden pénzügyi közvetítő köteles fogyasztóvédelmi felelőst kijelölni a panaszkezelés intézése céljából a jövőben.”

Nagy: i. m. 12. p.

⁴⁰⁶ 1996. évi CXII. törvény 215/B.§ (15) bek.

2010. évi CLVIII. törvény 125.§ (3) bek.

⁴⁰⁷ dr. Váci Tímea: Előterben a pénzügyi fogyasztóvédelem. *Adó*, 25. évf. 9. sz. 2011. 73-76. p., 73. p.

⁴⁰⁸ Az irányelv a jogorvoslatok kapcsán rögzíti, hogy a tagállamok dönthetik el, hogy a jogorvoslati eszközök alkalmazhatók-e a magatartási kódex felelőssével szemben, amennyiben az adott kódex a jogi előírások be nem tartására ösztönöz.

2005/29/EK irányelv 4. fejezet 11. cikk (1) bek.

⁴⁰⁹ „Magatartási kódex nem ösztönözhet tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra.”

2008. évi XLVII. törvény 5.§

⁴¹⁰ 2008. évi XLVII. törvény 9.§ (4) bek.

szolgálják (a kódexért felelős személyeket már azelőtt felelősségre lehet vonni, hogy az ösztönzött vállalkozások megvalósítanak az adott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot).⁴¹¹

Az Fttv. önszabályozást támogató jellegére bizonyíték az is, hogy a törvény Preambulumában a jogalkotó jelzi: „Az Országgyűlés (...) a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat felszámolását célzó *szakmai önszabályozás gyakorlatának jelentőségét elismerve és e célból az önszabályozás keretében létrehozott magatartási kódexek betartásának ellenőrzését megerősítve*, a következő törvényt alkotja.”⁴¹²

Az önszabályozásra való törekvés gyakorlati megvalósulására példaként hozható, hogy a *PSZÁF, a GVH, a Bankszövetség és a Kormány közösen kidolgozott egy Magatartási Kódexet (továbbiakban: Kódex)*, „*a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról*” címmel. A *Kódexet 2009. szeptember 16.-án írták alá.*

A Kódex szabályainak betartásáért a PSZÁF felelős,⁴¹³ az Fttv. értelmében ráadásul *a Kódexben foglaltak be nem tartása megtévesztő kereskedelmi gyakorlatnak/tevékenységnek minősül*, ha ezek betartására az adott fél – igazolható módon – kötelezettséget vállalt, és a kereskedelmi gyakorlat keretében utal a kódexnek való alávetettségére, és mindezekkel a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készteti, melyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas a fél magatartása.⁴¹⁴

2.8. Egyéb fórumok

Bár az Fttv. alapján a három említett szerv jár el, de *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat egyéb fórumok (bírság, békéltető testület) is elbírálhatják*. Mivel a bírósági eljárás lehetősége mindig adott az Fttv. alapján folyó eljárás mellett, a

⁴¹¹ A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat Részletes indokolás 77. p.

⁴¹² 2008. évi XLVII. törvény Preambulum

⁴¹³ Védelem a hiteleknek – A pénzügyi szervezetek képviselői aláírták a banki magatartáskódexet <http://www.jogiforum.hu/hirek/21640#axzz10dfzeKm1> [2010.09.26.]

Magatartási kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról http://www.pszaf.hu/data/cms2043084/magatartasi_kodex.pdf [2010.11.05.]

⁴¹⁴ Ez a megtévesztő tevékenység második esetében foglalt elemek közül a második. Az elsőről már volt szó (lásd 2.4. al-alféjezet).
2008. évi XLVII. törvény 6.§ (2) bek. b) pont

békéltető testületek célja pedig az eljárások megelőzése, így *e két fórum is lehet elsődlegesen eljáró szerv.*

a) *Bíróság:* az Fttv. szabályai értelmében a törvény szerinti eljárás lefolytatása nem zárja ki, hogy a sérelmet szenvedett fél a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségére alapított polgári jogi igényét közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse. Az Fgytv. hasonló rendelkezést tartalmaz, mikor azt írja, hogy *a békéltető testület eljárása nem érinti a fogyasztó – az igények bírósági úton való érvényesítésére vonatkozó - jogát.*⁴¹⁵ Továbbá a Grtv. is leszögezi, hogy az eljárás lefolytatása nem zárja ki a sérelmet szenvedett fél – a Grtv. rendelkezéseinek megsértésére alapított - polgári jogi igényének bíróság előtti közvetlen igényérvényesítését.⁴¹⁶

Arról már volt szó, hogy a Grtv.-beli megtévesztő reklámokkal, és az összehasonlító reklámokkal kapcsolatos rendelkezéseket megsértő reklám esetén, illetve e rendelkezésekbe ütköző magatartásra ösztönző magatartási kódex esetén a GVH, vagy a bíróság jár el. Ezen belül *a bíróság vizsgálja, hogy az adott reklám sérti-e az összehasonlító reklámokkal kapcsolatos tilalmak első csoportjába (ezek a versenytárs ellen irányuló magatartások) tartozó tilalmak bármelyikét, illetve, hogy az adott magatartási kódex a tilalmakba ütköző magatartásra ösztönöz-e.*⁴¹⁷ Ha megnézzük, hogy a GVH milyen rendelkezésekkel kapcsolatban jár el (lásd 2.6. alfejezet), akkor megállapítható, hogy *az összehasonlító reklámok területén a pozitív követelmények kapcsán a GVH, a negatív követelmények kapcsán pedig a bíróság jár el.*⁴¹⁸

Dr. Vajda János szerint - a reklámokkal kapcsolatos gyakorlatok esetén - a reklámozók állandó problémaként említik azt a tényt, hogy *a hatóságok az átlagfogyasztó szintjénél alacsonyabb tudatossági szintet vesznek alapul a reklámállítások vizsgálatánál.* Ugyanis, az Fttv. által bevezetett átlagfogyasztó fogalom (aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el, figyelembe véve az adott kereskedelmi

⁴¹⁵ 2008. évi XLVII. törvény 15.§ (1) bek.

1997. évi CLV. törvény 34.§ (1) bek.

⁴¹⁶ 2008. évi XLVIII. törvény 24.§ (5) bek.

⁴¹⁷ 2008. évi XLVIII. törvény 13.§ (1) bek, 24.§ (2), (3) bek.

⁴¹⁸ Dr. Zavodnyik József: A megtévesztő összehasonlító reklám magyarországi gyakorlata 7. p.
http://www.mie.org.hu/eloadasok_2011_konf/Ertekek_es_kerdesek_november/ZAVODNYIK_MIE_Konf_2011_nov.pdf [2011.12.29.]

gyakorlat, illetve áru nyelvi, kulturális és szociális vonatkozásait is)⁴¹⁹ elemei fennállásának/hiányának vizsgálata helyett *a hatóságok „továbbra is a termék átlagfogyasztójának felkészültségi szintjét vizsgálják a döntéskor, amely szint megállapítása mindig mérlegelés kérdése”*.⁴²⁰

Ugyan *a UCP irányelv alkotói* - ahogy erről már volt szó korábban - nem akartak teljesen egységes átlagfogyasztó-fogalmat alkotni, de *közös kritériumokat kívántak biztosítani a nemzeti hatóságok és bíróságok számára*. Ez pedig azt jelenti, hogy *a Bíróság fogalmában lévő elemeket kötelező viszonyítási pontoknak kell tekinteni. Így a felkészültségi szint fent vázolt vizsgálata nemcsak a UCP irányelvbe, hanem az Európai Bíróság gyakorlatába is ütközik, és mindenképpen változtatni kell rajta*.

A probléma kiküszöbölésére tett fontos lépésként értékelhető, hogy *a PSZÁF elnöke* – 2011-ben 1. sz. ajánlásában – leszögezte (bár nem a reklámok kapcsán), hogy *elvárja a pénzügyi szervezetektől, hogy azok – összhangban az Fttv.-vel - az olyan fogyasztó magatartását vegyék alapul, aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el*.⁴²¹

A bíróság lehet másodfokon eljáró szerv is, pl. a békéltető testület általi eljárást követően: a fél a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül kérheti keresettel a békéltető testület döntésének hatályon kívül helyezést, a békéltető testület székhelye szerint illetékes megyei bíróságtól. A pert a békéltető testülettel szemben kell megindítani, mivel az a perben perbeli jogképességgel és cselekvőképességgel rendelkezik. A bíróság a kötelezést tartalmazó határozat⁴²² végrehajtását a fél kérelmére felfüggesztheti, de ezen kívül ítélete csak a kötelezést tartalmazó határozat, illetve ajánlás hatályon kívül helyezésére vonatkozhat.⁴²³

b) *Békéltető testület:* az eljárás megindításának feltétele, hogy a fogyasztó közvetlenül megkísérelje az érintett vállalkozással az ügy rendezését. Erre nézve a

⁴¹⁹ 2008. évi XLVII. törvény 4.§ (1) bek.

⁴²⁰ Dr. Vajda János: A reklámok tipikus hibái és azok jogi megítélése. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 4. évf. 3. sz. 2010. (szept.) 17-22. p.

⁴²¹ A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 1/2011. (IV.29.) számú ajánlása a pénzügyi szervezetek számára az általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról 4. p. http://www.pszaf.hu/data/cms2303017/fogyved_ajanlas_1_2011.pdf [2012.01.10.]

⁴²² Ha a vállalkozás a tanács - kötelezést tartalmazó - határozatát vagy a határozattal jóváhagyott egyezséget a teljesítési határidőn belül nem hajtja végre, *a fogyasztó kérheti a bíróságtól a tanács határozatának végrehajtási záradékkal történő ellátását*. A bíróság megtagadja a határozat végrehajtásának elrendelését, ha a békéltető testületnek nem volt hatásköre az eljárásra.

1997. évi CLV. törvény 34.§ (3), (5)-(7) bek.

⁴²³ Az NFH döntésével kapcsolatban is lehet fellebbezni a bírósághoz.

1997. évi CLV. törvény 49.§ (3) bek.

fogyasztó köteles nyilatkozatot tenni, melyet a békéltető testülethez benyújtott kérelme tartalmaz majd.⁴²⁴

*A vállalkozás a székhelye szerinti békéltető testületnél vagy a Magyar Kereskedelmi és Iparkamaránál írásban, visszavonásig érvényes általános alávetési nyilatkozatot tehet, amelyben vállalja, hogy a békéltető testületi eljárásnak és - egyezség hiányában - az ilyen eljárásban hozott határozatnak aláveti magát (az alávetési nyilatkozatban a vállalkozás kötelezettségvállalásának mértékét, illetve hatályát a jogvita tárgyának általa meghatározott értékében vagy más módon is korlátozhatja).*⁴²⁵

Az Fttv. hatálybalépése több változást hozott a békéltető testületek kapcsán: az Fgytv. értelmében – mivel az Fttv. miatt módosult a fogyasztó fogalma – a vállalkozások 2008 szeptembere után már nem fordulhatnak fogyasztói jogvitáikkal a békéltető testületekhez.

Ezen kívül hosszabb lett az eljárás lefolytatására rendelkezésre álló határidő: a testület kilencven napon (ez korábban hatvan nap volt) belül lefolytatja és befejezi azt (indokolt esetben ezt a határidőt a testület elnöke legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja).

*Egyéb határidők is módosultak 2008-ban, pl. a hatáskört, illetékességet meg kell vizsgálni az eljárás megindulásától számított nyolc napon belül – korábban ez három munkanap volt - illetve a meghallgatás időpontját ki kell tűzni az eljárás megindításától számított hatvan napon belüli időpontra – korábban ez harminc nap volt - valamint a határozat kézbesítésére a kihirdetéstől számított tizenöt napon belül kerül sor – ez korábban nyolc nap volt.*⁴²⁶

*A békéltető testületek szerepének fontosságát jelzi, hogy a kormány a 2007-2013-as időszakra vonatkozó fogyasztóvédelmi politikája kapcsán – egyebek mellett – kulcsfontosságúnak tekinti a békéltető testületek működtetését és fejlesztését.*⁴²⁷

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok magyar szabályozása kapcsán látható, hogy az Fttv. – de még egyéb kapcsolódó törvények, pl. a Grtv. is – számos ponton

⁴²⁴ 1997. évi CLV. törvény 27.§, 28.§ (2) bek. e) pont

⁴²⁵ 1997. évi CLV. törvény 36/C.§ (1) bek.

⁴²⁶ Stoll: i. m. A.) 5. pont

Dr. Krajcsik Szilvia: A fogyasztóvédelmi törvény változásai civil szemmel 11-13. p.

<http://www.feosz.hu/files/uplink/ksz.ppt> [2008.12.02.]

1997. évi CLV. törvény 29.§ (2), (3), 31.§ (5) bek., 33.§ (5) bek.

⁴²⁷ Dr. Horváth Sándor: A kormány III. középtávú fogyasztóvédelmi politikája (2007-2013). *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 3. évf. 1. sz. 2009. 79-84. p., 83. p.

módosításra szorul. A fogalmakat a UCP irányelv alapján kell kijavítani, a Ptk.-ban található fogyasztó-fogalmat pedig a Fttv.-ben lévő (javított) definícióhoz kell igazítani (annak érdekében, hogy jogi személy ne minősülhessen fogyasztónak).

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló rendelkezések több esetben hiányosak (lásd agresszív gyakorlatok), vagy éppen ellenkezőleg, az irányelvhez képest több elemet tartalmaznak (lásd lista a megtévesztő tevékenységnél), és így szigorúbb szabályozás valósul meg, ami tiltott. Ezeket is javítani kell, annak szem előtt tartásával, hogy az agresszív gyakorlatok esetén a UCP irányelv magyar verziója maga is korrigálásra szorul.

Átnézve az eljárási kérdéseket és az eljáró fórumok számát, megállapítható, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok meglehetősen összetett jellegű területet jelentenek, még akkor is, ha csak a B2C viszonyokban azonosíthatóak. Valószínűleg részben a reklám bevonása a gyakorlatok körébe okozta ezt az összetett jelleget, hiszen reklám esetén az MCA irányelvet, illetve a rendelkezéseit implementáló tagállami jogszabályokat is figyelembe kell venni (lásd a GVH és a bíróság eljárása reklámok esetén).

Érthető, hogy 2008-ban a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elbírálásával kapcsolatos feladatokat miért osztották szét az ismertetett szervek között. Ugyanakkor úgy vélem, hogy ez nem volt pozitív lépés a PSZÁF szempontjából. Ugyanis így olyan fogyasztóvédelmi jellegű tevékenységi köröket kapott, melyek nem illenek alaptevékenységéhez, hiszen a PSZÁF-nak korábban nem volt feladata a fogyasztók helyzetének ilyen mértékű vizsgálata - bár meg kell jegyezni, hogy az utóbbi időben főleg a PSZÁF fogyasztóvédelmi szerepének növekedése az, ami a leginkább szembetűnő a (jelenleg hatályos) Psztv. miatt.

Véleményem szerint sor kerülhetne egy olyan szerv felállítására, ami a PSZÁF – és a GVH - tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos feladatait átvinné, eljárása során pedig együttműködne az NFH-val (ami továbbra is elsődlegesen eljáró maradna). Ez kissé tehermentesítené az előbbi két szervet és a fogyasztók számára is átláthatóbbá tenné az eljárás folyamatát.

Ugyanakkor ez a terv jelenleg nem valósítható meg, mivel problémaként merülne fel, hogy az új szerv mennyire védené a jogszerűen eljáró kereskedők érdekeit, hiszen elsősorban azért alakulna meg, hogy a GVH és a PSZÁF fogyasztókat érintő feladatait vegye át, vagyis létrehozásának fő célja a fogyasztók védelme lenne (az

említett két szerv által egyébként felügyelt területek vonatkozásában). Összességében tehát félő, hogy a fogyasztók érdekeinek védelme hangsúlyosabbá válna.

Másodszor pedig problémákat vetne fel a személyi állomány kialakítása is. Természetesen ez megoldható lenne oly módon, hogy a GVH és a PSZÁF is „delegálna” személyeket, de ez akkor sem jelentené, hogy a tagok mindegyike rendelkezne olyan komplex tudással - hiszen a tagoknak verseny- és pénzügyi jogi ismertekkel is bírniuk kellene – amelynek birtoklása szükséges lenne az esetek érdemi elbírálása céljából.

VI. VÉGREHAJTÁS ÉS GYAKORLAT AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Bár a címben a „végrehajtás” szó szerepel, de ez csak a UCP irányelvben alkalmazott kifejezés követését jelenti. *Valójában e fejezet gyakorlati kérdésekkel foglalkozik.*⁴²⁸

*A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat kimerítően jellemezni a gyakorlatban való megjelenésük kapcsán, egy (vagy akár több) önálló értekezés témája lehetne. Ezt bizonyítja a Bizottság 2011 nyarán létrehozott Internetes adatbázisa*⁴²⁹ (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra nézve), ami tagállamokra lebontva tartalmazza a releváns szabályokat, *az eljáró szerveket (ezek kapcsán megállapítható, hogy nemcsak számukban, hanem jellegükben, és alaptevékenységi köreikben is különböznek egymástól, lásd Mellékletek/6., 7. táblázat), a gyakorlati eseteket és a szakirodalmat is.*⁴³⁰ A bázisban találhatóak alapján látható, hogy *az esetek száma meglehetősen magas, és témáikat tekintve is rendkívül változatosak* (ezt szem előtt tartva a kapcsolódó döntések esetében csak példák ismertetésére kerül sor).

1. A végrehajtás közös és egyes tagállami szabályai

1.1. Közös és egyes tagállami rendelkezések (eljárás/felelősség/bizonyítás)

a) Közös szabályok:

A UCP irányelv „végrehajtás” kifejezés alatt a következő témákkal foglalkozik:

- eljárás indítását/bírósághoz való fordulást lehetővé tevő jogi rendelkezésekkel,
- jogorvoslati eszközökkel,
- bíróságok vagy közigazgatási hatóságok lehetséges hatásköreivel,
- az intézkedések meghozatalának hatályával (ideiglenes/végleges),
- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megszüntetését elrendelő határozatokkal kapcsolatos kérdésekkel. Ezeken túl az irányelv szól még a

⁴²⁸ Vagyis főleg jogalkalmazással – tehát a közigazgatási jogi értelemben vett végrehajtásnak csak az egyik elemével (az operatív végrehajtással – vagyis az irányító tevékenységgel, a felügyeleti tevékenységgel és az egyéb operatív tevékenységgel - nem).

Dr. Kalas Tibor (szerk.): *Közigazgatási jog I. Magyar közigazgatási jog Általános rész I.*, 2006, Virtuóz Kiadó 32. p.

⁴²⁹ <https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.home.show> [2011.08.23.]

⁴³⁰ Több információ a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról
<http://www.jogiforum.hu/hirek/25898> [2011.08.15.]

bizonyításról és a szankciókról is.⁴³¹ Ahogy arról már volt szó, *ezeket a szabályokat a 84/450/EGK irányelvből vették át. A Bizottság szerint ez azzal az előnnyel járt, hogy így a UCP irányelv nem rótt új kötelezettségeket a tagállamokra.*⁴³²

A szóban forgó rendelkezések két alapvető csoportba sorolhatóak:

- az eljárás/felelősség/bizonyítás szabályai,
- szankciók és lehetséges intézkedések.

b) *Egyes tagállami szabályok (az eljárás/felelősség/bizonyítás szabályai):*

Lengyelországban a törvény harmadik fejezete a polgári jogi felelősségről szól. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén az a fogyasztó, akinek érdekét veszélyeztették, vagy megsértették, öt lehetőséggel rendelkezik:

- kérelmezheti a gyakorlat megszüntetését,
- kérelmezheti a gyakorlat hatásainak, következményeinek megszüntetését,
- kérelmezhet - a megfelelő tartalomra és a megfelelő formára nézve - egy nyilatkozatot,
- kérelmezheti a károk megtérítését/helyreállítását,
- kérelmezheti, hogy - megfelelő összegben – pénzt ítéljenek meg speciális szociális célra, a lengyel kultúra, nemzeti örökség vagy fogyasztóvédelem támogatásával kapcsolatban.⁴³³

A szabályok értelmében *az agresszív gyakorlat folytatója bírsággal büntetendő. Négy esetben azonban szabadságvesztés is kiszabható.*⁴³⁴

- az Argentin rendszer használata: három hónaptól öt évig terjedően,
- ugyanez alkalmazandó azzal szemben, aki olyan tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot használ, mellyel az Argentin rendszerbe bevonni kívánt fogyasztói csoportot akar létrehozni,
- amennyiben az Argentin rendszerben a vásárlások finanszírozására összegyűjtött érték nagy, az első kettő cselekmény elkövetője hat hónaptól nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő,

⁴³¹ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 11., 12., 13. cikk

⁴³² Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) 16. p. 77.

⁴³³ Act of 23 August 2007 on combating unfair commercial practices Chapter 3 Article 12 1.

⁴³⁴ Act of 23 August 2007 on combating unfair commercial practices Chapter 4 Article 15 1., Article 16

- a fenti büntetések alkalmazandóak a fenti cselekmények elkövetőivel szemben, ha az elkövetők az első vagy a második esetben említett cselekményt megvalósító kereskedő nevében, vagy javára járnak el.

Sajátos vonása a lengyel törvénynek, hogy polgári jogi és büntetőjogi felelősségi szabályokat is tartalmaz. *Úgy vélem, hogy bár a törvény így két eltérő jellegű területet kapcsol össze, de mindenképpen hasznos a jogalkalmazó számára, hogy egy törvényben találhatóak a releváns rendelkezések (és indokolt is az ugyanazon jogszabályban való elhelyezésük, hiszen az agresszív gyakorlatok és néhány feketelistás gyakorlat is büntetőjogi jellegűek).*

1.2. Egyes tagállami rendelkezések (szankciók és lehetséges intézkedések)

Görögországban a fejlesztésért felelős miniszter 1.500 és 1.000.000 euró közötti összegben szabhat ki bírságot a fogyasztóvédelmi jogszabály rendelkezéseit megsértőre. Amennyiben ugyanazt a kereskedőt több mint három alkalommal sújtják bírsággal, a bírság megduplázódhat, és a miniszter elrendelheti a vállalkozás – összes vagy egyes – tevékenységeinek felfüggesztését három hónaptól egy évig terjedő időtartamra. *A fejlesztésért felelős miniszter – közérdekből – elrendelheti az adott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat azonnali megszüntetését.* Amennyiben a kereskedő nem tesz eleget a miniszteri rendelkezésnek, adminisztratív bírsággal sújtható.

A fogyasztók kártérítési igényt tartalmazó kérelmet is benyújthatnak. Az említett kérelmek benyújthatóak egy kereskedővel, vagy kereskedők egy csoportjával szemben is, amennyiben a csoport tagjai ugyanabban a gazdasági szektorban dolgoznak. *Amennyiben a gyakorlatok még csak lehetőségek, de már most fenyegető jellegűek, a bíróság előzetesen⁴³⁵ megtilthatja azokat.*⁴³⁶

Fogyasztói szervezetek, és a fogyasztó egyénileg is – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó rendelkezések megszegése esetén, a

⁴³⁵ Annak érdekében, hogy megszüntesse a gyakorlatok hatásait, a bíróság elrendelheti döntésének közzétételét, részben, vagy egészben. Megtévesztő gyakorlatok és összehasonlító reklámok esetében helyreigazító nyilatkozat közzétételére van lehetőség.

⁴³⁶ Az előzetes intézkedés a prevencióra való törekvést jelzi, ami megjelenik a szlovák törvényben is, melynek a megelőző intézkedésekről szóló 21.§-a értelmében a felügyeleti hatóság elrendelheti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megszüntetését. A megelőző intézkedés elleni írásbeli kifogásokat három napon belül kell benyújtani. A kifogásoknak nincs halasztó hatálya. Act No. 250/2007 21§ (1) bek.

kereskedővel szemben – kérelmezhetik a jogsértés abbahagyására és eltiltására kötelezés elrendelését.⁴³⁷

Az *osztrák* UWG is tartalmazza ezt a lehetőséget. A szabályok értelmében *a vállalkozás tulajdonosával szemben kérelmezhető a jogsértés abbahagyására és eltiltására kötelezés elrendelése*, egy olyan cselekményre nézve, ami sérti – többek között – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos rendelkezéseket. *Még akkor is a tulajdonossal szemben kell fellépni, ha az adott cselekményt más végezte a tulajdonos vállalkozásának telephelyén.* Ezekben az esetekben a tulajdonos csak akkor vonható felelősségre a károkért, ha tudott a cselekményről, vagy kötelessége lett volna tudnia róla. A kötelezés iránti kérelem benyújtására nyitva álló határidő: hat hónap, attól számítva, hogy a kérelmező tudomást szerzett a jogsértésről és a jogsértő személyéről (szubjektív határidő), valamint három év – a jogsértéstől számítva (objektív határidő).⁴³⁸

Míg *Máltán* a Consumer Affairs Act-ben a feketelista az ún. Első Jegyzék, addig szerepel ezt követően egy Második Jegyzék is, mely a bírságokról szól.⁴³⁹

*A bírságok összegét eredetileg lírában is kifejezte a jogalkotó (a módosító törvényben), de jelenleg már csak az euróban kifejezett összegek szerepelnek, ezzel is elősegítve az egység érvényesülését.*⁴⁴⁰

A Második Jegyzék rendelkezései értelmében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatóval – függetlenül attól, hogy a generálklauzulát, vagy a megtévesztő, vagy az agresszív gyakorlatok tilalmát sérti-e meg – szemben kiszabható bírság alapösszege 2329.37 euró.⁴⁴¹

A tényleges bírság kiszabása során figyelembe kell venni a súlyosító körülményeket is. A Második Jegyzék a következőket említi:

- amennyiben a megvalósított gyakorlat feketelistás, a bírság alapját fel kell emelni, minimum 1747.03, maximum 4658.75 euróval,
- egyéb gyakorlatok esetén minden gyakorlatért 2329.37 euróval növelendő az alap,
- amennyiben a gyakorlat kiszolgáltató fogyasztói csoportot sért, az alapot 2329.37 euróval kell növelni,

⁴³⁷ Alexandridou: i. m. 10., 11. p.

⁴³⁸ Federal Act Against Unfair Competition of 1984 Chapter I Section 18., Section 20. (1)

⁴³⁹ Consumer Affairs Act Second Schedule

⁴⁴⁰ ACT No. II of 2008 Second Schedule

⁴⁴¹ A törvény értelmében a megjelölt összegeknél a pont utáni összeg cent, a megelőző euró, így pl. az itt található 2329.37 euró = 2329 euró és 37 cent

- ha a gyakorlat zaklatás, kényszerítés – ideértve a fizikai erőszak alkalmazását - vagy nem megengedett befolyásolás alkalmazásával jár együtt, az alap növelendő minimum 1747.03, maximum 4658.75 euróval,

- ha a gyakorlat az alapja a kereskedő tevékenységének, az alap növelendő minimum 1747.03, maximum 4658.75 euróval.

Továbbá az enyhítő körülményeket is figyelembe kell venni a bírság kiszabása során:

- amennyiben az érintett bizonyítja, hogy a gyakorlattal felhagyott az ellene folyó vizsgálatok megindításakor, az alap csökkentendő maximum húsz százalékkal,

- amennyiben az érintett bizonyítja, hogy megfelelő lépéseket tett annak érdekében, hogy csökkentse a negatív hatásokat, az alap csökkentendő maximum tíz százalékkal.

A végső bírság összege nem haladhatja meg a 46.587.47 eurót, és nem lehet kevesebb, mint 465.87 euró. Amennyiben az érintett vita nélkül kifizeti a bírságot, az – figyelembe véve a fenti szabályokat – csökkentendő maximum húsz százalékkal.⁴⁴²

2. Az Európai Unió Bíróságának döntései

2.1. A harmonizációval kapcsolatos ítéletek

A UCP irányelv maximum harmonizációs jellege azt jelenti, hogy *a tagállamok nem fogadhatnak el a rendelkezéseinél szigorúbb előírásokat*, még akkor sem, ha ezzel a fogyasztók magasabb szintű védelme valósulna meg.⁴⁴³

Ezt erősítette meg a Bíróság az ún. Total Belgium-ügyben, ami tulajdonképpen két egyesített ügyet jelent:

a) A Total Belgium a Total csoport leányvállalata (mely csoport főleg töltőállomásokon való üzemanyag értékesítésével foglalkozik). 2007 januárja óta *a Total Belgium a Total Club kártyával rendelkező vásárlók részére háromheti ingyenes segítségnyújtási szolgáltatást kínált, ha gépjárműveiket legalább 25 liternyi – vagy robogójukat legalább 10 liternyi üzemanyaggal – tankolták fel. A VTB – ami*

⁴⁴² Consumer Affairs Act Second Schedule 2., 4-7. pont

⁴⁴³ A harmonizációs jelleg problematikus következményére példaként a második fejezetben a Szlovén Köztársaság szerepelt, ami – az implementálást megelőzően - sokkal szigorúbb követelményeket támasztott az informálással kapcsolatban egyes javak, illetve egyes gazdasági szektorok vonatkozásában, mint az irányelv. Tehát e tagállam esetében - ebben a vonatkozásban – csökkent a fogyasztóvédelem szintje a UCP irányelv miatt.

egy segítségnyújtással foglalkozó vállalat – 2007 februárjában *kérelmezte a bíróságtól, hogy tiltsa el a Total Belgiumot ettől a gyakorlattól, mivel az a belga szabályozás által tiltott kapcsolt ajánlatnak minősül.*

b) A második ügy a finn Sanoma csoport azonos nevű belgiumi leányvállalata és a Galatea BVBA – ami egy fehérneműüzletet üzemeltető társaság - közötti vitáról szólt. *Előbbi* ugyanis az egyik általa kiadott magazin 2007. márciusi számához – bizonyos fehérneműüzletekben árult termékek vásárlása esetére - *kedvezményre jogosító kuponfüzetet mellékel.* A Galatea a gyakorlattól való eltiltás céljából keresetet nyújtott be, arra hivatkozva, hogy a Sanoma megsértette a belga szabályozást.

Az ügyeket az antwerpeni kereskedelmi bíróság tárgyalta, ami mindkét eset kapcsán a következő kérdést intézte az Unió Bíróságához – a UCP irányelv értelmezéséhez kapcsolódóan: „(...) az irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal *ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, mint a belga szabályozás* ami - egyes kivételektől eltekintve, az adott ügy különleges körülményeinek a figyelembe vétele nélkül - *tilt az eladó által a fogyasztónak tett mindenfajta kapcsolt ajánlatot.*”⁴⁴⁴

A Bíróság a következőket állapította meg:

- a kapcsolt ajánlat olyan kereskedelmi tevékenység, ami illeszkedik a piaci szereplő kereskedelmi stratégiájába és közvetlenül az eladásösztönzést és a piaci szereplő eladásainak növelését célozza. Ezért kereskedelmi gyakorlatnak minősül – a UCP irányelv fogalma alapján⁴⁴⁵ - és így az irányelv hatálya alá tartozik.

- a maximum harmonizáció miatt tilos a tagállami korlátozóbb rendelkezések bevezetése/alkalmazása,

- *a belga szabály tiltja a kapcsolt ajánlatot, noha ez a UCP irányelv mellékletében (a feketelistában) nem szerepel tiltott gyakorlatként. Így a nemzeti szabályozás megsérti a maximum harmonizációból eredő tilalmat.*⁴⁴⁶

c) Hasonló megállapításra jutott az EU Bírósága egy másik ügyben is.

⁴⁴⁴ VTV-VAB NV kontra TOTAL BELGIUM NV ÉS GALATEA BVBA KONTRA SANOMA MAGAZINES BELGIUM NV
<http://www.lb.hu/> [2010.12.01.]
Joined Cases C-261/07 and C-299/07 21., 23-25. pont
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62007J0261:EN:HTML>
[2010.12.01.]

⁴⁴⁵ 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk d) pont

⁴⁴⁶ VTV-VAB NV kontra TOTAL BELGIUM NV ÉS GALATEA BVBA KONTRA SANOMA MAGAZINES BELGIUM NV

A C-540/08. sz. ügy alapját az jelentette, hogy egy osztrák hírlapkiadó szavazást szervezett („az év futball játékosa”) és felhívta olvasóit, hogy csatlakozzanak a versenyhez az Interneten keresztül, vagy az újságban megjelentetett szavazó szelvény révén. A versenyben való részvétel együtt járt egy – a megválasztott játékosal elköltött – vacsora elnyerésének lehetőségével is (annak árát foglalta magában a verseny megnyerésének lehetősége). *Az osztrák jog tiltja az olyan értékesítést, melyhez bonuszt kapcsolnak.*

A Bírósághoz két kérdés érkezett:

- az osztrák jog általános tilalma megfelel a UCP irányelvnek? A Bíróság szerint nem, mivel *az eljárás során bebizonyosodott, hogy a tilalmazó rendelkezések többlet védelemet nyújtanak a fogyasztók számára, ami ellentétes a maximum harmonizációval.*

- a bonusszal együtt járó értékesítés tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak számít az irányelvbeli generálklauzula alapján (főleg azon az alapon, hogy a nyeremény lehetősége az a döntő faktor, ami a főtermék megvételéhez vezet)? A Bíróság úgy találta, hogy ez a fajta értékesítés nem ütközik a UCP irányelv generálklauzulájába.

Összességében *a Bíróság úgy döntött, hogy egy újság megvételéhez kapcsolt, versenyben való részvétel lehetősége még nem valósít meg tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot* csak azért, mert a részvétel lehetősége jelenti azt a faktort, ami rábírja a fogyasztókat az újság megvételére – legalábbis, *míg ez a megállapítás csak néhány fogyasztóra nézve igaz* (az érintettek közül).⁴⁴⁷

A fenti ügy kapcsán még a következő kérdés merült fel:

Az osztrák jog tiltja az újságokban, magazinokban megjelenő, ajándékokat (pl. a verseny megnyerését és a vacsorát) kínáló reklámokat is. Megfelel-e ez a tilalom a UCP irányelvnek?

Ez esetben ugyanis a hírlapkiadó az újság megvételétől tette függővé a versenyben való részvételt, tehát a részvételi lehetőség a vételtől függött. *Ez egyfajta kapcsolt ajánlatnak minősül az osztrák jog szerint, mely ennek valamennyi típusát tiltja* (a kapcsolt ajánlat két önálló termék, vagy szolgáltatás felajánlását jelenti, és ez egyikük értékesítési arányának növekedésével jár együtt). Ráadásul ez a tilalom

⁴⁴⁷ Can we add a bonus to the goods we have for sale so as to attract more consumers? ECJ case C-540/08 Mediaprint
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices> [2011.06.07.]

szigorú, mivel a UCP irányelvhez (az adott gyakorlat tisztességesnek tekintendő, ellenkező bizonyításig) képest teljesen ellentétes álláspontot képvisel, illetve a létező kivételek is elhanyagolható terjedelműek.

Az irányelv feketelistájában pedig nem szerepel a kapcsolt ajánlat, ezért az nem minősül minden körülmény között tisztességtelennek, hanem esetről-esetre kell döntenie róla. *Vagyis az osztrák tilalom nem felel meg a UCP irányelvnek, mivel szigorúbb annál.*⁴⁴⁸

d) A C-304/08. sz. ügyben egy német vállalat kampányában úgy kínálta termékeit, hogy azok megvásárlása során pontok gyűjtésére nyílt lehetőség. Húsz pont ellenében a vevő ingyenesen vehetett rész egy német, tizenhat lottóvállalatot magába foglaló szövetség egyes sorsolásain.

E gyakorlat ellen több jogi eljárás indult az UWG - már korábban említett – listájának 6. pontjára alapozva, melynek értelmében *különösen tisztességtelennek tekintendő – a generálklauzula értelmében* - ha egy személy a fogyasztók részvételét egy versenyben, vagy egy játékban termékek megvásárlásától, vagy szolgáltatások igénybevételétől teszi függővé, kivéve, ha a verseny, vagy a játék – természeténél fogva – kötődik a termékhez, vagy a szolgáltatáshoz.⁴⁴⁹

A UCP irányelv tilalmi rendszere alapján, minden gyakorlat tisztességtelen/tisztességes jellegét, ami nem szerepel a feketelistán, de a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló jogszabály hatálya alá tartozik, az adott eset elbírálása során kell megítélni.

Az EU Bírósága szerint azonban az UWG-beli gyakorlat, mivel a generálklauzula értelmében tisztességtelennek tekintendő, és így a jogalkalmazó nem veszi figyelembe

⁴⁴⁸ A kérdés megválaszolása előtt a Bíróság levezette, hogy az osztrák tilalomnak meg kell felelnie a UCP irányelvnek, mivel befolyásolja a fogyasztókat, és azért is, mert az irányelv rendelkezései nemcsak a fogyasztókat érintő B2C viszonyokra alkalmazandók. Alkalmazandók még azokra a gyakorlatokra is, melyek érintik/befolyásolják a versenytársakat – mint ebben az ügyben is – de továbbra is fenyegetést jelentenek a fogyasztók védelmére nézve.

Contests are fair game - opinion of AG in ECJ case Mediaprint (C-540/08)
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices> [2011.06.07.]

⁴⁴⁹ Meg kell jegyezni, hogy az eset leírásában e pont angol változata nem azonos az ebben az értekezésben korábban szereplő UWG-beli változattal. Az eset leírásában a gyakorlat szövegében „verseny” és „játék” helyett „nyereményverseny” és „lottósorsolás” szerepel.

The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 4, 6.

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV v Plus Warenhandels-gesellschaft mbH

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=ecj%20case%20c-304%20F08&source=web&cd=4&ved=0CDAQFjAD&url=http%3A%2F%2Feur-lex.europa.eu%2FLEXUriServ%2FLEXUriServ.do%3Furi%3DCELEX%3A62008CJ0304%3AEN%3AHTML&ei=sOXoTqf7GZPU4QSlk5GECQ&usq=AFQjCNG_T_z9A0wwszqWcd7l328evJV4Q&cad=rja [2011.12.14.]

*az adott kapcsolódó ügy specifikus vonásait, sérti a UCP irányelvet, és mivel szigorúbb annál, így a maximum harmonizáció követelményét is.*⁴⁵⁰

Bár természetesen ez igaz, de azért érdemes megfontolni, hogy ez, valamint a korábban ismertetett döntések hogyan hangzanak: a UCP irányelvet – melynek célja a fogyasztók védelme egy (feltételezhetően) erősebb pozícióban lévő féllel szemben – sérti, ha egy tagállam az ő rendelkezéseinél nagyobb védelmet nyújtó szabályt alkalmaz. Úgy tűnik, hogy az egység megteremtése fontosabb, mint a fogyasztók védelmének biztosítása.

Az említettekkel ellentétes irányú ítélet született Németországban, mikor a Legfelsőbb Bíróság 2010. szeptember 9.-én receptre kapható gyógyszerekkel kapcsolatban hozott döntést.

Az ügyben egy gyógyszertár 5 euróról (bonusz pontok formájában) szóló bizonylatot állított ki minden, rögzített áron kapható gyógyszer megvásárlása után. A bizonylatot a vásárlók a következő, recept nélkül kapható gyógyszer megvásárlásakor válthatták be. A felperes (egy tisztességtelen verseny ellen harcoló szervezet) meg akarta ezt szüntetni. A bíróság első fokon helyt adott a kérelemnek, másodfokon elutasították. A Legfelsőbb Bíróságnak abban a kérdésben kellett döntenie, hogy rögzített áron kapható gyógyszerek megvásárlása esetén alkalmazott „jutalmazó rendszer” sérti-e a receptre kapható gyógyszerekre vonatkozó, rögzített árról szóló alapelvet. A Legfelsőbb Bíróság szerint egyértelműen sérti (így helyt adott a felperes kérelmének).

Ennél – e téma szempontjából – érdekesebb volt az a következtetése, hogy *ez a magatartás egyben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat, mégpedig az UWG – korábban már említett – példálózó listájának 11. pontja (illetve a kereskedelmi gyakorlat UWG-beli fogalma) alapján* (ugyanis a gyakorlattal megsértett Gyógyszerárak Szabályzata - Medicines Price Regulation Ordinance - e pont szellemében tartalmazott piaci magatartást szabályozó rendelkezéseket). A 11. pont értelmében tisztességtelen, ha egy személy egy, a piaci magatartást – a piaci résztvevők érdekében - szabályozó, kötelező előírást sért meg (ez esetben ilyenek voltak pl. a Gyógyszerárak Szabályzatának egyes rendelkezései).

⁴⁵⁰ C-304/08 Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV v Plus Warenhandels-gesellschaft mbH, judgment of 14 January 2010
http://ec.europa.eu/dgs/legal_service/arrets/08c304_en.pdf [2011.12.18.]

A Legfelsőbb Bíróság emlékeztetett arra, hogy a maximum harmonizációs követelmény ellenére, e pont megtartása az implementálás után nem sértette a UCP irányelvet, mivel az kivette hatálya alól a termékek egészségi és biztonsági vonatkozásaira alkalmazandó közösségi vagy nemzeti szabályokat. A Bíróság szerint a 11. pont alkalmazása addig felel meg az irányelvnek, míg a piaci magatartást szabályozó rendelkezések a fogyasztók egészségének és biztonságának védelmére vonatkoznak.⁴⁵¹

2.2. A UCP irányelv rendelkezéseivel és a reklámokkal kapcsolatos döntések

a) A C-122/10 sz. ügyben a svéd fogyasztói ombudsman a Ving Sverige nevű utazási irodával szemben lépett fel, annak egy svéd napilapban megjelentetett reklámja miatt, amiben az iroda New York-ba hirdetett utazást, 2008 szeptembere és decembere közötti időtartamra nézve. Az ombudsman szerint az iroda nem tájékoztatta megfelelően a lehetséges ügyfeleket, jelentős információk hiányoztak, illetve a szolgáltatott információk sem voltak megfelelőek. Az ombudsman az ár kérdését emelte ki, mivel a reklámban csak a kezdő ár szerepelt, ami helyett szerinte a végleges árat kell feltüntetni, továbbá részletes adatokat kell szolgáltatni arra nézve, hogy az utazás főbb részletei (pl. az indulási idő) hogyan és milyen irányba hathatnak a kezdő árra. Összességében az ombudsman szerint az iroda megtévesztő mulasztást „valósított” meg, mivel a reklám vásárlásra való felhívás volt, és nem tartalmazta az összes, a UCP irányelvben – vásárlásra való felhívás esetére – felsorolt,⁴⁵² jelentősnek minősülő információt.

Az iroda azt állította, hogy a reklám nem minősül vásárlásra való felhívásnak, vagyis nem tartozik a UCP irányelv hatálya alá. Alternatív védekezésként – ha mégis annak minősülne a reklám - pedig azt hozta fel, hogy az árat és a termék főbb jellemzőit a kommunikációhoz használt médianak és a terméknek megfelelően

⁴⁵¹ Case detail – Germany - I ZR 193/07 (Németország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=41&articleID=> [2011.08.26.]

The Act Against Unfair Competition Chapter 1 Section 2 (1) bek. 1. pont

⁴⁵² 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 7. cikk (4) bek.

ismertették/tüntették fel (a vásárlásra való felhívás UCP irányelvbeli fogalmának⁴⁵³ megfelelően). Az eljáró svéd bíróság több kérdést is intézett a Bírósághoz:

- a UCP irányelvbeli fogalomból kiindulva, szükséges, hogy létezzen lehetőség a fogyasztó számára a vásárlásra nézve ahhoz, hogy vásárlásra való felhívásnak minősítsenek pl. egy reklámot? A Bíróság szerint nem szükséges, így az adott ügyben az utazási iroda - reklámja révén - megvalósított vásárlásra való felhívást, így eleget kell tennie a UCP irányelv előírásainak.

A Bíróság véleménye egyben kritika a UCP irányelv Egyesült Királyságbeli implementációjára nézve. A CPRs-hez és a BPRs-hez megalkotott, azok rendelkezéseinek magyarázatát tartalmazó memorandum alapján az Egyesült Királyságban az adott kereskedelmi kommunikáció csak akkor valósít meg vásárlásra való felhívást, ha lehetőséget biztosít a fogyasztónak a vásárlásra nézve. Mint láttuk, a Bíróság szerint viszont a vásárlásra való felhívás megállapításának nem feltétele a vásárlás lehetőségének fennállása/biztosítása. Tehát az Egyesült Királyságban a vásárlásra való felhívás fogalma/alkalmazási köre szűkebb, mint amit a UCP irányelv megkíván, és ezt most már az Európai Unió Bíróságának véleménye is alátámasztja.⁴⁵⁴

- az ár megjelölése (a vásárlásra való felhívás fogalmában) jelentheti a kezdő ár feltüntetését is (ez az a legalacsonyabb ár, melyen a reklámozott termék, vagy termékkategória - ha a termékek különböző verziókban kaphatóak – megvásárolható)?

A Bíróság szerint igen, vagyis a kezdő ár feltüntetésével is teljesül a fogalombeli „(...) és árát az alkalmazott kereskedelmi kommunikációs eszköznek megfelelően feltüntető (...)” kitétel.

A megállapítás egyik oka az volt, hogy a Bíróság szerint, ha a kezdő ár feltüntetése nem felelne meg a vásárlásra való felhívás UCP irányelvbeli fogalmában szereplő ár feltüntetésének, akkor a kereskedők „megmenekülnek” azon szigorúbb

⁴⁵³ „a termék tulajdonságait és árát az alkalmazott kereskedelmi kommunikációs eszköznek megfelelően feltüntető kereskedelmi kommunikáció, amely ezáltal lehetővé teszi a fogyasztó számára a vásárlást.”

2005/29/EK irányelv 1. fejezet 2. cikk i) pont

⁴⁵⁴ Explanatory Memorandum to The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 (2008 No. 1277), The Business Protection from Misleading Marketing Regulations 2008 (2008 No. 1276) 61. p.

http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2008/1277/pdfs/ukxiem_20081277_en.pdf [2011.09.26.]

ECJ rules on invitations to purchase under the Unfair Commercial Practices Directive – comment

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010J0122:EN:HTML> [2011.09.26.]

előírások teljesítésének kötelezettségétől, melyek a kezdő ár feltüntetését teszik kötelezővé, a végleges ár helyett.

- a UCP irányelvbeli említett fogalom alá tartozik az is, ha a termék tulajdonságait a termékre vonatkozó szóbeli, vagy vizuális utalással jelzik (ideértve, ha a terméket különböző formákban árulják)?

A Bíróság szerint – mivel a termékek tulajdonságaira vonatkozó információk jelentős eltéréseket mutatnak, az adott termék természetétől függően – így a nemzeti bíróságok feladata annak eldöntése, hogy – figyelembe véve a termék természetét, tulajdonságait és a kommunikációhoz használt médiumot – a fogyasztó rendelkezik-e megfelelő/elegendő információkkal ahhoz, hogy – üzleti döntés meghozatala céljából – azonosíthassa a terméket (illetve megkülönböztethesse azt más termékektől).

Szintén a nemzeti bíróságok feladata eldönteni, hogy megtévesztő mulasztás-e, ha csak a kezdő árat tüntetik fel (vagyis – a másik oldalról nézve – ha csak a kezdő árat tüntetik fel, azzal eleget tesznek a UCP irányelvben – vásárlásra való felhívás esetére – felsorolt jelentősnek minősülő információk közül az árakra vonatkozó c) pontnak?).⁴⁵⁵

b) Az Európai Unió Bíróságának egy esete (C-159/09 sz.) ahhoz kapcsolódott, amiről már volt szó az összehasonlító reklám kapcsán: erre nézve csak akkor alkalmazandók a UCP irányelv rendelkezései, ha egyúttal megtévesztő is – a fogyasztókra nézve. Ha az összehasonlító reklám nem megtévesztő, akkor megengedett az alkalmazása (MCA irányelv 4. cikk a) pont).

Egy francia újságban olyan reklámok jelentek meg, melyet a felperes megtévesztőnek vélt (mivel úgy hasonlították össze több supermarket egyes termékeinek árait, hogy nem nevesítették a márkákat, illetve nem vették figyelembe, hogy a termékek egyes jellemzőikben különbözhetnek).

A Bíróság döntésében leszögezte, hogy az összehasonlító reklám megengedhetőségére vonatkozó MCA irányelvs 4. cikk alkalmazandó élelmiszerek esetére is (mivel a megfogalmazás nem utal az ellenkezőjére, illetve az alkalmazás hiánya jelentősen leszűkítené az irányelv hatályát).

A megengedhetőséghez szükséges, hogy a reklám ne legyen megtévesztő.

A Bíróság szerint öt esetben az:

⁴⁵⁵ Musings on an invitation to purchase in ECJ case C-122/10 Ving Sverige
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices> [2011.06.07.]

- ha megtévesztő az átlagfogyasztó számára,
- ha a megtévesztő jelleg nemcsak a reklámban foglalt információkból ered, hanem a reklám összes jellemzőjéből,
- ha a mulasztás megvalósít megtévesztő reklámozást,
- ha a reklám meggyőzi a fogyasztókat arról, hogy ha mindennap rendszeresen a reklámozótól vásárolnak, pénzt takarítanak majd meg, vagy elhiteti velük, hogy a reklámozó valamennyi terméke olcsóbb, mint a versenytársáé,
- a reklámban összehasonlított termékek objektíve különböznek egymástól, és a különbségek alkalmasak arra, hogy jelentősen befolyásolják a vevők választásait.⁴⁵⁶

Véleményem szerint ezzel a Bíróság kiegészítette az MCA irányelv 4. cikkének rendelkezéseit, elősegítve a gyakorlati megítélést.

3. Példák a tagállami eljáró szervek döntéseire nézve

a) *A megtévesztő gyakorlatokkal kapcsolatos döntés:*

Görögországban⁴⁵⁷ egy 2009. december 16.-án meghozott döntés alapjául szolgáló ügyben a fogyasztó a fogyasztói ombudsmanhoz fordult, mivel egy biztosítóintézet megtagadta a gépjárművében – egy baleset miatt – keletkezett károk megtérítését, vagyis 2475 euró kifizetését. A fogyasztó azzal érvelt, hogy a szerződésük érvényes volt a baleset idején és tartalmazta a gépjárműben keletkezett saját károk megtérítését/biztosítását is.

A biztosítóintézet viszont azt állította, hogy az ő felelőssége csak arra az összegre terjed ki, ami a károk keletkezésének napján létezik. Különösen azért, mert az összegből folyamatosan levonták a biztosítási időszakokban fizetett összegeket, így a maradék jelentette a biztosítási összeget (ami így csak 321 euró volt).

A kérdés az volt, hogy elvárható-e az átlagfogyasztótól, hogy ismerje ezt a számítási módot.

Az ombudsman szerint nem (mivel ez speciális tudást igényelne), és a vonatkozó lényeges információk szolgáltatásának elmulasztása tisztességtelennek minősül

⁴⁵⁶ When comparative advertising is not misleading to consumers: ECJ case C-159/09 Lidl v Vierzon <http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices> [2011.06.07.]

⁴⁵⁷ Görögországban az ECC-NET görög szervezetéhez 2005 és 2009 között beérkezett panaszok többsége a légi utasak jogaira, a timeshare-re és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozott, utóbbiak többsége az e-kereskedelemmel volt kapcsolatos. The European Consumer Centres' Network – Fifth Anniversary Report 2005-2009 66. p. http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/5th_anniversary_report_2005-2009_en.pdf [2011.03.27.]

(megtévesztő mulasztás) és ahhoz vezet, hogy a fogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, melyet egyébként nem hozott volna meg. Javasolta a biztosítóintézetnek a hiányzó összeg megfizetését.⁴⁵⁸

b) Az agresszív gyakorlatokkal kapcsolatos döntés:

2008 februárjában az Olasz Piacvédelmi és Versenyügyi Hatóság (Autorita' Garante Della Concorrenza e Del Mercato, továbbiakban: AGCM)⁴⁵⁹ úgy döntött, hogy vizsgálatot indít két vállalat ellen, mivel azok gáz- és villamosenergia szolgáltatásaira több fogyasztói panasz is érkezett. Vizsgált (és egyben kifogásolt) gyakorlatuk négy elemből állt:

- a villamosenergia és/vagy gáz szolgáltatásának aktiválása, a fogyasztó erre irányuló rendelkezésének hiányában,
- az elállási jog gyakorlásának akadályozása,
- megtévesztő kereskedelmi kommunikációk,
- reklám kampány kialakítása, a speciális, energiával kapcsolatos ajánlatok fejlesztése céljából.

Az AGCM két kérdésben döntött:

- az energia szolgáltatások nyújtása – az erre irányuló, kifejezett rendelkezés hiányában – tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot valósít meg?
- az elállási jog gyakorlásának akadályozása tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat?

Az AGCM mindkét kérdés megítélése során az adott gyakorlatokat tisztességtelennek találta:

⁴⁵⁸ Case detail – Greece - Ombudsman of the Consumer 16th of December 2009 (Protocol No 3990) <https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=100&articleID=> [2011.08.26.]

⁴⁵⁹ Olaszországban tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok a következő hét szektorban fordulnak elő a leggyakrabban: telekommunikáció, hitelek és pénzügyek, energia, kozmetikumok, élelmiszerek, nagykereskedelem, turizmus és különféle szolgáltatások.

2007-ben az AGCM-hez 1591 panasz érkezett, ebből 855-t elutasított, mert alaptalanok voltak (54%); vagy megengedhetetlenek voltak, vagy az adott ügy kívül esett a vonatkozó szabály alkalmazási területén (29%), vagy a szolgáltatott információ nem volt elegendő egy vizsgálat megindításához (17%). Az AGCM 2007-ben 257 vizsgálatot indított. 2008 januárja és 2010 októbere között az AGCM-hez 15000 panasz érkezett, 500 vizsgálatot indított, 430 döntést hozott, és összesen több mint 67 millió euró összegű bírságot szabott ki.

Mancini: *Italian experience in implementing...* 12. p.

AGCM Annual report 2007 45. p.

<http://www.agcm.it/eng/D2114.htm> [2011.01.08.]

Guido Foglia: Types of remedies, enforcement, investigating and punishing false publicity/propaganda 2., 36. p.

http://www.ipr2.org/storage/EPO_Presentation_%28Italy%29_-_Day2_MUP831.pdf [2011.01.08.]

- az első esetben a gyakorlat nemcsak agresszív, hanem azon belül egy feketelistás gyakorlat: nem kért értékesítés (a tilalmi rendszert tekintve úgy pontosabb, hogy az adott gyakorlat agresszív, feketelistás gyakorlat),

- a második esetben a gyakorlat szintén agresszív.

Az AGCM a két vállalatra 500.000-500.000 euró összegű bírságot szabott ki és elrendelte a tisztességtelen magatartások megszüntetését is.⁴⁶⁰

c) *A szakmai gondossággal kapcsolatos döntés:*

Egyes fogalmak kapcsán a UCP irányelv tagállami implementálásait megelőzően – ahogy erről már volt szó a második fejezetben – felmerült, hogy tagállami értelmezéseik – irányelvbeli pontosabban megfogalmazott szempontok hiányában – eltérőek lesznek, és ezek az eltérések is hozzájárulnak majd a felszámolni kívánt tagállami különbségek fennmaradásához. Ilyen fogalom a „szakmai gondosság” is.

Egy példa a tagállami értelmezésére nézve:

Ausztriában a Legfelsőbb Bíróság 2008. március 11.-én meghozott ítéletének alapjául szolgáló esetben a felperes egy vállalat volt, az alperes pedig a versenytársa (ez B2B viszony, de ez Ausztriában – ahogy erről már volt szó - nem akadályozza a UCP irányelv szabályai alkalmazását). Mindketten turistáknak nyújtottak szolgáltatásokat, pl. városnézést is szerveztek.

Az alperes eljárásával kapcsolatban az a kérdés merült fel, hogy *a szakmai gondosság követelményét szigorúan kell-e értelmezni, vagy esetleg fennáll-e a lehetőség a szubjektív értelmezésre nézve is?*

A bíróság rámutatott, hogy – a fair kereskedelem kialakítása érdekében – a kereskedők nem kötelezhetőek arra, hogy mindig eleget tegyenek a legszigorúbb lehetséges értelmezésnek. Azonban, egy jogi előírás bármely értelmezésének méltányosnak/ésszerűnek kell lennie objektív szempontból nézve, annak érdekében, hogy a szakmai gondosság követelményeinek megfelelően, figyelembe véve, hogy ez az a standard, ami (illetve a gyakorlása) ésszerűen elvárható⁴⁶¹ a kereskedőtől.

Véleményem szerint a UCP irányelv gyenge pontját a végrehajtásra vonatkozó rendelkezések jelentik, melyek „lerombolják”, amit az irányelv addig felépített. A

⁴⁶⁰ Case detail – Italy - PS91

[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=148&articleID= \[2011.08.26.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=148&articleID= [2011.08.26.])

⁴⁶¹ Case detail – Austria - 4 Ob 225/07b

[https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=88&articleID= \[2011.08.26.\]](https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=88&articleID= [2011.08.26.])

végrehajtás kérdéséig érvényesül ugyan a maximum harmonizáció követelménye, mivel azonban a végrehajtás – és a jogorvoslatok rendszerének – kialakítása a tagállamoktól függött, ezért jóformán huszonhét különböző rendszerről beszélhetünk, melyek eltérő jellege, felépítése és működése miatt a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelem pont ott nem fog érvényesülni, ahol a legjobban kellene: a gyakorlatban.

Az ismertetett szabályok alapján látható, hogy bár vannak azonosítható közös pontok, de a végrehajtás/jogalkalmazás szempontjából a tagállamok túlságosan eltérnek egymástól (arról nem is szólva, hogy a fentiek csak néhány államot jelentenek a huszonhét tagállamból).

Márpedig az egység a végrehajtás/jogalkalmazás esetében is szükséges lenne. Ugyanis, ha a gyakorlatban a különböző tagállami szervek más-más döntést hoznak ugyanazon tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra nézve, az feleslegessé teszi az eltérést kizáró irányelves szabályok megalkotását, és a fogyasztók számára is bizonytalan, méltánytalan és – a gyakorlat elbírálási helyén alapuló – diszkriminatív helyzeteket teremtenek.

VII. TOVÁBBI LÉPÉSEK A HATÉKONYABB FOGYASZTÓVÉDELEM MEGTEREMTÉSE FELÉ - IRÁNYELV A FOGYASZTÓK JOGAIRÓL

1. Vélemények a Javaslattal kapcsolatban, és a CFR

Az Európai Unió az elmúlt évek irányelveivel – pl. a UCP irányelvvel, vagy a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelvvel⁴⁶² - új útra lépett, melyen már nem akarja a tagállamokra bízni a szabályozást. Így szakított a minimum harmonizáció alkalmazásával és teljes jogegységesítésre törekszik. Erre a folyamatra tökéletes példa a fogyasztói jogokról szóló irányelv.

1.1. Célok és vélemények

2008 októberében látott napvilágot a Bizottság - a fogyasztók jogaira vonatkozó – irányelvjavaslata (továbbiakban: Javaslát). Ez a dokumentum annak a 2004-ben megkezdett felülvizsgálatnak az eredménye, melynek célja a meglévő szabályozási keret egyszerűsítése és kiegészítése volt, valamint „olyan valódi fogyasztói belső piac kialakítása, amely megfelelő egyensúlyt teremt a magas szintű fogyasztóvédelem és a vállalkozások versenyképessége között, a szubszidiaritási elv tiszteletben tartása mellett”.⁴⁶³ Ennek érdekében került sor a fogyasztóvédelmi irányelvek átvizsgálására.

A UCP irányelv kapcsán már volt szó arról, hogy 2005-ig a minimum harmonizáció jellemezte az irányelveket, vagyis a tagállamok az előírtaknál szigorúbb szabályokat is alkalmazhattak. Ez vezetett a fogyasztóvédelmi joganyag széttagoztságához, aminek egyenes következménye a fogyasztók bizalmatlansága és idegengedése a határon átnyúló ügyletek lebonyolításától.

Ezért a Javaslát az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekről szóló 85/577/EGK irányelvet, illetve a korábban – a UCP irányelv előzményeinél – már említett

⁴⁶² Az Európai Parlament és a Tanács 2008/48/EK irányelve a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
HL L 133/66 2008.5.22.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:133:0066:0092:HU:PDF>
[2011.05.08.]

⁴⁶³ Javaslát: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól COM (2008) 614 végleges 2. p. (Indokolás 1.)
http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/COMM_PDF_COM_2008_0614_F_HU_PROPOSITION_DE_DIRECTIVE.pdf [2009.11.23]

93/13/EGK irányelvet, a 97/7/EK irányelvet, valamint az 1999/44/EK irányelvet *egyetlen jogi aktusba foglalta. Továbbá szakított a minimum klauzulák alkalmazásával* és – folytatva a UCP és a 2008/48/EK irányelvek által megkezdett utat - teljes harmonizációra törekedett. Ezen kívül, az eddigi ágazati megközelítés helyett *horizontális megközelítéssel élt.*⁴⁶⁴

A Bizottság 2007. február 8.-án fogadta el a fogyasztóvédelmi joganyag átvizsgálásáról szóló Zöld Könyvet – melyről már volt szó a UCP irányelv új vonásainak tárgyalása során - és felszólította az érdekelteket véleményeik benyújtására. *A válaszolók nagy része szorgalmazta az olyan teljes harmonizáción alapuló, horizontális aktus elfogadását, ami „a vállalkozások előtt álló és/vagy a fogyasztókat a határon túli vásárlásoktól elriasztó lényeges akadályokat célozza meg.”*⁴⁶⁵

A Régiók Bizottsága – már konkrétan a Javaslatra reagálva - ugyan támogatta a belső piac egységesítését, valamint a fogyasztók és a vállalkozások közötti ügyletek belső piaca működőképességének javítását, de úgy vélte, *a szóban forgó Javaslat nem alkalmas arra, hogy megerősítse a fogyasztók határon átnyúló kereskedelembe vetett bizalmát, illetve, hogy fokozza a versenyt.*

Ez utóbbi két elem megvalósulását a teljes harmonizációtól várták a Javaslat alkotói, de a Régiók Bizottsága szerint a *teljes harmonizáció* erre alkalmatlan, illetve *megfosztaná a tagállamokat a speciális fogyasztóvédelmi szabályozás lehetőségétől.* Kifogásolta továbbá a horizontális megközelítést is, pontosabban *úgy látta, hogy nem elég pusztán az említett négy irányelv egységbe forrasztása egy közös alaphoz.*

Mindezek miatt *a Régiók Bizottsága egy differenciált és integrált megközelítést támogatott.* Előbbi szellemében meghagyná a tagállamok szabályozási mozgásterét, mindazonáltal, a technikai jellegű szabályozásoknál elfogadhatónak tartja a teljes körű harmonizációt. A Bizottság szerint - az integráció szellemében - olyan meghatározásokat és szabályozásokat kellene alkalmazni, melyek „az irányelvjavaslatban foglalt részterületeken túl az egyéb fogyasztóvédelmi joganyag javítására is alkalmasak.”⁴⁶⁶

⁴⁶⁴ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 3. p. (Indokolás 1.)

⁴⁶⁵ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 4. p. (Indokolás 2.)

⁴⁶⁶ A Régiók Bizottsága véleménye (előadó: Wolfgang G. Gibowski) 1., 4., 8., 12., 28., 29.

HL C 200/76 2009.8.25. (2009/C 200/14)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:200:0076:0078:HU:PDF>
[2010.01.26.]

Az Európai Parlament is kritikus volt a Javaslatl szemben. Álláspontja szerint az eltávolítja az Unió fogyasztóvédelmi kötelmi jogát az általános kötelmi jogtól és ezzel egy európai fogyasztóvédelmi kódex felé haladó folyamatot indít el. Ez a kódex nélkülözné a nemzeti jelleget, és élesen megkülönböztetné a vállalkozások és a fogyasztók, valamint a vállalkozások közötti szerződéseket. A Parlament nem kifogásolta egy ilyen joganyag létrejöttét, de felhívta a Bizottságot, hogy adjon egyértelmű tájékoztatást a terveit illetően.

A Parlament kijelentette továbbá, hogy a 114. cikk – a korábbi 95. cikk – alapján egy ilyen jogi aktus kibocsátásának nem lehet pusztán az az egyetlen indoka, hogy a nemzeti jogszabályok különböznek egymástól.

Akárcsak a Régiók Bizottsága, a Parlament sem támogatta a teljes harmonizációt, ugyanazon ok miatt: megfosztaná a tagállamokat mérlegelési jogkörüktől a szabályozás terén.⁴⁶⁷ Az irányelv pedig gyakorlatilag rendeletként működne, sértve a szubszidiaritás elvét.⁴⁶⁸ Összességében a Parlament – és a Régiók Bizottsága is - attól tartott, hogy a fogyasztóvédelmi kötelmi jog szabályait - a kötelmi jogét, melynek legtöbb viszonya a felek szabad akarata szerint alakul - egységesen és kötelező jelleggel szabályozná egy irányelv.

A Parlament kétségét fejezte ki a megalkotandó irányelv gyakorlati hatásaival kapcsolatban is, mivel a Javaslat hatálya, és a nemzeti szabályok alkalmazásának lehetőségei – átfedések esetén - nem egyértelműek. A Parlament véleménye szerint emiatt még növekedhet is a nemzeti szabályok széttöredezettsége, továbbá az Európai Bíróság eseteinek száma is növekedne az értelmezési problémák miatt.⁴⁶⁹

A Bizottság nem osztotta a Parlament - szubszidiaritási elvvel kapcsolatos - aggodalmát. Véleménye szerint a Javaslat megfelel nemcsak ennek az elvnek, hanem

⁴⁶⁷ Európai Parlament, Jogi Bizottság: Munkadokumentum a fogyasztók jogairól (előadó: Diana Wallis) 4-6. p.

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/juri/dv/juri_dt%282009%29423804/_juri_dt%282009%29423804_hu.pdf [2010.01.26.]

⁴⁶⁸ A Javaslat ugyanis indoklásában - és ennek az al-alfejezetnek az elején is említve - rögzítette, hogy tiszteletben tartja a szubszidiaritás elvét.

„A szubszidiaritás elvének megfelelően azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók.”

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 5. cikk (3) bek.

⁴⁶⁹ Európai Parlament, Jogi Bizottság: Munkadokumentum a fogyasztók jogairól (előadó: Diana Wallis) 6 p.

az arányosság elvének is. Előbbi azért alkalmazandó, mert - bár a Javaslatot illetően az Unió nem rendelkezik kizárólagos hatáskörrel - de a tagállamok nem tudják megoldani a széttagoltság problémáját. Azt csak egy Unióss összehangolt fellépés tudná megszüntetni, több okból kifolyólag. Egyrészt, mivel a Javaslat teljes harmonizáción alapul, így hatása kedvező lenne a kiskereskedelmi piacra. Másrészt, a Javaslat alapján megszülető irányelv egységes szabályrendszert alkotna,⁴⁷⁰ így biztosítva egységesen magas szintű fogyasztóvédelmet.⁴⁷¹

Ezzel *Malcolm Harbour*⁴⁷² is egyetértett, *véleménye szerint az irányelv majd egyszerűsíti a tagállamok különböző szabályait*, csökkenti a fogyasztók útjában álló akadályok számát és növeli a fogyasztók választási lehetőségeit. *Andreas Schwab*⁴⁷³ ugyanakkor *hozzá tette*, hogy a Javaslat csak a fogyasztó és a kereskedő közötti legfontosabb szerződési aspektusok harmonizációját akarja megvalósítani, vagyis *egyéb szerződési aspektusok szabályozása még várat magára.*⁴⁷⁴

1.2. A CFR

Eredetileg – 2003-ban - a Bizottság egy, a szerződési jogra vonatkozó Közös Referenciakeretet (Common Frame of Reference, továbbiakban: CFR) kívánt alkotni, mikor közzétette cselekvési tervét, mely egy koherensebb európai szerződési jog megalkotását tűzte ki célul.

⁴⁷⁰ A Bizottság itt utal a UCP irányelvre, mely esetében sikeresen alkalmazott, teljes harmonizáción alapuló megközelítésről beszél, mely új alapokra helyezi a fogyasztók szerződési jogait.

Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 8. p. (Indokolás 3.)

⁴⁷¹ Az arányosság elvének való megfelelést először is az indokolja, hogy a javaslat csak a fogyasztói szerződések jogának alapvető elemeit szabályozza. Továbbá, a javaslat belföldi és határon átnyúló szerződésekre egyaránt vonatkozik. Előbbiek bevonása a javaslat hatálya alá arányban van a közösségi szabályok egyszerűsítésének céljával, mivel így elkerülhetővé válik a kettős szabályozás.

Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 8. p. (Indokolás 3.)

„Az arányosság elvének megfelelően az Unió intézkedése sem tartalmilag, sem formailag nem terjedhet túl azon, ami a Szerződések célkitűzéseinek eléréséhez szükséges.”

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 5. cikk (4) bek.

⁴⁷² Az Európai Néppárt-Európai Demokraták frakció koordinátora.

⁴⁷³ A Javaslat rapporteur-e.

⁴⁷⁴ Consumer Rights Directive: Step forward for cross-border shoppers but further safeguards needed. Malcolm Harbour MEP and Andreas Schwab MEP

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?PRControlDocTypeID=1&PRControlID=7854&PRContentID=13680&PRContentLG=en> [2010.03.16.]

2005-ben a Bizottság háttérbe szorította ezt a tervet. Ezt a mellőzést az okozta, hogy politikai szemléletváltás következett be, miután a francia és a holland népszavazás elutasította az Alkotmányos Szerződést.⁴⁷⁵

Ráadásul *mindig is komoly ellenállás mutatkozott a jogközelítéssel szemben a szerződési jog (és a fogyasztóvédelmi szerződési jog) területén. A harmonizáció ellenzői a következőkre hivatkoznak:*

- az országok polgári jogai között azonosítható, meghatározó különbségek lehetetlenné teszik a jogközelítést,

- a harmonizáció nem tekinthető a belső piac és a kereskedelem működési/fejlesztési feltételének, hiszen a kereskedelem harmonizáció nélkül is zajlik,

- vannak olyan szupranacionális jogi eszközök, melyek hatékonynak bizonyulnak a kereskedelem szabályozása során.⁴⁷⁶

A 2007 februárjában elfogadott, a fogyasztóvédelmi joganyag átvizsgálásáról szóló (korábban már említett) Zöld Könyv⁴⁷⁷ már nem is célzott a CFR-re és úgy tűnt, hogy *helyette inkább egy Európai Fogyasztói, illetve egy Fogyasztói Jogokról szóló Európai Kódex kialakítása felé haladó útra lépett az Unió*. Az egyik – ezen az úton megtett – lépés az Javaslat megalkotása volt.⁴⁷⁸

A Javaslat és a CFR között több különbség is azonosítható. Először is, előbbi a fogyasztói szerződésekre vonatkozott, míg utóbbi szélesebb hatállyal bírna, hiszen a CFR - a tervek szerint - mind a B2C, mind a B2B szerződésekkel foglalkozott volna. Továbbá, *a CFR tervezői az integráció útját választották, míg az irányelv – a Javaslata alapján – hozzá fog járulni a B2C és a B2B szerződések szétválasztásához.*

⁴⁷⁵ Az első „Európai Vitafórumon a Kötelmi Jogról” a felszólaló biztos – Kyprianou – túl ambiciózusnak találták a CFR-t, a megalkotását viszont túl lassúnak.

Prof. Martijn Hesselink: The consumer rights directive and the CFR: Two worlds apart?

PE 410.674 2-4. p.

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/200903/20090310ATT51394/20090310ATT51394EN.pdf> [2010.03.16.]

⁴⁷⁶ Dubravka Akšamović - Márton Mária: Fogyasztóvédelmi jog az Európai Unióban de lege lata, de lege ferenda. In: Drinóczi Tímea (szerk.): *Határon átnyúló és uniós jogi témák: Magyarország – Horvátország*. Pécs-Eszék, 2011, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, 9-36. p., 15., 16. p.

⁴⁷⁷ Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról COM (2006) 744 végleges

⁴⁷⁸ Prof. Hesselink: i. m. 4., 5. p.

Harmadszor – az irányelvhez képest - *a CFR tervezői magasabb szinten kívánják védeni a fogyasztókat.*⁴⁷⁹

2010 júliusában a Bizottság ismét kibocsátott egy Zöld Könyvet,⁴⁸⁰ mely az európai szerződési jog felé történő előrehaladás szakpolitikai választási lehetőségeiről szól.

A Bizottság a teljes harmonizációt tekintette a Javaslat gyenge pontjának, egyrészt azért, mert teljes mértékben nem lehet megvalósítani az összhangot, másrészt, mert – ha mégis sikerülne megvalósítani – akkor is – a harmonizált rendelkezések alkalmazásakor - tekintettel kellene lenni az általános szerződési jog nemzeti rendelkezéseire. A Bizottság felvázolta a CFR hátterét, kifejtve, hogy a CFR fogja tartalmazni a jogalkotáskor vagy jogszabály-módosításkor az Unió jogalkotó által alkalmazandó közös elveket, terminológiát és mintaszabályokat (annak eldöntésére, hogy ez a tartalom létrehozható-e, a Bizottság áprilisban felállított egy szakértői bizottságot).

A CFR megalkotása érdekében a Bizottság három kérdésben indította meg a konzultációt, mely 2011. január 31.-ig tartott. A konzultáció során egyértelművé vált, hogy *a Bizottság a szabadon választható európai szerződési jogi eszközt létrehozó rendeletet támogatta*, mely – a tervek szerint – a huszonhét tagállam mellett működne, huszonnyolcadik rendszerként. A válaszadók többsége is ezzel a lehetőséggel foglalkozott.⁴⁸¹

Többen a válaszadók közül ugyanakkor támogatták a következő kettő közül az egyiket:

- a szakértői csoport eredményeinek közzététele,
- hivatalos eszköztár a jogalkotó számára, amikor:
 - vagy: a Bizottság fogad el egy európai szerződési jogról szóló aktust, melyet referenciaeszközként kellene alkalmaznia, és melyet –

⁴⁷⁹ Így például – míg a Javaslat a tagállamokra bízta a szankciók szabályozásának kérdését – addig a CFR meghatároz jogorvoslati lehetőségeket a szerződést megelőző kötelezettségek megszegésének esetére.

Uo. 9., 10. p.

⁴⁸⁰ A Bizottság Zöld Könyve a fogyasztók és a vállalkozások javára szolgáló európai szerződési jog felé történő előrehaladás szakpolitikai választási lehetőségeiről COM (2010) 348 végleges <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0348:FIN:hu:PDF> [2011.06.28.]

⁴⁸¹ Europe 2020: EU contract law

<http://www.russell-cooke.co.uk/clientUpload/document/file/Europe%202020%20-%20EU%20contract%20Law%20-%20June%202011.pdf> [2011.07.22.]

eszköztárként – a Bizottság használna új jogszabályok megfogalmazásakor/meglévők felülvizsgálatakor,
- vagy: a Bizottság, a Parlament és a Tanács intézményközi megállapodást kötne az európai szerződési jogra vonatkozó eszköztárról, hogy annak rendelkezéseire hivatkozzanak új jogszabályok megfogalmazásakor/meglévők felülvizsgálatakor.⁴⁸²

2011. április 12.-én az Európai Parlament – egy jelentésen keresztül – egyetértését fejezte ki a szabadon választható európai szerződési jogi eszközt létrehozó rendelet megalkotása kapcsán. Ezt június 8.-án szavazatával is megerősítette.⁴⁸³

2. A Javaslat és a Tervezet

2.1. A Javaslat főbb elemei – a UCP tükrében

A szóban forgó irányelv megalkotására vonatkozó Javaslat szerkezete a következő:

- az első fejezet definíciókat tartalmaz és rögzíti a teljes harmonizáció elvét,
- a második fejezet azokat a lényeges információkat tartalmazza, amelyeket a kereskedő köteles közölni valamennyi fogyasztói szerződés megkötése előtt, valamint tartalmazza a fogyasztók nevében szerződést kötő közvetítők tájékoztatásra vonatkozó kötelezettségeit,
- a harmadik fejezet - amely csak a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekre vonatkozik - konkrét tájékoztatási kötelezettségeket ír elő, valamint az elálláshoz való jogot is szabályozza,
- a negyedik fejezet az 1999/44/EK irányelv rendelkezéseit teszi egyértelművé,
- az ötödik fejezet olyan tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozik, melyeket egyedileg nem tárgyaltak meg,
- a hatodik fejezet az általános rendelkezésekről szól,
- a hetedik a záró rendelkezésekről.

⁴⁸² A Bizottság Zöld Könyve a fogyasztók és a vállalkozások javára szolgáló európai szerződési jog felé történő előrehaladás szakpolitikai választási lehetőségeiről 7., 8. p.

⁴⁸³ Europe 2020: EU contract law i. m.

Minthogy az értekezés elsődleges célja nem a Javaslat, vagy a fogyasztói jogok elemzése, ezért a továbbiakban csak a UCP irányelvhez is köthető elemek bemutatására kerül sor.

A Javaslat a hatály és az alapvető fogalmak (fogyasztó,⁴⁸⁴ kereskedő, termék, szakmai gondosság) szempontjából valóban illeszkedik a UCP irányelv rendelkezéseire. A hatály a UCP irányelvet idézi, mivel az irányelv rendelkezéseit a kereskedő és a fogyasztó között megkötött adásvételi és szolgáltatási szerződésekre kell alkalmazni (természetesen a két alany és nem a felsorolt szerződések miatt idézi a UCP irányelvet). Sőt, a Javaslat rögzíti a teljes harmonizáció követelményét is egy külön cikkben.⁴⁸⁵ A fogalmak - az angol nyelvű változat alapján - azonosak a UCP irányelvben szereplőkkel.

A Javaslat – az egységes szabályrendszerrel kapcsolatos, már (lábjegyzetben) említett megállapításán kívül – három esetben említi a UCP irányelvet.

Az első esetben csak általánosságban szól róla, rögzítve – és egyúttal utalva a következő két esetre – hogy *a Javaslat biztosítani kívánja* a UCP irányelv, a 85/577/EGK irányelv, a 97/7/EK irányelv és a 1999/44/EK irányelv közötti *összhangot – a tájékoztatásra nézve – és szabályozni kívánja a tájékoztatási kötelezettség megszegésének jogkövetkezményeit.*⁴⁸⁶

Másodszor akkor utal a Javaslat a UCP irányelvre, amikor – az előzőnél gyakorlatiasabb szemszögből - leszögezi, hogy *az érdekelt feleknek jogorvoslati*

⁴⁸⁴ A fogyasztó fogalma a Javaslat magyar változatában nem pontos. Míg az angol verzió pontosan a UCP irányelvben megtalálható definíciót tartalmazza, addig a magyar eltér attól.

Előbbiben: „any natural person who, in contracts covered by this Directive, is acting for purposes which are outside his trade, business, craft or profession” = minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenysége körén.

A magyar változatban azonban: „minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén”

Amennyiben ez a fogalom marad, az irányelv implementálását követően a magyar fogyasztó fogalma hibás lesz, és ezzel sajnos követi majd a szintén hibás fogalmat tartalmazó, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozó magyar törvényt.

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights

COM (2008) 614 final Chapter I Article 2 (1)

http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/COMM_PDF_COM_2008_0614_F_EN_PROPOSITION_DE_DIRECTIVE.pdf [2011.06.07.]

Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól I. fejezet 2. cikk (1)

⁴⁸⁵ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól I. fejezet 3. cikk 1., 4. cikk

⁴⁸⁶ Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 3. p. (Indokolás 1.)

lehetőséget kell biztosítani annak érdekében, hogy az adott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlattal szemben eljárást kezdeményezhessenek.⁴⁸⁷

Harmadszor akkor említi a gyakorlatokat a *Javaslat*, mikor ugyanezt fogalmazza meg, csak most már kifejezetten a UCP irányelv által is tiltott *nem kért értékesítés*⁴⁸⁸ esetére nézve kíván - nem eljárási, hanem – *szerződéses jogorvoslatot biztosítani*, mely deklarálná, hogy a fogyasztó nem tartozik ellenszolgáltatással.⁴⁸⁹

Mindkét utóbbi eset tételesen meg is jelenik cikk formájában. Előbbi kapcsán a *Javaslat* – a UCP irányelv szellemének megfelelően – a tagállamokra bízva a rendelkezések betartását garantáló, megfelelő és hatékony eszközökről való gondoskodást. A UCP irányelv azt hangsúlyozza, hogy az eszközök között szerepeljenek azok a rendelkezések, mely lehetővé teszik az érdekelteknek, hogy bírósághoz forduljanak, és/vagy közigazgatási hatóság előtt eljárást indítsanak.⁴⁹⁰ A *Javaslat* továbbá azt is meghatározza, hogy kik fordulhatnak a bírósághoz, vagy közigazgatási hatósághoz: köztisztviselők vagy képviselők; fogyasztói szervezetek, amelyeknek jogos érdekük fűződik a fogyasztók védelméhez; valamint jogos érdekből eljáró szakmai szervezetek.⁴⁹¹

Külön cikkben található – a nem kért értékesítés esetére nézve – az a rendelkezés, miszerint a fogyasztó mentesül minden ellenszolgáltatási kötelezettség alól. A *Javaslat* leszögezi, hogy a kéretlen szállítást követően a fogyasztói válasz hiánya nem jelent beleegyezést.⁴⁹²

Hasonlóan a UCP irányelvhez, a *Javaslat* is a tagállamokra bízva a szankciók kérdésének szabályozását és előírja – a UCP irányelvhez hasonlóan – hogy azok legyenek hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek.⁴⁹³ A végrehajtás szabályainak ilyen általános megfogalmazása ugyan illik a UCP irányelv hasonlóan általánosan megfogalmazott szabályaihoz, de véleményem szerint semmivel sem segíti a UCP irányelvnél felmerült – a végrehajtással kapcsolatos – problémák

⁴⁸⁷ *Javaslat*: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 19. p.

(57) preambulum-bekezdés

⁴⁸⁸ „Azonnali, vagy halasztott fizetés követelése a kereskedő által szállított termékekért, illetve azok visszaszállításának, vagy megőrzésének követelése, ha azokat a fogyasztó nem kérte; kivéve, ha a 97/7/EK irányelv 7. cikke (3) bekezdésének megfelelően szolgáltatott helyettesítő termékről van szó.” 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 29.

⁴⁸⁹ *Javaslat*: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól 20. p.

(61) preambulum-bekezdés

⁴⁹⁰ 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 11. cikk (1) bek.

⁴⁹¹ *Javaslat*: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól VI. fejezet 41. cikk

⁴⁹² *Javaslat*: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól VI. fejezet 45. cikk

⁴⁹³ *Javaslat*: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól VI. fejezet 42. cikk 1. 2005/29/EK irányelv 4. fejezet 13. cikk

megoldását. Igaz, a fogyasztói jogokról szóló irányelv tárgya – tekintettel a felek szabad akaratának elsőbbségére e téren – kényesebb terület, mint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatoké.

Érdemes még szólni a Javaslat II. mellékletéről, mely a minden körülmény között tisztességtelennek minősülő szerződési feltételeket sorolja fel, idézve ezzel a UCP irányelv I. mellékletét, mely a minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatokat nevesíti. *A Javaslat melléklete meglepően kevés tételt tartalmaz. Csak öt olyan feltételt sorol fel, melyek mindig tisztességtelennek minősülnek. Míg a UCP irányelv csak feketelistát tartalmaz, addig a Javaslat szürkelistát is, ami olyan feltételeket sorol fel, melyek vélelmezetten tisztességtelenek. Ez azt jelenti, hogy a kereskedő kötelessége bizonyítani, hogy a szerződési feltételek tisztességesek.*⁴⁹⁴

2.2. Változások a Javaslathoz képest – a UCP tükrében

2010 elején a Bizottság – pontosabban az e területért felelős Viviane Reding - elvetette a teljes harmonizáció elvét. Helyette az „irányított/célzott” harmonizáció elvét kívánták alkalmazni, ami azt jelenti, hogy a harmonizáció mértéke – minden esetben – a fogyasztók javától függ.⁴⁹⁵

Andreas Schwab 2010 áprilisában ismertette a Javaslat módosításáról szóló jelentésének (továbbiakban: Jelentés)⁴⁹⁶ első felét.

*Kifejtette, hogy a fogyasztói jogok teljes harmonizációja minden területen és minden típusú szerződésre alkalmazva jelenleg lehetetlen, így csak bizonyos területekre nézve kívánta alkalmazni a teljes harmonizációt, míg a többiekénél meg akarta hagyni a minimum harmonizációt.*⁴⁹⁷

⁴⁹⁴ Összhangban a UCP irányelv bizonyításra vonatkozó rendelkezéseivel. Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól V. fejezet 35. cikk, II., III. Melléklet

⁴⁹⁵ Consumer rights: „full harmonisation no longer an option”
http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20100317IPR70798/20100317IPR70798_en.pdf [2010.08.18.]

⁴⁹⁶ Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights (rapporteur: Andreas Schwab)
(COM(2008)0614 – C7-0349/2008 – 2008/0196(COD))
<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201006/20100628ATT77148/20100628ATT77148EN.pdf> [2011.07.20.]

⁴⁹⁷ Dokumentumának első része a fogalmak átfogó rendszerét nyújtja.

Júniusban Schwab ismertette a jelentés második felét is.⁴⁹⁸

2011. június 23.-án az Európai Parlament elfogadta a megalkotandó irányelv végső változatát.⁴⁹⁹ Eredetileg a Miniszterek Tanácsa szeptemberben hagyta volna jóvá a szöveget,⁵⁰⁰ erre végül október 10.-én került sor⁵⁰¹ (az így elfogadott szöveg a továbbiakban *Tervezetként* szerepel).⁵⁰²

Ebben az al-alféjezetben csak a már korábban ismertetett, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos rendelkezésekben bekövetkező változásokról lesz szó.

A harmonizációra nézve a Tervezet a következőket tartalmazza: „A tagállamok nem tarthatnak fenn, vagy vezethetnek be a nemzeti jogaikba az ebben az irányelvben megállapított rendelkezésektől eltérő rendelkezéseket, azaz eltérő szintű fogyasztóvédelmet biztosító szigorúbb vagy kevésbé szigorú előírásokat, *hacsak az Irányelv másként nem rendel.*”⁵⁰³

⁴⁹⁸ A jelentés második része egy rövid listát tartalmaz azokról az információkról, melyek ismertetése szükségesek bizonyos szerződéstípusok esetében..

Consumer Rights: Better protection for consumers. Andreas Schwab MEP

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?PRControlDocTypeID=1&PRControlID=9428&PRContentID=16178&PRContentLG=en> [2010.09.04.]

⁴⁹⁹ Consumer Rights Directive PE 467.614

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201106/20110624ATT22578/20110624ATT22578EN.pdf> [2011.07.13.]

⁵⁰⁰ Parliament adopts new directive to improve digital consumer rights

<http://kluwercopyrightblog.com/2011/07/01/parliament-adopts-new-directive-to-improve-digital-consumer-rights/> [2011.07.13.]

⁵⁰¹ New EU rules on consumer rights to enter into force

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/675&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> [2011.10.11.]

⁵⁰² Az *Unió Hivatalos Lapjában* megjelent irányelv szövegében a Tervezet kapcsán bemutatott rendelkezések ugyanilyen formában és tartalommal szerepelnek, mint ebben az al-alféjezetben.

Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council

HL L 304/64 2011.11.22.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:304:0064:0088:EN:PDF> [2011.12.25.]

Az Európai Parlament és Tanács 2011/83/EU irányelve a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

HL L 304/64 2011.11.22.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:304:0064:0088:HU:PDF> [2012.03.11.]

⁵⁰³ Consumer Rights Directive PE 467.614 Chapter I Article 4

Egészen a „hacsak” kitételig a cikk megegyezik a Javaslat teljes harmonizációról szóló cikkével.⁵⁰⁴ Ez a kitétel azokra a későbbi rendelkezésekre utal, mikor a Tervezet bizonyos kérdésekben „engedményeket” nyújt a tagállamoknak a szabályozás tekintetében.⁵⁰⁵ *Ez a kitétel tehát feloldotta a maximum harmonizáció szigorát, bár úgy tűnik, hogy – az irányított/célzott harmonizáció kapcsán megfogalmazott – a „fogyasztók java” mint mérce kapcsán az Unió határozza meg majd az idetartozó kérdéseket, és nem a tagállamok döntenek majd el, hogy miben térhetnek el a Tervezettől. Összességében tehát a fogyasztói jogokról szóló irányelvvel az Unió ugyan kissé eltávolodott a maximum harmonizációtól, de nem tért vissza a minimum harmonizációhoz, mely tény véleményem szerint mindenképpen pozitív.*

A Tervezet hatálya – még mindig az alanyok miatt – a UCP irányelvet idézi továbbra is. Azzal a különbséggel, hogy míg a Javaslat angol változatában „the trader” („a kereskedő”) és „the consumer” („a fogyasztó”) szerepelt, addig a Tervezetben „a trader” („egy kereskedő”) és „a consumer” („egy fogyasztó”) találhatóak helyettük, és az általuk megkötött adásvételi és szolgáltatási szerződések helyett csak „szerződések” szerepelnek. *Ezek a változtatások egy tágabban megfogalmazott hatályt és így - az irányelv számára - egy nagyobb tárgykört biztosítanak.*⁵⁰⁶

A fogalmak közül a fogyasztóé és a kereskedőé azonos a Javaslatban lévőekkel, bár ez utóbbit a Tervezet kiegészítette azzal, hogy jogi személy esetében közömbös,

⁵⁰⁴ A Jelentésben a cikk címe „irányított teljes harmonizáció”, míg a Tervezetben már „a harmonizáció szintje”. Továbbá a Jelentésből kivették a - Tervezetben ismét szereplő - „azaz eltérő szintű fogyasztóvédelmet biztosító szigorúbb vagy kevésbé szigorú előírásokat” részt. Egyébként a harmonizációs cikk azonos a Tervezetben szereplővel.

Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights Chapter I Article 4

⁵⁰⁵ Például, amikor a távollévők között kötött, illetve az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a szerződés megkötése előtt kötelezően – a kereskedő által – szolgáltatott információk kapcsán kijelenti, hogy a tagállamok fenntarthatnak, vagy bevezethetnek – nemzeti jogukba – a szerződéses információkra vonatkozó nyelvi feltételeket is, azért, hogy biztosítsák a fogyasztók számára az információk könnyű megértését.

Consumer Rights Directive PE 467.614 Chapter III Article 6 7.

⁵⁰⁶ Consumer Rights Directive PE 467.614 Chapter I Article 3 1.

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights Chapter I Article 3 1.

hogy magán- vagy köztulajdonban van-e.⁵⁰⁷ *A termék és a szakmai gondosság fogalmai nem szerepelnek a Tervezetben.*⁵⁰⁸

A nem kért értékesítés kapcsán szerepel a fogyasztót – az ellenszolgáltatások alól – mentesítő szerződéses jogorvoslat biztosítására vonatkozó szándék.⁵⁰⁹

A rendelkezések betartását garantáló eszközökkel és az eljárást indító felekkel kapcsolatos szabályok ugyanazok. Azonban *a nem kért értékesítés esetén – mivel a Tervezetben már nem szerepel a termék fogalma – nem „adott termék” nem kért szállítása szerepel*, hanem a Tervezet tételesen felsorolja a szállítás tárgyait - áruk, víz, gáz, villamosenergia, távfűtés, vagy digitális tartalom – és a szállítás mellé beillesztette a „szolgáltatás nem kért nyújtását” is. A szankciókkal kapcsolatos előírás és a bírósághoz, vagy közigazgatási hatósághoz fordulásra jogosultak köre nem változott.⁵¹⁰

A Javaslatban található feketelista és szürkelisták nem szerepelnek a Tervezetben.⁵¹¹ *Álláspontom szerint a két lista eltávolítása negatív lépés volt, a következők miatt:*

- a feketelista megkönnyítette volna a jogalkalmazók munkáját, ráadásul nem tartalmazott sok elemet, tehát nem érthette az a kritika, mint ami a UCP irányelv listáját, miszerint nem indokolható valamennyi gyakorlat feketelistába helyezése (a UCP irányelv listáját általában példálózó jellegűnek tartják, a legfőbb kritika vele kapcsolatban az, hogy nem a gyakorlatban leginkább előforduló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat tartalmazza),

- a szürkelisták viszont a kereskedőknek nyújtott volna lehetőséget arra, hogy bizonyítsák, jogszerűen jártak el.

A felsorolások mellőzése már csak azért is negatív lépés, mert a magyar jogban alkalmaznak ilyen jellegű listákat, és ez nemcsak a felek, hanem a jogalkalmazó számára is jelent bizonyos segítséget:

⁵⁰⁷ Consumer Rights Directive PE 467.614 Chapter I Article 2 (2)

⁵⁰⁸ Ezek már a Jelentésben sem szerepeltek. A kereskedő fogalmánál a tulajdonnal kapcsolatos rész még nem szerepelt, viszont a Jelentés készítője a „aki a kereskedő nevében vagy javára jár el” részt sem akarta szerepeltetni.

Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights Chapter I Article 2 (2), (12), (14)

⁵⁰⁹ Consumer Rights Directive PE 467.614 (60) preambulum-bekezdés

⁵¹⁰ Consumer Rights Directive PE 467.614 Chapter V Article 23, Article 24 1., Article 27

⁵¹¹ A Jelentésben ugyanakkor még szerepeltek, módosítva.

Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights Annex II, III

Fazekas Judit - a 2011/83/EU irányelv által módosított 93/13/EGK irányelvnek való megfelelést szolgáló – *a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet* kapcsán – ami tartalmaz fekete- és szürkelistát is – *megemlíti, hogy a két lista egyszerűbbé teszi egyrészt a bíró feladatát, másrészt a korrekt szerződési feltételek kidolgozását* a jogszerűen eljáró üzletemberek számára. Ezen túl kiemeli azt is, hogy *e két felsorolás révén a fogyasztó könnyebben tud arról dönteni, hogy vajon sikerrel támadhatja-e meg a számára hátrányos kikötéseket.*⁵¹²

A fogyasztók jogairól szóló irányelv egy újabb lépés lett volna azon az úton, melyre az Unió a UCP irányelvvel lépett. A vonatkozó Javaslat még ezt a szándékot tükrözte, mivel teljes harmonizációra törekedett és horizontális megközelítést alkalmazott. Ugyanakkor többen – pl. a Régiók Bizottsága és az Európai Parlament - nem támogatták a maximum harmonizációt és inkább teret biztosítottak volna a tagállamok szabályozásának.

E tanulmánynak nem a Javaslat és a Tervezet részletes elemzése a célja, így csupán a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz kapcsolódó szabályok – és azok változásainak – bemutatására került sor. Ugyanakkor az egyértelmű, hogy *az irányelvvel az Unió egy valamivel – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz képest – kényesebb területet kíván teljes körűen szabályozni*, hiszen a szerződések mégiscsak a felek akaratát tükrözik. Az eddigiek alapján nem meglepő, hogy a Tervezet már enyhített a maximum harmonizáció szigorán.

Ami a UCP irányelvvel való kapcsolatot illeti, a jogorvoslatokhoz és a végrehajtáshoz kapcsolódó rendelkezéseket találunk mind a Javaslatban, mind a Tervezetben. Azonban ezek sem küszöbölik ki a VI. fejezet végén már ismertetett problémákat, hiszen a végrehajtás, szankciók szabályai majdnem azonosak a UCP irányelvben találhatóakkal. Ugyanakkor a *nem kért értékesítés miatti jogorvoslat már segítséget nyújthat a fogyasztók – és a jogalkalmazók - számára.*

A UCP irányelv létrehozásakor még úgy tűnt, hogy az Unió nem fogja megalkotni az európai szerződési jogra vonatkozó „eszköztárát”, végül azonban *a Bizottság elindított egy konzultációt, melynek alapján valószínűleg rendelet születik majd.* Kérdés, hogy ez jó megoldás lesz-e, pontosabban, hogy a tagállamok hogyan

⁵¹² Fazekas Judit: *Fogyasztóvédelmi jog*, Budapest, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 148. p.

fogadják majd egy ilyen jogforrás megalkotását, hiszen a rendelet implementálás nélkül válik a jogrendszerek részévé, míg egy irányelvet – még akkor is, ha maximum harmonizációs – át kell ültetni, mely folyamat során általában a tagállamok változtatnak a rendelkezéseken.

Jelenleg tehát a fogyasztói jogokról szóló irányelv már megszületett, a CFR pedig a tervezés fázisába érkezett. Az Unió intézményeire vár a feladat, hogy megteremtsék közöttük az összhangot, és elfogadtassák majd ezeket a tagállamokkal.

Megítélésem szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat illetően – ha a közvetlen kapcsolatot nézzük – az irányelv hasznos lesz, főleg a nem kért értékesítés esetén. Közvetetten pedig: mivel a UCP irányelv megtévesztésekről szóló rendelkezéseinek központi eleme az információszolgáltatás, így az irányelv a tájékoztatási kötelezettség nagy fokú részletezésével támpontot nyújt majd a gyakorlatok tisztességtelen/tisztességes jellegének megítéléséhez.

VIII. TOVÁBBI LÉPÉSEK A HATÉKONYABB FOGYASZTÓVÉDELEM MEGTEREMTÉSE FELÉ – KOLLEKTÍV KERESET ÉS JOGORVOSLATOK

A Bizottság 2008 novemberében kibocsátotta a kollektív fogyasztói jogorvoslatról szóló Zöld Könyvét, melyben elsődleges célként a határon átnyúló ügyletek biztonságossá tételét jelölte meg, a fogyasztók és kiskereskedők számára.

E cél eléréséhez pedig *kulcsfontosságúnak tartotta, hogy a gazdasági élet említett szereplői megfelelő jogorvoslati lehetőségekkel rendelkezzenek.* A Zöld Könyv hangsúlyozta, hogy *az egyszerre több fogyasztót érintő jogsértések esetére kíván megoldást találni.*

Így a Könyv közvetlen feladatának a jogorvoslati mechanizmusok helyzetének értékelését tekintette, és nem foglalkozott a fogyasztói jogokról szóló Tervezet kérdésköreivel, mivel az „foglalkozik majd az anyagi jogokkal kapcsolatos jogbiztonság kérdésével. A határon átnyúló jogorvoslat hatékonyságával azonban külön kell foglalkozni.”⁵¹³

A Bizottság Zöld Könyve óta számos tagállam – különösen Németország⁵¹⁴ – attól tart, hogy az ügyletek biztonságossá tétele közben teret nyerhet az Unióban az amerikai típusú class action.

1. Class action

1.1. A class action és a kollektív keresetek

A class action-t - vagy legalábbis egy hasonló jellegű keresetet - a kollektív keresetek rendszerébe kívánják beilleszteni (a Zöld Könyv alapján).

A class action egy kollektív kereset, mely esetében a felperes/vagy az ügyvédje – ő, vagy ők az ún. Vezető Felperes(ek), aki(k) fellép(nek) egy csoport hasonló helyzetű (ez azt jelenti, hogy hasonló sérelmet szenvedtek, vagy hasonló igénnyel bírnak) sértett nevében – kérelmezi(k) a bíróságtól, hogy az ügyet class action-ként kezelje. Ehhez három kritérium meglétét kell bizonyítani:

⁵¹³ Zöld Könyv a kollektív fogyasztói jogorvoslatról COM (2008) 794 végleges 1. (Bevezetés) 2., 4. http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/greenpaper_hu.pdf [2009.11.15.]

⁵¹⁴ Dr. André Janssen: Európa és a kollektív kereset – Status quo és a vitás területek meghatározása. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 3. évf. 2. sz. 2009. (jún.) 53-58. p., 53. p.

- az alperessel szemben létezik jogi igény,
- létezik - viszonylag - nagyobb számú sértettek csoportja, melynek tagjait hasonló módon érte sérelem, és eseteik tény-, illetve jogalapja hasonló a kérelmező ügyvéd által képviselt személy ügyének tény-, illetve jogalapjához,
- végül: a felperes/ügyvéd tipikus tagja a class-nak, továbbá rendelkezik használható tervvel és jogosultsággal ahhoz, hogy megfelelően képviselhesse a csoport többi tagját.⁵¹⁵

A kollektív kereseteknek több típusa is létezik az Európai Unió tagállamaiban. Így létezik reprezentatív, közös érdekű és csoportos kereset, valamint próbaper is.

A legelső benyújtása során a fogyasztói szövetségek és az adminisztratív szereplők (pl. az ombudsmanok) kérelmezik a fogyasztói jogokkal ellentétes cselekedetek megszüntetését, illetve a fogyasztói szerződésekben szereplő, visszaéléshez vezető, vagy törvényellenes rendelkezések eltörlését. *Közös érdekű keresettel* a fogyasztói szövetségek lépnek fel, ha a fogyasztók közös, általános érdekét sérti valamely konkrét anyagi jogi rendelkezés, vagy általános magatartási norma megszegése. A *csoportos kereset* „technikailag tehát egyedi jogok kollektív eljárási érvényesítése”. A *próbaper* során egy egyéni ügyiratot ismertetnek, és a meghozott döntés valamennyi bejegyzett, egyéni kérelemre nézve érvényes lesz.⁵¹⁶

A class action és az imént bemutatásra kerülő, *az Unió államaiban alkalmazott kollektív keresetek* alapvetően abban különböznek egymástól, hogy ugyan az *utóbbiaknál is több, azonos alperessel/alperesekkel szemben fellépőkről van szó, de a felperesek mindegyike maga ismerteti igényét a bíróság előtt, és saját képviselője van mindenkinek. A class action esetében ugyanakkor a felperesek egy személyen keresztül jelennek meg a fórum előtt, ő mintegy egyesíti az igényeket és az érdekeket, vagyis szorosabb kapcsolat keletkezik a felperesek között.*

⁵¹⁵ Class actions and Mass tort

http://www.leesfield.com/PracticeAreas/class_actions__mass_tort.asp [2010.01.02.]

Richard A. Epstein: Class Actions: The Need for a Hard Second Look. *Civil Justice Report*, No. 4 March 2002

http://www.manhattan-institute.org/html/cjr_4.htm [2009.12.31.]

⁵¹⁶ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye

A kollektív keresetek szerepének és rendszerének meghatározása a fogyasztókkal kapcsolatos közösségi jog területén (2008/C 162/01) 5. (Terminológia), 7.2.1.1, 7.2.1.2.3

http://epa.oszk.hu/00800/00877/01676/pdf/C_2008_162_0001_0019.pdf [2010.01.02.]

*A class action egyébként egyáltalán nem ismeretlen az Európai Unióban, pl. Belgiumban, Bulgáriában, Finnországban, Olaszországban és Portugáliában is alkalmazzák.*⁵¹⁷

1.2. A class action - pro és contra

A már említett Zöld Könyvben a Bizottság négy lehetséges megoldást ismertetett a jogorvoslatok hatékonyságának növelésére nézve. Ezek közül az egyik *a kollektív bírósági fogyasztóvédelmi jogorvoslati eljárás kialakítása volt, valamennyi tagállam vonatkozásában.*

Ezen belül a Bizottság kiemelt problémaként kezelte a kollektív kereset finanszírozás kérdését, mivel egyrészt a fogyasztók vonakodnak részt venni egy kollektív keresetben a költségek miatt, másrészt az őket képviselő szervezetek finanszírozása nem megfelelő. A probléma felszámolására javasolta a Bizottság az illetékek alóli mentesítést, vagy a jogi költségek felső határának meghatározását.

A képviselő szervezetek kapcsán pedig a következő alternatívákat vázolta fel:

- a kártérítés egy részét a szervezeteknek kell juttatni, vagy
- bank/állami szerv kölcsönt nyújthatna a költségek előzetes finanszírozásaként, vagy
- egy harmadik magánfél általi finanszírozás lehetne a megoldás.

Az eljárási rendszer kialakítása kapcsán *a Zöld Könyv három problémára hívta fel a figyelmet.* Először is hangsúlyozta, hogy *mindenképpen meg kell előzni a megalapozatlan követeléseket* - ez a feladat egyaránt érinti a bírót, a fogyasztói képviselőt és a hatóságokat is. Másodszor javasolta *a perbeli*

⁵¹⁷ The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
Werner Eyskens - Nanyi Kaluma (Allen & Overly LLP): Belgium (Chapter 7) 32-37. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
Radi Georgiev - Hristo Hinov (Kalaidjiev, Georgiev & Minchev): Bulgaria (Chapter 9) 44-48. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
Tanja Jussila - Christoffer Waselius (Waselius & Wist): Finland (Chapter 13) 73-79. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
GianBattista Origoni - Daniele Vecchi (Gianni, Origoni, Grippo & Partners): Italy (Chapter 16)
97-103. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
Tito Arantes Fontes - João Pimentel (Uría Menéndez): Portugal (Chapter 21) 125-129. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3185.pdf> [2011.08.15.]

legitimáció biztosítását – a képviseleti keresetek lefolytatására vonatkozóan - a fogyasztói szervezetek és az ombudsmanok részére. Harmadszor kitért az eltérő tagállamban élő fogyasztókat érintő esetekre, melyeknél nincs egységes szabály arra nézve, hogy melyik állam joga alkalmazandó. Ezért *a Bizottság ösztönzi az alkalmazandó jog kijelölését.*⁵¹⁸

Ezzel az alternatívával – a kollektív bírósági fogyasztóvédelmi jogorvoslati eljárás kialakításával - megszületett a class action bevezetésének lehetősége, melyet többen elleneznek. *A legfontosabb kritikák:*

- mivel az Egyesült Államokban a döntést esküdtek és bírák hozzák meg, ezért – az összetétel jellege miatt - gyakran előfordul, hogy némelyik bíróság mindig a kérelmezők javára dönt – meglehetősen kedvező módon – és így a fogyasztók előnyben részesítenek bizonyos fórumokat a többiekkel szemben a kereset benyújtásakor. Vagyis fennáll a forum shopping veszélye,

- a bíró és az esküdtek számos alkalommal ítélnék meg magas összegű, büntető célú kártérítést,⁵¹⁹ ami kiegészíti a kompenzációs célú kártérítést,⁵²⁰

- a class action feltételei közül – nagyobb létszámú csoport esetében - általában a „hasznos helyzetű” kitétel teljesül a legnehezebben, és előfordul az is, hogy a különbségekre nem derül – időben – fény, mivel számos érintett csatlakozik a class-hoz,

- a kereset benyújtását követően pedig felmerül a kérdés: melyik felperes ellenőrizze a – a károsultak magas számából következő - nagyobb létszámú ügyvédi kör tevékenységét? (általában egyik felperes sem vállalja ezt a feladatot).⁵²¹

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – 2008-ban közzétett véleményében – az európai csoportos kereset bevezetését javasolta, mivel így „védhetőbbé válnának a fogyasztók, és megerősödne a gazdaság kínálati oldali szereplőinek bizalma, és így fokozódna a kereskedelem az Európai Unión belül.” A vélemény egyértelműen

⁵¹⁸ Zöld Könyv a kollektív fogyasztói jogorvoslatról 14-16. p.

⁵¹⁹ E kártérítési forma odaítélésének feltételei:

- az alperes jogellenes magatartása,

- az alperes magatartása vezet a (nem feltétlenül anyagi) kár tényleges bekövetkezéséhez.

E kártérítési forma további érdekessége, hogy a sértett közvetlenül részesül a jogsértőre kirótt összegből.

Dr. Stefan Schmitz: Nélkülözhetetlen fogyasztóvédelem vagy túlzott mértékű kártérítés? – Kártérítés az USA-ban. *Magyar jog*, 47. évf. 2. sz. 2000. 94-99. p., 94., 95. p.

⁵²⁰ What is a Class Action Lawsuit?

<http://www.wisageek.com/what-is-a-class-action-lawsuit.htm> [2011.04.23.]

⁵²¹ James R. Copland: Class Actions

<http://www.pointoflaw.com/classactions/overview.php> [2009.12.31.]

kifejti, hogy a bevezetendő kereset nem lehet azonos az amerikai class action-nal.
Ennek okai:

- a forum shopping veszélye,
- a büntető célú kártérítés, mely az európai államok többségében nem létezik,
- továbbá: az Amerikai Egyesült Államokban az ügyvédek díjazása általános járulékos rendszer szerint történik, melyben az ügyvédek maguk is lehetnek kérelmezők. Ez pedig tiltott az Unió államok többségében.⁵²²

Ugyanakkor nem véletlen, hogy ez a keresettípus elterjedt, hiszen a jogi eljárások mind komplexebbé válásával folyamatosan csökken az egyéni keresetek száma és a class action rendelkezik néhány vonzó pozitívummal is. Pl.: míg az Unióban komoly gondot okoz a költség kérdése, addig a class action rendelkezik néhány előnyös vonással e téren:

- a költségeket az adott ügyet képviselő ügyvédek állják, e mellett írásbeli megállapodást kötnek a kérelem eredményességére nézve,
- a kártérítés megítélése esetén az összeg bizonyos – bíróság által meghatározott – százaléka az ügyvédet illeti meg, ami a díjának számít, és ami fedezi azokat a kiadásokat, melyet a class action pénzügyi alapja nem előlegezett meg (ez utóbbi ugyanis általában megelőlegezi a szükséges kiadásokat, pl. a szakértői díjat),
- ha a kereset nem sikeres, és nem kerül sor a kártérítés megítélésre, a class action kérelmezőinek nem kell kifizetniük az ügyvédi díjat, így a kockázat (viszonylag) kicsi.⁵²³

1.3. Cél: megfelelő kollektív jogorvoslat

Összhangban a már említett, kollektív fogyasztói jogorvoslatról szóló Zöld Könyvvel, a Bizottság 2011 elején nyilvános konzultációt kezdett azzal a céllal, hogy a később kidolgozandó, kollektív jogorvoslatra vonatkozó kezdeményezések alapjául szolgáló alapelveket azonosítsa.

Ennek fő okául a Bizottság a tagállamok kollektív jogorvoslati rendszereinek eltérő jellegét jelölte meg és azt, hogy a „létező nemzeti rendszerek sokfélesége és

⁵²² Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye

A kollektív keresetek szerepének és rendszerének meghatározása a fogyasztókkal kapcsolatos közösségi jog területén 4.4, 7.1.2

⁵²³ Advantages of the class actions

<http://www.lauzonbelanger.qc.ca/e/2-recours/2-avantages.htm> [2010.01.04.]

eltérő eredményessége miatt a kollektív jogorvoslattal kapcsolatos egységes európai uniós megközelítés hiánya alááshatja a polgárok és a vállalkozások joggyakorlását, és jogérvényesítési egyenlőtlenségekhez vezet.”

A konzultáció 2011. április 30.-áig⁵²⁴ tartott, számos válasz érkezett, melyek közül néhány a következő csoportokba sorolható be:

a) *egyes kormányok válaszai:*

A magyar kormány válaszában hangsúlyozta, hogy az Unió jog érvényesítésére elsősorban „a tagállami hatósági, illetve bírói út, valamint az ezt felváltó, uniós jogi instrumentumon alapuló alternatív vitarendezési fórumok keretében kell, hogy sor kerüljön.”⁵²⁵

*A lengyel kormány ugyanakkor leszögezte, hogy a magánfelek általi jogérvényesítést mindenképpen függetleníteni kell a hatóságok általi jogérvényesítéstől, mivel eltérő a céljuk (előbbinek a magánérdek, utóbbinak a közérdek védelme).*⁵²⁶

b) *egyes fogyasztói szervezetek válaszai:*

Az NFH úgy vélte, hogy egy kollektív jogorvoslati mechanizmus bevezetése különösen hasznos lenne a következő területeken:

- amikor az energiaszolgáltatók és a közvetlen értékesítők fogyasztók nagyobb csoportjainak jogait sértik meg,
- az utasok jogainak védelme kapcsán,
- a légi utasok jogainak védelme kapcsán.

A szóban forgó mechanizmust pedig a Hatóság egy kötelező erejű, közösségi szintű eszközként képzelte el, melyet mind nemzeti, mind határon átnyúló ügyek során

⁵²⁴ Bizottsági szolgálati munkadokumentum – nyilvános konzultáció: Úton a kollektív jogorvoslat koherens európai megközelítése felé SEC (2011) 173 végleges 1. (Bevezetés) 1.4. 10., 12., 5. http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/dgs_consultations/ca/docs/cr_consultation_paper_hu.pdf [2011.07.13.]

⁵²⁵ A magyar kormány válasza a Bizottságnak a csoportos keresetindítás koherens európai megközelítése felé történő előrehaladás lehetőségeiről szóló, SEC (2011) 173 végleges kérdőívére I. http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/permanent_rep_of_hungary_hu.pdf [2011.07.13.]

⁵²⁶ Answers by the Polish Government to the questions raised in the European Commission consultation document *Towards a Coherent European Approach to Collective Redress* SEC (2011)173 II. 2. http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/ministry_of_justice_poland_en.pdf [2011.07.13.]

*alkalmazhatja majd valamennyi európai fogyasztó, az adott igénybeli értékre tekintet nélkül.*⁵²⁷

*A Fogyasztóvédelmi Szervezetek Európai Szövetsége (European Consumers' Organisation, továbbiakban: BEUC) viszont nem emelt ki területeket, sőt, hangsúlyozta, hogy a kártérítési kollektív jogorvoslati mechanizmus alkalmazása nem szűkíthető le fogyasztóvédelmi, vagy verseny jellegű területekre, hanem valamennyi olyan szektorban alkalmazhatóvá kell majd tenni, ahol az Unió jog megsértése miatt tömeges kár bekövetkezése várható.*⁵²⁸

c) egyes kereskedelmi, ipari szervezetek válaszai:

A Finn Ipari Szövetség (Confederation of Finnish Industries EK) rámutatott, hogy a Bizottság egy lényeges kérdést elmulasztott feltenni: azt, hogy be kell-e egyáltalán vezetni egy kollektív jogorvoslati mechanizmust.

Ugyanis a konzultáció során felvetett kérdések alapján az Unió már döntött a bevezetésről. Ezzel pedig a Szövetség szerint semmibe veszi az érdekeltek ezzel kapcsolatos, és a korábbi konzultációk során rögzített félelmeit, kritikáit.

A Szövetség hangsúlyozta, hogy igazából azokra az esetekre kellene megtalálni a megoldást, mikor az adott igények túl kicsik ahhoz, hogy az egyének a hagyományos eszközöket vegyék igénybe (főleg mivel a jogi mechanizmusok túl költségesek, hosszúak és bonyolultak).

*A Szövetség így azt ajánlotta, hogy Unió szinten inkább az alternatív vitarendezési mechanizmusokkal kellene foglalkozni.*⁵²⁹

*A Svéd Vállalati Szövetség (Confederation of Swedish Enterprise) sem támogatta a kollektív jogorvoslati mechanizmus bevezetését.*⁵³⁰

⁵²⁷ Towards a Coherent European Approach to Collective Redress – European Commission's Consultation – Response by the National Association for Consumer Protection in Hungary 1. p. http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/national_association_consumer_protection_hungary_en.pdf [2011.07.13.]

⁵²⁸ Kár alatt nemcsak anyagi jellegű kárt értett, hanem pl. környezeti kárt, illetve az adatvédelmi szabályok megszegéséből fakadóakat is.

Towards a Coherent European Approach to Collective Redress – European Commission Consultation – The European Consumers' Organisation (BEUC)'s response 10. p. http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/beuc_en.pdf [2011.07.13.]

⁵²⁹ Response to the Commission Consultation „Towards a Coherent European Approach to Collective Redress” 2., 3. p. http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/confederation_of_finnish_industries_en.pdf [2011.07.13.]

⁵³⁰ Consultation on Collective Redress – SEC (2011)173 final - The Confederation of Swedish Enterprise would like to offer the following comments 1., 4. p. http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/sn_en.pdf [2011.07.13.]

A Dán Kereskedelmi Kamara (Danish Chamber of Commerce) pedig a Finn Ipari Szövetség alternatív vitarendezési mechanizmusokat támogató ötlete mellé állt.⁵³¹

d) egyes bankcsoportok válaszai:

A Lloyds Bankcsoport (Lloyds Banking Group) szintén nem támogatta a kollektív jogorvoslati mechanizmus bevezetését.⁵³² A Lengyel Bankegyesület (Polish Bank Association) ugyan nem tiltakozott a bevezetés ellen, de *a mechanizmust kizárólag a fogyasztóvédelem terén kívánta alkalmazni.*⁵³³

2. Class action Magyarországon

2.1. A magyar javaslat

Magyarországon 2009-ben készült el a csoportos kereset bevezetésére irányuló törvényjavaslat, ami módosítani kívánta a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (továbbiakban: Pp.).

A 2009 végén kihirdetett – és végül hatályba nem lépő - Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény két helyen is említette a *class action*-re vonatkozó – megalkotandó - jogszabályt. Először a *termékszavatosság szabályainál*, majd a *termékfelelősség normáinál* találkoztunk azzal a lehetőséggel, hogy a két említett jogintézménnyel kapcsolatos igény a csoportos perlésre irányadó szabályokat alkalmazva is érvényesíthető – külön törvény rendelkezései szerint.⁵³⁴

A csoportos kereset alkalmazásának lehetőségével kerülne be a magyar polgári eljárásjog rendszerébe a *class action*. Ezt támasztják alá pl. a keresetindítás feltételei is.

A szóban forgó (T/11332. számú) javaslat szerint ezek a következők:

- egy erre irányuló kérelem, és

⁵³¹ Response to public consultation 5. p.

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/danish_chamber_of_commerce_collective_en.pdf [2011.07.13.]

⁵³² Consultation on collective redress dated 4 February 2011. p. (Summary)

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/lloyds_banking_en.pdf [2011.07.13.]

⁵³³ Polish Bank Association - Response to the public consultation 7. p.

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/polish_bank_association_en.pdf [2011.07.13.]

⁵³⁴ 2009. évi CXX. törvény 5:153.§ (5) bek., 5:537.§ (5) bek.

- egy olyan jellegű jogvita, mely jelentős számú természetes vagy jogi személyt érinti,
- további feltétel, hogy a perben közösen érvényesíteni kívánt jog lényegileg hasonló ténybeli alapokon nyugodjon, valamint, hogy
- objektíven meghatározhatóak legyenek azok a tények vagy jellemzők, amelyek a jogvitában érdekelt csoport tagjait leírják, vagy
- külön törvény felhatalmazása szükséges.

A keresetlevél benyújtását követően - negyvenöt napon belül - az illetékes megyei bíróság dönt a csoportos keresetindítás megengedhetőségéről.

Csoportos kereset esetén kötelező a jogi képviselő - valamennyi felperesnek egy jogi képviselője van - az ügyvédi megbízási szerződés pedig – többek között – tartalmazza a perköltség viselésének szabályait és a jogi képviselő díjazásának szabályait is. A felperesek között pertársaság jön létre.⁵³⁵

A végső javaslat december 16.-án érkezett az Országgyűlés Hivatalába. Ez csak csekély mértékben tért el a korábbi, novemberi változattól:

- a keresetlevelet a bíróság azonnal, de legkésőbb tizenöt napon belül köteles megvizsgálni (ez a határidő korábban nyolc nap volt),
- ha a bíróság jóváhagyja a keresetindítást, a jóváhagyó végzésnek tartalmaznia kell – többek között – a csoportos keresethez való csatlakozáshoz nyitva álló határidőt, amelyet a csoportos keresetet indító személy kérelme alapján 30-120 nap között kell meghatározni. Ez korábban 60-120 nap volt.⁵³⁶

2.2. A magyar javaslat kritikus pontjai

*A javaslatot az Országgyűlés ugyan elfogadta 2010 februárjában, de - a köztársasági elnök hozzájárulásának hiányában - nem lépett hatályba.*⁵³⁷

⁵³⁵ Önálló képviselői indítvány - 2009. évi . . . törvény a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról 347.§ (2) bek., 348.§, 348/A.§ (1) bek., 348/B.§, 348/E.§ (2) bek., <http://www.parlament.hu/irom38/11332/11332.pdf> [2010.04.28.]

⁵³⁶ T/11332/6. számú EGYSEGES JAVASLAT A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. évi törvény módosításáról szóló T/11332. számú törvényjavaslat zárószavazásához 348/E.§ (1), (3) bek. <http://www.parlament.hu/irom38/11332/11332-0006.pdf> [2010.04.24.]

⁵³⁷ Az államfő kijelentette, hogy a törvényjavaslat előkészítetlen, rendelkezései elnagyoltak és visszaélésre adnak lehetőséget. Ezért 2010 márciusában visszaküldte a javaslatot az Országgyűlésnek. Az államfő visszaküldte az Országgyűlésnek a csoportos keresetindításról szóló törvényt <http://www.jogiforum.hu/hirek/22693> [2010.04.28.]

Valóban, a csoportos keresetre vonatkozó törvény javaslata jelenlegi formájában több hátránnyal járna, mint előnnyel.

A javaslat legszembeütőbb hibája, hogy rendelkezése szerint a felperesek között a Pp. szerinti pertársaság jön létre.

Ez azt jelentené, hogy a felek mindegyike felléphetne a bíróság előtt, noha a javaslat későbbi szabályai egyértelműen a class action alapvető elemét tükrözik, vagyis azt, hogy valamennyi felperest egyikük, illetve annak jogi képviselője képviseli a bíróság előtt.⁵³⁸ A „pertársaság” kifejezés nem megfelelő a jelentős számú felperesek csoportjának megjelölésére, mivel ellentmondásokat szül.

Dr. Fazekas Judit találóan fogalmazza meg:

„A magyar jogban a csoportkereset (...) nem létezik. Jellemében hasonlít ugyan a Pp. 51. §-ában szabályozott pertársasághoz, mégpedig az alanyi keresethalmazhoz, de nem azonosítható azzal, mert a pertársaság esetében az érdekeltek perben állása szükséges. A csoportkereset pedig annak ellenére kihat az érdekeltekre, hogy nem mindegyik, hanem közülük csak egy vagy két személy indítja meg a pert.”⁵³⁹

Véleményem szerint mindenképpen pontosítani kell, hogy mit kell érteni „jelentős számú természetes vagy jogi személyen”.

Ez álláspontom szerint megoldható tételes számok (minimum-maximum) megadásával, illetve akár úgy is, hogy a jogalkotó meghatározza az elszenvedett kár mértékének függvényében a sértettek számának minimumát és maximumát, mely határok közé eső sértetti szám „jelentős számúnak” minősülne.⁵⁴⁰

A javaslat egyik szabálya, hogy a csoportos keresetindításnak helyt adó jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követő egy éven belül a jogvitában érdekelt csoport olyan tagja, aki a perben félként nem szerepelt, bejelentheti a bíróságnak, hogy nem kívánja, hogy a jogerős ítélet joghatálya rá kiterjedjen.⁵⁴¹

Ez a határidő számomra túl hosszúnak tűnik, ha figyelembe vesszük, hogy a csoportos keresetet kifejezetten nagyobb számú sértett érintő ügyekre nézve kívánják bevezetni, és valószínűleg nagyobb összegű kártérítésre kerül majd sor elbírálásuk során. Nem lenne méltányos a csoport többi tagjával szemben, ha ilyen hosszú ideig bizonytalanságban lennének az ítélet hatályát illetően.

⁵³⁸ T/11332/6. számú EGYSGES JAVASLAT 348/A. § (1) bek., 348/B. § (2) bek.

⁵³⁹ Dr. Lévainé dr. Fazekas Judit: Fogasztói jogvitarendezés az EU-ban és Magyarországon. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 4 évf. 2 sz. 2010. 43-49. p., 45. p.

⁵⁴⁰ Pl. ha a kár mértéke 100.000 és 500.000 Ft közé esik, akkor jelentős számú személynek minősülne a sértettek azon csoportja, mely tagjainak száma 25 és 70 fő közé esik.

⁵⁴¹ T/11332/6. számú EGYSGES JAVASLAT 348/G. § (3) bek.

*Ehhez hasonló okból véleményem szerint túl hosszú a határidő abban az esetben is, mikor a csoportos keresetindításnak helyt adó jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követő két éven belül a jogvitában érdekelt csoport olyan tagja, aki a perben félként nem szerepelt kérheti a bíróságtól annak megállapítását, hogy a jogerős ítélet joghatálya rá is kiterjedjen.*⁵⁴²

Előbbi határidő – az egy év – esetében a javaslat novemberi változathoz fűzött indoklás azzal érvelt, hogy ez a szabály az egyének magánautonómiájának tiszteletben tartása miatt született meg, ha pl. az adott fél – sajátos helyzete miatt – önálló jogérvényesítést lát szükségesnek.⁵⁴³

Az egy év helyett rövidebb határidő is szerepelhetne, de – figyelembe véve az indoklást – álláspontom szerint kivételként lehetőséget lehetne adni az adott félnek, hogy kérelmezhesse a bíróságtól a határidő meghosszabbítását, de ekkor bizonyítania kellene azt a tényt, vagy körülményt, mely alapján a hosszabbítás engedélyezése indokolt lenne az ő esetében.

Véleményem szerint ekkor esetleg az is elfogadható lenne, hogy – szintén az indoklást alapul véve – a fél csupán valószínűsítene – és nem bizonyítaná – hogy helyzete romlani fog, ha bizonyos időn belül nem tudja magát kivonni az ítélet hatálya alól (bár ezt még jelenleg nem tudja biztosan megállapítani).

A bíróság dönthetne a hosszabbításról, de a hosszabbítás tartamát mindenképpen a törvénynek kellene meghatároznia, hiszen a bíróság mérlegelési jogköre már így is túlságosan tág a csoportos keresettel kapcsolatban, és nélkülözi a szükséges törvényi szempontokat, kritériumokat.

Problémát jelent az is, hogy a hatállyal kapcsolatos módosításokra a csoportos keresetindításnak helyt adó jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követően van lehetőség, mivel ilyenkor az érintett tag esetleg már tudhat valamit a kérelem lehetséges megítéléséről, így *véleményem szerint célszerűbb volna, ha a módosítás kérelmezésére a keresetindítási kérelem elbírálása előtt lenne lehetőség, kizárva az esetleges visszaéléseket.*⁵⁴⁴

⁵⁴² T/11332/6. számú EGYESÉGES JAVASLAT 348/G.§ (4) bek.

⁵⁴³ Önálló képviselői indítvány - 2009. évi . . . törvény a polgári perrendtartásról szóló 1952 . évi III. törvény módosításáról – Részletes indoklás Pp. 348/G.§

⁵⁴⁴ Számos kérdésről nem szól a javaslat, pl. a másodfokú jogorvoslat lehetőségéről, az eljárás során megszülető egyezségről és a jogi képviselő visszalépéséről sem. Az ezekre vonatkozó szabályokat mindenképpen bele kell építeni a javaslatba.

3. Reform a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos jogorvoslatok terén

3.1. Út a konzultációs dokumentumig

Jelenleg az Egyesült Királyságban a következőképpen alakul a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása:

Mind a megtévesztő, mind az agresszív gyakorlatok alkalmazása bűncselekménynek minősül a CPRs alapján, viszont magánjogi – és jogorvoslati szempontból – már eltérő a helyzetük: a megtévesztő gyakorlatok esetében a megtévesztésekre (misrepresentation) vonatkozó rendelkezések alkalmazandóak, míg agresszív gyakorlatok esetén a jog általában nem biztosít jogorvoslatot.

a) *A CPRs szabályai:* a CPRs szabályai értelmében a kereskedő bűnösnek minősül – tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal összefüggő bűncselekmény elkövetésében – ha:

- szándékosan, vagy gondatlanul olyan kereskedelmi gyakorlatot folytat, mely ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel, és
- a gyakorlat a termékkel kapcsolatban jelentősen torzítja vagy torzíthatja az átlagfogyasztó gazdasági magatartását.

Amennyiben a bűnösséget megállapítják, kiszabható:

- pénzbüntetés, ami nem lehet több mint a kötelező maximum, vagy
- pénzbüntetés vagy két évet meg nem haladó szabadságvesztés, vagy mindkettő.

b) *Magánjogi szempontból:* megtévesztéseknél a jogorvoslatok alkalmazása több tényezőtől függ.

Először is, a megtévesztés lehet vétlen (innocent), gondatlan (negligent) és csalárd (fraudulent). Függetlenül attól, hogy adott esetben melyik típusról van szó, *szükséges – a keresethez – a megtévesztés bekövetkezte.* Ezt a kereskedőnek, vagy a javára eljáró személynek kell elkövetnie. Szükséges bizonyítani, hogy a megtévesztés jelentős szerepet játszott abban, hogy egy – egyébként – ésszerűen eljáró személy szerződést kötött. Továbbá szükséges, hogy a megtévesztés bírja rá a fogyasztót a szerződés megkötésére, bár nem szükséges, hogy a megtévesztés legyen az egyedüli tényező.

Amennyiben a fogyasztót a kereskedő *vétlen megtévesztése* bírja rá a szerződés megkötésére, kérheti a szerződés mérséklését és az eredeti állapot helyreállítását.

Csalárd megtévesztés esetén a fogyasztó jóvátételre jogosult – amennyiben a károk közvetlenül a tranzakcióból származnak, függetlenül az előreláthatóságtól – továbbá – alternatívaként, vagy konjunktív lehetőségként – a szerződés mérséklésére (is). A common law viszonylatában csak a megtévesztés csalárd formája esetén lehetséges kártérítés.

Gondatlan megtévesztés esetén a szerződés mérséklése kérhető, és:

- gondatlan tanács esetén jóvátétel is, amennyiben az előrelátható károk a tanácsolt cselekmény eredményeként keletkeznek,
- gondatlan információ esetén jóvátétel is, amennyiben az előrelátható károk azért keletkeznek, mert az információ valótlan volt.⁵⁴⁵

Ahogy az látható, az Egyesült Királyságban a *CPRs nem biztosít a fogyasztók számára közvetlen kereseti igényt* arra az esetre, ha tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt kárt szenvednek.

E kereseti igény hiányának pótlása - a UCP irányelv implementálását követően - rövid időn belül sürgetővé vált, mivel az Egyesült Királyságban – és ezt a skót fogyasztóvédelemmel foglalkozó csoportok⁵⁴⁶ is hangoztatták – a megtévesztő és az agresszív gyakorlatok mára már a társadalom szélesebb rétegeit érintik – az érintett fogyasztók egy részét a társadalom legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő tagjai alkotják. Egyes gyakorlatok pedig nemcsak egyszerűen tisztességtelenek, hanem ráadásul alá is ássák a jogszerűen eljáró kereskedők tekintélyét és rontják a piac hírnevét.⁵⁴⁷

⁵⁴⁵ Misrepresentation and unfair commercial practices 1., 2., 5. p.

http://www.google.hu/url?sa=t&source=web&cd=18&ved=0CE8QFjAHOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.scotlawcom.gov.uk%2Fdownload_file%2Fview%2F518%2F&rct=j&q=unfair%20commercial%20practices%20scotland&ei=WVrzTdXGM4X3sgaRobywBg&usg=AFQjCNHt5OfOvz8gicyyOsqsCOFnU5eG9w&cad=rja [2011.06.11.]

The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper xiv., 2. p.

http://www.scotlawcom.gov.uk/download_file/view/681/101/ [2011.06.11.]

The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 Part 3 8. (1), 13.

⁵⁴⁶ Minthogy Skócia az Egyesült Királyság része, így ott is alkalmazandóak az említett szabályzatok rendelkezései, melyek 2008. május 26.-án léptek hatályba.

Unfair Commercial Practices Directive (UCPD) – Transposition to UK law i. m.

⁵⁴⁷ Consumer redress for misleading and aggressive practices

<http://www.scotlawcom.gov.uk/law-reform-projects/joint-projects/misrepresentation-and-unfair-commercial-practices/> [2011.06.11.]

A Skót Jogi Bizottság⁵⁴⁸ így a jogorvoslatok új rendszerének kidolgozását tűzte ki célul. A project a Skót Jogi Bizottság, valamint Anglia és Wales Jogi Bizottságának⁵⁴⁹ közös munkája és a kormány fogyasztóvédelmi reformprogramjának része.

Anglia és Wales Jogi Bizottsága 2008 novemberében közzétette előzetes véleményét. Ebben kifejtette, hogy a szükséges változásokat a jelenlegi rendszer keretein belül kell végrehajtani, mivel egy új magánjogi jogorvoslati jogintézmény bevezetése költséges – mely költségek mértékét előzetesen nem is lehetne megállapítani - lenne és feltehetően számos probléma merülne fel. *Változások alatt a bizottság főleg a megtévesztéssel és a kényszerrel kapcsolatos szabályok fejlesztését és egyszerűsítését értette.*

A tervezett jogorvoslatokat akkor lehet majd igénybe venni, ha az átlagfogyasztó bizonyítani tudja, hogy az adott agresszív, vagy megtévesztő gyakorlat valószínűleg arra készítette, hogy szerződést kössön, vagy fizessen, úgy, hogy ezeket egyébként nem tette volna meg, és az adott gyakorlat jelentős szerepet játszott a szerződés megkötésére, illetve a fizetésre vonatkozó döntésében.⁵⁵⁰

A project bizonyíték-alapú. Ez azt jelenti, hogy a bizottságok felkérték az érintetteket, hogy nyújtsanak be bizonyítékokat azon esetekre nézve, mikor a fogyasztók kárt szenvedtek tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok miatt, és nem rendelkeztek jogorvoslati lehetőségekkel.

2010 októberében tette közzé a két bizottság az érintettektől kapott információkat összegző dokumentumát. Ebből kiderült, hogy a megtévesztéssel kapcsolatos jogszabályok túl bonyolultak a fogyasztók számára ahhoz, hogy alkalmazhassák

⁵⁴⁸ A Skót Jogi Bizottság (Scottish Law Commission) öt tagból áll, maximum öt évre nevezik ki őket a skót miniszterek. Fő feladatuk a jog reformja valamennyi jogterület kapcsán, még azok esetében is, melyek a Westminster-i angol parlament törvényalkotási hatáskörébe tartoznak. Jogi reformprojectet kezdeményezhet maga a Skót Jogi Bizottság is, vagy együttesen Anglia és Wales Jogi Bizottságával, illetve javaslatokat fogad egyénektől és szervezetektől is. A skót miniszterek is felkérhetik őket egy-egy jogterület vizsgálatára.

Our role

<http://www.scotlawcom.gov.uk/about-us/#whatwedo> [2011.06.11.]

⁵⁴⁹ E bizottság (Law Commission for England and Wales) – skót megfelelőjéhez hasonlóan – öt tagból áll. Feladatai közé tartozik azon jogterületek felülvizsgálata, melyek indokolatlanul bonyolultak, idejétmúltak, vagy méltánytalanok a jogalanyokkal szemben.

Who we are

<http://www.justice.gov.uk/lawcommission/about/who-we-are.htm> [2011.06.11.]

What we do

<http://www.justice.gov.uk/lawcommission/about/what-we-do.htm> [2011.06.11.]

⁵⁵⁰ Consumer redress for misleading and aggressive practices i.m.

*azokat, továbbá az agresszív gyakorlatok komoly problémát jelentenek – különösen a kiszolgáltatott fogyasztókat érintőek.*⁵⁵¹

A két bizottság – a project keretén belül – 2011 tavaszán tette közzé közös *konzultációs dokumentumát*, mely tulajdonképpen a Skót Jogi Bizottság 149. számú Vita Iratából (Discussion Paper), valamint Anglia és Wales Jogi Bizottságának 199. számú Konzultációs Iratából (Consultation Paper) áll, továbbá *a megtévesztő és agresszív gyakorlatokra vonatkozó fogyasztói jogorvoslati lehetőségekről* szól. Hat nagyobb és tizenhét kisebb fejezetre oszlik, és egy melléklet tartozik hozzá.⁵⁵²

A két bizottság célja annak megállapítása volt, hogy a fogyasztók milyen mértékben részesüljenek a jogorvoslati lehetőségekből megtévesztő, agresszív gyakorlatok esetén. *Az említettek – azon túl, hogy jogorvoslati lehetőségeket kívántak alkotni – további három célt tűztek ki:*

- egyszerű/könnyen alkalmazható jogorvoslat biztosítása megtévesztő gyakorlatok esetére,
- egyszerű/könnyen alkalmazható jogorvoslat biztosítása agresszív gyakorlatok esetére,
- megszüntetni azokat a hiányosságokat, melyek miatt a fogyasztók a CPRs megsértése esetén nem élhetnek jogorvoslati eszközökkel.⁵⁵³

3.2. Az új fogyasztóvédelmi törvény javaslata, a várható előnyök

A két bizottság egyszerűsíteni kívánja a megtévesztő gyakorlatokkal kapcsolatos rendelkezéseket, és fejleszteni az agresszív gyakorlatokkal kapcsolatosokat, a hézagok megszüntetése és egy új fogyasztóvédelmi törvény javaslata által. Leszögezték továbbá, hogy nem a CPRs valamennyi rendelkezésének megsértése

⁵⁵¹ The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper 4., 5. p.

⁵⁵² The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper

⁵⁵³ A konzultáció földrajzi szempontból Angliát, Wales-t és Skóciát fedte le, és 2011. április 12.-től 2011. július 12.-ig tartott.

The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper iii., xiii. p.

esetére kívánnak jogorvoslati eszközöket biztosítani, mivel néhány elem ahhoz nem eléggé megfogható (így a megtévesztő mulasztások, és a generálklauzula sem).⁵⁵⁴

A két bizottság kijelentette továbbá, hogy az új fogyasztóvédelmi törvény nem lépne a CPRs helyébe, a megtévesztő és agresszív gyakorlatok magánjogi következményeivel foglalkozna, és csak a B2C viszonyokra vonatkozna.

Két fő területe lesz: a kereskedő felelőssége (átvéve a CPRs-ből, de tovább fejlesztve, kivételek meghatározásával) és a fogyasztói jogorvoslatok új rendszere.

A fent említettek alapján tehát *az új törvény nem tartalmaz majd rendelkezéseket a megtévesztő mulasztásokkal és a generálklauzulával kapcsolatban, illetve a feketelista kapcsán sem.* Föld adásvételét és a pénzügyi szolgáltatásokat sem szabályozza majd. Feltétel lesz ugyanakkor, hogy a fogyasztó szerződést kössön a kereskedővel, vagy részére fizessen. Ez utóbbi esetben további feltétel, hogy a fizetéssel a fogyasztó eleget tegyen egy korábbi, szerződésen kívüli keletkező kötelezettségének.

A fogyasztói jogorvoslatok rendszere két szintből áll majd:

1.) *az első szinten a fogyasztóval szemben megvalósult egy megtévesztő, vagy agresszív gyakorlat, és a kár nem bizonyítható. A fő cél, hogy visszaállítsák a szerződés előtti állapotot. Ezen a szinten két jogorvoslat lesz:*⁵⁵⁵

a) a fogyasztó visszakapja a kifizetett összeget, és nem kell eleget tennie jövőbeli kötelezettségeinek. A fogyasztónak – hogy jogosult legyen erre a jogorvoslatra - két tesztnek kell megfelelnie:

- a fogyasztó köteles visszaszolgáltatni az árut, vagy visszautasítani a szolgáltatást. Az áruk, szolgáltatások egy részének visszaszolgáltatása, visszautasítása is elegendő lesz,

⁵⁵⁴ Példaként az „ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel” kitélt hozták fel, mely szerintük „túlságosan bizonytalan” tartalmú ahhoz, hogy az őt magában foglaló általános tilalom megszegése esetére is jogorvoslatot biztosítsanak.

Itt visszaköszön Martin Ebers – korábban már rögzített - aggodalma, miszerint a jogalkalmazásban leginkább a tisztázatlan jogi fogalmak és a generálklauzula jelentenek majd problémát, hiszen – eltérő rendelkezések hiányában – ezeket az adott tagállam bírósága értelmezi, ami eltérésekhez vezet majd a tagállamok gyakorlatai között. Úgy tűnik, hogy – legalábbis az Egyesült Királyság és a többi tagállam viszonylatában – az eltérés a jogorvoslatok terén is jelentős lesz.

The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper xv. p.

⁵⁵⁵ Az első szint jogorvoslati alkalmazhatóak lesznek még vétlen megtévesztés esetén is.

- a fogyasztó minél hamarabb nyújtsa be keresetét, (a két bizottság javasolja, hogy az áruk, szolgáltatások átadásától/nyújtásától számított három hónapon belül nyújtsa be a keresetet).

b) ha az előbbi már nem lehetséges, akkor a fogyasztó árendedményhez juthat, 0-100 % közötti mértékben, a megtévesztő/agresszív gyakorlat súlyától függően.

2.) *a második szinten a fogyasztó akkor alkalmazhatja majd a jogorvoslati eszközöket, ha bizonyítani tudja, hogy kárt szenvedett az első szintű helyreállításon túl.* Két kártípus tartozik ide:

a) közvetett gazdasági kár: pl. ha – egy gyakorlat során - egy régi, de tökéletesen működő terméket azért dobnak el, hogy helyet biztosítsanak az újnak,

b) hátrány és kényelmetlenség.⁵⁵⁶

A tervezett reformtól a bizottságok a következőket remélik:

- egyszerűbb mód a keresetek kezelésére. Fontos a kár kérdése is, mivel bizonyos esetekben a gyakorlatok nagyobb mértékű kárt okoznak. A felmérések alapján ez az esetek 3-7 %-ára igaz. *A bizottságok nem a károk megszüntetését várják a reformtól, de remélik, hogy az átláthatóbb szabályok miatt nagyobb arányban lesznek sikeresek a keresetek az elbírálásuk során,*

- előnyök a kereskedők részére: a jogszerűen eljáró kereskedők szükségtelen költségekkel kénytelenek számolni, mivel jelenleg egyrészt tekintettel kell lenniük a CPRs rendelkezéseire - hogy elkerüljék a büntetőjogi felelősségre vonást - másrészt a megtévesztéssel kapcsolatos rendelkezéseket is ismerniük kell, az egyéni keresetek miatt. Egyszerűbb – és egységesebb – rendelkezések valószínűleg csökkentik majd a költségeket,

- előnyök a fogyasztóvédelmi szervezetek részére: a fogyasztók a fogyasztóvédelmi szervezetek részére is nagy számban nyújtanak be panaszokat, kifogásokat. Itt is a költségek csökkentése várható,⁵⁵⁷ illetve talán hatékonyabb eljárás.⁵⁵⁸

⁵⁵⁶ The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper xv-xviii. p.

⁵⁵⁷ The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper 237-239. p.

⁵⁵⁸ A konzultáció eredményét, tanulságait várhatóan 2012 márciusában teszik majd közzé. <http://www.justice.gov.uk/lawcommission/areas/misrepresentation-and-unfair-commercial-practices.htm> [2011.07.13.]

Mindenképpen *a project pozitív elemének tekintem, hogy nem csak egyoldalúan a fogyasztókkal foglalkozik, hanem a kereskedők és a fogyasztói szervezetek érdekeivel is.*

Ugyanakkor negatívumként értékelem azt a tényt, hogy a tervezett törvény nem foglalkozik majd a feketelistával, a mulasztásokkal és a generálklauzulával sem. Főleg ez utóbbi mellőzése jelent majd komoly hiányt, hiszen ha egy kereskedelmi gyakorlatot már csak a klauzula alapján lehet majd tisztességtelennek minősíteni, az nem jelent majd sikeres jogérvényesítést a sértett fél számára, ha – a klauzula hiányában - nem, vagy csak körülményesen tud majd jogorvoslati eszközt igénybe venni. A feketelista esetében pedig azért érthetetlen számomra a mellőzés, mert azok ipso iure tisztességtelenek, tehát a kapcsolódó jogorvoslatokat is mindenképpen meg kellene határozni (az ipso iure tisztességtelenség miatt pedig talán a - többi, vagyis a megtévesztő, agresszív gyakorlatok esetére - megállapított/megalkotandó jogorvoslatokhoz képest szigorúbb jelleggel).

A class action megítélése többségében negatív jellegű, vagy legalábbis erősen megosztja az érintetteket. Egy ilyen jellegű kereset pedig véleményem szerint hasznos lenne a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok ellen fellépni kívánó érdekeltek számára, hiszen a B2C viszonyokban a fogyasztó a kereskedővel áll jogviszonyban, aki/ami bizonyos esetekben egy nagyobb vállalat, vagy vállalatcsoport, mely jelentős fölényrel bír – főleg anyagi és jogi képviselési területeken – a fogyasztóhoz képest.

Egy class action jellegű keresettel számos fogyasztó egyesíthetné forrásait és növelhetné esélyeit egy számára kedvező ítéletre nézve. Így érdemes megfontolni az alkalmazását.

A UCP irányelv egyik komoly hiányossága, hogy a végrehajtás terén a tagállamoknak szabad kezét adott, teret biztosítva ezzel az egymástól eltérő végrehajtási rendszerek kialakításának. Ez a jogorvoslatokra nézve is igaz.

Nem véletlen, hogy Skócia és Anglia is a gyakorlatra fókuszál. *Esetükben – az implementálás után - meglehetősen hamar kiderült, hogy a jogorvoslatok nem megfelelőek. Így a Skót Jogi Bizottság, valamint Anglia és Wales Jogi Bizottsága jelenleg azon dolgozik, hogy hatékony jogorvoslati rendszert dolgozzon ki, méghozzá egy új, fogyasztóvédelmi törvény keretein belül.*

A tervezett törvény megalkotását ugyan egy hasznos lépésnek tekintem, ami példaként szolgálhat más tagállamok számára is, de a korábban említett hiányosságai miatt féltő, hogy nem váltja majd be a hozzá fűzött reményeket.

IX. A TISZTESSÉGTelen KERESKEDELMI GYAKORLATOKKAL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK

A Bizottság részéről Sophie Ridoux 2011 nyarának végén - annak érdekében, hogy a Bizottság összeállíthassa⁵⁵⁹ a UCP irányelv által, 2011. júniusára előírt átfogó jelentését⁵⁶⁰ - egy kérdőívet tett közzé – a UCP irányelv implementálásával, rendelkezéseinek alkalmazásával és végrehajtásával kapcsolatban - az érintettek részére, melynek kérdéseire adott válaszokat október 14.-ig várták.⁵⁶¹

Az Európai Bizottság Jogértvényesülési Főigazgatóság (DG Justice) 2011. november 16.-án tartotta meg konferenciáját a digitális termékekhez kapcsolódó fogyasztói problémákról. A konferencián két tanulmány eredményeit is ismertették, az egyik a digitális tartalmú szolgáltatásokhoz fűződő, fogyasztók által tapasztalt problémákkal, a másik pedig az alkalmazott jogi rendelkezésekkel foglalkozott (valamint párhuzamosan javaslatokat fogalmazott meg a digitális tartalmú

⁵⁵⁹ A jelentést a Bizottság valószínűleg 2012 tavaszán nyújtja majd be a Tanács és a Parlament felé.
Unfair commercial practices
http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/index_en.htm
[2011.09.21.]

⁵⁶⁰ A tervezett jelentés külön kitér majd a UCP irányelv alkalmazására az ingatlantulajdon, a pénzügyi szolgáltatások, valamint az eladásösztönzés vonatkozásában is.

A három terület kiemelésének okai a UCP irányelv Preambulumában találhatóak meg:

- „Az ezen irányelvben előírt teljes harmonizáció nem zárja ki, hogy a tagállamok a nemzeti jogban bizonyos termékek – mint például a gyűjtemények darabjai vagy az elektronikus készülékek – főbb tulajdonságait meghatározzák, amelyek tekintetében a mulasztás jelentősnek minősülne vásárlásra való felhívás esetén. Ennek az irányelvnek nem célja a más termékekhez hasonló kivitelezésű termékek eladásösztönzésének tilalma révén a fogyasztók választási lehetőségének csökkentése, kivéve, ha ez a hasonlóság összezavarja a fogyasztót a termék kereskedelmi eredetét illetően, és ezáltal megtevesztő.”

- „Ezért a pénzügyi szolgáltatások és az ingatlantulajdon területén ez az irányelv nem érinti a tagállamok azon jogát, hogy a fogyasztóik gazdasági érdekeinek védelmében meghaladják ezen irányelv rendelkezéseit.”

2005/29/EK irányelv (9), (14) preambulum-bekezdés

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) - Questionnaire for Stakeholders 1. p.

http://www.google.hu/url?sa=t&source=web&cd=12&ved=0CCEQFjABOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.mittelstandsverbund.de%2Fapp%2Fso.asp%3Fo%3D%2F_obj%2FA31E3516-2ABB-4DFE-84CA-9A086D66AE3A%2Foutline%2FUCPD-Application-Report-Questionnaire-EN-Aug-2011.doc&rct=j&q=report%20unfair%20commercial%20practices%202011&ei=VypvTqOPD4Pm4QT1vcSXCQ&usg=AFQjCNGVYKWC7sKHqyFKorgvqNV4V50FeA&cad=rja [2011.09.13.]

⁵⁶¹ Meg kell még említeni a Bizottság 2011. október 21. és december 16.-a között folyó konzultációját is, melynek tárgya ugyan az MCA irányelv volt, de több kérdés is vonatkozott a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra.

Public Consultation on Directive 2006/114/EC concerning Misleading and Comparative Advertising and on unfair commercial practices affecting businesses

<http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?userstate=prodpdf> [2011.12.03.]

Misleading and Comparative Advertising

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/opinion/111021_en.htm [2011.12.03.]

szerződésekkel kapcsolatban megalkotandó, fogyasztóvédelmi modellrendszerre nézve).

Ez utóbbi tanulmány⁵⁶² érintette a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kérdését, és mivel megállapításai átfogóbb jellegűek a fent említett kérdőívre érkezett válaszokhoz képest, ezért *a továbbiakban a tanulmány idevágó részeit mutatom be, és a kérdőívre adott válaszokkal támasztom alá az azokban foglaltakat.*

1. A maximum harmonizáció – feketelistán keresztül érvényesülő - negatív hatásai

A maximum harmonizáció egyenes következménye, hogy csak a UCP irányelv feketelistáján szereplő gyakorlatok minősülnek tisztességtelennek minden körülmény között. A felsoroltakon kívüli gyakorlatok tiltásával a tagállamok megsértik a harmonizációhoz fűződő tilalmat (nem vezethetnek be az irányelv rendelkezéseire képest szigorúbb előírásokat) – ahogy erről már volt szó az EU Bíróságának ismertetett esetei kapcsán is (a VI. fejezetben).

a) a maximum harmonizáció egyik negatív hatása tehát az, hogy a feketelista nem bővíthető, csak a UCP irányelv módosítása révén, tehát Uniós jogforrás által. Így a tagállamok az új és/vagy legtöbb problémát okozó gyakorlatokat nem tilthatják meg. *Összességében: a maximum harmonizáció – a feketelista révén – megakadályozza, hogy a tagállamok időben reagálhassanak a piac – tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokon keresztül érvényesülő - kihívásaira.*⁵⁶³

b) *a maximum harmonizáció második negatív hatása az, hogy a tagállamok nem rendelkeznek eszközzel arra nézve, hogy kérhessék szigorúbb intézkedéseik elfogadását.* Ez a hiány nem magából a harmonizációból fakad, hanem a UCP irányelv egyik alapjából, az egységes szerkezetbe foglalt változat 114. cikkéből.

⁵⁶² E tanulmány az Amszterdami Egyetem, pontosabban annak Európai Szerződési Jogi Központja (Centre for the Study of European Contract Law), Információs Jogi Intézménye (Institute for Information Law), és Jogi és Gazdasági Központja (Amsterdam Centre for Law and Economics) közös - a fogyasztóknak nyújtott, digitális szolgáltatásokat elemző - kutatásának eredménye. Tizenegy ország tapasztalatainak elemzését tartalmazza (köztük Magyarországot is). Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 6. p.
http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/legal_report_final_30_august_2011.pdf
[2011.12.03.]

⁵⁶³ Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 146., 148. p.

*A cikk értelmében, ha valamelyik tagállam – egy harmonizációs intézkedés elfogadását követően – az egységes szerkezetbe foglalt változat 36. cikkében felsorolt lényeges körülmények alapján, vagy a környezet, illetve a munkakörnyezet védelmével kapcsolatban úgy véli, hogy egy adott nemzeti rendelkezés fenntartása szükséges, akkor erről (és az indokokról) tájékoztatja a Bizottságot. A Bizottság a nemzeti rendelkezésről hat hónapon belül dönt. Amennyiben engedélyezi a rendelkezés fenntartását/bevezetését, köteles megvizsgálni azt, hogy szükséges-e a kiigazítása.*⁵⁶⁴

Mint látjuk, ez a lehetőség megszüntetné (de legalábbis csökkentené) az a) pontban említett akadályt. Azonban az említett rendelkezések nem alkalmazhatóak a UCP irányelv rendelkezései kapcsán, mivel az irányelv a fogyasztóvédelem területéhez tartozik, mely terület nem szerepel a 36. cikkben felsorolt lényeges körülmények⁵⁶⁵ között.

A tanulmány szerzői szerint a UCP irányelvnek tartalmaznia kellene egy olyan rendelkezést, mely szerint a új gyakorlatokat ideiglenesen megtilthatnák a tagállamok (így reagálva a speciális nemzeti igényekre és a fejlesztésekre).⁵⁶⁶

Véleményem szerint az ideiglenes tilalmak bevezetésének megengedése elképzelhetetlen a UCP irányelv esetében, tekintve a harmonizáció fokát. Nem tartom valószínűnek, hogy az irányelv esetleges módosításánál egy ilyen engedmény bekerülne a rendelkezések közé. Ezt alátámasztja a fogyasztói jogokról szóló irányelv is, hiszen annak kapcsán ugyan már nem maximum harmonizációról beszélünk, de az irányelvtől való eltérési lehetőségeket az Unió határozza meg, és nem a tagállamok.

Ettől függetlenül hasznosnak tartom az ideiglenes tilalmak ötletét, ami esetleg még meg is valósulhat, ha az Unió a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kapcsán lemond a maximum harmonizációról (ez a fogyasztói jogokról szóló irányelv alapján elvileg elképzelhető). Ez esetben viszont álláspontom szerint pontosan meg

⁵⁶⁴ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 114. cikk (4), (6), (7) bek.

⁵⁶⁵ A 34. és a 35. cikk rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárakra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket a közérkölc, a közrend, a közbiztonság, az emberek, az állatok és növények egészségének és életének védelme, a művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme vagy az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol. Ezek a tilalmak és korlátozások azonban nem lehetnek önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei.

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 36. cikk

⁵⁶⁶ Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 147. p.

kell határozni majd az ideiglenes tilalom időtartamát (mely nem lehetne túl hosszú, egy évnél semmiképpen sem több), illetve azt is, hogy a tagállami tilalom bevezetése miatt felléphetnek-e pl. a kereskedők érdekeit védő szervezetek - ha igen, milyen fórum előtt, milyen feltételek esetén - annak érdekében, hogy az Unió rendelje el a tilalom megszüntetését.

c) a II. fejezetben volt szó arról, hogy az értelmezés lesz az egyik fő probléma a UCP irányelv implementálást követően, illetve, hogy az Unió Bírósága nem fogja ezeket az értelmezési problémákat megoldani. Az Amszterdami Egyetem tanulmányának készítői szerint ez így is történt, a Bíróság nem adott még iránymutatást pl. a generálklauzula kapcsán, de a feketelista esetleges – tagállamok részéről történő, és az előző pontokban elemzett – bővítéséről sem.⁵⁶⁷

Ez nemcsak a tagállami eltérő értelmezések miatt jelent problémát, hanem azért is, mert így kétségek merülnek fel az értelmezés kapcsán, és az egységes iránymutatás hiányában ezek negatív hatása érezhető a gyakorlatban is. *A maximum harmonizáció (illetve inkább a vonatkozó rendelkezések/iránymutatások hiányának) – feketelistán keresztül érvényesülő – harmadik negatív hatása az, hogy kétségeket hagy maga után.*

Erre jó példa a Bizottsági kérdőívre adott válaszok közül az *EFAMRO és az ESOMAR*⁵⁶⁸ közös válasza. Az említettek egy feketelistás gyakorlatra koncentráltak: „Annak valótlan állítása, vagy olyan hamis benyomás keltése, hogy a kereskedő nem a saját kereskedésével, vállalkozásával, mesterségével vagy szakmájával kapcsolatos célból jár el, vagy hamis módon fogyasztóként való fellépés.”⁵⁶⁹

Az EFAMRO és az ESOMAR – gyakorlati tapasztalataik alapján – úgy vélték, hogy a tagállamok e gyakorlat tilalmát nagyon szűkkörűen alkalmazzák, és több állam e tilalmat csak a kereskedelmi reklámokra vonatkoztatja, amikor a

⁵⁶⁷ Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 146. p.

⁵⁶⁸ Az EFAMRO (European Federation of Associations of Market Research Organisations) képviseli a piac érdekeit, továbbá a társadalmi kutatásokat is. Az ESOMAR pedig egy piackutatással foglalkozó világszervezet.

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) - Questionnaire for Stakeholders - EFAMRO and ESOMAR 1. p.

http://www.esomar.org/uploads/professional_standards/data-protection/2011-10-12_EFAMRO_ESOMAR_UCPD_response.pdf [2011.10.27.]

About ESOMAR

<http://www.esomar.org/about-esomar.php> [2011.10.31.]

⁵⁶⁹ 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 22.

kereskedőnek kötelessége feltüntetni kerekedő mivoltát, illetve azt, hogy nem fogyasztó, vagy más kategóriába tartozó.

Az EFAMRO és az ESOMAR szerint azonban ennél tágabb e gyakorlat tilalmának alkalmazási köre, és javasolták a Bizottságnak, hogy ezt rögzítse, és értesse meg a tagállamokkal is. Látjuk tehát, hogy mivel a tagállamok szabadon (ez esetben a lehetségesnél szűkebben) értelmezték a szóban forgó feketelistás gyakorlatot, ezért gyakorlati alkalmazása is szűkebb lett a lehetségesnél. Így e gyakorlat tilalma nem vonatkozik olyan esetekre, melyekre egyébként kellene, megfelelő értelmezés és gyakorlati alkalmazás esetén.

A fent említett kétség nemcsak az értelmezés, hanem akár a hatály kapcsán is megjelenhet: a két szervezet úgy vélte, hogy két gyakorlat mindenképpen a UCP irányelv hatálya alá tartozik, így kérték a Bizottságot, hogy ezt erősítse meg. E két gyakorlat:

- *sugging*: az a folyamat, amikor egy vállalat hamis felmérést készített, termék, vagy szolgáltatás eladásának céljából,⁵⁷⁰

- *frugging*: az a folyamat, amikor egy termék árusítója látszólag piackutatás során statisztikai felmérést készít, valójában azonban adományokat akar gyűjteni.⁵⁷¹

Az EFAMRO és az ESOMAR szerint ez a két gyakorlat azért tartozik a UCP irányelv hatálya alá, mert – akárcsak a fent említett UCP irányelvbeli gyakorlatban – ezek megvalósítói is azt hamis benyomást keltik, hogy a megvalósító/a kereskedő nem a szakmájával kapcsolatos célból jár el. A céljuk pedig az átlagfogyasztó gazdasági magatartásának jelentős torzítása a termékkel kapcsolatban (ez pedig a UCP irányelv generálklauzúljára utal).⁵⁷²

Az a) és b) pontban rögzítettek alapján úgy vélem, hogy e két gyakorlat legfeljebb a UCP irányelv második (megtévesztő/agresszív gyakorlatok), vagy esetleg a harmadik tilalmi szintjén (generálklauzula) tiltható, hiszen a feketelista csak egy új jogforrás révén bővíthető.⁵⁷³ Viszont ami a kereskedő fellépéséről szóló feketelistás gyakorlat szűk alkalmazási körét illeti, álláspontom szerint az ellen mindenképpen fel kellene lépni. Uniós fellépésre a feketelista kapcsán egyéb esetben is szükség lenne,

⁵⁷⁰ Matt Blumberg: SUGGing and FRUGGing: Practices as ugly as they sound <http://www.dmnews.com/sugging-and-frugging-practices-as-ugly-as-they-sound/article/94425/> [2011.11.02.]

⁵⁷¹ <http://www.wordnik.com/words/frugging> [2011.11.02.]

⁵⁷² Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) - Questionnaire for Stakeholders - EFAMRO and ESOMAR 2., 3. p.

⁵⁷³ Vagyis e gyakorlatok véleményem szerint ugyan a UCP irányelv hatálya alá tartoznak, csak nem az említett feketelistás gyakorlathoz való hasonlóságukra alapozva.

ahogy arra egy, a kérdőívre érkezett válaszban foglaltak is figyelmeztetnek: a *Seldia*⁵⁷⁴ a feketelistás gyakorlatok közül a piramis-elve épülő eladásösztönző rendszerre vonatkozó gyakorlatot⁵⁷⁵ emelte ki, mivel több állam mellőzte a teljes meghatározás átvételét, kihagyva egy-egy elemet⁵⁷⁶ (melyek a Seldia szerint kulcsfontosságúak a rendszer hatékony visszaszorítása érdekében).

A Seldia azt is megemlíttette, hogy a szóban forgó gyakorlat esetében több állam – így Németország, Ausztria, Dánia és Svédország - „duplázott”, vagyis ezek az országok megtartották az implementálás előtti, piramis rendszerre vonatkozó rendelkezéseiket, és a UCP irányelv gyakorlatát ezekhez csatolták. Ez a helyzet – vagyis, hogy egyszerre több rendelkezés is vonatkozik ugyanarra a gyakorlatra – a Seldia szerint komoly problémákat okozhat a hatóságok és a bíróságok számára, az üzleti rendszerek legális/illegális voltának megítélése, illetve a legális és illegális rendszerek megkülönböztetése során.⁵⁷⁷

⁵⁷⁴ Egy egyesület, mely közvetlen értékesítéssel foglalkozó egyesületeket és egyéb vállalatokat képvisel az Unió huszonkét tagállamában.

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - Seldia 4. p.

<http://seldia.eu/sites/default/files/pdf-documents/Seldia%20response%20UCPD%20Questionnaire.pdf> [2011.10.27.]

⁵⁷⁵ Piramis-elve épülő olyan eladásösztönző rendszer létrehozása, működtetése, vagy támogatása, amelyben a fogyasztó annak lehetőségével számol, hogy jövedelemre tesz szert, amely elsősorban más játékosoknak a rendszerbe való belépéséből ered, nem pedig a termékek eladásából, illetve fogyasztásából.

2005/29/EK irányelv I. Melléklet 14.

⁵⁷⁶ Portugália, Finnország, Németország és Spanyolország a „(...) a termékek (...) fogyasztásából” (consumption), míg Görögország, a Cseh Köztársaság és (ismét) Finnország a „(...) a fogyasztó annak lehetőségével számol (...)” (giving consideration) kitéltet hagyta ki az implementálás során.

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - Seldia 4. p.

Azonban meg kell említeni, hogy az ebben az értekezésben elemzett angol nyelvű jogszabályok közül nem mindegyik esetében igazak a Seldia fogalmi elemekkel kapcsolatos hiányokra vonatkozó megállapításai (Finnország, Spanyolország és a Cseh Köztársaság esetében igazak, de Görögország esetében pl. nem).

Law 3587 – Amendment and supplementation of Law 2251/1994 on Consumer Protection
Part II Article 12 Article 9f n)

Portugália rendeletében nemcsak a fent említett kitétel hiányzik, hanem az azt megelőző elem is [„(...) nem pedig a termékek eladásából, illetve fogyasztásából.”]. Németország esetében is ez a helyzet.

Decree-Law No 57/2008 of 26 March Chapter I Article 8 r)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewFile&lawID=51&languageID=EN> [2011.07.31.]

The Act Against Unfair Competition Annex 14.

⁵⁷⁷ A piramis rendszer kapcsán a Seldia egyébként üdvözölte azt a tényt, hogy az – a UCP irányelv révén – most már tiltott az Unió joga alapján is, mivel a Seldia erőteljesen ellenzi ezt a rendszert. Hangsúlyozta továbbá, hogy a közvetlen értékesítéssel foglalkozó szektor szereplői nem kívánják felülvizsgálni a UCP irányelvbeli fogalmat, mivel szerintük az alapján egyértelműen különbséget lehet tenni a tiltandó piramis rendszerek és a közvetlen értékesítéshez fűződő, legális tevékenységek között.

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - Seldia 5. p.

Idekapcsolódik az a fogalmakkal kapcsolatos korábbi (II. fejezetbeli) észrevételem, hogy a fogalmakkal kapcsolatban két alapvető probléma merülhet fel, ha módosítások révén implementálják a UCP irányelv rendelkezéseit:

- a fogalom – az implementálás után - nem azonos a UCP irányelvbelivel vagy,

- az adott tagállam nem akarja pusztán lecserélni a korábbi fogalmat, hanem finomítások révén módosítja azt. Így egyszerre akár több definíció is alkalmazandó ugyanarra a fogalomra nézve *A piramis rendszer esetében mindkét lehetőség megvalósult (érdekesség viszont, hogy Svédország önálló jogszabály alkotása révén implementált, így nem illeszthető be a sorba).*⁵⁷⁸

*A negatívumok ellenére a Német Közvetlen Értékesítéssel Foglalkozó Egyesület (German Direct Selling Association) támogatja a teljes harmonizáció további alkalmazását,*⁵⁷⁹ mivel szerinte ennek segítségével a vállalkozások egységes szabályegyüttesre támaszkodhatnak minden tagállamban, ez pedig megkönnyíti a határon átnyúló kereskedelmi ügyletek lebonyolítását és hozzájárul a belső piac működéséhez.

2. Vélemények a hatállyal és az önszabályozással kapcsolatban

a) a UCP irányelv alkotói megengedték, hogy a tagállamok alkalmazzák a rendelkezéseket a B2B, vagy akár a C2C viszonyokra is. Bár egyes tagállamok éltek ezzel a lehetőséggel, de a hatály kiterjesztését a B2C viszonyokon túl nem mindenki támogatja.

Így pl. *a Seldia szerint a UCP irányelv hatályát nem kell kiterjeszteni a B2B viszonyokra*, mivel az irányelv nem a megfelelő jogi eszköz erre. Természetesen figyelembe vette, hogy a UCP irányelv egyes gyakorlatai előfordulhatnak az említett

⁵⁷⁸ *A francia, közvetlen értékesítéssel foglalkozó egyesület*, a French Direct Selling Association (továbbiakban: FVD) pl. kifejezetten kifogásolta az implementálás francia módját, vagyis azt, hogy módosítások révén valósult meg az átültetés, és nem új jogszabály alkotása révén. Az FVD szerint ez a módszer zavart okozott a már létező szabályok hatálya kapcsán, és joghézagok is keletkeztek. Az FVD rövidítés a szervezet eredeti, francia elnevezéséből (Federation De La Vente Directe) ered. WFDSA – DSA Member Countries

http://www.wfdsa.org/membership_directory/?fa=show_international [2011.11.01.]

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - Seldia 4. p.

⁵⁷⁹ Consultation on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices - Bundesverband Direktvertrieb Deutschland e. V. 1. p. http://www.direktvertrieb.de/pressecenter/downloads/dokumente/2011_10_14_BDD_Stellungnahme.pdf [2011.12.25.]

viszonyokban is, azonban hangsúlyozta, hogy a B2B viszonyok nem tartozhatnak a fogyasztóvédelem területéhez, mivel fogyasztónak szigorúan csak az tekintendő, aki kereskedelmi tevékenységén kívül jár el. Az említettek szellemében a *Seldia* kritikával illette Belgiumot, Svédországot és Lengyelországot – mivel azok kiterjesztették a hatályt – *leszögezve, hogy az említett államokban a UCP irányelv rendelkezései így nem igazán védik a fogyasztók érdekeit*, ráadásul a tisztességes kereskedelemhez fűződő visszaélésekhez vezethetnek.

A *Seldia* úgy vélte, hogy a UCP irányelv hatályának C2C viszonyokra való kiterjesztése hathatna pozitívan egyes, az adott tranzakciókban érdekelt fogyasztók helyzetére. Ez azonban azt jelentené, hogy az összes, érintett fogyasztó helyzetének „kiegyensúlyozása” megkövetelné a UCP irányelvben foglaltak alapvető megváltoztatását, vagy azok szelektív alkalmazását az adott esetek során (ez a álláspont összhangban van a saját véleményemmel, melyet a III. fejezetben rögzítettem).⁵⁸⁰

A FEDMA⁵⁸¹ sem támogatta a hatály B2B viszonyokra való kiterjesztését, azzal érvelve, hogy nem érzi szükségesnek olyan szabályok alkalmazását két – a kereskedelemben feltehetően egyenlően „erős” pozícióban lévő – kereskedő közötti viszonyra nézve, mely szabályok eredetileg egy fogyasztó és egy kereskedő – üzleti szempontból - „kiegyensúlyozatlan” viszonyára vonatkoznak.⁵⁸²

Mind a *Seldia*, mind a FEDMA véleménye bizonyítja azt az - általam is osztott – véleményt, miszerint a UCP irányelv hatályának B2B viszonyokra való kiterjesztése negatív (de legalábbis további bonyodalmakat okozó) lépés. Az értekezés tagállami szabályokat bemutató (IV.) fejezete is ezt támasztja alá, hiszen láttuk, hogy a B2B és a B2C viszonyok „keverése” Németország és Ausztria esetében is fogalmi zavarokhoz, és a rendelkezések megfogalmazásához fűződő problémákhoz vezetett.

⁵⁸⁰ Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - *Seldia* 7., 8. p.

⁵⁸¹ (Federation of European Direct and Interactive Marketing) egy szövetség, melynek célja a direkt és az interaktív marketing védelme.

FEDMA's Mission Statement

<http://www.fedma.org/index.php?id=27> [2011.10.31.]

FEDMA Submission to the Questionnaire for stakeholders for a Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD)

http://www.fedma.org/fileadmin/documents/Position_Papers/20111009_FEDMA_UCPD_response.pdf [2011.10.27.]

⁵⁸² FEDMA Submission to the Questionnaire for stakeholders for a Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) 2. p.

b) kifejezetten pozitív eleme viszont a UCP irányelvnek az önszabályozás támogatása. Ez a támogatás a szervezetek részéről is megfigyelhető.

A Seldia és a közvetlen értékesítéssel foglalkozó szektor pl. elkötelezett az önszabályozás iránt, így nem meglepő, hogy a közvetlen értékesítéssel foglalkozó egyesületek világszövetsége (World Federation of Direct Selling Associations, továbbiakban: WFDSA) is rendelkezik magatartási kódexszel, ami – többek között – tiltja a fogyasztókkal szemben alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat, és felsorolja azokat a gyakorlatokat is, melyeket jogellenesnek kell tekinteni a közvetlen értékesítési szektorban. A Seldia a közelmúltban elfogadott egy olyan magatartási kódexet, mely részben módosítja a WFDSA kódexét, annak érdekében, hogy biztosítsák az Unió szabályozással való összhangot.

A Seldia szerint a magatartási kódex betartása megfelelő, mivel egyrészt a közvetlen értékesítéssel foglalkozók tisztelik a kódexet, másrészt az így erős és hatékony eszközt jelent a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megelőzése során. A Seldia⁵⁸³ hangsúlyozta, hogy támogatja az önszabályozással és az alternatív vitarendezési megoldásokkal kapcsolatos kezdeményezéseket is.⁵⁸⁴

Az Eurofinas⁵⁸⁵ válaszában kizárólag az önszabályozás kérdésével foglalkozott, leszögezve azt, hogy tagjainak döntő többsége az elmúlt évek során fogadott el kódexet, vagy továbbfejlesztette a meglévőt. Ezek a kódexek elősegítik a biztonságos és kiegyensúlyozott üzleti környezet kialakítását, melyben mind a fogyasztók, mind a hitelszolgáltatók érdekeit figyelembe veszik. Így az Eurofinas úgy vélte, hogy a

⁵⁸³ Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - Seldia 10., 11. p.

⁵⁸⁴ A közvetlen értékesítéssel foglalkozó szektor önszabályozás iránti elkötelezettségére további példaként hozható a Finn Direkt Marketinggel Foglalkozó Szövetség (Finnish Direct Marketing Association), mely egyszerre több kódexet alkotott, pl. a Telemarketing Magatartási Kódexet (Telemarketing Codes of Conduct), vagy a Közvetlen Értékesítési Ipari Magatartási Kódexét Vállalatok Számára (Direct Selling Industry Code of Conduct for Companies).

Consultation on the application of Directive 2005/29/EC on unfair commercial practices – Finland Chamber of Commerce 7. p.

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=report%20on%20the%20application%20of%20the%202005%2F29%2Fec%20directive&source=web&cd=20&ved=0CGoQFjAJOAo&url=http%3A%2F%2Fsw.kkksite.ezdev.asiakas.org%2Fsite_eng%2Fcontent%2Fdownload%2F47504%2F1130282%2FConsultation%2Bon%2Bthe%2Bapplication%2Bof%2Bdirective%2B200529EC%2Bon%2Bunfair%2Bcommercial%2Bpractices.pdf&ei=p8G7TsO_JYKk4gTdgrg7&usg=AFQjCNEj4NeCb5r194ZKNYD__y3DnVjL_w&cad=rja [2011.11.10.]

⁵⁸⁵ Az Eurofinas (European Federation of Finance House Associations) egy szövetség, mely a speciális fogyasztói hitelszolgáltatókat képviseli az Unióban.

Eurofinas response to the European Commission consultation on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices 2. p.

<http://www.eurofinas.org/uploads/documents/positions/Eurofinas%20contribution%20on%20UCPD.pdf> [2011.10.27.]

*hitelszolgáltatás szektorában működik a szükséges önszabályozó mechanizmus, ami megfelelően tudja támogatnia a tisztességes kereskedelmi gyakorlatokat. Az Eurofinas javasolta a Bizottságnak, hogy a jövőben is támogassa az önszabályozással kapcsolatos kezdeményezéseket, és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz fűződő jövőbeli szabályozások során is vegye majd figyelembe ezeket. A Seldiahoz hasonlóan az Eurofinas is maximálisan támogatta az alternatív vitarendezési megoldásokat is.*⁵⁸⁶

*A Finn Kereskedelmi Kamara (Finland Chamber of Commerce) a kérdőívre adott válaszaiban szintén kifejezte támogatását az önszabályozás iránt, igaz, főleg a reklámok kapcsán. Finnországban ugyanis nincs olyan önszabályozó szerv, ami közvetlenül a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozna.*⁵⁸⁷ *Viszont a reklámok területén kettő is működik: a Reklámetikai Tanács (Council of Ethics in Advertising) és az Üzleti Gyakorlat Bizottsága (Board of Business Practice). Előbbi a reklámok etikai részével, utóbbi pedig a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos, B2B jellegű vitákkal foglalkozik (pl. a megtévesztő és az összehasonlító reklámokkal). Szintén csak közvetetten kapcsolódnak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok területéhez a finn pénzügyi szektor önszabályozó szervei, mivel munkájukat a fogyasztói szervezetekkel való együttműködés jegyében végzik.*⁵⁸⁸

3. Egyéb tapasztalatok

3.1. Példák az értelmezési problémákra

Az értelmezéssel kapcsolatban korábban főként annak tükrében esett szó, hogy milyen problémák fakadnak a Uniós iránymutatások hiányából. Azonban közvetlenül a UCP irányelv rendelkezéseinek értelmezése esetén is azonosítható számos bizonytalan pont, melyek egy részére Dánia mutatott rá a kérdőívre adott válaszában.

⁵⁸⁶ Eurofinas response to the European Commission consultation on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices 3.,4. p.

⁵⁸⁷ Enforcement fiche for Finland

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewEnforcement&countryID=FI> [2011.10.15.]

⁵⁸⁸ A Kamara jó tapasztalatokkal rendelkezik az alternatív vitarendezési megoldások terén is. Finnországban ilyen megoldások szinte valamennyi fogyasztói vita esetére léteznek. Consultation on the application of Directive 2005/29/EC on unfair commercial practices – Finland Chamber of Commerce 6., 7. p.

a) a feketelistás csalogató reklám⁵⁸⁹ kapcsán a dán hatóságok két fogalmi elem esetében szembesültek értelmezési problémával:

- „helyettesítő termék”: ez az eredeti termék márkájától eltérő márkájú terméket is jelenthet, vagy helyettesítő termékként csak azonos, vagy jobb minőségű termék jöhet szóba (azonos márkával)?

- „más kereskedőtől beszerezni”: ez azt jelenti, hogy a fogyasztót más üzletbe irányíthatják, vagy azt, hogy – ha a fogyasztó számára ez az átirányítás kényelmetlen – akkor a kereskedő köteles a terméket beszerezni egy másik kereskedőtől?⁵⁹⁰

b) a feketelistás agresszív gyakorlatok közül:

„A reklámban a gyermekek *közvetlen felszólítása* a reklámozott termékek megvásárlására, vagy arra, hogy győzzék meg szüleiket vagy más felnőttet, hogy vásárolja meg számukra a reklámozott termékeket.”⁵⁹¹

A dán jogalkalmazók abban a kérdésben nem tudnak dönteni, hogy egyes Internetes játékok esetében ez a gyakorlat megvalósul-e. E játékok során ugyanis – bár a gyerekek eredetileg ingyen játszanak – a jobb teljesítés, illetve – a kiesések után – a játékba való visszatérés érdekében a szolgáltatók e-maileket küldenek, melyekben virtuális szolgáltatásokat nyújtanak (a fizetés a mobiltelefonokon keresztül történik). E virtuális szolgáltatások felkínálása a gyermekek közvetlen felszólításának minősíthető (és így a gyakorlat a fenti agresszív gyakorlatként azonosítható)?⁵⁹²

c) az EFAMRO és az ESOMAR két gyakorlat UCP irányelv hatálya alá tartozásának megerősítését kérte a Bizottságtól.

Dánia viszont ellentétes irányú kérelemmel fordult a Bizottsághoz – az október 14.-én lezárult konzultáció során - mivel úgy véli, hogy az eladásösztönzés nem

⁵⁸⁹ „Termékek adott áron való megvásárlására történő felhívás, a kereskedő azon megalapozott feltételezésének elhallgatásával, hogy azokat vagy az azokat *helyettesítő termékeket* a kínált áron, a termék és az ajánlati ár figyelembevételével ésszerű időtartamon belül és mennyiségben nem fogja tudni sem leszállítani, sem *más kereskedőtől beszerezni*.”

2005/29/EK irányelv I. Melléklet 5.

⁵⁹⁰ 2009 decemberében a dán fogyasztói ombudsman iránymutatást bocsátott ki az árakra vonatkozó információkkal/információszereléssel kapcsolatban. Ebben leszögezte, hogy helyettesítő termék alatt csak azonos, vagy jobb minőségű termék érthető (azonos márkával).

Marketing and price information – The Consumer Ombudsman’s guidelines for price information in marketing 20. p. (Point 16)

<http://www.consumerombudsman.dk/Regulatory-framework/dco/guides/~media/Consumerombudsman/dco/Guidelines/PriceInformationMarch2010.pdf> [2011.12.17.]

⁵⁹¹ 2005/29/EK irányelv I. Melléklet 28.

⁵⁹² Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for the Member States - Denmark 16., 17. p.

<http://www.ft.dk/samling/20111/almdel/eru/bilag/39/1037675.pdf> [2011.12.12.]

tartozik a UCP irányelv hatálya alá, ezért szeretné, ha az irányelv felülvizsgálata során annak valamennyi formáját kivennék a hatály alól és az irányelvből is. Annak ellenére kérte ezt, hogy az EU Bírósága már megállapította a hatály alá tartozást⁵⁹³ és előírta, hogy hatályon kívül kell helyezni az eladásösztönzést tiltó nemzeti rendelkezéseket.⁵⁹⁴

d) az Amszterdami Egyetem tanulmánya alapján problémák forrása a kiszolgáltatott fogyasztók UCP irányelvbeli kategóriája is. A UCP irányelv szerint:

„Amennyiben egy kereskedelmi gyakorlat célzottan egy bizonyos fogyasztói csoportra – például a gyermekekre – irányul, kívánatos, hogy a csoport átlagtagja szempontjából megvizsgálják a kereskedelmi gyakorlat hatását.”⁵⁹⁵

Ez a szempont a következő rendelkezésben öltött testet:

„Azon kereskedelmi gyakorlatokat, amelyek valószínűsíthetően csak a fogyasztóknak egy, e kereskedelmi gyakorlattal vagy az annak alapjául szolgáló termékkel szemben szellemi vagy fizikai fogyatékoságuk, koruk vagy hiszékenyséjük miatt különösen kiszolgáltatott, egyértelműen azonosítható csoportjának gazdasági magatartását torzítják jelentősen – és oly módon, hogy azt a kereskedőnek ésszerűen előre kellene látnia –, az adott csoport átlagtagja szempontjából kell értékelni.”⁵⁹⁶

A szóban forgó rendelkezéssel kapcsolatban a legfontosabb probléma az, hogy a tagállamok maguk értelmezik a felsoroltakat – pl. a „gyermek” kategóriát – mivel a UCP irányelv nem ad támpontot (példának okáért mondjuk a „hiszékenység” fogalmára nézve).⁵⁹⁷ Így pedig ismét az eltérő tagállami értelmezések akadályozzák az egységes gyakorlat kialakulását, súlyosbítva azzal, hogy most a társadalom – valamilyen okból – kiszolgáltatott tagjai nem részesülnek megfelelő védelemben.⁵⁹⁸

⁵⁹³ Pl. a (VI. fejezetben ismertetett) Total Belgium-ügyben, vagy a C-304/08. sz. ügyben.

Joined Cases C-261/07 and C-299/07 50. pont

C-304/08 Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV v Plus Warenhandels-gesellschaft mbH, judgment of 14 January 2010

⁵⁹⁴ Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for the Member States - Denmark 19. p.

⁵⁹⁵ 2005/29/EK irányelv (18) preambulumbekszövege

⁵⁹⁶ 2005/29/EK irányelv 2. fejezet 5. cikk (3) bek.

⁵⁹⁷ Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 152. p.

⁵⁹⁸ Dánia – a kérdőívre adott válaszában – pl. leszögezte, hogy a továbbiakban jobban kíván fókuszálni a gyermekek és fiatalok – mint fogyasztók – helyzetére, mivel a kereskedelmi kampányoknak elsősorban Ők a célcsoportjai, viszont – koruknál fogva – nem rendelkezhetnek elegendő tapasztalattal ahhoz, hogy átlássanak komplex értékesítési helyzeteket. Ezért Dánia ösztönözte a Bizottságot, hogy a UCP irányelv felülvizsgálata során majd ezzel a területtel is foglalkozzon.

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for the Member States - Denmark 10. p.

3.2. További problémák

a) *jogorvoslatok*: már korábban is említettem, hogy a UCP irányelv egyik negatív vonása, hogy hiányoznak a végrehajtásra vonatkozó iránymutatások (ezért is támogatom a class action – a csoportos kereseten keresztül történő – bevezetését a magyar jogrendszerbe - természetesen nem a jelenlegi, hanem javított formában).

Az Unió – ahogy erről már volt szó – jelenleg is egy kollektív jogorvoslat kialakításával foglalkozik, és *a UCP irányelv is a fogyasztók kollektív védelmét célozta meg. Mivel nem foglalkozik az egyéni jogorvoslatok lehetőségével, így a tagállamok dönthették el, hogy a fogyasztók egyénileg egyáltalán felléphetnek-e a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.*

Az Amszterdami Egyetem tanulmányának szerzői rámutattak továbbá, hogy *nem tisztázott a viszony a szerződési joggal.* A UCP irányelv – ahogy erről már volt szó a II. fejezetben – nem érinti a szerződések jogát - és különösen a szerződések érvényességére, létrejöttére és joghatásaira vonatkozó szabályokat – így a tagállamok maguk határozzák meg, hogy pl. a szerződés mikor tekinthető érvénytelennek, vagy, hogy a fogyasztó mikor vehet igénybe jogorvoslatot. *Mivel a szerződéses jogorvoslatok szempontjából (is) különböznek egymástól a tagállami jogrendszerek, így a fogyasztók szempontjából ez a helyzet kifejezetten problémás.*

Az eltéréseken túl komoly nehézséget jelent még a fogyasztók számára, hogy *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kapcsán nem is lehet zökkenőmentesen alkalmazni a szerződéses jogorvoslatokat. Ugyanis a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok és a nemzeti szerződési jogi/fogyasztóvédelmi rendszerek viszonyítási alapjai eltérnek egymástól.* Előbbi terület az átlagfogyasztót tekinti alapnak, vagyis egy megfelelően tájékozott, figyelmes és körültekintő - figyelembe véve a társadalmi, kulturális és nyelvi tényezőket is – személyt, míg az utóbbi területek tipikusan a fogyasztót egy kiszolgáltatott személynek tartják, aki a jog védelmére szorul.⁵⁹⁹ Más szavakkal, míg a UCP irányelv a *Bourgoignie*-hez köthető irányzathoz sorolható, addig a nemzeti szerződési jogi rendszerek inkább még a protekcionista szemlélet jegyeit hordozzák magukon.

b) az Amszterdami Egyetem tanulmányában a szerzők érdekes gondolatmenetet rögzítettek: *több Internetes szolgáltatást ingyenesként ajánlanak a*

⁵⁹⁹ Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 148., 149., 151. p.

fogyasztók számára, azonban ezeknél tulajdonképpen a – regisztráció révén szolgáltatott – személyes adatok jelentik az „árat”, melyek felhasználásával a szolgáltatók reklámokat küldenek a fogyasztóknak, és ezzel jutnak profithoz.

A kérdés az, hogy ha a szolgáltatók tájékoztatnák Őket arról, hogy az Internetes szolgáltatások ára a személyes adataik „feláldozása”, akkor ez mennyiben változtatná meg fogyasztói szokásaikat? Mivel feltételezhetően nagy mértékben, így akkor az *említett ingyenes szolgáltatások révén megtévesztő gyakorlatok valósulnak meg (a UCP irányelv 6. cikke⁶⁰⁰ alapján)?⁶⁰¹*

Bár úgy tűnik, hogy – tekintve az irányelv 6. cikkét – az adott gyakorlatnak tartalmaznia kell információt ahhoz, hogy a jogalkalmazó megtévesztőnek minősítse, de a tanulmány szerzői úgy vélik, hogy a legfőbb kérdés az, hogy vajon a fogyasztók – azt követően, hogy tájékoztatnák őket a személyes adatok tényleges felhasználásáról – mennyiben változtatnának szokásaikon (pl. mikor hagynának fel a Facebook használatával).⁶⁰²

Mivel a 6. cikk megfogalmazása lehetőséget ad rá – bizonytalansága révén – ezért a szerzők ezeket a szolgáltatásokat is e cikk alá sorolják be. E „bizonytalanság” abban nyilvánul meg, hogy az irányelv alkotói nem határozták meg egyértelműen, hogy minek minősül az adott gyakorlat, ha hamis információt tartalmaz ugyan, de a fogyasztót nem vezeti félre, illetve nem kényszeríti olyan üzleti döntés meghozatalára, melyet egyébként nem hozott volna meg.⁶⁰³

Véleményem szerint – bár elismerem, hogy a fenti következtetések logikusak – a szerzők elmélete a UCP irányelv tilalmi szintjeinek jellemzői miatt megdől. Ugyanis

⁶⁰⁰ Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben hamis információt tartalmaz, és ezáltal valótlan, vagy bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, még akkor is, ha az információ az alábbi elemek közül egy vagy több tekintetben tényszerűen helytálló, és feltéve bármelyik esetben, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra kényszeríti a fogyasztót, hogy olyan üzleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg (...)

2005/29/EK irányelv 2. fejezet 1. szakasz 6. cikk (1) bek.

⁶⁰¹ Esetleg még két feketelistás gyakorlat alapján is tiltottnak tekinthetők ezek a szolgáltatások:

- A termék „ingyenes”, „díjmentes”, „térítésmentes” vagy hasonló jelzőkkel való leírása, ha a fogyasztónak a kereskedelmi gyakorlat elfogadásának és a termék szállításának, illetve szállíttatásának elkerülhetetlen költségén felül bármit is fizetnie kell (megtévesztő gyakorlat),
- Annak valótlan állítása, vagy olyan hamis benyomás keltése, hogy a kereskedő nem a saját kereskedésével, vállalkozásával, mesterségével vagy szakmájával kapcsolatos célból jár el, vagy hamis módon fogyasztóként való fellépés (megtévesztő gyakorlat).

2005/29/EK irányelv I. Melléklet 20., 22.

⁶⁰² Ráadásul figyelembe kell venni azt is, hogy az ingyenes Internetes szolgáltatások elsődleges használói gyermekek, vagyis fokozottan védendő (kiszolgáltató) személyek.

⁶⁰³ Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts 152., 153. p.

az említettek körülírták, hogy milyen Internetes szolgáltatásokat tartanak tisztességtelennek (ingyenesek, regisztráció-kötelesek, több személyes adat szolgáltatásával járók, és reklámokat juttatnak el a felhasználóknak). *Ennek következményeként, ha a tisztességtelenséget elfogadjuk, akkor azt meghatározott szolgáltatások/gyakorlatok esetén tesszük, melyek nem tartozhatnak a megtévesztő gyakorlatokról szóló cikkek alá, hiszen azok információ-központúak, és nem foglalkoznak annyira konkrét elemekkel, mint pl. a szolgáltatás ingyenes volta, vagy a személyes adatok felhasználása. Vagyis az Internetes szolgáltatások számára két út maradna: a feketelista, vagy a generálklauzula. Az első eleve kizárt, hiszen zárt listáról beszélünk. A második pedig azért járhatatlan út, mert a legáltalánosabban megfogalmazott tilalmi szintről van szó.*

Összességében azért nem lehet az Internetes szolgáltatásokat a megtévesztő tevékenységről szóló cikk alapján megtévesztőnek tekinteni, mert akkor eleve adott gyakorlatkategóriát tekintenénk megtévesztőnek, és nem valósulna meg az a kitétel, hogy a feketelistán kívül minden gyakorlatról az adott ügyben kell dönten (esetről-esetre), figyelembe véve az adott ügy specifikus vonásait (ahogy erről már volt szó a VI. fejezetben).

A maximum harmonizáció miatt az egyik legsúlyosabb probléma a UCP irányelv kapcsán, hogy a tagállamok nem tilthatnak meg további konkrét gyakorlatokat, mivel a feketelista zárt jellegű. Kérdés, hogy az Unió folytatja-e a fogyasztói jogokról szóló irányelvvel megkezdett utat, és enged-e a harmonizáció szigorából. Ha enged, akkor a gyakorlatok ideiglenes tiltásának lehetősége komoly segítséget jelentene a tagállamok számára annak érdekében, hogy lépést tarthassanak a piac fejlődésével.

Ha a maximum harmonizáció szigora megmarad, mindenképpen szükséges felülvizsgálni a feketelistát és aktualizálni (a legújabb, illetve legtöbb problémával járó gyakorlatokat bele kell foglalni a listába).

A II. fejezetben szó esett arról, hogy a UCP irányelv több pontja kapcsán értelmezési nehézségekkel kell majd számolni az implementálást követően. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a feltételezetteken túl is akadnak tisztázásra váró kifejezések. Ugyanakkor (eddig) az a jóslat is megvalósulni látszik, hogy az Unió Bírósága nem foglalkozik az irányelv kétséges elemeinek értelmezésével.

Ezért úgy vélem, hogy az irányelv felülvizsgálatát követően a Bizottságnak mindenképpen ki kell majd bocsátania iránymutatásokat, melyekben a kétséges

fogalmakat vagy pontosan kell meghatározni, vagy ha ez nem lehetséges, akkor a Bizottság tágabb kategóriákat alkothatna egy-egy definícióra nézve, esetlegesen több elemet felsorolva azokban.

A végrehajtás kérdésénél szintén iránymutatás kibocsátását szorgalmazom, melynek pontosabban kell majd meghatároznia a szankciókat (pl. a jellegüket: Lengyelországban akár szabadságvesztés is kiszabható az agresszív gyakorlatok folytatása miatt, máshol – pl. Máltán – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok főleg bírsággal sújtandóak, lásd VI. fejezet), és ki kell majd térni az egyéni jogorvoslat kérdésére is.

X. ÖSSZEGZÉS

1. Pro és Contra⁶⁰⁴

1.1. Pro (pozitívumok és előnyök)

a) A UCP irányelv egységet teremtett:

A UCP irányelv előzményeit bemutató fejezetben jól látszik, hogy az irányelvet megelőzően a tagállamok szabályai tartalmuk és jogterülethez való tartozásuk szempontjából is különböztek egymástól. Ezek az eltérések akadályozták az egységes belső piac működését, ezért a UCP irányelv alkotói ezeket az akadályokat fel akarták számolni. E terv előnye a fogyasztók számára nyilvánvalóak: jogbiztonság, kiszámíthatóság, átláthatóság.

Eltekintve az irányelv egyes részei és jellege kapcsán felmerülő problémáktól (melyek önálló pontok tárgyai), *ha csak az egység megteremtését nézzük, a UCP irányelv egyértelműen pozitív lépés volt, mely – köszönhetően eltérést nem engedő jellegének és a tilalmi rendszerének - megszüntette a korábbi jogi széttagoltságot és egy jogforrásba koncentrált a kereskedők fogyasztókkal szemben alkalmazott, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatait, sőt, még a (fogyasztókat) megtévesztő reklámokat is szabályozza.*

b) Maximum harmonizáció:

A UCP irányelv elődei minimum harmonizációs jellegűek voltak, tehát a tagállamok alkalmazhattak az adott irányelv rendelkezéseihez képest - a fogyasztók számára - kedvezőbb előírásokat is (ez is az egyik oka volt az eltérő szabályozásoknak). A UCP irányelv azonban már nem engedett eltérést rendelkezéseitől. E tilalom révén valósulnak meg az egységre való törekvés révén várható (előző pontban említett) előnyök a fogyasztók számára, vagyis *az egység megteremtésének egyik fő eszköze a maximum harmonizáció.*

⁶⁰⁴ A „pro” és a „contra” kifejezések tulajdonképpen most a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok (valamint a kapcsolódó szabályok és szervek) pozitív és negatív jellemzőinek, illetve - a fogyasztók vonatkozásában – a velük járó előnyöknek és hátrányoknak (e szempont a dolgozat fogyasztóvédelmi szemszögéből következik) a megjelölésére alkalmazandóak. Ezeken túl a szükséges további lépések (általános jellegű) meghatározására is sor kerül ebben az alfejezetben.

A tagállami implementációkat követően (elvileg) jogbiztonságról beszélhetünk, mivel a fogyasztók minden tagállamban azonos szabályok alá tartoznak, melyek átláthatóbbak elődeiknél. Ez egyúttal a kiszámíthatóság megvalósulását is jelenti, hiszen a fogyasztók (és a kereskedők is) pontosan tudják, hogy milyen rendelkezéseket kell ismerniük, figyelembe venniük (bármely tagállamban is járjanak el).

A legfontosabb érv a maximum harmonizáció mellett az, hogy alkalmazása – és az általa kialakítandó egységes tagállami szabályrendszerek, valamint a korábban felsorolt előnyök – révén elérhető, hogy a fogyasztók nagyobb bizalommal folytassanak határokon átnyúló jellegű kereskedelmi gyakorlatokat, bízva az UCP irányelvre és az implementáló szabályokra alapozott tudásukban (ami kellő védelemet nyújt neki valamennyi tagállamban). Ezzel pedig a belső piac hatékonyabb működése is megvalósulhat.

c) Költségek:

E szempontból mind a fogyasztók, mind a kereskedők számára előnyös a UCP irányelv, ugyanis *egyértelmű szabályok esetén mindkét fél ismerheti a rendelkezéseket, a lehetséges következményeket, és meg tudja becsülni a gyakorlatával járó költségeket is.* Mivel a UCP irányelv a fogyasztók védelmét látja el, vagyis a kereskedőket terheli kötelezettségekkel, így – *a költségek kiszámításának szempontjából (is) - főleg utóbbiak számára hasznosak az egyértelműen megfogalmazott rendelkezések.*

d) A UCP irányelv egyes rendelkezései a fogyasztóknak kedveznek:

A UCP irányelv eleve a fogyasztókat kívánta védeni, ezért a „fogyasztóknak kedvező rendelkezések” kitétel alatt *azokat a szabályokat kell érteni, melyek az alapvető előírásokon túl többlet védelmet nyújtanak.* Ennek egyértelmű példája a *bizonyítási teher átfordulásának szabálya, de idesorolhatóak a megengedő rendelkezések is,* hiszen ezek esetében az irányelv alkotói a fogyasztók védelmében engedtek meg a rendelkezésektől való eltéréseket. E pontba tartozik az is, hogy a gyakorlatok meghatározásánál *a valószínűség/lehetőség, mint alternatív elem* (a ténylegesen bekövetkező torzítás/félrevezetés/képzetetés/jelentős korlátozás mellett) *szerepel.* Ezzel ugyanis megjelenik a *prevencióra való törekvés.*

e) *A UCP irányelv rendelkezései nemcsak az Európai Unióban alkalmazandók:*

A UCP irányelv rendelkezéseit már *egyes tagjelöltek és leendő tagjelöltek is átvették. A fogyasztókra (és a kereskedőkre) nézve ez kedvező arra az esetre, ha az Unión kívüli államokban folytatják tevékenységeiket, hiszen már ismerik a vonatkozó rendelkezéseket.*⁶⁰⁵

f) *A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok folyamatosan fejlődő területet jelentenek:*

A UCP irányelvhez kapcsolódóan folyamatosan születnek újabb jogforrások, tervezetek (mint pl. a fogyasztói jogokról szóló irányelv, vagy Skócia és Anglia jogi bizottságainak tervezett szabályai a jogorvoslatokra nézve). Ez a tény is bizonyítja, hogy *a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok területe folyamatos ellenőrzést, szabályozása pedig folyamatos fejlesztést igényel.*

1.2. Contra (negatívumok és hátrányok)

a) *A UCP irányelv a B2C és a B2B viszonyok szétválasztására törekedett, de ezt nem tudta megvalósítani:*

Bár az irányelv alkotói el akarták választani egymástól a B2C és a B2B viszonyokat, de ez nem sikerült. Igaz, *a rendelkezések B2B viszonyokra történő alkalmazásának megengedése azt bizonyítja, hogy e törekvés nem volt kétségektől és engedményektől mentes.* Mindez azzal jár, hogy *az említett alkalmazás megvalósítói (pl. Németország, Ausztria) esetében a vonatkozó rendelkezések összetettebbek, mint más államok hasonló rendelkezései, így pedig átláthatatlanabbá válnak a fogyasztók számára, akiknek meg kell állapítaniuk, hogy milyen előírások alkalmazandók a*

⁶⁰⁵ Habár a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alapvetően Unió jogintézménynek tekintendők, de az Unióval – tagsági/tagjelöltségi/leendő tagjelöltségi szempontból – kapcsolatban nem álló államok között is van, aki kifejezetten a UCP irányelvet kívánja implementálni. Erre példa a *Moldovai Köztársaság*, melynek jelenlegi Reklámtörvénye (1997 Law on Advertising) még teljesen más jellegű, mint amit az irányelvbeli reklámokkal kapcsolatos rendelkezések implementációja megkövetel. Így a Moldovai Köztársaság szakértői pusztán a Reklámtörvény módosítását nem tekintik elegendőnek, új törvényt kívánnak alkotni, fogyasztóvédelmi törvényt, 2012-re tervezve. Ez tartalmazza majd a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos rendelkezéseket. Ugyanakkor 2014-re terveznek egy másik törvényt is, a fogyasztói információkra és a piaci gyakorlatokra nézve, ami majd valószínűleg a UCP irányelv reklámokkal kapcsolatos részeit tartalmazza majd.

Dr. Massimiliano Dona – Dr. Eugene Stuart: Consumer Protection Law and Policy – Law Approximation to EU standards in the Republic of Moldova
Chisinau, August 2010, 127., 166. p.
http://www.ncu.moldova.md/userfiles/file/SLAG_CP_ENG.pdf [2011.04.24.]

kereskedők közötti, illetve milyen előírások alkalmazandók a kereskedők és a fogyasztók közötti gyakorlatokra nézve.

A reklámok esetében hasonló a helyzet, hiszen *bár a megtévesztő reklámok esetében úgy tűnik, sikeresen megvalósult a B2B és a B2C viszonyok szétválasztása, de ez esetben ez nem jelent pozitívumot, sőt inkább hátrányos a felekre nézve, hiszen a reklámok jóval komplexebbek annál, hogy ilyen élesen el lehessen választani egymástól egy adott reklám fogyasztókat és kereskedőket is érintő, valamint kizárólag a kereskedőket érintő aspektusait. Ezt az is bizonyítja, hogy az összehasonlító reklámok kapcsán lehetséges átfedés a UCP irányelv és az MCA irányelv között (ha egyúttal meg is tévesztik a fogyasztókat).*

b) *Egyes fogalmak/gyakorlatok eltérő értelmezése miatt a tagállami gyakorlatok eltérnek egymástól:*

Az irányelv több fogalma és kifejezése (pl. „tisztességtelen”) kapcsán már a UCP irányelv implementálása előtt is felmerült, hogy – mivel maga az irányelv nem határozza meg ezeket és iránymutatást sem ad – a tagállami értelmezések lesznek az eltérő nemzeti gyakorlatok forrásai. Ez beigazolódni látszik, elég csak az átlagfogyasztó egyes (pl. ciprusi, lengyel, észt) értelmezéseire gondolni.

A tagállami gyakorlatok amiatt is eltérnek egymástól, hogy *egyedül az államok jogrendszerébe a UCP irányelv korábban nem használt fogalmakat, kifejezéseket vezetett be, így azokat az implementálást követően kellett tartalommal megtölteni, míg más államokban erre már kialakítottak szempontokat. Erre példa Görögország, melyben korábban a „szakmai gondosság” fogalmát nem ismerték.*

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalatokkal foglalkozó fejezetben pedig említésre került az is, mikor *egy konkrét, feketelistás gyakorlat (a lehetségesnél) szűkebb tagállami értelmezései elvezettek a gyakorlatra vonatkozó tilalom (a lehetségesnél) szűkebb körű gyakorlati alkalmazáshoz (lásd IX. fejezet, 1. alfejezet).*

c) *A tagállami jogszabályokban lévő fogalmak és kifejezések nem felelnek meg a UCP irányelvbelieknek, így a tagállami gyakorlatok eltérnek egymástól:*

Az értekezésben számos példa szerepelt erre a megállapításra nézve.

A következő esetek azonosíthatók:

- a fogalmak eltérnek a UCP irányelvbeliéhez képest,

- egyes fogalmak hiányoznak,
- ugyanarra a fogalomra nézve több definíció létezik egy tagállamon belül,
- előfordul, hogy egy UCP irányelvbeli gyakorlatra nézve egyszerre több rendelkezés alkalmazandó (lásd a piramis-elvre épülő eladásösztönző rendszer kapcsán, IX. fejezet 1. alfejezet),
- a nem megfelelő kifejezés használata miatt a rendelkezés tartalma nem megfelelő (pl. az agresszív gyakorlatok meghatározása Hollandiában és Magyarországon, lásd V. fejezet, 2.5. al-fejezet).

Itt is megállapítható [akárcsak a b) pontban], hogy nemcsak a fogalmak, hanem az egyes kereskedelmi gyakorlatok miatt is eltérhetnek egymástól a tagállami gyakorlatok – csak ebben az esetben az átültetésük hibái miatt (pl. a tagállami fogalmak UCP irányelvbeli megfelelőiktől való eltérésére, és az egyszerre létező, több definícióra is a piramis-elvre épülő eladásösztönző rendszerre vonatkozó gyakorlat kapcsán említett példákat a Seldia, lásd IX. fejezet, 1. alfejezet).

d) *A feketelista jellege nem felel meg céljainak:*

Ez a megállapítás két vonatkozásban is igaz:

- a teljes listát tekintve,
- az egyes listabeli gyakorlatokat tekintve.

A feketelista a minden körülmény között tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatokat tartalmazza, melyek előfordulása és azonosítása esetén a jogalkalmazónak nincs mérlegelési jogköre. Vagyis *a lista kettős célból készült: egyrészt a legjellemzőbb/leggyakrabban előforduló gyakorlatok lefedése, másrészt - azokra nézve - egyértelmű és gyors szankcionálási lehetőség biztosítása céljából.*

Ha a teljes listát nézzük nem világos, hogy mi volt a gyakorlatok kiválasztásának oka. Ugyanis *meglehetősen példálózó jellegűnek tűnik ez a felsorolás, ráadásul - a lista jellegénél fogva – ezeknek a gyakorlatoknak pontosan a rögzített formákban kellene előfordulniuk, márpedig ez nem várható el.* Így nem teljesül az első cél: a legjellemzőbb/leggyakrabban előforduló gyakorlatok lefedése.

Több kérdés megválaszolatlan a feketelistás gyakorlatok gyakorlati megítélésével kapcsolatban, ami azt jelenti, hogy *ezek a gyakorlatok nem egyértelműek/egyértelműen megítélhetőek – és maga lista sem – vagyis így nem teljesülhet a második kitűzött cél sem* (az egyértelmű és gyors szankcionálási

lehetőség biztosítása) (lásd kétely a sugging-gal és a frugging-gal kapcsolatban, IX. fejezet, 1. alfejezet).

e) *A tagállamok végrehajtással kapcsolatos szabályai és szervei lerombolják a maximum harmonizáció (kívánt) hatásait:*

Bár vonatkozó szabályokat tartalmaz a UCP irányelv, de azok nem jelentenek pontos, azonos (tagállami) jellegű szabályokat biztosító támpontokat. Így a rendelkezések lerombolják, amit az irányelv addig felépített.

A végrehajtás/jogalkalmazás szempontjából a tagállamok túlságosan eltérnek egymástól. Az egység megteremtése ugyanakkor a végrehajtás/jogalkalmazás esetében is szükséges lenne: *ha a gyakorlatban a különböző tagállami szervek más-más döntést hoznak ugyanazon tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra nézve, akkor az feleslegessé teszi az eltérést kizáró irányelvi szabályok megalkotását, és a fogyasztók számára is bizonytalan, méltánytalan és – a gyakorlat elbírálási helyén alapuló – diszkriminatív helyzeteket teremtenek* (ahogy ezt már említettem, lásd VI. fejezet).

Az említett eltérés nemcsak a szabályok, hanem a végrehajtásért felelős szervek kapcsán is érvényes. Ugyanis *a tagállami eljáró szervek – ahogy erről is már volt szó - nemcsak számukban, hanem jellegükben és alaptevékenységi köreikben is különböznek egymástól* (bár - tekintve a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos ügyek nagy számát (és összetett jellegét) – érthető, ha több, egymástól eltérő jellegű szervnek kell eljárnia).

1.3. Szükséges lépések

a) *Szükség van-e a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozására?*

Ha a felsorolt érveket nézzük, akkor a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása mellett szólók vannak többségben. Természetesen az érvek csoportosítása szubjektív, de a „pro” oldalon lévők közül *„a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok folyamatosan fejlődő területet jelentenek” döntő jellegű érv.*

Az *Európai Unió* alapvetően gazdasági jelleggel/célokkal alakult meg és *elsődleges feladata a belső piac hatékony működésének biztosítása volt. Ennek egyik feltétele, hogy a piac szereplői közötti viszonyokat a jog megfelelően szabályozza.* A

megfelelő (és hatékony) szabályozás kialakítása nemcsak a fogyasztók és a kereskedők, hanem a kereskedők/versenytársak egymás közötti viszonyaira nézve is teljesítendő követelmény.

Az előbbi viszonyok esetében talán még fontosabb e követelmény megvalósulása, mivel itt (feltételezhetően) kiszolgáltatott helyzetben lévő felek állnak szemben erősebb pozícióban lévő felekkel. Ez a kiszolgáltatottság főleg az információk hiányában jelentkezik, mely kihatással van a fogyasztók eljárásának valamennyi aspektusára: a kereskedő kiválasztására, a döntésre a kereskedővel való jogviszony létrehozására nézve, a jogviszony alatti magatartásra, az esetleges jogviták esetén pedig a lehetséges jogi eszközök kiválasztására is. Így az Unió jelenleg is főleg az információk biztosítására törekszik (erre példa a fogyasztói jogokról szóló irányelv is), ez ölt testet a UCP irányelv számos rendelkezésében (pl. a megtévesztő tevékenység szabályaiban).

Mindezek alapján a UCP irányelv megalkotása pozitív lépés volt (a fogyasztók védelme szempontjából mindenképp).

A következő kérdés az, hogy jó-e a szabályozás jelenlegi formája?

Erre egyértelműen „nem” a válasz, de figyelembe kell venni, hogy a kritikák tárgya általában a maximum harmonizáció, ugyanakkor a 2005 előtt alkalmazandó minimum klauzulát nem lehetett alapul venni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozásához, mivel akkor feleslegessé vált volna az irányelv megalkotása, hiszen a tagállami különbségek nemcsak megmaradtak volna, de a számuk még nőtt is volna. A maximum harmonizáció védelmében figyelembe kell venni azt is, hogy – a szigort enyhítendő – a UCP irányelvben több, eltérést megengedő rendelkezés található.

b) Milyen további lépések kellenek a fejlesztés (és a fogyasztók) érdekében?

Amennyiben csak általános jelleggel (tehát konkrét tagállamra való lebontás, vagy szükséges, konkrét jogszabályi módosítás meghatározása nélkül) nézzük, akkor alapvetően a legfontosabb a tagállami szabályok és tapasztalatok folyamatos nyomon követése, értékelése (e cél elérésének eszköze pl. a Bizottság adatbázisa, de említhető még a tervezett átfogó jelentés is).

Másodszor mindenképpen szükség lenne a tagállami szabályok kijavítására. Ez nemcsak a rendelkezések és fogalmak tartalmi javítását jelenti, hanem a kifejezések, megfogalmazások javítását, pontosítását is.

2. Javaslatok - de lege lata és de lege ferenda

2.1. A UCP irányelv

a) *a maximum harmonizáció egyik követelménye, hogy a tagállamok nem alkalmazhatnak szigorúbb szabályokat, még akkor sem, ha ezzel magasabb szintű fogyasztóvédelem valósulna meg.* Ez különösen a már az implementálás előtt is létező szabályok miatt jelent problémát, mivel így az irányelv rontja a védelem szintjét.

Láttuk, hogy *erre lenne megoldás* (lásd IX. fejezet 1. alfejezet), ha egy tagállam kérhetné a Bizottságtól az adott nemzeti fogyasztóvédelmi rendelkezés fenntartását. Mivel azonban a kérés alapjául szolgáló lényeges körülmények között nem szerepel a fogyasztóvédelem, így ez jelenleg nem lehetséges a UCP irányelv kapcsán.

Ezért javaslom a fogyasztóvédelem beiktatását az egységes szerkezetbe foglalt változat 36. cikkébe.

b) amennyiben az Unió a UCP irányelv kapcsán eltávolodna majd a maximum harmonizációtól, mindenképpen hasznos lenne, ha engedélyeznék, hogy a tagállamok az új gyakorlatokat ideiglenesen megtilthassák.

Ez esetben viszont pontosan meg kell határozni majd az ideiglenes tilalom időtartamát (mely nem lehetne túl hosszú, egy évnél semmiképpen sem több), *illetve azt is, hogy a tagállami tilalom bevezetése miatt felléphetnek-e pl. a kereskedők érdekeit védő szervezetek* - ha igen, milyen fórum előtt, milyen feltételek esetén - annak érdekében, hogy az Unió rendelje el a tilalom megszüntetését.

c) véleményem szerint a UCP irányelv rendelkezései kapcsán *annak megengedése, hogy ezeket a tagállamok alkalmazhatják akár a B2B, vagy akár a C2C viszonyokra nézve is, nem felel meg az irányelv alapvető céljának*, ezért eredetileg sem kellett volna engedélyezni ezt.

A reklámok kapcsán *felmerült* (lásd III. fejezet 1.1. al-alfejezet), *hogy az irányelv előírásait általános jelleggel is alkalmazni kellene a C2C viszonyokra*, vagyis módosítani kellene a hatályát. *Ezt semmiképpen sem támogatom, hiszen ekkor a szabályok a fogyasztókat nemcsak egy – feltételezhetően - erősebb féllel szemben, hanem egy egyenrangúval szemben is védenék, ami még nem jelent problémát, de*

ezt valószínűleg csak a jelenlegi rendelkezések jelentős módosítása, és/vagy szelektív alkalmazása révén lehetne megvalósítani (lásd IX. fejezet, 2. alfejezet). Mindkét lehetőség elkerülendő.

Ehhez hasonlóan az irányelv *hatályának kiterjesztése a B2B viszonyokra szintén negatív lépés lenne, hiszen láttuk, hogy a B2B és a B2C viszonyok „keverése”* Németország és Ausztria esetében is fogalmi zavarokhoz, és a rendelkezések megfogalmazásához fűződő *problémákhoz vezetett* (lásd IV. fejezet).

d) javaslom a „tisztességtelen”/”tisztességes” kifejezés meghatározását, ezen kívül a megengedő rendelkezések közül annak kapcsán, hogy a tagállamok ízlés és illem okán – a közösségi joggal összhangban – továbbra is betilthatnak egyes kereskedelmi gyakorlatokat (akkor is, ha azok nem korlátozzák a fogyasztó választási szabadságát), az ízlés és illem meghatározását is fontosnak tartom. Előbbire az adott gyakorlat megítélése pontosságának fokozása érdekében, utóbbira pedig az alaptalan tiltások megelőzése érdekében van szükség.

Mindenképpen szükségesnek tartom, hogy – különösen abban az esetben, ha a meghatározásokra nem kerülne sor - *a Bizottság iránymutatásokat bocsásson ki az említett kifejezésekre nézve.*

e) javaslom, hogy az irányelv esetleges módosítása során az alkotók határozzák meg a kiszolgáltatót fogyasztók kapcsán, hogy pontosan mit kell érteni az alatt, hogy a fogyasztó különösen kiszolgáltatót kora, hiszékenysége, szellemi, vagy fizikai fogyatékosága miatt. Erre az egységes tagállami gyakorlatok elérése érdekében van szükség (a meghatározás hiánya miatt a kiszolgáltató fogyasztó ugyanis máris problémaforrássá vált, lásd IX. fejezet 3.1. al-alfejezet).

f) az agresszív gyakorlatok kapcsán – elősegítendő az egységes és egymással harmonizáló tagállami gyakorlatokat – meg kell határozni a zaklatást, a kényszerítést és fizikai erőszak alkalmazását is.

g) a feketelista szubjektív elemeket (pl. cél, szándék) tartalmazó gyakorlatai nem illenek bele a szigorú felelősségi jelleggel bíró listába, hiszen egyrészt a szubjektív elemek léte/nem léte nem bizonyítható, tehát a jogsértés rájuk alapozva nem

állapítható meg, másrészt így pedig a szóban forgó gyakorlatok akár a jogellenesen eljáró kereskedők számára is „mentességet” nyújtanak.

Ezért javaslom, hogy az irányelv módosítása során ezeket a gyakorlatokat a jogalkotó módosítsa majd oly módon, hogy később - meghatározásuk révén – mellőzzék a szubjektív elemeket.

h) az irányelv csupán lehetőségként veti fel, hogy a tagállamok arra ösztönözzék a kereskedőket és a magatartási kódexek felelőseit, hogy tájékoztassák a fogyasztókat magatartási kódexeikről. Javaslom, hogy *e tájékoztatást is kötelezettségként írják elő az említettek számára*, mivel jelenleg a tájékoztatásra vonatkozó kötelezés hiánya miatt sérül a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga.

i) a végrehajtás a UCP irányelv (egyik) gyengepontja. *Javaslom, hogy az EU szervei bocsássanak ki iránymutatásokat a következőkkel kapcsolatban:*

- milyen jellegű jogorvoslatok alkalmazhatóak a tagállamok részéről: nem kell konkrét meghatározás, de a kategóriák megalkotása szükséges,

- pótolni kell az egyéni jogorvoslat lehetőségének említését is, meghatározva, hogy milyen szerződéses jogorvoslat alkalmazható (mivel a tagállamok e szempontból is eltérnek egymástól),

- a szankciók körét is meg kell határozni (pl. ha büntetőjogi szankciót alkalmaznak a tagállamok, lehet-e és ha igen maximum milyen időtartamú szabadságvesztést alkalmazni), de – akárcsak a jogorvoslatok esetében – itt is csak kategóriák alkotásával (elkerülendő a túlzott mértékű beavatkozás).

2.2. Az Fttv.(szabályozás és gyakorlat)

a) javaslom, hogy *a fogyasztó fogalmában* (az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy) *a „gazdasági tevékenység” elemet* – a UCP irányelv fogalmával való azonosság, és a gazdasági tevékenység jelentésével kapcsolatos kétségek (lásd V. fejezet 1.2. al-alfejezet) megszüntetése érdekében – *a jogalkotó cserélje ki az irányelvbeli „kereskedelmi, ipari, kézműipari tevékenységre”.*

Ezzel összhangban pedig a vállalkozás fogalmának módosítását is el kell végezni.

b) *a vállalkozás fogalma kapcsán pedig pótolni kell továbbá, hogy idetartozik a vállalkozás nevében, vagy javára eljáró személy is.*

c) *a fentiekhez kapcsolódóan: a szabályok értelmében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértéséért akkor is az adott vállalkozás felel, ha a kereskedelmi gyakorlatot - szerződés alapján - más személy valósítja meg a vállalkozás érdekében vagy javára.*

Először is javaslom, hogy a „vállalkozás érdekében” helyett a „*vállalkozás nevében*” szerepeljen (mivel az irányelvben ez utóbbi található, az előbbi pedig nem feltétlenül azonos ezzel).

Másodszor, *e szabály miatt még inkább sürgetővé válik az előző pontbeli módosítás*, ugyanis a vállalkozás jelenlegi fogalma és e felelősségi szabály miatt *jelenleg, aki a vállalkozás nevében, vagy javára jár el, az nem tartozik a vállalkozás fogalma alá* (a UCP irányelvben viszont igen), és ráadásul az *Ő* tevékenységéért más vállalkozás felel, tehát *nem vonható felelősségre a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló rendelkezések alapján*. Az (irányelvhez képest) enyhébb rendelkezések sértik a maximum harmonizációból fakadó tilalmat, így *e szabályt mindenképpen módosítani kell.*

d) *a Ptk. fogyasztó-fogalma kapcsán mindenképpen jelezni kell, hogy természetes személyről van szó, és a fogalmat nem kell leszűkíteni a szerződéskötésre.*

e) *az áru fogalmát összhangba kell hozni a UCP irányelvbeli termék fogalmával* (pl. pótolni kell, hogy kötelezettség is minősülhet árunak), és a magyar fogalomból *törölni kell a termék kategóriájának megjelölését.*

f) *a kereskedelmi gyakorlat fogalma kapcsán javaslom, hogy a „vállalkozás érdekében” helyett itt is – akárcsak a felelősségi szabályoknál - a „vállalkozás nevében” szerepeljen, illetve pótolni kell, hogy megjelenítési mód is minősíthető kereskedelmi gyakorlatnak.*

g) *a vásárlásra felhívás fogalmából törölni kell a díj feltüntetését* (annak érdekében, hogy az Fttv. ne támasszon több követelményt az irányelvhez képest).

h) *a szakmai gondosság (generálklauzulába beépített) fogalmát mindenképpen a UCP irányelvhez kell igazítani, mivel a jogalkotó – a szakismeret és a gondosság kapcsán - szétválasztotta a viszonyítási szempontokat (noha az irányelvben azok mindkét elemre egyaránt vonatkoznak).*

i) *véleményem szerint a reklámokkal kapcsolatos szabály - miszerint nem tekinthető a magatartás torzítására alkalmasnak a reklámban túlzó vagy nem szó szerint értendő kijelentések bevett, a reklám természetéből adódó mértéket meg nem haladó alkalmazása – általános jellegét meg kell szüntetni, és kizárólag a kiszolgáltatók fogyasztók vonatkozásában kell alkalmazni (összhangban a UCP irányelvvel). Az általános szabállyá emelés révén ugyanis a magyar jogalkotó bármely fogyasztóval szemben alkalmazott reklám esetére lehetővé tette e kivétel alkalmazását, tehát bővítette az alá besorolhatók körét (a UCP irányelvhez képest). Ez a maximum harmonizációból fakadó tilalom megsértése.*

j) *a megtévesztő tevékenység alapeseténél lévő taxatív listát a UCP irányelvben található felsoroláshoz kell igazítani, mivel jelenleg több elemet tartalmaz, így ez szigorúbb szabályozást jelent a UCP irányelvhez képest, sértve ezzel a maximum harmonizációból fakadó tilalmat.*

k) *a vásárlásra való felhívás esetén jelentősnek minősülő információk listáját viszont bővíteni kell, mivel jelenleg több irányelvbeli elem hiányzik.*

l) *az agresszív gyakorlatok meghatározásánál a „jelentősen korlátozza vagy alkalmas arra, hogy jelentősen korlátozza a fogyasztónak” elemben a „korlátozást” „rontásra” kell kicserélni. Így felel majd meg a UCP irányelv eredeti szövegének, továbbá a „korlátozás” csak a lehetőségek számának csökkentését sugallja (míg a „rontja” kifejezés az adott gyakorlat negatív hatásának nagyobb mértékét fejezi ki, illetve jelzi a választási szabadság/magatartás negatív irányba történő módosítását is). Ennek pedig az a következménye, hogy az Fttv. értelmében szűkebb az agresszív gyakorlatok miatt felelősségre vonható vállalkozások köre, mint a UCP irányelv alapján. Azonos módosítást kell végrehajtani a UCP irányelv magyar verziójában is.*

Ezen kívül pótolni kell a kimaradt fogalmi elemeket (pl. nem szerepel a zaklatás, a kényszerítés és a fizikai erőszak alkalmazása sem). Ez érvényes a nem megengedett

befolyásolás fogalmára is, ami az agresszív gyakorlatok meghatározásában található meg (nem szerepel a fizikai erőszak alkalmazása, vagy az azzal való fenyegetés hiánya).

Végül, be kell építeni az Fttv.-be az irányelv zaklatás, kényszerítés, fizikai erőszak és nem megengedett befolyásolás alkalmazásának megállapítására szolgáló rendelkezéseit, mivel az irányelv alkotói eleve nem határozták meg az Fttv.-ből kimaradó fogalmakat, a szóban forgó rendelkezések pedig segítséget nyújtanának az agresszív gyakorlatok megítéléséhez.

m) a feketelista konjunktív elemeket tartalmazó gyakorlatai kapcsán véleményem szerint – amennyiben egyes elemek meg nem valósulása miatt ezek nem azonosíthatóak feketelistásként – az eljárást mindenképpen folytatni kell a második tilalmi szint rendelkezései lehetséges alkalmazásának vizsgálatával, mivel a fogyasztók érdekében kétséget kizáróan tisztázni kell egy adott gyakorlat tisztességes/tisztességtelen jellegét.

2.3. Egyéb kérdések

a) a Grtv.-ben törölni kell a már nem létező tilalomra való utalást (lásd V. fejezet 2.6. al-alfejezet).

b) a fogyasztói jogokról szóló irányelv kapcsán nem tartom jó lépésnek, hogy a Javaslatához képest ez a jogforrás már nem tartalmazza sem a feketelistát, sem a szürkelistát. A feketelista (a minden körülmény között tisztességtelennek minősülő szerződési feltételekről) megkönnyítette volna a jogalkalmazók munkáját, a szürkelista (feltételek, melyek vélelmezetten tisztességtelenek) viszont a kereskedőknek nyújtott volna lehetőséget arra, hogy bizonyítsák, jogszerűen jártak el. Egy későbbi felülvizsgálat esetére javaslom e két lista beépítését (melléklet formájában) az irányelvbe.

c) a csoportos keresetre vonatkozó javaslat kapcsán:

- a jelentős számú felperesek csoportjának a Pp. szerinti pertársaságként való megjelölését törölni kell, mivel ez a kifejezés ellentmondásokat szül (lásd VIII. fejezet 2.2. al-alfejezet),

- *javaslom annak meghatározását, hogy mit kell érteni „jelentős számú természetes vagy jogi személyen”. Ez véleményem szerint megoldható tételes számok (minimum-maximum) megadásával, illetve akár úgy is, hogy a jogalkotó meghatározza az elszenvedett kár mértékének függvényében a sértettek számának minimumát és maximumát, mely határok közé eső sértetti szám „jelentős számúnak” minősülne,*⁶⁰⁶

- *annál a rendelkezésnél, hogy „a csoportos keresetindításnak helyt adó jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követő egy éven belül a jogvitában érdekelt csoport olyan tagja, aki a perben félként nem szerepelt, bejelentheti a bíróságnak, hogy nem kívánja, hogy a jogerős ítélet joghatálya rá kiterjedjen”, az egy évben megállapított határidőt rövidíteni kellene (a felére csökkenteni). Ugyanis e rendelkezés miatt az adott tag a csoport többi tagját méltánytalanul hosszú ideig bizonytalanságban tarthatja az ítélet hatályát illetően.*

Mivel azonban a jogalkotó ezt a szabályt azért alkotta meg, hogy segítsen az adott félnek, ha Ő – sajátos helyzete miatt – önálló jogérvényesítést lát szükségesnek, *ezért javaslom egy kivétel megfogalmazását (a már rövidített határidő mellett). Ez lehetőséget biztosítana, hogy a fél kérelmezhesse a bíróságtól a határidő meghosszabbítását, de ekkor bizonyítania kellene azt a tényt, vagy körülményt, mely alapján a hosszabbítás engedélyezése indokolt lenne az Ő esetében. Véleményem szerint ekkor esetleg az is elfogadható lenne, hogy a fél csupán valószínűsítsen – és nem bizonyítaná – hogy helyzete romlani fog, ha bizonyos időn belül nem tudja magát kivonni az ítélet hatálya alól (bár ezt még jelenleg nem tudja biztosan megállapítani). A bíróság dönthetne a hosszabbításról (a hosszabbítás tartamát mindenképpen a törvénynek kellene meghatároznia),*

- *szintén a méltánytalanul hosszú ideig tartó bizonytalanság miatt javaslom, hogy „a csoportos keresetindításnak helyt adó jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követő két éven belül a jogvitában érdekelt csoport olyan tagja, aki a perben félként nem szerepelt kérheti a bíróságtól annak megállapítását, hogy a jogerős ítélet joghatálya rá is kiterjedjen” szabály esetében is rövidüljön a két év, hat hónapra (összhangban a fenti szabállyal),*

- *mindkét utóbbi szabály kapcsán problémának tartom, hogy a hatállyal kapcsolatos módosításokra a csoportos keresetindításnak helyt adó jogerős ítélet*

⁶⁰⁶ Pl. ha a kár mértéke 100.000 és 500.000 Ft közé esik, akkor jelentős számú személynek minősülne a sértettek azon csoportja, mely tagjainak száma 25 és 70 fő közé esik.

nyilvánosságra hozatalát követően van lehetőség, mivel ilyenkor az érintett tag esetleg már tudhat valamit a kérelem lehetséges megítéléséről, így *véleményem szerint célszerűbb volna, ha a módosítás kérelmezésére a keresetindítási kérelem elbírálása előtt lenne lehetőség, kizárva az esetleges visszaéléseket.*

MAGYAR ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen értekezés célja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok lehető legtöbb aspektusának bemutatása és megítélése.

Az értekezés első fejezete kizárólag az előzményekre koncentrál:

- először az Unió szint vizsgálata: elsődleges és másodlagos források,
- majd a tagállamok szintje: több csoportba (és táblázatokba) sorolva ezeket, először a tisztességtelen verseny szabályozása szempontjából, majd a tisztességtelen piaci gyakorlatok szempontjából, végül – egy saját csoportosításban – a B2C és a B2B viszonyok 2005 előtti szabályozása szempontjából.

A fejezet további részei az irányelv közvetlen előzményeivel és a javaslatával foglalkoznak.

Az értekezés második fejezete - az irányelv jellemzését követően - az egység kialakulásának útjában álló akadályok ismerteti, azokat, melyek a hatékony és a fogyasztók érdekeit megfelelően védő tagállami szabályok és szervezetek kialakítását és alkalmazását/működtetését nehezítik.

Az értekezés harmadik fejezete a reklámmal foglalkozik, pontosabban azzal, hogy az irányelvbe hogyan építették be a megtévesztő reklámokról szóló 84/450/EGK irányelv B2C jellegű előírásait.

E folyamatot követve, ismertetésre kerül a 84/450/EGK irányelv utódjának számító 2006/114/EK irányelv, illetve az ő és a UCP irányelv rendelkezéseinek viszonya a reklámok szempontjából, valamint a reklámok helyzete ez utóbbi irányelvben.

A negyedik fejezet a tagállamok tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat szabályozó rendelkezéseivel foglalkozik.

Az ötödik fejezet a magyar szabályozást és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén eljáró magyar szerveket mutatja be.

A hatodik fejezet a UCP irányelvben található végrehajtási szabályokkal, illetve azok tagállami verzióival foglalkozik először (ez utóbbiak esetében szintén csak példálózó jelleggel), majd az Európai Unió Bírósága döntéseinek, illetve a tagállami eljáró szervek fontosabb döntéseinek bemutatása következik.

A következő két fejezet olyan intézményekkel foglalkozik, melyek kapcsolódnak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz és hatással lesznek azokra:

- a fogyasztói jogokról szóló irányelv megalkotása,

- a class action bevezetése mind Uniós, mind hazai szinten,
- Skócia és Anglia jogi bizottságainak szabályalkotása.

Az értekezés kilencedik fejezete a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalatokat mutatja be.

Az értekezés várható eredményei a következők:

- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozásának megítélése (előnyök és hátrányok) és a szükséges további lépések (általános jellegű) meghatározása,
- a konkrét szükséges jogszabályi javítások és a megalkotandó szabályok, továbbá a gyakorlati problémák felszámolására szolgáló lépések megfogalmazása.

SUMMARY

The aim of this dissertation is to show as many aspects of the unfair commercial practices as it is possible and to evaluate them.

The first chapter concentrates only to the antecedents:

- first there is the examination of the level of the Union: primary and secondary legislations,

- second there is the level of the Member States: the states are put to groups (and tables), first in view of unfair competition, second in view of unfair marketing practices and finally – in an own-made group – in view of the regulation of the B2B and B2C relations before 2005.

The rest parts of the chapter deal with the direct antecedents and the proposal of the 2005/29/EC Directive (hereafter: UCPD).

The second chapter – after the characterization of the UCPD – demonstrates the difficulties hindering the form of the unity, which make the form and the application of the rules and organizations of the Member States difficult – which would be efficient and protect consumers' interest.

The third chapter of the dissertation deals with advertising, more correctly, how the B2C regulations of the 84/450/EEC Directive – on misleading advertising – have been transferred to the UCPD.

Then there is the demonstration of the 2006/114/EC Directive – which is the descendant of the 84/450/EEC Directive - and the demonstration of the relation between the regulations of the 2006/114/EC Directive and the regulations of the UCPD – in view of advertising – and the demonstration of the advertising in the UCPD.

The fourth chapter deals with the rules of the Member States on unfair commercial practices.

The fifth chapter demonstrates the Hungarian rules and authorities dealing with the unfair commercial practices.

The sixth chapter deals with the rules on enforcement in the UCPD and of the Member States (in connection with the last ones there are examples), then there is the demonstration of the most important decisions of the European Court of Justice and the national authorities.

The next two chapters deal with institutions connected with the unfair commercial practices and will influence them:

- the creation of the directive on consumer rights,
- the introduction of the class action in the levels of the Union and the Member States,
- creating rules by the Law Commissions of Scotland and England.

The ninth chapter of the dissertation shows the experiences in connection with the unfair commercial practices.

The expected results of the dissertation would be:

- the evaluation of the unfair commercial practices (advantages and disadvantages) and the determination of the next, necessary steps (generally),
- the determination of the necessary, concrete amendments of the rules; the new rules and the steps on solving the practical problems.

RÖVIDÍTÉSEK

AGCM: Autorita' Garante Della Concorrenza e Del Mercato (Piacvédelmi és Versenyügyi Hatóság) (Olaszország)

BEUC: Fogyasztóvédelmi Szervezetek Európai Szövetsége (European Consumers' Organisation)

BPRs: The Business Protection from Misleading Marketing Regulations 2008 (No. 1276) (Szabályzat az Üzleti Védelemről a Megtévesztő Marketinggel szemben) (Egyesült Királyság)

Bszt.: a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (Magyarország)

B2B: Business-to-Business (vállalkozás és vállalkozás közötti viszony)

B2C: Business-to-Consumer (vállalkozás és a fogyasztó közötti viszony)

CFR: Common Frame of Reference (Közös Referenciakeret)

Consumer Affairs Act: ACT XXVIII of 1994 as amended by Acts V of 1995, XIX of 1996, XXVI of 2000, VI of 2001 and XV of 2006; Legal Notice 425 of 2007; and Acts II of 2008 and XIV of 2009 (Málta)

Consumer Protection Act: bolgár fogyasztóvédelmi törvény

CPRs: The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 (No. 1277) (Szabályzat a Fogyasztók Védeleméről a Tisztességtelen Kereskedelemmel szemben) (Egyesült Királyság)

C2C: Consumer-to-Consumer (fogyasztó és a fogyasztó közötti viszony)

Cseh Fogyasztóvédelmi törvény: No. 634/1992 Coll. Act on Consumer Protection

Egységes szerkezetbe foglalt változat: Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata

EKSz.: az Európai Közösséget létrehozó szerződés

Fttv.: a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (Magyarország)

Fgytv.: a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Magyarország)

FVD: Federation De La Vente Directe (francia, közvetlen értékesítéssel foglalkozó egyesület)

Grtv.: a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (Magyarország)

GVH: Gazdasági Versenyhivatal (Magyarország)

Hpt.: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Magyarország)

Javaslat: Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól COM (2008) 614

Jelentés: Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights (Jelentés az Európai Parlament és a Tanács fogyasztói jogokra vonatkozó irányelvének javaslatáról szóló Tervezetéről) (rapporteur: Andreas Schwab)
(COM(2008)0614 – C7-0349/2008 – 2008/0196(COD))

Ket.: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Magyarország)

Kódex: Magatartási kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztességes magatartásáról (Magyarország)

MCA irányelv: Az Európai Parlament és a Tanács 2006/114/EK irányelve a megtévesztő és összehasonlító reklámról

MiFID irányelv: Az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK irányelve a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

NFH: Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (Magyarország)

Osztrák UWG: Federal Act Against Unfair Competition of 1984 (1984. évi törvény a tisztességtelen ellen)

Pp.: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Magyarország)

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (Magyarország)

Psztv.: a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény

Ptk.: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Magyarország)

Régi Psztv.: a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2007. évi CXXXV. törvény

Szt.: a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Magyarország)

Tervezet: Consumer Rights Directive PE 467.614 (Irányelv a fogyasztók jogairól)

Tpvt.: a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Magyarország)

UCP: unfair commercial practices (tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok)

UCP irányelv: A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

Unfair Competition Law: Unfair Competition Law 3/1991 (1991. évi 3. sz. jogszabály a tisztességtelen versenyről) (Spanyolország)

UWG: The Act Against Unfair Competition (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb) (a tisztességtelen verseny elleni törvény) (Németország)

WFDSA: World Federation of Direct Selling Associations (közvetlen értékesítéssel foglalkozó egyesületek világszövetsége)

IRODALOMJEGYZÉK

I. Könyvek:

Dr. Balogh Virág – Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin – Dr. Pázmándi Kinga – Dr. Zavodnyik József: *Magyar fogyasztóvédelmi és reklámjog*, Budapest, 2010, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.

Fazekas Judit: *Fogyasztóvédelmi jog*, Miskolc, 2004, Novotni Kiadó

Fazekas Judit: *Fogyasztóvédelmi jog*, Budapest, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.

Dr. Gárdos Péter szerk.: *Kézikönyv az új Polgári Törvénykönyvhöz*, Budapest, 2009, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft.

Dr. Kalas Tibor szerk.: *Közigazgatási jog 1. Magyar közigazgatási jog Általános rész I.*, 2006, Virtuóz Kiadó

Miskolczi Bodnár Péter – Sándor István: *A fogyasztóvédelmi jog magyar szabályozása*, Budapest, 2010, Patrocinium Kft.

Papp Tekla: *Atipikus szerződések*, Szeged, 2009, Lectum Kiadó

Várnay Ernő – Papp Mónika: *Az Európai Unió joga*, Budapest, 2005, KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó

II. Szakcikkek:

Akšamović, Dubravka - Márton Mária: Fogyasztóvédelmi jog az Európai Unióban de lege lata, de lege ferenda. In: Drinóczi Tímea (szerk.): *Határon átnyúló és uniós jogi témák: Magyarország – Horvátország*. Pécs-Eszék, 2011, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara, 9-36. p.

Dr. Baranyai András: Kereskedelmi gyakorlat csak tisztességesen, a fogyasztói érdekek figyelembevételével. *Vízmű Panoráma*, 2009. 17. évf. 1. Különszám 26-27. p.

Dr. Bobál Pál: Gondolatok az NFH középtávú stratégiájához. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2010. (márc.) 4. évf. 1. sz. 71-75. p.

Dr. Ebers, Martin: A minimális harmonizációtól a teljes harmonizáció felé. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2009. (márc.) 3. évf. 1. sz. 39-46. p.

Fazekas Judit: A fogyasztói jog rendszertani és jogdogmatikai kérdései. *Publicationes Universitatis Miskolciensis - Sectio Juridica et Politica*, 1996. 12. évf. 33-54. p.

Dr. Fazekas Judit: A hazai fogyasztóvédelem jogi szabályozása. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2004. 1. évf. 1. sz. 59-71. p.

Dr. Fazekas Judit – Dr. Sós Gabriella: Fogyasztóvédelem az Európai Bíróság gyakorlatában. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2005. 2. évf. 1. sz. 37-48. p.

Dr. Lévainé dr. Fazekas Judit: Fogyasztói jogvitarendezés az EU-ban és Magyarországon. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2010. 4 évf. 2 sz. 43-49. p.

Dr. Gyekiczky Tamás: Kit védünk? A fogyasztó közösségi jogi fogalmának társadalmi összefüggéseiről. *Európai jog*, 2012. 12. évf. 1. sz. 24-30. p.

Hajnal Zsolt: A fogyasztóvédelem új kihívásai az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások piacán. *Nemzeti Érdek: társadalom, gazdaság, stratégia*, 2010. 4. évf. 14. sz. 54-66. p.

Dr. Hanák András: Fluctuat nec mergitur: az új Polgári Törvénykönyv esélyei. *Magyar jog*, 2009. 56. évf. 2. szám 75-87. p.

Dr. Hámori Antal: A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesztői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”). In: Majoros Pál (szerk.): *Kultúraközi párbeszéd az üzleti világban (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008)*. Budapest, 2009, Budapesti Gazdasági Főiskola, 150-166. p.

Dr. Horváth Sándor: A kormány III. középtávú fogyasztóvédelmi politikája (2007-2013). *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2009. 3. évf. 1. sz. 2009. 79-84. p.

Dr. Janssen, André: Európa és a kollektív kereset – Status quo és a vitás területek meghatározása. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2009. (jún.) 3. évf. 2. sz. 53-58. p.

Kingisepp, Margus – Värvi, Age: The Notion of Consumer in EU Consumer Acquis and the Consumer Rights Directive—a Significant Change of Paradigm?. *Juridica International*, 2011. XVIII. 44-53. p.

Dr. Király Miklós: Az Európai Közösségek irányelveinek hatása a szerződési jogra a fogyasztóvédelem területén. *Magyar jog*, 2000. 47. évf. 6. sz. 325-338. p.

Dr. Miskolczi Bodnár Péter: Jogalkalmazási problémák komplett feketelistás tényállások kapcsán. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2009. (szept.) 3. évf. 3. sz. 51-56. p.

Dr. Miskolczi Bodnár Péter: A reklámozott termék hiányának megelőzésére, szankcionálására alkalmas jogi eszközök változása. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2010. 4. évf. 1. sz. 25-36. p.

Miskolczi Bodnár Péter: Termékek „magyarként” való reklámozásának jogi kérdései. *Versenytükör*, 2011. VII. évf. 2. sz. 25-35.p.

Nagy Éva: Szerződések és a fogyasztóvédelem – aktuális problémák. *Kutatások az Eötvös József Főiskolán*, 2009. 9. évf. 96-102. p.

Nagy Zoltán: A pénzügyi felügyeleti tevékenység reformja az Európai Unióban és Magyarországon. *Konf. kiadvány - XXV. microCAD International Scientific Conference (Állam – és jogtudomány szekció), Miskolc, 2011, a Miskolci Egyetem Innovációs és Technológiai Transzfer Centruma 7-15. p.*

Dr. Papp Tekla: Fogyasztó-e az utas?. *Magyar jog*, 2011. 58. évf. 10. sz. 616-619. p.

Pázmándi Kinga: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma. *Gazdaság és jog*, 2008. 16. évf. 9. sz. 3-7. p.

Dr. Pázmándi Kinga: Hasznosak-e a reklámok – érvek és ellenérvek. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2009. 3. évf. 2. sz. 23-28. p.

Pribula László: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat és a reklám – a szabályozási koncepció megváltozása. *Gazdaság és jog*, 2009. 17. évf. 4. sz. 7-11. p.

Dr. Schmitz, Stefan: Nélkülözhetetlen fogyasztóvédelem vagy túlzott mértékű kártérítés? – Kártérítés az USA-ban. *Magyar jog*, 2000. 47. évf. 2. sz. 94-99. p.

Stuyck, Jules – Terryn, Evelyne - van Dyck, Tom: Confidence through fairness? The new Directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market. *Common Market Law Review*, 2006. (febr.) Vol. 43 No. 1 107-152. p.

Szűcs András: Együttműködés a fogyasztók védelmére. *KONTROLL*, 2008. (szeptember) V. évf. 9. szám 1., 7. p.

Ujváriné Antal Edit: A biztosítási szerződési jog változásai az európai jogfejlődés áramában. *Európai Tükör*, 2010. XV. évf. 10. sz. 37-51. p.

Dr. Vajda János: A reklámok tipikus hibái és azok jogi megítélése. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2010. (szept.) 4. évf. 3. sz. 17-22. p.

dr. Váci Tímea: Előtérben a pénzügyi fogyasztóvédelem. *Adó*, 2011. 25. évf. 9. sz. 73-76. p.

Dr. Vigh József Ferenc: A fogyasztó védelme érdekében tett újabb lépés az EU jogalkotásában: irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról. *Külgazdaság Jogi melléklet*, 2007. 51. évf. 9-10. sz. 101-116. p.

Vörös Imre: A tisztességtelen verseny elleni jog a magyar és az európai jogban – hatás, ellenhatás és harmonizáció. In: Vörös Imre (szerk.): *Tisztességtelen verseny – fogyasztóvédelem – Egy európai jogi irányelv átültetésének margójára*. Budapest, 2007, MTA Jogtudományi Intézet, KRIM Bt., 285-321. p.

III. Internetes szakcikkek, tanulmányok:

Alexandridou, Lisa: The Harmonization of the Greek law with the Directive on Unfair Commercial Practices

<http://plos.deepdyve.com/lp/de-gruyter/the-harmonization-of-the-greek-law-with-the-directive-on-unfair-geKyQyBy0B> [2011.05.30.]

Prof. Dr. Augenhofer, Susanne: False advertising, false representation, false publicity/propaganda

http://www.ipr2.org/storage/Presentation_day_1_Euroe_and__Germany.Augenhofer832.pdf [2011.07.06.]

Barazutti Áron: 2005/29/EK irányelv – lesz-e egységes európai fogyasztóvédelmi jog – a jogharmonizáció és a jogalkalmazás dilemmái

http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_vkk_tanulmanyi_palyazat_barazutti_2007.pdf [2011.07.07.]

Blumberg, Matt: SUGGing and FRUGGing: Practices as ugly as they sound

<http://www.dnnews.com/sugging-and-frugging-practices-as-ugly-as-they-sound/article/94425/> [2011.11.02.]

Prof. Mrs. Čeponytė, Zita - **Prof. Dr. Schulte-Nölke** - **Dr. Busch**, Christoph: Transposition and Enforcement of the Directive on unfair commercial practices (2005/29/EC) and the Directive concerning misleading and comparative advertising (2006/114/EC)

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/studies/download.do?language=hu&file=23131#search=%20unfair%20commercial%20practices> [2011.01.15.]

The International Comparative Legal Guide to - Pharmaceutical Advertising 2010:

Chuturkova, Kina – **Alexsandrov**, Radoslav (Borislav Boyanov & Co.): Bulgaria (Chapter 7) 54-62. p.

London, 2010, Global Legal Group Ltd

<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3721.pdf> [2011.05.03.]

Copland, James R.: Class Actions

<http://www.pointoflaw.com/classactions/overview.php> [2009.12.31.]

The International Comparative Legal Guide to – Telecommunication Laws and Regulations 2011:

di Sant’Orsola, Fabrizio Cugia – **Giampaolo**, Silvia (Cugia Cuomo & Associati): Italy (Chapter 14) 92-100. p.

London, 2011, Global Legal Group Ltd

<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3881.pdf> [2011.05.04.]

Dr. Dona, Massimiliano – **Dr. Stuart**, Eugene: Consumer Protection Law and Policy – Law Approximation to EU standards in the Republic of Moldova

Chisinau, August 2010

http://www.ncu.moldova.md/userfiles/file/SLAG_CP_ENG.pdf [2011.04.24.]

Epstein, Richard A.: Class Actions: The Need for a Hard Second Look. *Civil Justice Report*, No. 4 March 2002

http://www.manhattan-institute.org/html/cjr_4.htm [2009.12.31.]

The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:

Eyskens, Werner – **Kaluma**, Nanyi (Allen & Overy LLP): Belgium (Chapter 7) 32-37. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3185.pdf> [2011.08.15.]

Foglia, Guido: Types of remedies, enforcement, investigating and punishing false publicity/propaganda
http://www.ipr2.org/storage/EPO_Presentation_%28Italy%29_-_Day2_MUP831.pdf [2011.01.08.]

The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
Fontes, Tito Arantes – **Pimentel**, João (Uría Menéndez): Portugal (Chapter 21) 125-129. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3185.pdf> [2011.08.15.]

Garde, Amandine – **Haravon**, Michael: Unfair Commercial Practices: Towards a Comprehensive European Consumer Policy?
http://www.milbank.com/NR/rdonlyres/D9F9F9BF-634A-44A7-BC59-AF01623B01D3/0/0907_unfair_commercial_practices_haravon.pdf [2010.10.20.]

The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:
Georgiev, Radi – **Hinov**, Hristo (Kalaidjiev, Georgiev & Minchev): Bulgaria (Chapter 9) 44-48. p.
London, 2010, Global Legal Group Ltd
<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3185.pdf> [2011.08.15.]

Gömöri Tamás: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv átültetése a tagállamokban és hazánkban
<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/949712D46A1107D4.pdf> [2009.10.25.]

Grebe, Sandra: Latvia. In Professor Dr van Dam, Cees – Budaite, Erika coord.: *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law
http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Hajnal Zsolt: Fogyasztói alapjogok a hatályos magyar jogi szabályozás és az európai uniós fejlődési tendenciák tükrében. *Debreceni Jogi Műhely*, 2009. VI. évf. 2. sz.
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/2_2009/fogyasztoi_alapjogok_a_hatalyos_magyar_es_europai_unios_fejlodesi_tendenciak_tukreben/ [2011.11.24.]

Consumer Rights Directive: Step forward for cross-border shoppers but further safeguards needed. **Harbour**, Malcolm MEP and **Schwab**, Andreas MEP
<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?PRControlDocTypeID=1&PRControlID=7854&PRContentID=13680&PRContentLG=en> [2010.03.16.]

Heidenreich, Jan Peter: The New German Act Against Unfair Competition
<http://www.iuscomp.org/gla/literature/heidenreich.htm#sdfootnote2anc> [2011.05.19.]

Prof. Hesselink, Martijn: The consumer rights directive and the CFR: Two worlds apart? PE 410.674

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/200903/20090310ATT51394/20090310ATT51394EN.pdf> [2010.03.16.]

The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:

Jussila, Tanja – **Waselius**, Christoffer (Waselius & Wist): Finland (Chapter 13) 73-79. p.

London, 2010, Global Legal Group Ltd

<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3185.pdf> [2011.08.15.]

Kajdine Suhajda, Zsuzsanna – **Lendvai**, Szabolcs: Hungary. In Professor Dr van Dam, Cees – Budaite, Erika coord.: *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Katsis, Agatha: Cyprus. In Professor Dr van Dam, Cees – Budaite, Erika coord.: *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Dr. Krajcsik Szilvia: A fogyasztóvédelmi törvény változásai civil szemmel

<http://www.feosz.hu/files/uplink/ksz.ppt> [2008.12.02.]

Laczkó Tihamér: Pénz – és tőkepiaci irányelvek

http://193.6.12.228/uigtk/uipz/hallgatoi/eu_penzpiaci_iranyelvek.pdf [2011.10.01.]

Mancini, Antonio: Italian experience in implementing Directive 2005/29/CE on unfair commercial practices

<http://www.ofe.hu/inet/ofe/hu/menu/rendezveny/ucpkonf/ucp01/object/Antonio%20Mancini.ppt> [2011.01.08.]

Mancini, Antonio: Directive 2005/29/CE On Unfair Commercial Practices

<http://www.pks.rs/Portals/0/eu/UCP.DIRECTIVE.BELGRADE.FEBB.2011.new.pdf> [2011.07.06.]

Mendola, Lydia: Italy gets tough on unfair commercial practices

<http://www.allenoverly.com/AOWEB/AreasOfExpertise/PrintEditorial.aspx?contentTypeID=1&itemID=44837&prefLangID=410> [2011.01.08.]

The International Comparative Legal Guide to – Telecommunication Laws and Regulations 2011:

Prof. Muscat, Andrew – Zammit, Brigitte (Emirates International Telecommunications LLC, together with Mamo TCV Advocates): Malta (Chapter 20) 136-142. p.

London, 2011, Global Legal Group Ltd

<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3105.pdf> [2010.02.02.]

The International Comparative Legal Guide to – Class and group actions 2010:

Origoni, GianBattista – Vecchi, Daniele (Gianni, Origoni, Grippo & Partners): Italy (Chapter 16) 97-103. p.

London, 2010, Global Legal Group Ltd

<http://www.iclg.co.uk/khadmin/Publications/pdf/3185.pdf> [2011.08.15.]

Prati, Francesca: ITALIAN DEVELOPMENTS 2007/2008

Commercial advertising & Unfair Practices: Legislative Decrees of 2 August 2007, No. 145 and 146

<http://www.oasisadvocates.org/italy2008.htm> [2011.01.07.]

Prof. Dr. Schulze, Reiner - Prof. Dr. Schulte-Nölke, Hans coord.: Analysis of National Fairness Laws Aimed at Protecting Consumers in Relation to Commercial Practices

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/studies/unfair_practices_en.pdf [2011.06.07.]

Consumer Rights: Better protection for consumers. **Schwab, Andreas** MEP

<http://www.eppgroup.eu/press/showpr.asp?PRControlDocTypeID=1&PRControlID=9428&PRContentID=16178&PRContentLG=en> [2010.09.04.]

Dr. Sengayen, Magdalena: Poland. In Professor Dr van Dam, Cees – Budaite, Erika coord.: *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf
[2010.10.20.]

Stoll Gáborné: Az új fogyasztóvédelmi szabályok áttekintése

<http://www.bokik.hu/index.php?id=2601> [2008.10.01.]

Telegdi Réka: Az európai fogyasztóvédelmi jog új irányvonala – Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról

www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_vkk_tanulmanyi_palyazat_telegdii_2007.pdf [2009.10.25.]

Professor Dr van Dam, Cees – Budaite, Erika coord.: *Unfair Commercial Practices – General Report*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law

http://www.biicl.org/files/882_general_report_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

van Dam, Cees - Budaite, Erika: The Statutory Frameworks and General Rules on Unfair Commercial Practices in the 25 EU Member States on the Eve of Harmonization
<http://www.ceesvandam.info/default.asp?fileid=442> [2011.05.15.]

Dr. Zavodnyik József: A megtévesztő összehasonlító reklám magyarországi gyakorlata
http://www.mie.org.hu/eloadasok_2011_konf/Ertekek_es_kerdesek_november/ZAVODNYIK_MIE_Konf_2011_nov.pdf [2011.12.29.]

IV. Javaslatok/tervezetek, állásfoglalások, jelentések, Könyvek, konzultációk (és a kapcsolódó dokumentumok):

The Feasibility of a General Legislative Framework on Fair Trading – Executive summary on the range and feasibility of political options
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/studies/sur21_sum_en.pdf [2011.07.03.]

Green Paper on European Union Consumer Protection COM (2001) 531 final
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0531en01.pdf
[2010.10.25.]

Follow-up Communication to the Green Paper on EU Consumer Protection COM (2002) 289 final
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/communication_en.pdf [2011.07.01.]

Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law COM (2002) 196 final
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0196en01.pdf
[2010.10.25.]

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) COM (2003) 356 final
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/directive_prop_en.pdf [2011.07.01.]

Extended Impact Assessment on the Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive)
SEC (2003) 724
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/impact_assessment_en.pdf [2011.07.02.]

Jelentés a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv és a

megtévesztő és összehasonlító reklámra vonatkozó 2006/114/EK irányelv átültetéséről, végrehajtásáról és érvényesítéséről (előadó: Barbara Weiler)
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=HU&reference=A6-0514/2008#title1> [2011.07.06.]

Az Európai Parlament jogalkotási állásfoglalása a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre („irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) irányuló tanácsi közös álláspontról (11630/2/2004 — C6-0190/2004 — 2003/0134(COD))
<http://epa.oszk.hu/00800/00877/00599/pdf/hu03510365.pdf> [2009.03.05.]

The European Consumer Centres' Network – Fifth Anniversary Report 2005-2009
http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/5th_anniversary_report_2005-2009_en.pdf
[2011.03.27.]

Zöld Könyv a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról COM (2006) 744 végleges
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0744:FIN:HU:PDF>
[2011.07.05.]

A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Közösségi fogyasztóügyi politikai stratégia 2007-2013 COM (2007) 99 végleges
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0099:FIN:hu:PDF>
[2011.11.27.]

AGCM Annual report 2007
<http://www.agcm.it/eng/D2114.htm> [2011.01.08.]

Előterjesztés a Kormány részére a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetését biztosító szabályozás koncepciójáról - tervezet
<http://www.jogalkotas.hu/files/besopiacuzletivallalk.doc> [2012.04.30.]

Javaslat: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a fogyasztók jogairól COM (2008) 614 végleges
http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/COMM_PDF_COM_2008_0614_F_HU_PROPOSITION_DE_DIRECTIVE.pdf [2009.11.23]

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights COM (2008) 614 final
http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/COMM_PDF_COM_2008_0614_F_EN_PROPOSITION_DE_DIRECTIVE.pdf [2011.06.07.]

Draft Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on consumer rights (rapporteur: Andreas Schwab)
(COM(2008)0614 – C7-0349/2008 – 2008/0196(COD))
<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201006/20100628ATT77148/20100628ATT77148EN.pdf> [2011.07.20.]

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye
A kollektív keresetek szerepének és rendszerének meghatározása a fogyasztókkal kapcsolatos közösségi jog területén (2008/C 162/01)
http://epa.oszk.hu/00800/00877/01676/pdf/C_2008_162_0001_0019.pdf
[2010.01.02.]

A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló T/5448. számú törvényjavaslat
www.parlament.hu/irom38/05448/05448.pdf [2008.06.08.]

Jelentés a reklámok fogyasztói viselkedésre gyakorolt hatásáról
(előadó: Philippe Juvin)
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0338+0+DOC+XML+V0//HU> [2011.08.15.]

Explanatory Memorandum to The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 (2008 No. 1277), The Business Protection from Misleading Marketing Regulations 2008 (2008 No. 1276)
http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2008/1277/pdfs/ukxiem_20081277_en.pdf
[2011.09.26.]

Zöld Könyv a kollektív fogyasztói jogorvoslatról COM (2008) 794 végleges
http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/greenpaper_hu.pdf [2009.11.15.]

Éves jelentés 2008
http://www.pszaf.hu/data/cms1967442/pszaf_eves_2008_nyomtatasa.pdf
[2010.11.05.]

Éves jelentés 2009
http://www.pszaf.hu/data/cms2180912/pszaf_eves_2009c.pdf [2010.11.05.]

A Régiók Bizottsága véleménye (előadó: Wolfgang G. Gibowski)
HL C 200/76 2009.8.25. (2009/C 200/14)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:200:0076:0078:HU:PDF>
[2010.01.26.]

Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Iránymutatás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásáról/alkalmazásáról SEC (2009) 1666
http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance_UCP_Directive_hu.pdf
[2011.09.01.]

Európai Parlament, Jogi Bizottság: Munkadokumentum a fogyasztók jogairól (előadó: Diana Wallis)

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/juri/dv/juri_dt%282009%29423804_/juri_dt%282009%29423804_hu.pdf [2010.01.26.]

Önálló képviselői indítvány - 2009. évi . . . törvény a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról

<http://www.parlament.hu/irom38/11332/11332.pdf> [2010.04.28.]

Marketing and price information – The Consumer Ombudsman’s guidelines for price information in marketing

<http://www.consumerombudsman.dk/Regulatory-framework/dco/guides/~media/Consumerombudsman/dco/Guidelines/PriceInformationMarch2010.pdf> [2011.12.17.]

T/11332/6. számú EGYSEGES JAVASLAT A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. évi törvény módosításáról szóló T/11332. számú törvény javaslat zárószavazásához

<http://www.parlament.hu/irom38/11332/11332-0006.pdf> [2010.04.24.]

A Bizottság Zöld Könyve a fogyasztók és a vállalkozások javára szolgáló európai szerződési jog felé történő előrehaladás szakpolitikai választási lehetőségeiről COM (2010) 348 végleges

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0348:FIN:hu:PDF> [2011.06.28.]

Consumer Rights Directive PE 467.614

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201106/20110624ATT22578/20110624ATT22578EN.pdf> [2011.07.13.]

Összefoglaló jelentés a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vizsgálati tapasztalatairól

<http://www.nfh.hu/data/cms34928/honlapra.pdf> [2011.08.15.]

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Elvi Állásfoglalásai 2010.

<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/1391133F8C04A1496.pdf> [2010.08.18.]

Bizottsági szolgálati munkadokumentum – nyilvános konzultáció: Úton a kollektív jogorvoslat koherens európai megközelítése felé SEC (2011) 173 végleges

http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/dgs_consultations/ca/docs/cr_consultation_paper_hu.pdf [2011.07.13.]

A magyar kormány válasza a Bizottságnak a csoportos keresetindítás koherens európai megközelítése felé történő előrehaladás lehetőségeiről szóló, SEC (2011) 173 végleges kérdőívére

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/permanent_re_p_of_hungary_hu.pdf [2011.07.13.]

Answers by the Polish Government to the questions raised in the European Commission consultation document *Towards a Coherent European Approach to Collective Redress* SEC (2011)173

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/ministry_of_justice_poland_en.pdf
[2011.07.13.]

Towards a Coherent European Approach to Collective Redress – European Commission’s Consultation – Response by the National Association for Consumer Protection in Hungary

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/national_association_consumer_protection_hungary_en.pdf [2011.07.13.]

Towards a Coherent European Approach to Collective Redress – European Commission Consultation – The European Consumers’ Organisation (BEUC)’s response

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/beuc_en.pdf
[2011.07.13.]

Response to the Commission Consultation „Towards a Coherent European Approach to Collective Redress”

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/confederation_of_finnish_industries_en.pdf [2011.07.13.]

Consultation on Collective Redress – SEC (2011)173 final- The Confederation of Swedish Enterprise would like to offer the following comments

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/sn_en.pdf
[2011.07.13.]

Response to public consultation

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/danish_chamber_of_commerce_collective_en.pdf [2011.07.13.]

Consultation on collective redress dated 4 February 2011

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/lloyds_banking_en.pdf [2011.07.13.]

Polish Bank Association - Response to the public consultation

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/polish_bank_association_en.pdf [2011.07.13.]

The Law Commission Consultation Paper No 199 and The Scottish Law Commission Discussion Paper No 149 - Consumer redress for misleading and aggressive practices – A Joint Consultation Paper

http://www.scotlawcom.gov.uk/download_file/view/681/101/ [2011.06.11.]

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) - Questionnaire for Stakeholders

<http://www.google.hu/url?sa=t&source=web&cd=12&ved=0CCEQFjABOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.mittelstandsverbund.de%2Fapp%2Fso.asp%3Fo%3D%2Fo>

bj%2FA31E3516-2ABB-4DFE-84CA-9A086D66AE3A%2Foutline%2FUCPD-Application-Report-Questionnaire-EN-Aug-2011.doc&rct=j&q=report%20unfair%20commercial%20practices%202011&ei=Vy pvTqOPD4Pm4QTlvcSXCQ&usg=AFQjCNGVYKWC7sKHqyFKorgvqNV4V5OF eA&cad=rja [2011.09.13.]

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) - Questionnaire for Stakeholders - EFAMRO and ESOMAR
http://www.esomar.org/uploads/professional_standards/data-protection/2011-10-12_EFAMRO_ESOMAR_UCPD_response.pdf [2011.10.27.]

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for Stakeholders - Seldia
<http://seldia.eu/sites/default/files/pdf-documents/Seldia%20response%20UCPD%20Questionnaire.pdf> [2011.10.27.]

FEDMA Submission to the Questionnaire for stakeholders for a Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD)
http://www.fedma.org/fileadmin/documents/Position_Papers/20111009_FEDMA_UCPD_response.pdf [2011.10.27.]

Consultation on the application of Directive 2005/29/EC on unfair commercial practices – Finland Chamber of Commerce
http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=report%20on%20the%20application%20of%20the%202005%2F29%2Fec%20directive&source=web&cd=20&ved=0CGoQFjAJOAo&url=http%3A%2F%2Fsw.kkksite.ezdev.asiakas.org%2Fsite_eng%2Fcontent%2Fdownload%2F47504%2F1130282%2FConsultation%2Bon%2Bthe%2Bapplicat ion%2Bof%2Bdirective%2B200529EC%2Bon%2Bunfair%2Bcommercial%2Bpract ices.pdf&ei=p8G7TsO_JYKk4gTdgrg7&usg=AFQjCNEj4NeCb5rl94ZKNYD__y3 DnVjL_w&cad=rja [2011.11.10.]

Eurofinas response to the European Commission consultation on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices
<http://www.eurofinas.org/uploads/documents/positions/Eurofinas%20contribution%20on%20UCPD.pdf> [2011.10.27.]

Report on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices (UCPD) – Questionnaire for the Member States – Denmark
<http://www.ft.dk/samling/20111/almdel/eru/bilag/39/1037675.pdf> [2011.12.12.]

Consultation on the application of Directive 2005/29/EC on Unfair Commercial Practices - Bundesverband Direktvertrieb Deutschland e. V.
http://www.direktvertrieb.de/pressecenter/downloads/dokumente/2011_10_14_BDD _Stellungnahme.pdf [2011.12.25.]

Public Consultation on Directive 2006/114/EC concerning Misleading and Comparative Advertising and on unfair commercial practices affecting businesses
<http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?userstate=prodpdf> [2011.12.03.]

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 1/2011. (IV.29.) számú ajánlása a pénzügyi szervezetek számára az általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról
http://www.pszaf.hu/data/cms2303017/fogyved_ajanlas_1_2011.pdf [2012.01.10.]

Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts
http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/legal_report_final_30_august_2011.pdf [2011.12.03.]

V. Jogszabályok, jogforrások:

Uniós jogforrások:

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata

A Tanács 1984. szeptember 10-i 84/450/EGK irányelve a megtévesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről

A Tanács 90/314/EGK irányelve a szervezett utazási formákról

A Tanács 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről

Az Európai Parlament és a Tanács 97/7/EK irányelve a távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről

Az Európai Parlament és a Tanács 97/55/EK irányelve a megtévesztő reklámra vonatkozó 84/450/EGK tanácsi irányelvnek az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt történő módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács 98/27/EK irányelve a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról

Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól

Az Európai Parlament és a Tanács 2002/65/EK irányelve a fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazásáról, valamint a 90/619/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK irányelv és a 98/27/EK irányelv módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/33/EK irányelve a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről

Az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK irányelve a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

2005/29/EC Directive concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council

Az Európai Parlament és a Tanács 2006/114/EK irányelve a megtévesztő és összehasonlító reklámról

Az Európai Parlament és a Tanács 2006/2004/EK rendelete a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről

Az Európai Parlament és a Tanács 2008/48/EK irányelve a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és Tanács 2011/83/EU irányelve a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council

Tagállami jogszabályok:

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (Magyarország)

1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Magyarország)

1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról (Magyarország)

1996. évi LVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenységről (Magyarország)

1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Magyarország)

1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről (Magyarország)

18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről (Magyarország)

2000. évi C. törvény a számvitelről (Magyarország)

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (Magyarország)

2006. évi XCVIII. törvény a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól (Magyarország)

2007. évi CXXXV. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről (Magyarország) (régi Psztv.)

2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól (Magyarország)

2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról (Magyarország)

2008. évi XLVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól (Magyarország)

2009. évi CXX. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Magyarország)

2009. évi CLXII. törvény a fogyasztónak nyújtott hitelről (Magyarország)

2010. évi LXXIII. törvény a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatályba nem lépéséről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról (Magyarország)

2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről (Magyarország)

141/2011. (VII. 21.) Korm. rendelet a szállás időben megosztott használati jogára, a hosszú távra szóló üdülési termékekre vonatkozó szerződésekről, valamint a tartós szálláshasználati szolgáltatási tevékenységről (Magyarország)

Legislative Decree no. 206 of 6 September 2005 Consumer Code (Olaszország)

Legislative Decree No 145 of 2 August 2007 (Olaszország)

Act of 23 August 2007 on combating unfair commercial practices (Lengyelország)

Law 103(I) of 2007 – The Unfair Business-to-Consumer Commercial Practices Law (Ciprus)

Law 3587 – Amendment and supplementation of Law 2251/1994 on Consumer Protection (Görögország)

Federal Act Against Unfair Competition of 1984 (Ausztria)

The Act Against Unfair Competition (Németország)

Act No. 250/2007 Act (Szlovák Köztársaság)

Act Amending The Consumer Protection Act and The Law Of Obligations Act (Észtország)

Consumer Affairs Act (Málta)

ACT No. II of 2008 (Málta)

Decree-Law No 57/2008 of 26 March (Portugália)

Act of 25 September 2008 bringing Volumes 3 and 6 of the Civil Code and other Acts into line with the Directive concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market (Hollandia)

No 561 Act amending Chapter 2 of the Consumer Protection Act (Finnország)

No 562 Act amending the Unfair Business Practices Act (Finnország)

No 601 Government decree on practices in marketing and customer relationships considered unfair to consumer (Finnország)

Consumer Protection Act (Bulgária)

The Business Protection from Misleading Marketing Regulations 2008 (Egyesült Királyság)

The Consumer Protection from Unfair Trading Regulations 2008 (Egyesült Királyság)

Law on prohibition of unfair commercial practices (Lettország)

No. 634/1992 Coll. Act on Consumer Protection (Cseh Köztársaság)

Law 29/2009 of 30 December 2009 amending the statutory regime of unfair competition and advertising in order to enhance protection afforded to consumers and users (Spanyolország)

VI. Döntések, ítéletek:

Az Európai Unió Bíróságának döntései/ítéletei:

Tobacco advertising ban, harmonization and the internal market: Case C-380/03
http://eulaw.typepad.com/eulawblog/2006/12/tobacco_adverti.html [2011.07.01.]

A Bíróság (hetedik tanács) 2009. február 5-i ítélete - Az Európai Közösségek Bizottsága kontra Luxemburgi Nagyhercegség (C-282/08. sz. ügy)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:082:0008:0008:HU:PDF>
[2011.06.29.]

VTV-VAB NV kontra TOTAL BELGIUM NV ÉS GALATEA BVBA KONTRA SANOMA MAGAZINES BELGIUM NV
<http://www.lb.hu/> [2010.12.01.]

Joined Cases C-261/07 and C-299/07 21
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62007J0261:EN:HTML>
[2010.12.01.]

Can we add a bonus to the goods we have for sale so as to attract more consumers?
ECJ case C-540/08 Mediaprint
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices>
[2011.06.07.]

Contests are fair game - opinion of AG in ECJ case Mediaprint (C-540/08)
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices>
[2011.06.07.]

ECJ rules on invitations to purchase under the Unfair Commercial Practices Directive
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010J0122:EN:HTML>
[2011.09.26.]

Musings on an invitation to purchase in ECJ case C-122/10 Ving Sverige
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices>
[2011.06.07.]

When comparative advertising is not misleading to consumers: ECJ case C-159/09 Lidl v Vierzon
<http://recent-ecl.blogspot.com/search/label/unfair%20commercial%20practices>
[2011.06.07.]

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV v Plus Warenhandels-gesellschaft mbH
http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=ecj%20case%20c-304%2F08&source=web&cd=4&ved=0CDAQFjAD&url=http%3A%2F%2Feur-lex.europa.eu%2FLEXUriServ%2FLEXUriServ.do%3Furi%3DCELEX%3A62008CJ0304%3AEN%3AHTML&ei=sOXoTqf7GZPU4QSlk5GECQ&usg=AFQjCNG_T_z9A0wwszqtWcd7l328evJV4Q&cad=rja [2011.12.14.]

C-304/08 Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV v Plus Warenhandels-gesellschaft mbH, judgment of 14 January 2010
http://ec.europa.eu/dgs/legal_service/arrets/08c304_en.pdf [2011.12.18.]

Tagállami szervek döntései/ítéletei:

Case detail – Germany - I ZR 193/07 (Németország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=41&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Greece - Ombudsman of the Consumer 16th of December 2009 (Protocol No 3990) (Görögország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=100&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Italy - PS91 (Olaszország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=148&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Austria - 4 Ob 225/07b (Ausztria)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=88&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Finland - MAO:655/09 (Finnország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=111&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Lithuania - I-2429-39/2009 (Litvánia)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=84&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Greece - Ombudsman of the Consumer 23rd of April 2010 (Protocol No 906) (Görögország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=215&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Finland - MAO:32/11 (Finnország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=220&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail – Latvia - Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr. A42774708 (Lettország)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=69&articleID=> [2011.08.26.]

Case detail - Portugal - 3J/2011 (Portugália)

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.cases.showCase&caseID=223&articleID=> [2011.08.27.]

Magyar szervek döntései/ítéletei:

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-159/2008/023. számú határozata

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-147/2008/31. számú határozata

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-139/2008/33. számú végzése

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-162/2008/043. számú végzése

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-24-17/2009. számú határozata

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj-34-22/2009. számú végzése

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyiratszám: Vj-066-034/2009.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyszám: Vj/062-072/2009.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának határozata. Ügyszám: Vj-131-088/2009.

Többmilliós bírság a GVH-tól, mert hiányzott a gyógyhatás
<http://gazdasagradio.hu/cikk/68697/> [2011.09.22.]

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának Vj/008-020/2011. számú határozata

VII. További Internetes források:

About ESOMAR

<http://www.esomar.org/about-esomar.php> [2011.10.31.]

Advantages of the class actions

<http://www.lauzonbelanger.qc.ca/e/2-recours/2-avantages.htm> [2010.01.04.]

Az államfő visszaküldte az Országgyűlésnek a csoportos keresetindításról szóló törvényt

<http://www.jogiforum.hu/hirek/22693> [2010.04.28.]

Class actions and Mass tort

http://www.leesfield.com/PracticeAreas/class_actions__mass_tort.asp [2010.01.02.]

Commercial advertising & Unfair Practices: Legislative Decrees of 2 August 2007, No. 145 and 146

<http://www.oasisadvocates.org/italy2008.htm> [2011.01.07.]

Consumer redress for misleading and aggressive practices

<http://www.scotlawcom.gov.uk/law-reform-projects/joint-projects/misrepresentation-and-unfair-commercial-practices/> [2011.06.11.]

Consumer rights: „full harmonisation no longer an option”

http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20100317IPR70798/20100317IPR70798_en.pdf [2010.08.18.]

Cyprus

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/CY_web_country_profile.pdf [2010.10.21.]

The Czech Republic

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/CZ_web_country_profile.pdf [2010.10.21.]

Development of consumer protection law in the European Union

http://www.laweuropea.com/English/index.php?d=tuketici&mod=Ab_Tuketicinin_1_2 [2011.10.10.]

Döntések

http://www.gvh.hu/gvh/alpha?do=2&pg=10&m83_act=2&st=1 [2011.08.28.]

Enforcement fiche for Finland

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.country.viewEnforcement&countryID=FI> [2011.10.15.]

EU clamps down on unfair practices

<http://www.freshfields.com/publications/pdfs/2007/aug06/19643.pdf> [2011.05.15.]

Europe 2020: EU contract law

<http://www.russell-cooke.co.uk/clientUpload/document/file/Europe%202020%20-%20EU%20contract%20Law%20-%20June%202011.pdf> [2011.07.22.]

FEDMA's Mission Statement

<http://www.fedma.org/index.php?id=27> [2011.10.31.]

Az Fttv. hatályba lépésével kapcsolatos tájékoztatás

<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/5378D006C91CFADB.pdf> [2008.12.02.]

Implementation anniversary for Unfair Commercial Practices Directive

<http://info.hktdc.com/alert/eu0823e.htm> [2009.03.10.]

A közösségi jog általános jogelvei

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=k%C3%B6cs%C3%B6n%C3%B6s%20elismert%C3%A9si%20klauzula&source=web&cd=3&ved=0CCgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.tiszanet.hu%2Fkozisig%2FHonlap2001-11-18%2FAkozossejogaltalanosjogelvei.doc&ei=oo_TTpH7KZLT4QSYx6R5&usg=AFQjCNHFt2_6c7jlvo6EUlu0MbfiTpqWOg&cad=rja [2011.11.28.]

Magatartási kódex a lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetek ügyfelekkel szembeni tisztesség magatartásáról

http://www.pszaf.hu/data/cms2043084/magatartasi_kodex.pdf [2010.11.05.]

Misleading and Comparative Advertising

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/opinion/111021_en.htm [2011.12.03.]

Misrepresentation and unfair commercial practices

http://www.google.hu/url?sa=t&source=web&cd=18&ved=0CE8QFjAHOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.scotlawcom.gov.uk%2Fdownload_file%2Fview%2F518%2F&rct=j&q=unfair%20commercial%20practices%20scotland&ei=WVrzTdXGM4X3sgaRobywBg&usg=AFQjCNHt5OfOvz8gicyyOsqsCOFnU5eG9w&cad=rja
[2011.06.11.]

New EU rules on consumer rights to enter into force

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/675&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> [2011.10.11.]

Our role

<http://www.scotlawcom.gov.uk/about-us/#whatwedo> [2011.06.11.]

Parliament adopts new directive to improve digital consumer rights

<http://kluwercopyrightblog.com/2011/07/01/parliament-adopts-new-directive-to-improve-digital-consumer-rights/> [2011.07.13.]

Slovakia

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/SK_web_country_profile.pdf
f [2010.10.21.]

Slovenia

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/SL_web_country_profile.pdf
f [2010.10.21.]

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt, kérelemre indult eljárásokról

http://www.nfh.hu/data/cms29761/ucp_09.pdf [2010.08.24.]

A tisztességtelen kereskedelmi Gyakorlatokról szóló irányelv

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/ucp_hu.pdf
[2010.10.21.]

Több információ a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról

<http://www.jogiforum.hu/hirek/25898> [2011.08.15.]

Unfair Commercial Practices - Archives

http://ec.europa.eu/consumers/rights/archives_en.htm [2009.03.05.]

The unfair commercial practices Directive. questions and answers

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/572&type=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> [2011.07.14.]

Unfair Commercial Practices Directive (UCPD) – Transposition to UK law

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+/berr.gov.uk/whatwedo/consumers/buyin-g-selling/ucp/transposition/page29909.html> [2011.01.21.]

Unfair commercial practices

http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/unfair-trade/unfair-practices/index_en.htm [2011.09.21.]

Updates unfair competition and advertising

http://www.garrigues.com/es/Publicaciones/Novedades/Documents/Updates_Litigation_Feb2010_24022010190254.pdf [2011.04.17.]

Védelem a hiteleknek – A pénzügyi szervezetek képviselői aláírták a banki magatartáskódexet

<http://www.jogiforum.hu/hirek/21640#axzz10dfzeKm1> [2010.09.26.]

What is a Class Action Lawsuit?

<http://www.wisegEEK.com/what-is-a-class-action-lawsuit.htm> [2011.04.23.]

What we do

<http://www.justice.gov.uk/lawcommission/about/what-we-do.htm> [2011.06.11.]

Who we are

<http://www.justice.gov.uk/lawcommission/about/who-we-are.htm> [2011.06.11.]

VIII. Internetes oldalak:

<http://www.commercedictionary.com/definition/B2C.html>

<http://www.commercedictionary.com/definition/B2B.html>

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/free-movement-non-harmonised-sectors/mutual-recognition/>

<https://webgate.ec.europa.eu/ucp/public/index.cfm?event=public.home.show>

<http://www.justice.gov.uk/lawcommission/areas/misrepresentation-and-unfair-commercial-practices.htm>

<http://www.wordnik.com/words/frugging>

WFDSA – DSA Member Countries

http://www.wfdsa.org/membership_directory/?fa=show_international

Témavezetői nyilatkozat a jelölt publikációs tevékenységéről

Alulírott tudományos témavezető (felelős témavezető) igazolom, hogy a jelölt Dr. Tárczy Edit Zsuzsanna (név) publikációs tevékenysége megfelel a Miskolci Egyetem Doktori Képzés és a doktori (PhD) fokozatszerzés szabályzata szerinti követelményeknek.

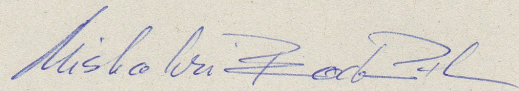
Dátum: Miskolc, 2012. március 20.

Dr. Barta Judit sk.
Tudományos vezető

Témavezetői nyilatkozat a jelölt publikációs tevékenységéről

Alulírott tudományos témavezető (felelős témavezető) igazolom, hogy a jelölt Dr. Tárczy Edit (név) publikációs tevékenysége megfelel a Miskolci Egyetem Doktori Képzés és a doktori (PhD) fokozatszerzés szabályzata szerinti követelményeknek.

Dátum: Budapest, 2012. 03. 05.

.....
Tudományos vezető
Társ-témavezető

**DR. TÁRCZY EDIT ZSUZSANNA DOKTORI ÉRTEKEZÉSE TÁRGYÁBAN
PUBLIKÁLT TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI**

Magyar nyelvű publikációk:

1. Gyógyszerek reklámozási lehetőségei egyes országokban

Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma, Állam - és Jogtudományi Kar Szekciókiadvány, Miskolc, 2008. november 13., 163-169. o.

2. Gyógyszerek reklámozási lehetőségei egyes országokban a fogyasztók felé irányuló hirdetések tükrében

Glossa Iuridica – Civilisztika – A Károli Gáspár Református Egyetem által rendezett „Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója” internetes utókiadványa; I. évf. 2009/1. sz., 75-78. o.

Elérhető az alábbi címen:

<http://www.glossaiuridica.hu/archiv.htm>

http://www.glossaiuridica.hu/gi0901/civ/gi0901_civ_tarczy_edit.pdf

(2011. augusztus 24.)

ISSN 2061-0556

3. A fogyasztói hitel

Advocat – A Borsod – Abaúj – Zemplén Megyei Ügyvédi Kamara folyóirata, 2009. XII. évfolyam, 1. – 2. sz.; 23-29. o., ISSN 1585-5198

4. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása az Európai Unióban

Európai Tükör – a Külügyminisztérium folyóirata, XIV. évf. 9. sz. / 2009. szeptember; 54-66. o., ISSN 1416-6151

Elérhető az alábbi címen:

http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/E61EE4A6-0026-4897-82D8-29750B7AE86C/0/eu_tukor_200909.pdf (2011. május 23.)

5. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok négy éve

Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma, Állam - és Jogtudományi Kar Szekciókiadvány, Miskolc, 2009. november 5., 153-159. o.

6. Class action – megújulási lehetőség?

Fogyasztóvédelmi Szemle; 2010. (4. évf.) 2. sz. (májusi) 31-36. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://www.fvszemle.hu/2010majus/kilato10maj/class_action_megujulas/

(2010. június 1.)

ISSN 1785-4741

7. Eljárásjogi változások a fogyasztói jogvitákban (is) eljáró szerveknél az Fttv. Tükrében

Jogelméleti Szemle; 2010/2. sz.

Elérhető az alábbi címen:

http://jesz.ajk.elte.hu/2010_2.html

<http://jesz.ajk.elte.hu/tarczy42.html> (2010. június 18.)

HU ISSN 1588-080X

8. Irányelvjavaslat a fogyasztói jogokról

Jogelméleti Szemle; 2010/3. sz.

Elérhető az alábbi címen:

http://jesz.ajk.elte.hu/2010_3.html

<http://jesz.ajk.elte.hu/tarczy43.html> (2010. szeptember 15.)

HU ISSN 1588-080X

9. Az „új” Polgári Törvénykönyv és a tisztességtelen kereskedelem kapcsolata

Advocat – A Borsod – Abaúj – Zemplén Megyei Ügyvédi Kamara folyóirata,

2010. XIII. évfolyam, 1. – 2. sz.; 5-15. o., ISSN 1585-5198

10. A fogyasztók és munkavállalók védelme az Unióban

E - tudomány; 2010/3. sz.; II-1-24. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/20100302.pdf

(2010. október 13.)

Nemzetközi azonosító szám: HU ISSN 1786-6960

11. Class action az Európai Unióban és Magyarországon

Publicationes Universitatis Miskolciensis - Sectio Juridica et Politica; Tomus XXVIII./1.; 2010; 503-521. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://www.matarka.hu/koz/ISSN_0866-6032/tomus_28_2010/ISSN_0866-6032_tomus_28_2010_503-521.pdf (2010. december 8.)

HU ISSN 0866-6032

12. A fogyasztók felé irányuló reklámok szabályai Magyarországon – figyelembe véve az implementálásra váró 2008/48/EK irányelv rendelkezéseit is

Profectus in litteris I., Válogatott előadások a 6. debreceni állam – és jogtudományi doktorandusz – konferenciáról (2009. május 29.); 121-128. o., ISSN 2062-1469

13. A class action lehetőségei a magyar polgári eljárásjogban

Profectus in litteris II., Előadások a 7. debreceni állam – és jogtudományi doktorandusz – konferencián (2010. május 21.); 319-327. o.,

ISSN 2062-1469

14. Egyes versenyselekmények az Amerikai Egyesült Államokban és az Európai Unióban – különös tekintettel a tying - ra

Jogelméleti Szemle; 2010/4. sz.

Elérhető az alábbi címen:

http://jesz.ajk.elte.hu/2010_4.html

<http://jesz.ajk.elte.hu/tarczy44.html> (2010. december 15.)

HU ISSN 1588-080X

15. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok a magyar gyakorlatban

E – tudomány; 2011/1. sz.; II-1-28. o.

Elérhető az alábbi címen:

[http://www.e-](http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_a_magyar_gyakorlatban.pdf)

[tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_a_magyar_gyakorlatban.pdf](http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_a_magyar_gyakorlatban.pdf)

(2011. március 9.)

Nemzetközi azonosító szám: HU ISSN 1786-6960

16. A UCP irányelv implementálása Máltán

De iurisprudentia et iure publico – Jog- és politikatudományi folyóirat;

V. évf. 2011/1. sz.; 156-162. o.

Elérhető az alábbi címeken:

http://www.dieip.hu/2011_1_11.pdf

http://www.dieip.hu/2011_5_1_szam.pdf (2011. március 9.)

Kiadó: Szegedi Tudományegyetem, Állam – és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék; HU ISSN: 1789-0446

17. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok szabályozása Máltán, Olaszországban és Bulgáriában – nemzeti sajátosságok

Jogelméleti Szemle; 2011/1. sz.

Elérhető az alábbi címeken:

http://jesz.ajk.elte.hu/2011_1.html

<http://jesz.ajk.elte.hu/tarczy45.html> (2011. április 13.)

HU ISSN 1588-080X

18. „Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok” a pénzügyi szolgáltatások szektorában

Széchenyi István Egyetem Állam – és Jogtudományi Doktori Iskola „Az állam és jog alapvető értékei” című konferencia tanulmánykötete (Győr, 2010)

I. kötet, 291-302. o.

Kiadja: a Széchenyi István Egyetem Állam - és Jogtudományi Doktori Iskola

ISBN 978-963-7175-60-2 Ö (A kötet közös száma)

ISBN 978-963-7175-61-9 (I. kötet)

ISBN 978-963-7175-62-6 (II. kötet)

19. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az Európai Unió egyes tagállamaiban

Debreceni Jogi Műhely; VIII. évfolyam 3. sz. (2011. július 1.)

Elérhető az alábbi címeken:

http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_2011/

http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_2011/tisztesssegtelen_kereskedelmi_gyakorlatok/ (2011. október 1.)

HU ISSN 1786–5158

20. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az EU kelet – közép – európai tagállamaiban

E – tudomány; 2011/2. sz.; IV-1-31. o.

Elérhető az alábbi címen:

[http://www.e-](http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/dr_Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_az_EU_keletkzpeurpai_tagllamaiban.pdf)

[tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/dr_Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_az_EU_keletkzpeurpai_tagllamaiban.pdf](http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/dr_Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_az_EU_keletkzpeurpai_tagllamaiban.pdf)

(2011. július 7.)

Nemzetközi azonosító szám: HU ISSN 1786-6960

21. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az NFH, a GVH és a PSZÁF gyakorlatában

Glossa Iuridica – Civilisztika – A Károli Gáspár Református Egyetem által rendezett „Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója” internetes utókiadványa;
II. évf. 2011/1. sz., 112-117. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://www.glossaiuridica.hu/gi1101/civ/gi1101_civ_tarczy_edit_zsuzsanna.pdf

http://www.glossaiuridica.hu/gi0901_main.htm (2011. augusztus 24.)

ISSN 2061-0556

22. A UCP irányelv átültetése a tagállami jogrendszerekbe – módosítások révén implementáló államok

Jogelméleti Szemle; 2011/3. sz.

Elérhető az alábbi címen:

http://jesz.ajk.elte.hu/2011_3.html

<http://jesz.ajk.elte.hu/tarczy47.html> (2011. szeptember 15.)

HU ISSN 1588-080X

23. Skócia és Anglia – reform a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok terén

Debreceni Jogi Műhely; VIII. évfolyam 4. sz. (2011. október 1.)

Elérhető az alábbi címen:

http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/4_2011/

http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/4_2011/skocia_es_anglia_reform_a_tisztességtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_teren/ (2012. január 2.)

HU ISSN 1786-5158

24. A UCP irányelv átültetése a tagállami jogrendszerekbe – önálló jogszabályok alkotása révén implementáló tagállamok

Jura; 2011. (17. évf.) 2. sz., 241-248. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://jura.ajk.pte.hu/JURA_2011_2.pdf (2011. december 6.)

HU-ISSN 1218-00793

25. Reklám és fogyasztóvédelem az EU dél-európai tagállamaiban – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tükrében

Infokommunikáció és jog; VIII. évf. 4. sz. (45. sz.; szeptember) 2011., 131-135. o.

ISSN: 1786-0776

26. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok Spanyolországban, Lettországon és Finnországban – szabályozás

E – tudomány; 2011/4. sz.; III-1-9. o.

Elérhető az alábbi címen:

[http://www.e-](http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_Spanyolorszgban_Lettorszgon_s_Finnorszgon_szabl_yozs.pdf)

[tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_Spanyolorszgban_Lettorszgon_s_Finnorszgon_szabl_yozs.pdf](http://www.e-tudomany.hu/etudomany/web/uploaded_files/Trczy_Edit_Zsuzsanna_Tisztessgtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_Spanyolorszgban_Lettorszgon_s_Finnorszgon_szabl_yozs.pdf) (2011. december 16.)

Nemzetközi azonosító szám: HU ISSN 1786-6960

27. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok – végrehajtás és gyakorlat az Európai Unióban

Debreceni Jogi Műhely; IX. évfolyam 1. sz. (2012. január 2.)

Elérhető az alábbi címen:

http://www.debrecebijogimuhely.hu/archivum/1_2012/tisztességtelen_kereskedelmi_gyakorlatok_vegrehajtás_es_gyakorlat/ (2012. április 2.)

HU ISSN 1786-5158

28. A UCP irányelv története

De iurisprudentia et iure publico – Jog- és politikatudományi folyóirat;

V. évf. 2011/4. sz.; 159-174. o.

Elérhető az alábbi címeken:

http://www.dieip.com/2011_5_4_szam.pdf

http://www.dieip.com/2011_4_07.pdf (2012. január 31.)

Kiadó: Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék; HU ISSN: 1789-0446

29. Eljáró szervek tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetén

Advocat – A Borsod – Abaúj – Zemplén Megyei Ügyvédi Kamara folyóirata,

2011. XIV. évfolyam, 1-4. sz.; 13-22. o.; ISSN 1585-5198

30. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok finn szabályozásának kritikája

Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma, Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadvány, Miskolc, 2011. november 8., 169-175. o.

31. Irányelv a fogyasztók jogairól (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok vonatkozásában)

Debreceni Jogi Műhely; IX. évfolyam 2. sz. (2012. április 1.)

Elérhető az alábbi címeken:

http://www.debrecebijogimuhely.hu/aktualis_szam/2_2012/

http://www.debrecebijogimuhely.hu/aktualis_szam/2_2012/iranyelv_a_fogyasztok_jogairol/ (2012. április 2.)

HU ISSN 1786-5158

32. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalatok

Jogelméleti Szemle; 2012/1. sz.; 44-55. o.

Elérhető az alábbi címeken:

http://jesz.ajk.elte.hu/2012_1.pdf

<http://jesz.ajk.elte.hu/tarczy49.pdf> (2012. április 15.)

HU ISSN 1588-080X

Angol nyelvű publikációk:

1. Class Action in the United States of America and Group Action in Hungary – Comparison /Class Action az Amerikai Egyesült Államokban és Csoportos Kereset Magyarországon – Összehasonlítás/

7th International Conference of PhD students /PhD hallgatók VII. Nemzetközi Konferenciája/ – Jog /Law/ (CD)

University of Miskolc, Hungary 08 – 12 August, 2010

Published by /kiadó/: University of Miskolc, Innovation and Technology Transfer Centre

/a Miskolci Egyetem Innovációs és Technológiai Transzfer Centruma/

53-59. o., ISBN 978-963-661-935-0 Ö, ISBN 978-963-661-942-8

2. Decisions in connection with the unfair commercial practices in the practice of the National Consumer Protection Authority /A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos döntések a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság gyakorlatában/

Miskolci Egyetem Doktoranduszok Fóruma, Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadvány, Miskolc, 2010. november 10., 175-181. o.

3. Unfair Commercial Practices in Italy /Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok Olaszországban/

XXV. microCAD International Scientific Conference /XXV. microCAD Nemzetközi Tudományos Konferencia/ – Jog /Legal Science/

University of Miskolc, Hungary

31 March – 1 April, 2011

Published by /kiadó/: University of Miskolc, Innovation and Technology Transfer Centre

/a Miskolci Egyetem Innovációs és Technológiai Transzfer Centruma/

21-27. o., ISBN 978-963-661-968-8

4. Unfair commercial practices in the South Member States of the European Union /Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az Európai Unió déli tagállamaiban/

VI. Kheops Tudományos Konferencia (Mór, 2011. május 18.) – Előadáskötet (CD) 103-114. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://kheops-konferencia.hu/upload/file/tanulmanykotet_2011.pdf (2012. április 16.)

ISBN 978-963-87553-8-4

5. Unfair Commercial Practices in Cyprus /Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok Cipruson/

Spring Wind (Tavaszi Szél) 2011 – Konferenciakötet (Pécs 2011)

407-413. o.

Felelős kiadó: Doktoranduszok Országos Szövetsége

ISBN 978-615-5001-33-8

6. Unfair commercial practices in the Eastern and Central European Member States of the EU /Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az EU kelet – közép – európai tagállamaiban/

De iurisprudentia et iure publico – Jog- és politikatudományi folyóirat;

V. évf. 2011/3. sz.; 212-239. o.

Elérhető az alábbi címeken:

http://www.dieip.hu/2011_5_3_szam.pdf

http://www.dieip.hu/2011_3_14.pdf (2011. augusztus 28.)

Kiadó: Szegedi Tudományegyetem, Állam – és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék; HU ISSN: 1789-0446

7. Advertisement and consumer protection in the Southern European Member States of the EU /Reklám és fogyasztóvédelem az EU dél – európai tagállamaiban/

Jogász Doktoranduszok I. Pécsi Találkozója – Tanulmánykötet (CD)

289-298. o.

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Doktori Iskolája

Elérhető az alábbi címen:

http://www.law.pte.hu/files/tiny_mce/File/Hirek/20111017/tanulmanykotet.pdf

(2011. október 21.)

ISBN 978-963-642-405-3

8. *Unfair Commercial Practices in Some Member States of the EU* /Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az EU egyes tagállamaiban/

Publicationes Universitatis Miskolciensis - Sectio Juridica et Politica; Tomus XXIX./2.; 2011; 623-642. o.

Elérhető az alábbi címen:

http://www.matarka.hu/koz/ISSN_0866-6032/tomus_29_2_2011/ISSN_0866-6032_tomus_29_2_2011_623-642.pdf

(2011. december 19.)

HU ISSN 0866-6032

9. *Rules on the Unfair Commercial Practices in Germany and Austria* /A Tisztességtelen Kereskedelmi Gyakorlatok szabályozása Németországban és Ausztriában/

XXVI. *microCAD International Scientific Conference* /XXVI. microCAD Nemzetközi Tudományos Konferencia/ – Jog /Legal Science/

University of Miskolc, Hungary

29-30 March 2012

Published by /kiadó/: University of Miskolc, Innovation and Technology Transfer Centre

/a Miskolci Egyetem Innovációs és Technológiai Transzfer Centruma/

1-4. o. (CD)

ISBN 978-963-661-773-8

MELLÉKLETEK

1. táblázat

A tisztességtelen verseny szabályozásának módjai	Tagállamok
1) Átfogó törvénnyel szabályozó államok	Ausztria, Belgium, Dánia, Németország, Görögország, Magyarország, Litvánia, Luxemburg, Svédország
2) Több törvénnyel szabályozó államok	Cseh Köztársaság, Észtország, Finnország, Lettország, Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Spanyolország, Románia
3) A polgári törvénykönyvekben lévő általános szabályok vonatkoznak a tisztességtelen versenyre	Franciaország, Olaszország, Málta, Hollandia, Portugália, Szlovén Köztársaság
4) A common law szabályai vonatkoznak a versenyre	Ciprus, Írország, Egyesült Királyság

Tagállamok a UCP irányelv előtt - a tisztességtelen verseny szabályozása szempontjából

Forrás/a csoportosítás készítői (Románia kivételével): Cees van Dam - Erika Budaite: The Statutory Frameworks and General Rules on Unfair Commercial Practices in the 25 EU Member States on the Eve of Harmonization
114-122. p.

2. táblázat

A tisztességtelen piaci gyakorlatok szabályozásának módjai	Tagállamok
1) Átfogó jogszabályok, melyek generálklauzulát is tartalmaznak	Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Németország, Görögország, Luxemburg, Spanyolország, Svédország
2) A vonatkozó rendelkezések a magánjogi kódexben találhatóak	Franciaország, Olaszország, Hollandia
3) Nem létezik speciális/különös szabályozás a tisztességtelen piaci gyakorlatokra nézve	Írország, Portugália, Egyesült Királyság

Egyes tagállamok a UCP irányelv előtt - a tisztességtelen piaci gyakorlatok szabályozása szempontjából

Forrás/a csoportosítás készítői: Analysis of National Fairness Laws Aimed at Protecting Consumers in Relation to Commercial Practices (koordinátorok: Prof. Dr. Reiner Schulze - Prof. Dr. Hans Schulte-Nölke)
12-16. p.

3. táblázat

A B2C és a B2B viszonyok szabályozása	Tagállamok
A generálklauzulák alapján	
1) A vonatkozó jogszabály(ok) generálklauzulája mindkettőre alkalmazandó	Magyarország, Cseh Köztársaság, Lettország, Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Németország, Ausztria
2) Külön generálklauzula létezik a B2C és külön generálklauzula létezik a B2B viszonyokra nézve is	Szlovén Köztársaság, Észtország, Belgium, Spanyolország, Görögország
A rendelkezések alapján	
1) A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései csak a B2B viszonyokra vonatkoznak, a fogyasztók védelme csak a versenytársak közötti verseny kapcsán valósul meg, közvetetten	Magyarország, Szlovén Köztársaság
2) A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései mindkét viszonyra közvetlenül vonatkoznak	Lengyelország, Németország, Ausztria
3) Külön törvény vonatkozik a B2C és külön törvény vonatkozik a B2B viszonyokra	Finnország

Egyes tagállamok a UCP irányelv előtt - a B2C és a B2B viszonyok szabályozása szempontjából

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Alapul véve:

1. Zsuzsanna Kajdine Suhajda – Szabolcs Lendvai: Hungary. In Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law 77. p.
2. Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – General Report*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law 25., 27. p.
3. Dr. Magdalena Sengayen: Poland. In Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, 2006, British Institute of International and Comparative Law 174-176. p.
4. Gömöri Tamás: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv átültetése a tagállamokban és hazánkban 12-15. p.
5. Barazutti Áron: 2005/29/EK irányelv – lesz-e egységes európai fogyasztóvédelmi jog – a jogharmonizáció és a jogalkalmazás dilemmái 7. p.
6. Telegdi Réka: Az európai fogyasztóvédelmi jog új irányvonala – Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról 12. p.

4. táblázat

Az implementálás módja	Tagállamok
Önálló jogszabály alkotása	
<i>1) Önálló jogszabály alkotása</i>	Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovén Köztársaság, Egyesült Királyság, Lettország, Svédország
Meglévő jogszabályok módosítása révén	
<i>2) a tisztességtelen verseny elleni jogszabály módosítása</i>	Németország, Ausztria, Spanyolország
<i>3) a piaci gyakorlatokat szabályozó külön jogszabályok módosítása</i>	Belgium, Dánia
<i>4) a fogyasztóvédelemre vonatkozó jogszabály módosítása</i>	Cseh Köztársaság, Szlovák Köztársaság, Málta, Bulgária, Görögország, Észtország, Hollandia, Luxemburg, Írország
Meglévő jogszabályok módosítása és önálló alkotása	
<i>5) a polgári, illetve a fogyasztóvédelmi jog szabályai közé történő implementáció</i>	Olaszország, Franciaország, Portugália, Finnország
<i>6) új jogszabály alkotása és egyidejűleg a reklámtörvény módosítása</i>	Ciprus, Litvánia

Implementálási megoldások az Unió tagállamaiban

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Alapul véve /az alpontok közül a 1), 2), 3) és 5) esetében/:

Gömöri Tamás: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv átültetése a tagállamokban és hazánkban 12., 13., 15. p.

5. táblázat

<i>1) két listát helyeztek el a jogszabály végén</i>	Cseh Köztársaság,
<i>2) egy listát helyeztek el a jogszabály végén, és abban a jogalkotó a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat szétválasztotta</i>	Szlovák Köztársaság, Málta, Ausztria, Románia, Ciprus
<i>3) egy listát helyeztek el a jogszabály végén, és abban a jogalkotó a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat nem választotta szét</i>	Németország, Egyesült Királyság, Magyarország
<i>4) a listát a jogszabályban helyezték el, a jogalkotó a megtévesztő és az agresszív gyakorlatokat szétválasztotta és nem egymás után helyezte el őket</i>	Bulgária, Görögország, Észtország, Hollandia, Lengyelország, Szlovén Köztársaság, Lettorság, Olaszország, Portugália
<i>5) a listát egységesen a jogszabályban helyezték el</i>	Írország, Spanyolország
<i>6) a lista egy külön jogszabályban helyezkedik el</i>	Finnország

A feketelista átültetésének módjai az Unió egyes tagállamaiban

Forrás: A szerző saját szerkesztése

6. táblázat

	Tagállamok, eljáró szervek	Intézkedési lehetőségek
1) az eljáró szervek között a kereskedelmi /piaci felügyeleti szerv is szerepel	- Szlovén Köztársaság: a Szlovén Köztársaság Piaci Felügyelete (Market Inspectorate of Republic of Slovenia, Tržni inšpektorat RS) - Cseh Köztársaság: a) Cseh Nemzeti Bank, b) Cseh Kereskedelmi Felügyeleti Hatóság.	- adminisztratív döntéseket hozhat, melyekkel megtiltja egy adott termék, vagy szolgáltatás eladását vagy reklámozását. 2005-től jogi személyek részére is kiszabhat bírságot, ha cselekedeteik (vagy mulasztásaik) büntetőjogi tényállást valósítanak meg
2) a szervek különböző szektorokban járnak el	- Szlovák Köztársaság: a) a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet (Slovak Trade Inspection, Slovenská obchodná inšpekcia), b) a Szlovák Egészségügyi Hatóság (Slovak Public Health Care Authority, Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky). - Portugália: a) Fogyasztói Ügyek Általános Igazgatósága (Directorate-General for Consumer Affairs), b) Értékpapír Piaci Bizottság (Securities Market Commission).	- valamennyi fogyasztónak eladott terméket és fogyasztónak nyújtott szolgáltatást felügyeli - fogyasztóvédelmi ügyekkel foglalkozik, különösen az egészségre ható faktorok felügyeletével - a reklámok területén megjelenő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozik - a pénzügyi szektorban előforduló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozik

Példák a tagállami eljáró szervekre nézve 1.

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Alapul véve:

1. The Czech Republic 6. p.

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/CZ_web_country_profile.pdf
[2010.10.21.]

2. Slovenia 8. p.

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/SL_web_country_profile.pdf
[2010.10.21.]

3. Slovakia 6., 8. p.

http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/SK_web_country_profile.pdf
[2010.10.21.]

4. Decree-Law No 57/2008 of 26 March Chapter III Article 19 2,3

7. táblázat

	Tagállamok, eljáró szervek	Intézkedési lehetőségek
3) a szervek különböző szinteken járnak el	- Olaszország: a) az Olasz Piacvédelmi és Versenyügyi Hatóság (Autorita' Garante Della Concorrenza e Del Mercato, továbbiakban: AGCM): az adminisztratív szint, b) bíróság: az igazságszolgáltatási szint, c) önszabályozás szintje.	- a vonatkozó rendelkezések megsértése esetén az AGCM felhívhatja a sértő felet a magatartás megszüntetésére, vagy elrendelheti, hogy a felelős vállalkozás saját költségén tegyen közzé helyreigazító állításokat, valamint kiszabhat bírságot. - az igazságszolgáltatási szinten két lehetőség áll rendelkezésre: egyéni kereset és class action. Előbbi esetén a bíróság elrendelheti a károk megtérítését, vagy elrendelhet sürgős és ideiglenes intézkedéseket, pl. elkobzást. - az önszabályozás azt jelenti, hogy a fogyasztók és a versenytársak megállapodhatnak a kereskedővel, hogy - vita esetén - egy önszabályozó testület előtt indítanak majd eljárást. Az önszabályozás szintjén két szervezet van: a Jury és a Felülvizsgálati Bizottság (Review Board).
4) az eljáró szerv minisztérium, vagy annak része	- Ciprus: Verseny- és Fogyasztóvédő Szolgálat (a Kereskedelmi, Ipari és Turisztikai Minisztérium része)	- ha a Szolgálat jogsértést állapít meg, igazgatója adminisztratív bírságot szabhat ki. Az összeg megállapítása során figyelembe kell venni a sérelem természetét, súlyosságát és időtartamát is.

Példák a tagállami eljáró szervekre nézve 2.

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Alapul véve:

1. Guido Foglia: Types of remedies, enforcement, investigating and punishing false publicity/propaganda 10.,11., 15-17., 22. p.

http://www.ipr2.org/storage/EPO_Presentation_%28Italy%29_-_Day2_MUP831.pdf
[2011.01.08.]

2. Legislative Decree no. 206 of 6 September 2005
Consumer Code Chapter III Section 27-ter 1. bek.

3. Cyprus 2. p.
http://ec.europa.eu/consumers/overview/country_profile/CY_web_country_profile.pdf
[2010.10.21.]

4. Law 103(I) of 2007 – The Unfair Business-to-Consumer Commercial Practices
Law Part I 2.; Part V 11. (2) d) pont;

SZERZŐSÉGI NYILATKOZAT

Alulírott, dr. Tárczy Edit Zsuzsanna ezennel kijelentem, hogy a doktori fokozat megszerzése céljából benyújtott értekezésem kizárólag saját, önálló munkám. A benne található, másoktól származó, nyilvánosságra hozott vagy közzé nem tett gondolatok és adatok eredeti leőhelyét a hivatkozásokban (lábjegyzetekben), az irodalomjegyzékben, illetve a felhasznált források között hiánytalanul feltüntettem.

Kijelentem továbbá azt is, hogy a benyújtott értekezéssel azonos tartalmú értekezést más egyetemen nem nyújtottam be tudományos fokozat megszerzése céljából.

E kijelentésemet büntetőjogi felelősségem tudatában tettem.

Nyíregyháza, 2012. május 4.

dr. Tárczy Edit Zsuzsanna